ಸಂಪಾದಕ

ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

(ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹ)

ಸಂಪಾದಕ

ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು, ಎಂ.ಎ., ಡಿ.ಲಿಟ್.
ವಿಶ್ರಾಂತ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

ಪರಿಷ್ಕೃತ ಚತುರ್ಥ ಸಂಸ್ಕರಣ

ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್ : ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಮೈಸೂರು

Basavannanavara Vachanagalu. (Basaveshwara Vachana Sangraha) Edited by Dr. L. Basavaraju, M.A., D.Litt., Professor of Kannada (Retd.), Manasa Gangotri, University of Mysore. Published by Geetha Book House, K.R. Circle, Mysore. First Published 1952 ; Fourth Revised Edition 1988.

ಪ್ರಥಮ ಸಂಸ್ಕರಣ 1952
ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಸ್ಕರಣ 1964
ತೃತೀಯ ಸಂಸ್ಕರಣ 1972
ಚತುರ್ಥ ಸಂಸ್ಕರಣ 1988

ಮುದ್ರಕರು
ಶ್ರೀ ಮೀರಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಶಿವರಾಂಪೇಟೆ, ಮೈಸೂರು

ಅರಿಕೆ

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳನ್ನು ನಾನು ೧೯೪೪ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಕಟನೆಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಅದು ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡರಂತಹ ಮಾನ್ಯಮಿತ್ರರ ಸಹಕಾರ ದೊರೆತ ೧೯೫೨ರ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಈ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸಾಧಾರವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ನನಗೆ ಉತ್ತಮವೆಂದು ತೋರಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಪುನರ್ಮುದ್ರಣದ ಅವಕಾಶ ಬಂದಾಗ ಪರಿಷ್ಕೃತ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಡಿ. ವಿ. ಕೆ. ಮೂರ್ತಿಯವರು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಅವರ ವ್ಯಾಪಕ ವ್ಯವಹಾರಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನಿತ್ಯನೂತನ ರುಚಿಶುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಸಾರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯರಾದ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಹಾರ್ದಿಕ ವಂದನೆಗಳು.

* * *

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮೊದಲನೇ ಆವೃತ್ತಿಯು ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ನನಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಿತ್ತ ಶ್ರೇಯಂತರುಗಳಾದ ನ. ಭದ್ರಯ್ಯನವರು, ಕ. ವೆಂ. ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರು, ಎಚ್. ದೇವೀರಪ್ಪನವರು ಮತ್ತು ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು—ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯದಿರಲಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿ, ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ ವಚನಪಿತಾಮಹ ಶ್ರೀ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಶಿ. ಶಿ. ಬಸವನಾಳ—ಈ ಮಹನೀಯರಿಬ್ಬರನ್ನು ನಾನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ, ಮೇಲಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನೋಡದ ಹಲವು ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ನನ್ನ ಲೇಖನಕ್ಷೇತ್ರದ ಭಾಗಧೇಯಕ್ಕೆ ಧ್ರುವತಾರೆಯಂತೆ ನಿಶ್ಚಲ ನಿರಂತರ ದಿಗ್ದರ್ಶಕರಾಗಿರುವ ಪೂಜ್ಯಗುರುವರ್ಯ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಂತಃಪ್ರೇರಕರೂ ಸ್ವಾಂತಪ್ರಿಯರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೂ ಮತ್ತು, ನನಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಓಲೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಎರವಲಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಸದಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಡಿ. ಬಸಪ್ಪನವರಿಗೂ ನನ್ನ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪುನಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮೋಸ್ತು.

ಮೈಸೂರು
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧, ೧೯೬೪

ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ

ಇದರ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಹಿಂದಿನ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಹೊರತಂದ 'ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್' ಸೋದರರು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಅತೀವ ಹರ್ಷ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯುಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪಠ್ಯವಾಗಿ ನೇಮಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂಬ ಧನ್ಯಭಾವನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದೆ. ಹೀಗಾದುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.

ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು

ಮೈಸೂರು
ನವೆಂಬರ್ ೧, ೧೯೮೭

ಸಮರ್ಪಣೆ

ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಗೆ

ಇದೇ ಲೇಖಕರ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು

1. ನಾಟಕಾಮೃತ ಬಿಂದುಗಳು
2. ಭಾರತರೂಪಕ
3. ರಾಮಾಯಣ ನಾಟಕತ್ರಿವೇಣಿ
4. ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಚಂದ್ರಿಕೆ
5. ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳು
6. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು
7. ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳು
8. ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳು
9. ಬಸವ ವಚನಾಮೃತ
10. ಪರಮಾರ್ಥ (ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು)
11. ಶಿವದಾಸ ಗೀತಾಂಜಲಿ
12. ತಿರುಮಲಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರು
13. ಶೃಂಗಾರನಿದರ್ಶನ (ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯ ಸಪ್ತಪದಿ)
14. ಮಹಾದೇವನ ಮಹಾಲಿಂಗೇಂದ್ರ ವಿಜಯ
15. ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿ ಮಹಾದೇವಯ್ಯನ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ
16. ವೀರಶೈವ ತತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆ
17. ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಂಪುಟ
18. ಪಂಪನ ಆದಿಪುರಾಣ
19. ವಚನಚಿಂತನ
20. ಕಲುಬುರ್ಗಿಯ ಶರಣಬಸವ
21. ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ ಸಂಗ್ರಹ (ಇತರರೊಡನೆ)
22. ಹರಿಹರನು ಕಂಡ [illegible] ಮೂರು [illegible] (ಇತರರೊಡನೆ)
23. ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ (ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಹಿತ)

ಪೀಠಿಕೆ

ಜೀವನ ದರ್ಶನ

ಭಾರತವು ವಿಶಾಲವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಂತೆ—ಸಂಕುಚಿತಭಾವನೆಗಳಿಗೂ ಕುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು ! ದೃಷ್ಟಾರರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಬ್ರಹ್ಮವಾದ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವಿಭಾಗ, ಸಮರ್ಪಣ ರೂಪದ ಯಜ್ಞ–ಯಾಗ ಮಂತ್ರಿತರ ಸಂಕೇತ–ಸದಾಚಾರಗಳು ಕರ್ಮಠರ ಮತ್ತು ವಿಧಿವಾದಿಗಳ, ಮುಂಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳ ರಾದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷಮಿಸಿ, ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತದಲ್ಲಿ ತಳಮಳಿಸಿ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ನಾರುತ್ತ ಅರ್ಥ ರಹಿತ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಶುದ್ಧ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣವು ಹೀಗೆ ಕಲುಷಿತವಾದು ದೊಂದು ವಿಧಿದುರ್ವಿಪಾಕ! ಭಾರತೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲ ನಿರ್ಮಲ ತತ್ವಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಒಂದು ಮಹದ್ಘಟನೆಯಾದರೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಹತ್ತರ ಘಟನೆಯಾಗಿದೆ–ಮಾನವ ಕುಲವಂಚಕರಿಂದ ಆ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಆರೋಪಿತವಾದ ಕಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದ ಸಾಧು–ಸಂತರ ಶರಣರ ಮತ್ತು ದಾಸರ ಸುಧಾರಕಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜೈನರು, ಬೌದ್ಧರು, ವೈದಿಕ ಆಚಾರ್ಯರು, ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ಶೈವ ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿವೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಕನ್ನಡ ಜನತೆಗಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾದುದು!

ಈ ಶರಣ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರೆಂದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು. ಅವರ ಜೀವನವೊಂದು ಅಮರ ಜ್ಯೋತಿ. ಅದರ ದಿವ್ಯಪ್ರಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಶತಮಾನಗಳ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಂತೂ ಆ ಜೀವ ಜ್ಯೋತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಛಂದಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಂದು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ

ವೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಕರೂ, ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲ ಪೋಷಕರೂ ಬಸವಣ್ಣನವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವು ಇಂದು ಯಾವ ಯಾವ ಮೂಲತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆಯೋ, ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಯಾವ ಯಾವ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಧರ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆಯೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಋಷಿಯಾಗಿ, ಸುಧಾರಕರಾಗಿ, ಕವಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿ, ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿ, ಬರೆದು ಪೂಜ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಮಾದಿರಾಜನೆಂಬ ಸದ್ವಿಪ್ರನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಮಾದಾಂಬೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಮುತ್ತೂ, ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಕಮಲವೂ, ಕೇದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳವೂ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಶಿವನ ಶಿಶುವಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆ ಬಸವಶಿಶು ಸುಮುಹೂರ್ತವೇ ಗಂಡುರೂಪಾದಂತೆ ಇತ್ತು. ಆ ಮಗು ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಮುದ್ದಾಗಿ, ಎತ್ತಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಸುಖದ ಸಂಪತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಏಳೆಂಟರ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಪನಯನವಾಯಿತು. ಉಪನಯನವಾದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸತ್ತು ಹೋದರು. ತಬ್ಬಲಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ತಮ್ಮ ಮುತ್ತಜ್ಜಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಹರೆಯದಲ್ಲಿ* ತಮ್ಮ ಯೌವನವು ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಸವೆಯಬೇಕೆಂದೂ, ಆದರೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೂ ಕರ್ಮವೂ ಎಂದೂ ಒಂದಾಗಿರದೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಕರ್ಮಲತೆಯಂತಿದ್ದ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಕಳೆದು

---

*ಆ ತುಂಬುಹರೆಯದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ರೂಪು ದರ್ಶನೀಯವಾದುದು, ಹರಿಹರನ ಪ್ರಕಾರ ಅದು ಹೀಗಿದೆ : ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊಲ್ಲೆ-ಜಾಜಿ–ಕೇತಕಿ ಮೊದಲಾದ ಹೂಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಬಟ್ಟದುರುಬು. ತಲೆಗೆ ದುಂಡಗೆ ಸುತ್ತಿದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆ! ಆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಸುತ್ತೇರಿಯಿಂದ ನುಸುಳಿದ ಕಪ್ಪಾದ ಗುಂಗುರು ಮುಂಗುರುಳು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲ ರಂಗಣಗುಣಿಯುತ್ತವೆ. ಹಣೆಯ ತುಂಬ ವಿಭೂತಿ, ಶಿವನ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಆ ವಿಭೂತಿಯ ನಾಡಿಗೆ ಸೀಮಾರೇಖೆಯಂತಿವೆ ಅವರ ನಿಡಿದಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳು. ಕರ್ಣಪಾಲಿ-ಕಂಠಪಾಲಿಗಳಿಂದ ಕಿವಿ-ಕೊರಳು ಮನೋಜ್ಞ! ಅವರ ಭುಜಗಳು ಹಣೆಯಿಂದ ಉದುರಿದ ಭಸಿತದ ರಾಶಿಗಳಂತಿವೆ. ಕೈಬೆರಳುಗಳು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯೇ ಇಮ್ಮಡಿಸಿದಂತಿವೆ. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಎದೆ ಶರಣರ ಚರಣಾರವಿಂದಕ್ಕೆ ಇಂಬಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಯೌವನ ಸೌಂದರ್ಯವು ಶಿವಪೂಜೆಗೇ ನವಯೌವನವಾದಂತೆ ಇತ್ತು !

ಬಿಸುಟು, ಹೋತಿನ ಗಂಟಲನ್ನು ಬಿಗಿಯುವಂತಿದ್ದ ಮೌಂಜಿಯನ್ನು ಹರಿದು ಬಿಸುಟು, ನವ್ಯದುಕೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಟ್ಟು, ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದ್ದು, ಮನೆಯ ನೆಳಲನ್ನು ನೆನೆಯದೆ, ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ, ಬಂಧುಬಳಗವನ್ನು ಬಗೆಯದೆ, ಊರಿನವರನ್ನೂ ನೋಡದೆ ಬಾಗೇವಾಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟರು. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಡೆದು, ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಮಲಪ್ರಹರಿ-ಕೃಷ್ಣವೇಣೀ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಿರುವ ಕಪ್ಪಡಿಯ ಸಂಗಮವನ್ನು ತಲುಪುವರು.

ಆ ಊರ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಕೇರಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಶಿವಾಲಯವೊಂದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ಸ್ಮರಣೆಯಾಗಿ, ಕಣ್ಣು ಬಂದಂತಾಗಿ, ಓಡಿಹೋಗಿ, ಆ ಶಿವಾಲಯದ ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ದೊಪ್ಪನೆ ಬಿದ್ದು, ಹೇಗೋ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತು, ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು, "ದೇವದೇವ, ಅನಾಥನಾಥ, ಅನಿಮಿತ್ತ ಬಂಧುವೇ, ತಾಯ್ತಂದೆ ಬಂಧು ಬಳಗವೇ, ಕುಲವೇ, ಬಲವೇ, ಛಲವೆ, ತವರೆ, ಕಣ್ಣೇ, ಗತಿಯೆ, ಮತಿಯೆ ಪುಣ್ಯವೆ, ಪ್ರಾಣವೆ, ಕಾಪಾಡು ಕಾಪಾಡು" ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತ ಗದ್ಗದಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮೂರ್ಛೆಹೋಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲುರುಳುವರು. ಆ ಮೂರ್ಛಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಶಿವನು "ಅಂಜದಿರಂಜದಿರು, ಮಗನೆ, ಭವಮಾಲೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದಲೀಯದೆ ಸಲಹುವೆನು. ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬೀರುವೆನು'' ಎಂದು ಅಭಯ ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಕುಳಿತ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮನ ಹಗುರಾಯಿತು, ಬಾಳಿಗೊಂದು ಬಟ್ಟೆ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯಿತು!

ಅಣ್ಣನವರು ಆದ ಆ ದಿವ್ಯಾನುಭವವನ್ನೇ ಚಿಂತನ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರಲು, ಕೂಡಲಸಂಗಮದ ಸ್ಥಾನಪತಿಗಳಾದ ಈಶಾನಗುರುಗಳು ಬಂದು ಆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಯೋಗ-ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತ ಅರ್ಧನಿಮೀಲಿತ ನಯನಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಕಾರಣಿಕನಿರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಬಳಿಸಾರಿ "ಅಯ್ಯ, ನೀನೆಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಬೇಡ, ಏನನ್ನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ, ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹೊಸ ಹೂವುಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯುಗ್ಗವಣೆಯನ್ನೂ ತಂದು ನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯಕನಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿರು" ಎನ್ನುವರು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಒಪ್ಪಿ, ಶ್ರೀ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ಕಪ್ಪಡಿಯ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ದಿನಚರಿಯಾದರೂ ಏನು!?

ಈಶ್ವರನ ಪೂಜೋದ್ಯೋಗದಿಂದ ಬೆಳಗಿನಝಾವಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಎಚ್ಚತ್ತು, ಭಸ್ಮಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಅಗ್ಘವಣಿಯ ಕಂಬಿ(ಅಡ್ಡೆ)ಗೆ ಹೆಗಲು ಕೊಟ್ಟು, "ಸಂಗ ಶರಣು" ಎನ್ನುತ್ತ ಎತ್ತಿ, ತುದಿಕಂಬಿಗೆ ಹೂಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಬರುತ್ತ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆಲ್ಲಾದರೂ ಹೂದೋಟವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸಾಕು, ಆನಂದೋನ್ಮಾದ ತಲೆಗೇರಿ ಕುಣಿ ಕುಣಿದಾಡುವರು ! ಮಂದಮಾರುತವು ತುಳುಕಿಸಿ ತಂದ ಪುಷ್ಪ ಗಂಧವನ್ನು ದೇವರಿಗರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ತಾವು ಮೂಸಬಾರದೆಂದು, ತಮ್ಮ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಖವಾಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ತೋಟವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಶುದ್ಧವಾದೆಡೆ ಅಡ್ಡೆಯನ್ನಿಳಿಸಿ, ಎಂಟು ಮಡಿ ಸಡಗರಿಸಿ, ದುಂಬಿ ಮುಟ್ಟದ, ರವಿಕಿರಣ ಸೋಕದ, ಸುಳಿಗೊಂಡು ದಳವೇರಿ ಹಸುರಳಿದು ಬಿಳುಪುಳಿದ ಮೀಸಲು ಮೊಗ್ಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವರು. ಇರುವಂತಿಗೆ–ಸಂಪಿಗೆ–ಹೊಂಗೇದಗೆ– ಮಲ್ಲಿಗೆ– ಜಾಜಿ– ಪಡ್ಡಳಿ– ಮರುಗದೆಲೆ– ಸುರಹೊನ್ನೆ– ತಾವರೆ– ಸೇವಂತಿಗೆ–– ಈ ಮೊದಲಾದ ನಾನಾವಿಧ ಹೂ ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಬದುಕಿದೆ ಬದುಕಿದೆನೆನುತ್ತ ನದಿಗೆ ಬಂದು, ಶೋಧಿಸಿದ ಶೀತೋದಕವನ್ನು ಕೊಡಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ, ಸಪುರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ, ಅಡ್ಡೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು, ಹೂಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆನಂದ ಭಕ್ತಿತನ್ಮಯವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಂಗಮನಾಥನ ದೇವಾಲಯದ ಕಡೆ ಬರುವರು. ಎಂದಿಗೆ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವೆನೋ ಎಂಬ ಆವೇಗದಿಂದ ಸಡಗರಿಸಿ, ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ನೀರನ್ನು ನಿಲವಿನಿಂದಿಳಿಸಿ, ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ "ದೇವ ತಡವಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸು" ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು "ನನ್ನಯ್ಯ, ನನ್ನರಸ, ನನ್ನ ಬಂಧುವೆ" ಎನ್ನುತ್ತ, "ನನ್ನ ಕಣ್ಣೇ, ಮತಿಯೇ ಕರುಣಿಸುವುದು" ಎನ್ನುತ್ತ, ಅತಿಶಯಾನಂದಾಶ್ರುವನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ, ಪೂಜಿಸಿ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ವಚನಗಳನ್ನು ಹಾಡುವರು.

ಹೀಗೆ ಪೂಜಾನಿಮಗ್ನರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಭಕ್ತಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಮೇಲಣ ಅವರ ಮಧುರಭಾವ ಇಮ್ಮಡಿಸಿ ನೂರ್ಮಡಿಸಿತು. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ಆದರ್ಶ ಪೂಜಾರಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಾಲ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಗಮದ ಜನರಿಗೆ ಶಿವ

ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ತಾವಾದರೋ ಯಾರು ದೇವಭಕ್ತರೋ ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವರು. ಅವರಿಗೆ ನಡೆವಲ್ಲಿ ನುಡಿವಲ್ಲಿ ಶಿವಧ್ಯಾನ,ಉಡುವಲ್ಲಿ ಉಂಬಲ್ಲಿ ಶಿವಧ್ಯಾನ, ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಶಿವಧ್ಯಾನ ! ಹೀಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ತುಂಬುಯೌವನ ತುಂಬು ಜೀವನ ಊರ್ಧ್ವಗಾಮಿಯಾಗಿ ಶಿವಧ್ಯಾನಪಾತ್ರದಲ್ಲೇ ತುಂಬಿ ಹರಿಯ ತೊಡಗಿತು!

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅದೆಷ್ಟು ವರ್ಷ ಈ ಪೂಜಾಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೋ! ಒಂದು ದಿನ ಪೂಜೆ ಮುಗಿಸಿ ಧ್ಯಾನ್ಯ ನಿದ್ರಾಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಈಶ್ವರನು ಅವರಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು,"ಎಲೆ ಮಗನೆ ಬಸವ, ಬಸವಣ್ಣ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮಹೀತಳದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಸುವೆನು, ನೀನು ಬಿಜ್ಜಳರಾಯನಿರುವ ಮಂಗಳವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗು" ಎಂದಂತಾಯಿತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು, ಹೃದಯ ಒಡೆದಂತಾಗಿ, ಕಣ್ಬಿಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ಸಂಗಮನಾಥನನ್ನೂ ಅವನ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಯಾವ ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಒಡನಾಡಲೂ, ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡಲೂ ಎಳ್ಳುಮೊನೆಯಷ್ಟೂ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಂಬಿ ಪೂಜಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ದೇವರು ನನ್ನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಕೈಬಿಡಬಹುದೇ ಎಂದು ಪರಿತಾಪಪಟ್ಟರು. ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ದಿಕ್ಕು ತೋಚದೆ ದೇವಾಲಯದ ರಂಗಮಂಟಪದ ಕಂಭಕ್ಕೆ ತಲೆ ಯನ್ನು ಚಚ್ಚಿಕೊಂಡು, "ದೇವದೇವ, ಸಂಗ, ಕಂಡಯ್ಯ! ಕೆಟ್ಟೆ ಕೆಟ್ಟೆ, ಥಟ್ಟನೆ ಹೀಗೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ನೋಡದೆ, ಹಣ್ಣನ್ನು ನೋಡದೆ ಹೋಗೆನ್ನುವರೆ? ಅಮೃತ ವೇಕೆ, ವಿಷವೇಕೆ? ನೀನೇಕೆ, ಈ ನುಡಿಯೇಕೆ? ನಂಬಿದವರ ಕೊರಳನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವರೇ? ಶಿಶುವನ್ನು ಇರಿಯುವರೇ? ಹಸುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವರೇ? ನನ್ನನ್ನು ಹೋಗೆನ್ನುವರೇ? ಕರುಣೆ, ಕರುಣೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣ ಲೇಸಾಯ್ತು! ಪೂಜಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಫಲವಾಯ್ತು, ಇನ್ನೇನು" ಎಂದು ಒರಲಿ, ಓಡಿ ಬಂದು ಸಂಗಮನಾಥನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಹಲುಬಿ ಗೋಳಿಟ್ಟು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿ, ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚೆತ್ತು, ದೇವರ ಮೇಲಣ ಮೋಹದ ಮುನಿಸು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿಸುತ್ತಿ, ಪ್ರಣಯ ಕಲಹ ಬಲವಾಗಿ, ಉಣಲೊಲ್ಲದೆ, ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮುಸುಕಿಟ್ಟು, ಸಂಗಮನಾಥನ ಪಾದಗಳ ಬಳಿಯೇ ನಿರ್ವೇಗ ದಿಂದ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರು. ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಮೇಲೇಳಲಿಲ್ಲ.

ದೇವರು ತನ್ನ ಭಕ್ತನ ನಿರನ್ನಪ್ರಪನ್ನಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮರುಗಿ, ಮತ್ತೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು– "ಎಲೆ ಮಗನೆ, ಎಲೆ ಕಂದ, ಎಲೆ ಬಸವ

ನಿನ್ನನ್ನು ಆಗಲಿ ನಾನಿರಲಾರೆ. ನಿನಗಿಷ್ಟು ದುಗುಡವೇಕೆ? ಬೇಡಯ್ಯ, ಬೇಡ ನನ್ನ ನಿಧಿಯೇ, ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೊಡನೆ ಬಿಡದೆ ಬಗುವೆ. ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಶುದ್ಧಾಂಗನಾಗಿ ಬಂದು ನಂದಿಕೇಶ್ವರನ ಮುಂದೆ ನನ್ನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿರು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದನು.

ಹರನ ಕರುಣೆಯೇ ಉದಯವಾದಂತೆ ಅರುಣೋದಯವಾಯಿತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಮುಖಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿ, ವಜ್ರಕವಚವನ್ನು ತೊಡುವಂತೆ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸುಕೃತವನ್ನು ಅಪ್ಪುವಂತೆ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟು ಹೊದ್ದು, ಪುಣ್ಯದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮಜ್ಜನ–ಪೂಜೆ–ಆರೋಗಣೆಗಳನ್ನು ಏಕಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳಿಸಿ, ನಮಿಸಿ, ಬಂದು, ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ—ಶಿವನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ—ನಂದೀಕೇಶ್ವರನ ಮುಂದೆ ಧ್ಯಾನಪರವಶರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನು ಒಂದು ಲಿಂಗವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ತಂದೆಯು ಮಗನ ತಲೆಯನ್ನು ಮೂಸಿನೋಡುವಂತೆ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಅವರ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು.

ಈ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಲಾಭದಿಂದ ಮತ್ತು ಸದ್ಗುರೂಪದೇಶದಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಸಂಚಾರವಾದಂತಾಯ್ತು, ನಾಳನಾಳಗಳಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಅವರಿಗೆ ಆ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೇ ಪತಿಯಾದ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯೇ ಗತಿಯಾಯಿತು, ಸದ್ಭಕ್ತಿಯೇ ಮತಿಯಾಯಿತು.

ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಆಶೆ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ. ಆದರೆ ಇರಗೊಡ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ. ಮಂಗಳವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗೆಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಲಾತ್ಕರಿಸುವನು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೋಗಲಾರದೆ ವಿರಹವೇದನೆಯಿಂದ ನೊಂದು. "ಆಗಲಿ ಸಂಗನು ನನಗಂತೂ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಂಗಳವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗೆಂದು ಸದಾ ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅವನ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅಪರಿಚಿತ ದೇಶವೆಂದು ಹೆದರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಅದನ್ನೇ ಮಾರಿ, ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ

ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವೆನು, ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆನು" ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಹೇಳಿ ಹೋಗಲು ಬಂದು ಸಂಗಮನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಬಿನ್ನೈಸಲು ಬಾಯೇ ಬರದಾಗುವುದು. ಕಂಠ ಬಿಗಿಯುವುದು. ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೀರು ಧಾರೆಧಾರೆಯಾಗಿ ಸುರಿಯುವುದು. ಆಗ ಸಂಗಮನಾಥನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ಕಣ್ಣೊರಸಿ—

"ಬೇಡೆನ್ನ ಕಂದ, ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬರುವೆ !
ನೆನೆಯೆ ಮುಂದಿರುವೆ, ಕರೆದರೋ ಎನ್ನುವೆ !
ಮನದೊಳಗೆ ಕರದೊಳಗೆ ತನುವಿನೊಳಗಿರುವೆ !
ನಡೆಯಯ್ಯ, ನಡೆ ಮಗನೆ, ನಡೆ ಕಂದ ಬಸವಣ್ಣ !
ಪೊಡವಿಗಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಬಾಳೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ !"

ಎಂದು ಅಭಯ ಕೊಟ್ಟು ಹುರಿದುಂಬಿಸುವನು.

ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಸಂಗನ ಕರುಣವೇ ಬೆಂಬಲವಾಯ್ತು, ಸಂಗನ ಧ್ಯಾನವೇ ಸಂಗಡವಾಯ್ತು. ಸಂಗನಾಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮನದೊಳಗೆ ನೆನೆಯುತ್ತ, ನಡೆದ ಆಯಾಸವನ್ನು ಮರೆತು, ಮಂಗಳವಾಡವನ್ನು ತಲುಪಿ, ಬಿಜ್ಜಳನ ಅರಮನೆಯ ಕಡೆ ನಡೆದು, ಕರಣಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಉಳಿದಿರುವ ರಾಜಧನದ ವಿವರವನ್ನು ಕೇಳಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಭಂಡಾರಿ ಸಿದ್ಧದಂಡಾಧಿಪನು ಕರಣಿಕರ ತಪ್ಪುಲೆಕ್ಕದಿಂದ ಮೋಸಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಗಮನಿಸಿ, ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಸರಿಯಾದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಪಾರ ನಷ್ಟದಿಂದಲೂ, ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜಾಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧದಂಡಾಧಿಪನನ್ನು ಪಾರುಮಾಡುವರು. ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಸದೃಶ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಯುವಕನಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧದಂಡಾಧಿಪನಿಗೆ ಮಮತೆ ಬಂದು, ಅವರನ್ನು ಕರೆತಂದು, ರಾಜನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿ, ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಮರಿಭಂಡಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನೂರೊಂದು ಹೊನ್ನು ನಿಗದಿಯಾಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಭಂಡಾರಿ ಸಿದ್ಧದಂಡಾಧಿಪನು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಉಪಚರಿಸಲಾಗಿ, ಇಬ್ಬರ ಕುಲವೂ

ಒಂದಾಗಿ, ಪರಸ್ಪರ ಗೋತ್ರವೂ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು ! ಕೊನೆಗೆ ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ತನಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಂಬಂಧಿಯೂ ಆಗಬೇಕಾಯಿತು ! ಸಿದ್ಧದಂಡಾಧಿಪನು ಹಿಗ್ಗಿ, ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿ, "ನೀನೇ ನನಗೆ ಸರ್ವಸ್ವ' ವೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿ, ತನ್ನ ಧನಧಾನ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅವರನ್ನೇ ಒಡೆಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧದಂಡಾಧಿಪನ ಮನೆಯ ರತ್ನಾರಾಶಿಗಳೂ ನೂತ್ನ ವಸ್ತುಗಳೂ ಪಟ್ಟಾವಳಿಗಳೂ, ಹೊಸ ಹೊನ್ನ ರಾಶಿಗಳೂ, ಮಿಸುನಿ ಚಿನ್ನದ ಘಟ್ಟಿಗಳೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವು. ಅವನ ಎಲ್ಲ ಆಯಕ್ಕೂ, ಎಲ್ಲ ವ್ಯಯಕ್ಕೂ ಬಸವಣ್ಣನವರೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಆ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಒಡೆಯರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಿದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಚಿಂತೆಯೆಂದರೆ—ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಎಂದು ಮಾಹೇಶ್ವರರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಸುಖಿಯಾದೇನು ಎಂದು !

ಕಾಲ ಗತಿಸಿತು. ಸಿದ್ಧದಂಡನಾಯಕನು ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯಾದನು.ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಿದ್ಧದಂಡನಾಯಕನ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ನಿರ್ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಕಂಡು, "ಸಿದ್ಧದಂಡಾಧಿಪನು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲಾಧೀನನಾದ. ನನಗೀಗ ಏನೂ ತೋಚದಾಗಿದೆ. ಬುದ್ಧಿಗೊಡಬೇಕು" ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು— "ಆತನ ಆಳು ಕುದುರೆ ಸಮಸ್ತ ವಿತ್ತವೂ ನಿನ್ನದೇ. ನಿನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಭಂಡಾರವೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೂ ಕೋಶಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಅಧಿಕಾರಿ"—ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಒಂದು ಪಟ್ಟಾವಳಿಯನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಬಾಳೆಂದು ಹರಸಿ ಕೊಟ್ಟನು —ಅವರನ್ನು ಕಟಕಮಕುಟಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿ, ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ—ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಸಿ, ಪುರದ ಕೇರಿಗಳೊಳಗೆ ಮೆರೆಸಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರು "ಬಸವದಂಡನಾಥ", "ಭಂಡಾರಿ ಬಸವ" ಎನಿಸಿದರು.

ಗಂಗಾದೇವಿ ಮಾಯಿದೇವಿ ಎಂಬಿಬ್ಬರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. ಅವರ ಭೋಗಕ್ಕಾಗಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಲಿ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಚಾಳುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಸೈನ್ಯ,

ವಿದೇಶನೀತಿ, ಹಣಕಾಸಿನ ಆಡಳಿತ ಎಲ್ಲವೂ ಅವರ ಕೈಯೊಳಗೇ ಇತ್ತು. ಆದರೂ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅಂತರಂಗಜೀವನವನ್ನೂ ಅಂತಸ್ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೊದಲಿನಷ್ಟೇ ಕಳಕಳಿಯಿಂದಿದ್ದರು.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ದಿವ್ಯಜೀವನ ಪ್ರಭೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಹಬ್ಬಿತು—"ಎತ್ತೆತ್ತ ನೋಡಿದರತ್ತತ್ತ ಬಸವಣ್ಣನೆಂಬ ಬಳ್ಳಿ ! ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಗೊಂಚಲು ! ಒತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ರಸ !"

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬಿಜ್ಜಳನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲೋ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲೋ ಭಂಢಾರಿಯಾಗಿದ್ದಷ್ಟೂ ದಿವಸದ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಪೂರಿತವಾದುದು. ಕೇವಲ ಬಹಿಃಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಡೆದು ಕಂಗೆಟ್ಟ ಜನಕ್ಕೊಂದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಲೆಂದು ತ್ರಿಕರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಕರ್ಮಯೋಗ ಮಾಡಿದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನದ ಅಮೋಘವಾದ ಅವಧಿಯದು. ಹರಿಹರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕವರೆಲ್ಲ (ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ, ಭೀಮಕವಿ, ಸಿಂಗಿರಾಜ, ಷಡಕ್ಷರಿ ಮುಂತಾದವರು) ಬಸವಣ್ಣನವರ ಈ ಅವಧಿಯ ಜೀವನ-ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಪವಾಡಗಳ ಕಂತೆ ಕಂತೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಸೂತ್ರತೆಯಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಥೆಯು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪುರಾಣ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಎಳೆಬಿಡದೆ, ಅಡಿಗಡಿಗೂ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಬರುವ ಹಲವಾರು ಶರಣರ ಅಪ್ರಸ್ತುತ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಗಂಟಾಗಿ ಗೋಜಲಾಗಿದೆ.

ನಗ್ನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ, ಅಸಂಗತ-ಅಸಂಭವವೆಂದು ತೋರಬಹುದಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಒಳದೃಷ್ಟಿಯ ದೀವಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಭೇದಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿರುವ ಅನರ್ಘ್ಯ ಅಮೂಲ್ಯ ತತ್ವರತ್ನಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುವವು. ಪವಾಡವೆಂಬುದು ಸತ್ಯದ ಶ್ರೀಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಸುವರ್ಣಪಾತ್ರೆ ! ಅದನ್ನು ಓರೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದಾಗ ಸತ್ಯವೆಂಬ ಮೂಲವಿಗ್ರಹದ ಪೂರ್ಣದರ್ಶನವಾಗುವುದು ! ಬಸವಣ್ಣನವರು ತೋರಿದರೆಂದು ಐತಿಹ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪವಾಡಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡುವುದು ಅತ್ಯುಕ್ತಿಯೆನಿಸಿದರೂ, ಕೆಲವಕ್ಕಾದರೂ

ಸತ್ಯೋಕ್ತಿಯಾಗುವುದು : ಬಸವಣ್ಣನವರು ತೊಗರಿಯನ್ನು ರತ್ನ ಮಾಡಿದರು, ಜೋಳವನ್ನು ಮುತ್ತು ಮಾಡಿದರು—ಎಂದರೆ ನಾವು ನಂಬುವುದು ಬೇಡ ! ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರೊಂದು ದಿವಸ ಓಲಗದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಬಂದು, ಅವರಿಗೆ ಕೇದಗೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಅಘ್ರಾಣಿಸಿ ಆನಂದ ಪಟ್ಟರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ವೇದಜಡರು-ಶೈವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಗೆ ಕೇದಗೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯೆಂದೂ, ಆದರೂ ಅರ್ಪಿಸುವ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅನಾಚಾರಿಯೆಂದೂ ದೂರಿದರು. ಆಗ ಬಸವಣ್ಣನವರು "ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ದೇವರು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ"ನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ತಾವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಕೇದಗೆಯ ಕಿತ್ತೆಸಳನ್ನು ಮಂಗಳವಾಡದ ಮಹಾ ಶಿವಲಿಂಗದಂಘ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದರಂತೆ ! ಇದು ಒಂದು ಪವಾಡ. ನಂಬಲಸಾಧ್ಯ ! ನಿಜ ! ಆದರೆ ಈ ಪವಾಡಕಥೆಯ ಯಾವ ಭಾಗವನ್ನು ನಂಬಲಸಾಧ್ಯ ? ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಕೇದಗೆಯೆಸಳನ್ನು ಮಂಗಳವಾಡದ ಮಹಾಶಿವಲಿಂಗದ ಅಂಘ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದ್ದ ಅಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ! ಹೋಗಲಿ ಆ ಅದ್ಭುತ ಅಂಶವನ್ನು ನಂಬುವುದರಿಂದ ಆಗುವುದು ತಾನೇ ಏನು ? ನಂಬುವುದು ಬೇಡ. ಆದರೆ "ಶಿವನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು. ಮತ್ತು ಯಾವುದನ್ನೂ ಭಗವದರ್ಪಿತ ಮಾಡಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು" ಎಂಬುದೇ ನಂಬತಕ್ಕುದು. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತತ್ವದ ಮೊನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನ-ಮುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾದ ಹಿಡಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪವಾಡ ಶೈಲಿ ಮುಗ್ಧರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಸಿನ. ಅಂತಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಲವದುರ್ವಿದಗ್ಧರಿಗೆ ಅದು ನಿರರ್ಥಕವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅನರ್ಥಕಾರಿ. ಅವರಿಗೆ ಈ "ಪವಾಡ 'ಧ್ವನಿ'" ಕೇಳಿಸದು.

ಒಂದು ದಿನ ಏಳು ಜನ ವಂಚಕರು ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಅರಮನೆಗೆ ರಾತ್ರಿಯ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ಬರುವಾಗ ಅವರು ಹೊರವಿಭೂತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಗುಂಡನೆಯ ಎಳೆಯ ಬದನೆಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಕಂಠವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು, ಒಳಗೆ ಕಪಟ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ

ಮೈಗೆಲ್ಲ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು ಕಳ್ಳ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಮುಲಾಮು ಕೊಟ್ಟಂತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಈ ರೀತಿ ವೇಷಕಟ್ಟಿ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮನೆಯ ದಾಸೋಹದ ಶರಣಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಉಂಡು. ಅದಿತಿದ್ದು, ನಟ್ಟಿರುಳಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಲಗುವ ಮನೆಗೆ ಕನ್ನಹಾಕಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಕವಿದು ಹೋದರು. ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಂಡು ಇದಿರೆದ್ದು "ಶರಣು ಶರಣಾರ್ತಿ ನನ್ನೊಡೆಯರೇ" ಎಂದು ಅವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು. ಒಡನೆಯೇ ಕಳ್ಳರ ಹೃದಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿಸಾಡಿ, ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದರು, ಉಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದುವು ಲಿಂಗವಲ್ಲವೆಂದೂ, ಬದನೆ ಕಾಯೆಂದೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಂಠವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಲು, ಅವು ಲಿಂಗಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು! ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಘಳಿಗೆಯ ಹಿಂದೆ ತಮಗಾಗಿದ್ದ ಸದ್ಭಾವವು ಸಾತ್ವಿಕಭಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ಏಳು ಜನರೂ ನಿಜಲಿಂಗದೇವ, ನಿಜಲಿಂಗ ಚಿಕ್ಕ, ನಿಜಲಿಂಗ ಬಲ್ಲಯ್ಯ, ನಿಜಲಿಂಗ ಬಾಳಣ್ಣ, ನಿಜಲಿಂಗ ಕಲ್ಲಯ್ಯ, ನಿಜಲಿಂಗ ಚಾಮಣ್ಣ, ನಿಜಲಿಂಗ ಶಾಂತ–ಎಂಬ ದೀಕ್ಷಾ ನಾಮಂಗಳನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಂದ ಪಡೆದು ಅವರ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯರಾದರು.

o o o

ಬೇಡಿದುದನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವೆನೆಂಬ ನೇಮ ಬಸವಣ್ಣನವರದು. ಒಂದು ದಿನ ಎಂದಿನಂತೆ ಶಿವಪೂಜೆಯಾದ ಮೇಲೆ ದಾನ ಧರ್ಮ ಮಾಡಿ ದಣಿಯದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. "ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಮುಖದೊಳಗೊಂದೇ ಮುಖವಾಗಿ ಕಾಡಿ ನೋಡೆನ್ನನು, ಬೇಡಿ ನೋಡೆನ್ನನು ; ಬೇಡದಿದ್ದಿರೆ, ಅಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ ! ನೀನಾವ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬೇಡಿದರೀವೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ. ಕಂದಿದೆನಯ್ಯ, ನನ್ನ ನೋಡುವರಿಲ್ಲದೆ, ಕುಂದಿದೆನಯ್ಯ ನನ್ನ ನುಡಿಸುವರಿಲ್ಲದೆ, ಬಡವಾದೆನಯ್ಯ ನನ್ನ ತನು-ಮನ–ಧನವ ಬೇಡುವರಿಲ್ಲದೆ. ಕಾಡುವ ಬೇಡುವ ಶರಣರ ತಂದು ಕಾಡಿಸು ಬೇಡಿಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ"–ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಉಬ್ಬಿ ಹಾಡಿ, ಹಾಡಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾದರು, ಆಗ

ಜಂಗಮನೊಬ್ಬನು ಬಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಎದುರುಗಡೆ ಕುಳಿತು– "ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವೆ ನೀನು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ–ಏನೋ ಒಂದನ್ನು ಬೇಡ ಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಬಂದೆ" ಎಂದನು.

ಒಡೆಯರೆ, ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇನಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿ ಎಂದರು ಬಸವಣ್ಣನವರು.

ಜಂಗಮನು–ಎಲ್ಲರೂ ಬೇಡಿದುದನ್ನು ತಾನು ಬೇಡಲು ಬರಲಿಲ್ಲ ವೆಂದು ಬಿಂಕದಿಂದ ಹೇಳಿ, "ನನಗೆ ಮುಕ್ಕಣ್ಣನಾಗಬೇಕೆಂಬಾಸೆ. ನನಗಿ ನ್ನೊಂದು ಕಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡು" ಎಂದನು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು, ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ "ನೀವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮುಕ್ಕಣ್ಣನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ನೋಡಿ" ಎಂದು ಆ ಜಂಗಮದ ಮುಂಬಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೂರನೇ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಂಡ ಜಂಗಮ ನಾಚಿ, ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದ : ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋದರು. ಆ ಜಂಗಮರೂಪು ಮಾಯ ವಾಯಿತು : ಬಸವಣ್ಣನವರು ಶೂನ್ಯದ ಕಡೆ ಕೈಚಾಚಿ ಉದ್ವೇಗದಿಂದ– "ಓಡದಿರೋಡದಿರು, ಎಲೆ ಎಲೆ ದೇವ, ಎಲೆ ಎಲೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಹಂದೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗದು ದೇವ, ಓಡಬೇಡೋಡಬೇಡ. ನಿನ್ನ ನಾನೊಂದನೂ ಬೇಡೆ. ದಾಸಯ್ಯನಂತೆ ತವನಿಧಿಯ ಬೇಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕರಿಕಾಲನಂತೆ ಚಿನ್ನದ ಮಳೆಯ ಕರೆಸೆನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನಿಗೆ ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಮಂಡಪ್ರಾಯ ನನಗೆ ಬೇಡ. ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗದ ಸೌಖ್ಯವೂ ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಮಥರ ಮನೆಯ ಪ್ರಸಾದವೇ ಸಾಕು ನನಗೆ. ತನುವ ಬೇಡಿದರೀವೆ, ಮನವ ಬೇಡಿದರೀವೆ, ಬೇಡು ಬೇಡಲೆ ಹಂದೆ ! ಕಣ್ಣ ಬೇಡಿದರೀವೆ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ. ನಿಮಗಿತ್ತು ಶುದ್ಧನಾಗಿಪ್ಪೆ, ನಿಮ್ಮ ಪುರಾತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ" ಎನ್ನುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ಎಚ್ಚರವಾದರು. ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ಮನೆಯ ತಲೆಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಗಮನಿಸಿ, ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

o o o

ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮನೆಯ ಗೊಲ್ಲನು ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಯಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದು "ಭಕ್ತರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರು ಬಂದು ಹಸುಗಳನ್ನು ಕದ್ದು

ಯ್ದರು" ಎಂದು ದೂರೆಯಿಟ್ಟನು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ "ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಗೊಲ್ಲ, ಭಕ್ತರೇನು ಕಳ್ಳರೇ ? ಸುಮ್ಮನಿರು ಬೊಬ್ಬಿಡ ಬೇಡ. ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮೊಡವೆಯನ್ನು ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನಿನಗೇನು ?! ಶಿವವೇಷವೂ ಕಳವೂ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀತೆ? ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲದವ ರಾರಾದರೂ ನಮ್ಮ ಹಸುಗಳನ್ನು ಕೋಡೊಯ್ಯಲಾದೀತೇ? ಸಂಗನೇ ಕೊಂಬ ವನು, ಸಂಗನೇ ಕೊಡುವವನು. ಸಂಗನೇ ಉಂಬವನು, ಸಂಗನೇ ಊಡು ವವನು. ತಾಯ್ಗಳುಮ್ಮಳಿಸಲಾಗದು ಕರುಗಳನು ಬಿಡಿರಿ ; ಮೊಲೆ ತೊರೆದು ಮರುಗುವವು, ಕರುಗಳನು ಬಿಡಿರಿ ; ಮಕ್ಕಳುಗಳವ್ವೆಗಳು ನೋಯಲಾಗದು ಬಿಡಿರಿ" ಎಂದು ಕರುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರು. ಬಹುಶಃ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ತಾಯಿತಂದೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮೃದು ಹೃದಯವು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಅನುಕಂಪಿಸಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ತಾಯನ್ನಗಲಿದ ಕರುವಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಕಾಣುವರು ಬಸವಣ್ಣನವರು.

o o o

ಮನೆಯೊಳಗೇ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಲೆಂಕರಸನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನ ಕಣ್ಣು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸತಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯವರ ಕಿವಿಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮುತ್ತಿ ನೋಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಅವನು ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ, ಮುತ್ತಿ ನೋಲೆಗಳನ್ನು ಕಳಚುವ ರಭಸದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಸುತ್ತಣ ಜನ ಕಂಡರು. "ಅಯ್ಯೋ, ಅಯ್ಯೋ" ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡರು. ಆ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣ ನವರು ಕೇಳಿ, ಓಡಿ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ-ಭಕ್ತ ಲೆಂಕರಸನು ಗಂಗಾದೇವಿ ಯರ ಕಿವಿಯಿಂದ ಓಲೆಗಳನ್ನು ಕಳಚಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಗಂಗಾ ದೇವಿಯರ ಕಿವಿಯೆಲ್ಲ ನಲುಗಿ ಕೆಂಪಾಗಿರುವುದು. ಬಸವಣ್ಣನವರು– "ನನ್ನ ದೇವರಾದ ಸಂಗಮನಾಥನ ಕೈನೊಂದುದು, ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಕೊಡ ದಿರಬಹುದೇ" ಎಂದು ತಮ್ಮ ಸತಿಯನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿ ಕೊಂಡ ಜನ–''ಅನ್ಯಾಯ" ಎಂದು ಮರುಗುವರು. ಆಗ ಬಸವಣ್ಣನವರು "ಕೊಡದಿರುವುದನ್ಯಾಯ, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅನ್ಯಾಯವೇ? ಒಡೆಯರು ಒಡವೆ ಬೇಕೆಂದರೆ ಕೊಡದಿರುವುದು ನಯವೆ ? ಶಿವಭಕ್ತರ ನಡೆಯೇನಾದ ರಾಗಲಿ ಅದನ್ನು ಸದಾಚಾರವೆನ್ನದಿರಲಾರೆ. ಅವರು ಕಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ, ನಾನು ಕನ್ನದುಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವೆ, ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು ಬಂದರೆ ಶರಣೆಂಬು

ಒಳಗಾಗುವೆ. ಈ ನನ್ನ ದೇಹ, ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತ"–ಎನ್ನುವರು.

o o o

ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಳಿಯ ನಾಗಿದೇವನೆಂಬ ಮಹಾಶಿವಭಕ್ತನಿದ್ದನು. ಅವನು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆ ಭಕ್ತನಿದ್ದ ಹೊಲೆಗೇರಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವನಿಂದ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭವೊಂದನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಿರೋಧಿಗಳು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ, ಬಿಜ್ಜಳನ ಬಳಿ ಬಂದು—"ಬಸವಣ್ಣನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು 'ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತರು ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತರು' ಎಂದು ಹಿರಿದಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುವನು. ಅವರ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವನು. ಮರಳಿ ಅವರುಂಡು ಮಿಕ್ಕುದನ್ನು ತಾನು ಉಂಬನು. ಮತ್ತೆ ಮಹಾಸಭ್ಯನಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಬರುವನು. ಅರಮನೆಯೊಳಗೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗುವನು. ಆ ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತನಾದ ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯನಾದರೋ ಮಂದಿಸಿ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತ ಯಾರಿಗೂ ಬೆದರ, ಸಂಬೋಳಿಯೆನ್ನ, ನಮ್ಮನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸ. ಕಲ್ಯಾಣವೆಲ್ಲವೂ ಹೊಲೆಗಲಿಸಿಹೋಯಿತು. ಈ ಪಾಪವೆಲ್ಲ ಮಹಾರಾಜರಾದ ತಮಗೇ ತಟ್ಟುವುದು" ಎಂದು ದೂರುವರು. ಬಿಜ್ಜಳನು ಕೇಳಿ ಕೋಪಗೊಂಡು, ಹೊಲೆಗೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಬರಹೇಳಿ, ಅವರು ಬಂದಲ್ಲಿ ಓಲಗದ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಗುವರೋ ಎಂದು, ರಾಜಾಂಗಣದ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡೋಲಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕುಳಿತಿರುವನು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಬಿಜ್ಜಳನು "ಎಲೆ ಬಸವಣ್ಣ, ಸುವರ್ಣಕ್ಕೆ ಸುವಾಸನೆ ಬಂದಂತೆ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿರುವಾಗ ಸದಾಚಾರದಿಂದ ವರ್ತಿಸದೆ, ಅತಿಭಕ್ತಿ ತಲೆಗೇರಿ, ಹಿರಿಯ ಮಾಹೇಶ್ವರರೆಂದು ಹೊಲೆಗಲಸಿ, ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಡುದಲ್ಲದೆ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೈಲಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ" ಎಂದನು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತು—"ಎಲೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ರಾಜ, ಎರಗಿವಿಯ ಮರುಳೇ, ನಾಗಣಕ್ರಮಿತರ ಕೇರಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕೆನೇ? ಮುಕುಂದ ಭಟ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಡೆನೇ? ಸೌರಿಪೆದ್ದಿಗಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದೆನೇ ? ದಾಮೋದರ ಭಟ್ಟರನ್ನು ನಾನೇನಾದರೂ ಮುಟ್ಟಿದೇನೆ ? ಶಿವನನ್ನು ಅರಿಯದ

ಹೊಲೆಯರ ಮನೆಯನ್ನು ಪೊಕ್ಕು ಉಣಲಿಲ್ಲ"–ಎನ್ನುವರು. ಬಿಜ್ಜಳನು ಕೋಪಗೊಂಡು, "ವಿಪ್ರರನ್ನು ಹೊಲೆಯರೆಂದೂ, ಶಿವಭಕ್ತರಾದ ಹೊಲೆಯರನ್ನು ಉತ್ತಮರೆಂದೂ ಕರೆಯಲು ಆಧಾರವೇನು ? ವಿಪ್ರರ ಮೈಯನ್ನು ಕೊಯ್ದರೆ ನೆತ್ತರು ಸುರಿದು, ಭಕ್ತರ ಮೈಯನ್ನು ಕೊಯ್ದಾಗ ಹಾಲು ಸುರಿಯುವುದೇ ?" ಎನ್ನಲು, ಬಸವಣ್ಣನವರು ರಾಜನಾಡಿದ ಮಾತು ನಿಜವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಸಂಬೋಳಿಯ ನಾಗಿದೇವನನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದು "ದೇವ, ಭಕ್ತದೇಹಿಕದೇವ, ನೀ ಹೊಕ್ಕಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅವರೊಕ್ಕುದನ್ನು ಕೊಂಡೆ. ನೀನಿದ್ದ ಕುಲವೆ ಸತ್ಕುಲ. ನಿನಗಿಂತ ನಾನು ಸತ್ಕುಲಜನೇ—ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ ಕರುಣಿಸು'' ಎಂದು ಆ ನಾಗಿದೇವನ ಬೆರಳನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದರು.

ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನು ಈ ಮುಂತಾದ ಏಳೆಂಟು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವನು. ಇನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕದೇ ಇರುವ ಆ ರಗಳೆಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಹನ್ನೆರಡು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದನಾಗಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಹರಿಹರನ ಪ್ರಕಾರ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತೋರಿದ ಪವಾಡಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ್ದು, ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಅವರು ತೋರಿದರೆಂದು ಪಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದೆ ; ಸಿಂಗಿರಾಜನು ತನ್ನ ಅಮಲಬಸವಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅರವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವನು. ಬಸವಣ್ಣನವರದೇ ಆದ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಂಬತ್ತೆಂಟು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುವುದು. ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಬಸವಸ್ತೋತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ತೋರಿದರು.

ಬಸವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪವಾಡ ಕಥೆಗಳಲ್ಲದೆ, ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಹಲವಾರು ಶರಣರ ಕಥೆಗಳೂ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನಕಥಾಪ್ರವಾಹವು ಈ ಎಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರ, ಮತ್ತು ಅಂದಿನ ಮತ್ತು, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಶಿವಭಕ್ತರ ಅದ್ಭುತ ವೃತ್ತಾಂತಗಳ ಮಡುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಲೆತು ಹೋಗಿದೆ.

ಆಮೇಲೆ ಅದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಂದಗಮನದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದರೂ ಪವಾಡಗಳ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನದ ಅಂತಿಮ ಘಟ್ಟದ ವೃತ್ತಾಂತ. ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದರಷ್ಟು ಸಂದಿಗ್ಧವೂ ವಾದಗ್ರಸ್ತವೂ ಆದ ಅಂಶ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು :

ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನ ಅನುವಾದಕನಾದ ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಐಕ್ಯವಾದ ಕಥೆ ಹೀಗಿದೆ :—ಕಲ್ಯಾಣ ದಲ್ಲಿ ಮಹನೀಯರಾಗಿದ್ದ ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವಯ್ಯ ಎಂಬಿಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಜಾತಿ ಸಾಂಕರ್ಯದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಹೊರಿಸಿ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೀಳಿಸು ವನು. ಆಗ ವ್ಯಥಿತರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಶಿವಶರಣರ ಒಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆದು, ಅವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜಗದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು, "ನಿನ್ನ ಅಂದಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೋ ; ಆ ದ್ರೋಹಿಯನ್ನು **ಸಂಹರಿಸಿ**, ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೋ" ಎಂದರು. ಮತ್ತೆ ಸಂತ್ತಲೂ ನೆರೆದ ಶರಣರ ಸಾಕ್ಷಿ ಯಲ್ಲಿ "ಬಲ್ಲಹನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೂ, ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣವೂ ಹಾಳಾಗುವುದು" ಎಂದು ಶಾಪವಿಟ್ಟು, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಲಿಂಗವಂತ ರನ್ನೂ ತಮ್ಮೊಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೂಡಲಸಂಗಮದ ಕಡೆ ನಡೆದರು. ಇತ್ತ ಬಿಜ್ಜಳನ ಸಂಪತ್ತು ಇಂಗಿತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಶಿವಶರಣರೊಡನೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದ ಕಡೆ ನಡೆದೊಡನೆಯೇ ಜಗದೇವನು-ತನ್ನ ತಾಯಿಯಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ಹುರಿಗೊಂಡು, ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡನು. ಮೂವರೂ ಮಡಿಯುಟ್ಟು, ಭಸ್ಮಾಲಂಕೃತ ರಾಗಿ ವೀರವೇಷ ತಳೆದು, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅರಮನೆಯ ಕಡೆ ನುಗ್ಗುವರು. ಆಗ ಒಂದು ವೃಷಭವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ರಾಜಮಾರ್ಗದ ಜನ ರನ್ನು ಚದುರಿಸಿ, ಆ ಮೂವರಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಜಗದೇವ ಮುಂತಾದವರು "ಇದೋ ನಾವು ತಡ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ ಬಂದಿದಾನೆ" ಎಂದು ಕಡಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಆನೆ-ಕುದುರೆ-ಪಡೆ ಯವರನ್ನೂ, ಇದಿರಾದ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅಣೆದು ಹೊಯ್ಯುತ್ತ, ಕೈದುಗಳಿಂದ ಚಿಮ್ಮುತ್ತ, ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ರಾಜಸಭೆಗೆ ಧಾಳಿಯಿಟ್ಟರು ! ಬಿಜ್ಜಳನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಇರಿದು ಅವನನ್ನು

ಕೊಂದರು. ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಜಗದೇವನು ತಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರಾದ ಮಲ್ಲಯ್ಯ–ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಗಳೊಡನೆ "ನಾನು ಹೊತ್ತ ಹೊಣೆಯಿಂದು ನೆರವೇರಿತು" ಎನ್ನುವನು. ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ—ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾದಮೇಲೆ, ಬಿಜ್ಜಳನು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟುವನು. ಆಮೇಲೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಅಸಮ ಕುಲಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿದರೆಂದು ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವಯ್ಯಗಳನ್ನು ಎಳಹೂಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡ ಜಗದೇವ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣಗಳು ಬಿಜ್ಜಳನ ಪಂಜಿನವರಾಗಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಕೊಲೆ ಮಾಡುವರು. ಈ ಕೊಲೆಗೆ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು ಅಲಗಿನ ಪ್ರಸಾದ (= ಖಡ್ಗ)ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಂತೆ, ಬಿಜ್ಜಳನ ಕೊಲೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಬಸವನು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಳಿಯ ಬಿಜ್ಜಳನು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು, ಅವನನ್ನು ತಡೆಗೋಡ ಎಂಬೆಡೆ ತಡೆಯುವನು. ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನಾದರೋ ಅಳಿಯ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿ—ಕರುಣೆಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಪುನಃ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ತಾನು ಉಳಿವಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಬಸವ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಿಸಿದವನು ಬಸವೇಶ್ವರ : ಚೆನ್ನಬಸವಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯಾದರೋ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ. ಹೀಗಾಗಿ ಆಯಾ ಪುರಾಣಕಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನೇ ಬಿಜ್ಜಳನ ಕೊಲೆಗೆ ಪ್ರೇರಕನಾದನೆಂದು ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಆ ತಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪುರಾಣಕಾರರಿಬ್ಬರೂ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರರಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಕವಿಗಳು ಚಾರಿತ್ರಕ ಸತ್ಯದ ಕಡಿವಾಣವಿಲ್ಲದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕುದುರೆಯ ಬೆನ್ನೇರಿ ಹೋದರೆ ಮಹಾತ್ಮರ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಣದ ಗತಿಯೇನು ! ?

ಹರಿಹರನ ಪ್ರಕಾರ ಬಸವೇಶ್ವರಜೀವನದ ಚರಮಭಾಗದ ಸ್ವರೂಪವೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುಲವಕಾಶವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ

ಪ್ರಕಾರ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೂ ಬಿಜ್ಜಳನ ಕೊಲೆಗೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಸಂಬಂಧವೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹರಿಹರನಲ್ಲಿ ಅಸೀಮ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅವನ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯನೂ, ಬಹುಶಃ ಸೋದರಳಿಯನೂ ಆದ ರಾಘವಾಂಕನು ತನ್ನ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ "ಭೂಪ ಬಿಜ್ಜಣನಳಿದ ವೀರ ಜಗದೇವನಿಂ ಸಿದ್ಧ ಸಂಕೇತದಂತೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಕೊಂದವನು ಜಗದೇವನೆಂಬುವನು ; ಮತ್ತು ಅವನು ಕೊಂದದ್ದು ಒಬ್ಬ ಸಿದ್ಧಸಂಕೇತದಂತೆ. ಇದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಕೊಲೆಗೆ ಪ್ರೇರಕನೂ ಅಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಬಿಜ್ಜಳನಾದ ಮೇಲೆ ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ಕರ್ಣದೇವನು ಸೊಡ್ಡಳ ಬಾಚರಸನನ್ನು ಸೊನ್ನಲಿಗೆಗೆ ಕಳಿಸಿ, ತನಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಲು, ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಂತೆಯೂ ರಾಘವಾಂಕನು ತಿಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೂ ಕಲ್ಯಾಣವು ಹಾಳು ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ಸೊಡ್ಡಳ ಬಾಚರಸ ಮುಂತಾದ ಶಿವಶರಣರು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದೂ ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ—ಶಾಸ್ತ್ರ ಆಗಮ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಮಲ ಬಸವಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದ ಸಿಂಗಿರಾಜನೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಅನಿಮಿಷೇಂದ್ರನ ಮತ್ತು ವೃಷಭನ ಪೂರ್ವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತ, ವೃಷಭನನ್ನು ಕೈಲಾಸದೊಳಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ತಡೆದ ದ್ರವಿಡ ಮತ್ತು ಸಿಂಗಿಕೇಶ ಎಂಬ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು "ಭಕ್ತರಿಂದಲಳಿವಪ್ಪುದು ನಿಮಗೆ" ಎಂದು ಶಪಿತರಾಗಿ ಕರ್ಣದೇವ ಬಿಜ್ಜಳರಾಗಿ ಅವತರಿಸುವರೆಂದಿರುವನು. ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೇವಲ ಬಿಜ್ಜಳನೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ಕರ್ಣದೇವನೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಹತರಾದರೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಕೊಂದ ಜಗದೇವ–ಮಲ್ಲಯ್ಯ–ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಎಂಬುವರನ್ನು ಅಂದಿನ ಚಾಳುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜಾವರ್ಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೆಂದು ಗಣಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು—ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರೆಂದಲ್ಲ. ಚಾಳುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರಪರಾಧಿಗಳ ರಕ್ತಪಾತದಿಂದ ದುರಾಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪಾಪಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಚುರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ರಕ್ತವನ್ನು ತೆತ್ತು

ಸತ್ತುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ? ! ಬಿಜ್ಜಳನಾಗಲಿ ಆತನ ತಮ್ಮ ಕರ್ಣದೇವನಾಗಲಿ ಕೊಲೆಯಾದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಯಾವ ಶಾಸನಾಧಾರವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕೊಲೆಯಾದನೆಂದು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಾಧಾರದಿಂದ ನಂಬುವುದಾದರೂ—ಆ ಕೊಲೆಯೂ ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ವಿಪ್ಲವದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಡೆದಿರಬಹುದೇ ಹೊರತು, ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಚಾರದ ಪೈಪೋಟಿಯಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಆ ಕೊಲೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕೈ ಕೊಳೆಯಾಗಿಲ್ಲ.

ಅವರ ಜೀವನ ಅಚ್ಚಭಂಗಾರ ! ಅದು ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಾದ ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಸ್ವಚ್ಛಭಂಗಾರ.

ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜೀವನದ ವಿವರಗಳು—ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಆಮೇಲೆ ಬಂದ ಪುರಾಣಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಅಷ್ಟು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ದೊರೆಯದಾದರೂ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂಡಿಬರುವ ಅವರ ಈ ರೇಖಾಕೃತಿಗೆ ಅವರವೇ ಆದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವ ಮತ್ತು ಬಣ್ಣ ದೊರೆಯುವುದು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು ಕೇವಲ ತತ್ವಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಿಂದ ಶುಷ್ಕವಾಗಿರದೆ, ಜೀವರಸದಿಂದ ಆರ್ದ್ರವಾಗಿ, ಅವು ನೈಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವರ "ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ"ಯೇ ಆಗಿವೆ ! ಅದನ್ನು ಮುಂದೆ ನೋಡುವ :

ವಚನ ವಿಮರ್ಶೆ

ತತ್ತ್ವಗಳೇನೊ ಇವೆ ಬಹಳ—ಆದರೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ತತ್ತ್ವಗಳು ಬಹಳ ವಿರಳ. ತತ್ತ್ವಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ದೊಡ್ಡ ಜನ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ಆಚಾರ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಜನಮಾನ್ಯವಾಗಿಸಿರಬೇಕು —"ಮಹಾಜನಾ ಯೇನ ಗತಃ ಸ ಪಂಥಾಃ" ! ಆಗಲೇ ಜನರು ತತ್ತ್ವಾದರ್ಶಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಧೀರತೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಾಧನೆಯ ಪಥದಿಂದ ಸಿದ್ಧಪದವಿಗೆ ಆರೂಢವಾಗುವರು. ಹೀಗೆ ನರವಿಂಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಗಮ ಪಥಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮೂಡಿಸಿ, ಮಾನವರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಿದವರೇ ಆದ್ಯರು, ವೇದ್ಯರು ! ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಗಣ್ಯರು ; ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರು—ನಮ್ಮ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ, ಬರಲಿರುವ ಹಲವು ಕಾಲಕ್ಕೂ ಮಾನ್ಯರು !

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಚಾರವು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ನಿತ್ಯವ್ಯವಹಾರವಾಗಿತ್ತು, ಭಗ್ನಾಶರ ಗಾಳಿಗೋಪುರವಾಗಿತ್ತು, ತ್ರಿಕರಣವಂಚಕರ ಗುಪ್ತಗುಂಹೆಯಾಗಿತ್ತು ! ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಅಣ್ಣ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪಾಲಿಗಾದರೋ ಅದು ವ್ಯಷ್ಟಿ–ಸಮಷ್ಟಿ ಜೀವನಸಂಸ್ಕರಣಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಅಂತಃಪ್ರೇರಣೆಯು ಅನಿವಾರ್ಯ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು, ಮತ್ತು ಅವರ ಅಂತರಂಗದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಮುಚಿತವಾದ ಸಮರ್ಥ ಬಹಿರಂಗ ವಿನ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು.

ಊರಿಂದ ಬಹುದೂರವಾಗಿ, ಅರಣ್ಯಗಳ ಆ ಕಡೆಯಂಚಿನಲ್ಲಿ ಛಾಯಾಕೃತಿಗಳಾಗಿ ತೋರುವ ಉಪನಿಷತ್ ಕಾಲದ ಋಷಿಗಳಿಗಿಂತ, ಮತ್ತು ಅವರ ದೇವಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭುಸಂಹಿತೆಗಿಂತ—ಊರು—ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲ–ಕೆರೆ–ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆದು, ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದು, ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದು, ನಡೆ–ನುಡಿಗಳ ನಡುವಣ ನಂಟನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ, ನೆರೆಹೊರೆಯವರಂತೆ ನೈಜವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಶಿವಶರಣರೂ, ಅವರ ತಿಳಿಗನ್ನಡದ ಸಲ್ಲಾಪ ಸುಭಾಷಿತಗಳೂ ಸರಳ—ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ—ಈ ನೂತನ ಯುಗಪರಿಸರಣದಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿನ ಭಾವತೀವ್ರತೆ, ಏಕಾಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮೀಯತೆ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವೂ, ಆದುದರಿಂದ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಆಗಿವೆ ! ಈ ಅನರ್ಘ್ಯಗುಣಗಳ ಶತಾಂಶವು ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ಅವು ಉತ್ತಮ ಭಾವಗೀತೆಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಡಂಬನೆಯಿರಬಹುದು, ನಗೆಯ ಮಾರಿತಂದೆಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯಾಡುವ ನಗೆಯಿರಬಹುದು, ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧಿಯಿರಬಹುದು, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಧಾರೆಯಿರಬಹುದು, ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಧುರಭಾವವಿರಬಹುದು, ಮಿಕ್ಕ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಅನುಭವಾನುಗುಣ ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರೊಬ್ಬರ ವಚನಗಳಲ್ಲೇ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಇದ್ದು, ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿರಸಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾಗಿ–ಶಕ್ತಿದಾಯವಾಗಿ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ರಸಗಳ ರಾಸಲೀಲೆಯೂ ನಡೆದಿರುವುದು.

ಲೌಕಿಕವಾದ ದಿಟ್ಟತನವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಧಿಗೆ ಕೊನೆಗೆ ದೈವಕ್ಕೂ ಹೆದರದೆ, ಲೋಕಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುವ, ಇಲ್ಲವೇ ಮಡಿಯುವ

ವೀರದಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಚಿನ್ನವು ಕಾವೇರಿದೆ; ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ, ಶರಣಾಗತಿಯ ಮತ್ತು ಕೈಂಕರ್ಯದ ಕರುಣದಲ್ಲಿ ಅದು ಕರಗಿದೆ; ಮಾಯಾವೃತ್ತ ಸಂಸಾರಭೀಭತ್ಸದಲ್ಲಿ ಕಂಪಿಸಿ ಕಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ; ತ್ರಿವಿಧ ದಾಸೋಹದ ಅದ್ಭುತದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣವೇರಿದೆ; ಶರಣಸತಿ-ಲಿಂಗಪತಿ ಭಾವದ ಶೃಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಆಭರಣವಾಗಿದೆ; ಶಿವಭಾವದ ಶಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತಿ-ತತ್ವಪ್ರತಿಪಾದನೆ

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯು ತತ್ವಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದಿಗೂ ಕೇವಲ ವಿನೋದವಸ್ತುವಲ್ಲ—ಅದರಲ್ಲಿ ಅತೀತದ ಧ್ವನಿಯಿದೆ. ಎಲ್ಲ ವಿಕಾಸದ ಮೂಲ-ರಸವಿದೆ, ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋಮಹೀಯಾನ್ ದರ್ಶನವಿದೆ. ಪೂರ್ವಾಪರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ವಾಸನೆಯಿದೆ, ತಾರಕ ಶಕ್ತಿಯು ನೀಡಿದ ಕೈಯ ಆಕರ್ಷ ಸ್ಪರ್ಶವಿದೆ.ಈ ಸರ್ವಸಂಪನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ರೂಪ-ರೇಖಾವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ವಿಧೇಯಕ ಅಥವಾ ನಿಷೇಧಕ ತತ್ವಪರಿಪಾದನೆಗಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿ, ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಸಂಭಾವಿಸಿ, ಅವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯ ತತ್ವ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮರ-ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿ-ಮೆಳೆ, ಎಲೆ-ಹೂ-ಕಾಯಿ-ಹಣ್ಣುಗಳ ಪಾತ್ರವೇನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ—ಈ ಮೂಲಕ ಅವರ ದಿವ್ಯ ಜೀವನದ ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶನವೂ ಉಪದೇಶಸಾರವೂ ಅದರ ವಿಧಾನವೂ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವುದು :

ಬಾಳೆ: ಮಾಡುವುದು ಮೆರವಣಿಗೆಗಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲೇ ಮುರುಟಿ ಹೋಗದೆ, ಪರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಫಲಿಸಬೇಕು, ಸ್ವಾರ್ಥ ಬೇಡವೆಂದಲ್ಲ, ಪರಾರ್ಥ ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಬೇಕು ಹೀಗಾಗಬೇಕಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಡಂಬ-ಆಡಂಬರಗಳಿಂದ ಅನವಶ್ಯಕವಾದ ದುಂದಿಗೆ ಅಹಿತಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಅಪ್ರಮಾಣಿಕತೆ-ನಟನೆ-ಮೋಸ-ವಂಚನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವಿತ್ತಂತಾಗುವುದು. ಕೊನೆಗೆ ಕರ್ಮದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಇಂಗಿ ಹೋಗಿ, ಗದ್ದಲ-ಗುದ್ದಾಟಗಳ ಕೆಸರೇಳುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರು "ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಕಾಯ ಬಾಳೆಯ ಕಂಭದಂತಿರಬೇಕು" ಎನ್ನುವರು! ಬಾಳೆಯ ದಿಂಡನ್ನು ಪೊರೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಪೊರೆ

ಯೆತ್ತಿ ಸುಲಿದರೆ, ಉಳಿಯುವುದು ಶೂನ್ಯ–ನಿಶ್ಶೂನ್ಯ! ಒಳಗೆ ಕೆಚ್ಚೆಂಬುದರ ಸೊಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಲೋಕಸೇವಾನಿರತನಾದ ಭಕ್ತನನ್ನು ಅಂತರಂಗದವರೆಗೂ ಹಲವಾರು ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿ ನೋಡಿದರೂ ಅಹಂಮಮಕಾರದ ಕೆಚ್ಚಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಆ ಶಿವಾರ್ಪಣಭಾವದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾವಸ್ಥೆಯೇ ಮತ್ತು ಅಹಂ–ಮಮಕಾರಗಳ ನಾಸ್ತಿಯೇ ಶೂನ್ಯ–ನಿಶ್ಶೂನ್ಯವೆಂಬುದು, ಬಯಲು–ನಿರ್ವಯಲೆಂಬುದು, ನಿರ್ವಾಣ–ಸಹಜ ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬುದು, ಆ ಕೆಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಬಾಳೆಗೆ ಫಲವಾದರೇನು? ಅದರೊಳಗೆ ಮರುಹುಟ್ಟಿನ ಬೀಜವಿಲ್ಲ! ನಿರಾಡಂಬರ ಭಕ್ತನ ಪಾಲಿಗೆ ಕರ್ಮಫಲ ಸಾಲುಕಟ್ಟಿ ಬರಬಹುದು, ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ಪರಾರ್ಥನಿವೇದಿತ. ಅದರೊಳಗೆ ಅವನು ಅನಾಸಕ್ತ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ಮ--ಫಲ ಉಭಯ ಬಂಧರಹಿತವಾದ ಅವನ ಚೇತನ ನಿರಾಕಾರ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಿ ಇತರೇತರವನ್ನರಿಯದೆ ತನ್ಮಯವಾಗಿರುವುದು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯಾದರೂ ಅದೇ : ಅದನ್ನೇ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದು—“ಮೇಲಾದ ಫಲವ ನಮ್ಮವರು ಬೀಜಸಹಿತ ನುಂಗಿದರು, ಎನಗಿನ್ನಾವ ಭವವಿಲ್ಲ'' ಎಂದು. “ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಕಾಯ ಬಾಳೆಯ ಕಂಭದಂತಿರಬೇಕು. ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಒಳಗೆ ಕೆಚ್ಚಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು ! ಮೇಲಾದ ಫಲವ ನಮ್ಮವರು ಬೀಜ ಸಹಿತ ನುಂಗಿದರು. ಎನಗಿನ್ನಾವ ಭವವಿಲ್ಲ ಕಾಣಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ'' (೩೦೬) ಕೆಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಬಾಳೆಯನ್ನೂ, ಬೀಜವಿಲ್ಲದ ಅದರ ಫಲವನ್ನೂ ನಿರ್ಮಮ ಕರ್ಮಯೋಗಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿಸಿದೆ ಇಲ್ಲಿ. ಎಷ್ಟೇ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಬಹುದಾದ ಸಫಲ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೂ, ಅಷ್ಟಷ್ಟೂ ವಿನಮ್ರವಾಗಿರಬೇಕೆನಿಸಿದೆ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ–ಬೀಗಿ ಬೆಳೆದ ಗೊನೆಯ ಭಾರಕ್ಕೆ ಬಾಗಿರುವ ಬಾಳೆಯ ಗಿಡವನ್ನು ಕಂಡಾಗ. ''ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಜಂಗಮಕ್ಕಂಜಲೇಬೇಕು. ದಕ್ಕ ನುಂಗಿದಂತೆ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಡ. ಬೀಗಿ ಬೆಳೆದ ಗೊನೆವಾಳೆಯಂತೆ ಬಾಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಬೇಡಿದ ಪದವಿಯನೀವ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ''! ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ರಹಸ್ಯೋಪಮಾನವಡಗಿದೆ: ಲಿಂಗವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಭಕ್ತನು ಗೊನೆಬಿಟ್ಟ ಬಾಳೆಯಂತೆ! ಲಿಂಗದೇವನು ಕೈಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಜಂಗಮದ ಹಂಗೇನು ಎಂದವನು ಸೆಟೆದಿರುವುದು ಶೋಭೆಯಲ್ಲ, ಸೆಟೆದು ನಿಂತಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಘನತೆಯೇನು, ಸೂತಕವೇನು? ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಬಾಗಿದರೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ

ತೂಕ–ಘನತೆ, ಭಕ್ತನ ಭಂಗಿಗೊಂದು ಶೋಭೆ.

ಗಂಧದ ಮರ : ಮುಳ್ಳು ಮೆಳೆ ಬೆಳೆದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಶ್ರೀಗಂಧ ಮರದ ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಒಂದು ಸುಗಂಧ ಸುಕ್ಷೇತ್ರವೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಭಾವಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಜೀವಜಾಲವು ತನ್ನ ತಾಮಸವನ್ನು ಸುರಿದು, ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಮೊಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಗಂಧದ ಮರದ ಬಳಿ ಬೆಳೆದ ಬೇವು-ಬೊಬ್ಬುಲಿ-ತರಿಯ ಮುಂತಾದ ದುರ್ಗಂಧದ ಮರಗಳೂ ಸುಗಂಧಿಗಳಾಗುವುವು. ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದ ದುರ್ಗುಣಿಗಳೂ ನಿರ್ಗುಣಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸುಗುಣಿಗಳಾಗುವರು—"ಆರಾರ ಸಂಗವೇನೇನ ಮಾಡದಯ್ಯ. ಕೀಡೆ ಕುಂಡಲಿಗನಾಗದೇ ಅಯ್ಯ ! ಚಂದನದ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳತಾಗಿ ಬೇವು–ಬೊಬ್ಬುಲಿ–ತರಿಯ ಗಂಧಂಗಳಾಗವೇ? ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ ಕರ್ಮ ನಿರ್ಮಲವಾಗದಿಹುದೇ!" ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆದದ್ದೂ ಹೀಗೆ. ಅವರ ಜೀವನದ ಕಂಪು ಸುತ್ತಣ ಶರಣ ಸಂಕುಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದೂ ಹಾಗೇ.

ಬೇವು : ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ತನ್ನ ಕಹಿಯನ್ನು ಬಿಡದ ಬೇವನ್ನು ಕಂಡರೆ–ಎಷ್ಟೇ ವಾದಿಸಿ ಬೋಧಿಸಿದರೂ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಯದ ಮತ್ತು ಕೊಂಕನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳದ ದುರ್ವಿದಗ್ಧರ ನೆನಪಾಗಬಹುದು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ: "ಬೇವಿನ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿ, ಬೆಲ್ಲದ ಕಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ, ಆಕಳ ಹಾಲನೆರೆದು; ಜೇನುತುಪ್ಪವ ಹೊಯ್ದರೆ ಕಹಿಯಹುದಲ್ಲದೆ, ಸಿಹಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ? ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲದವರ ಕೂಡೆ ನುಡಿಯಲಾಗದು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ!". ದೈವಭಕ್ತನಲ್ಲದವನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದರೇನು ? ಅವನಿಗೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ದೂರ ಯೋಜನ ! ಬೇವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಅಸರಬೇಸರವೇ. ಆದರೆ ಅದೇ ಬೇವಿನ ತಳಿರು–ಹೂವೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ಯುಗಾದಿ ಬಂತೆಂದರೆ ಅವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದು. ಕಹಿಯಾದರೂ ಮೈಗೆ ಹಿತ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲರವರು. ಸತ್ಪುರುಷರ ವಚನ ಕೇಳಲು ಅಪ್ರಿಯವಾದರೂ ಬಾಳಲು ಹಿತವಾದುದು—"ಅಧರಕ್ಕೆ ಕಹಿ, ಉದರಕ್ಕೆ ಸಿಹಿ; ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ವಚನ ಬೇವ ಸವಿದಂತೆ" ಎಂದು ಉದ್ಗಾರವೆತ್ತಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಮಾವನ ಬೋಧಕ ಉತ್ತಮ ಉದ್ಗಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮೂಲಕ.

ಎಲವ-ಕಹಿಸೋರೆ-ಎಕ್ಕೆಯ ಕಾಯಿ ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣು : ಬೂರುಗದ ಮರ ದೊಡ್ಡದಿರಬಹುದು, ಮೈತುಂಬ ಹೂ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಯಾರು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬಂತು? ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯ ಬಂದರೇನು?'' ಎಲವದ ಮರ ಹೂತು ಫಲವಾದ ತೆಜನಂತೆ ಸಿರಿಯಾದರೇನು ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದನ್ನಕ?" ಎಲವ (ಬೂರಗ)ದ ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣಾದರೇನು? ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಣ್ಪಾಗಿ ಬಣ್ಣವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು — ಒಳಗೆಲ್ಲ ಬೂರ. ಒಳಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನು ಲಾಂಛನಾಡಂಬರಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಮಾಹನೀಯನಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಒಳಗೆಲ್ಲ ಟೊಳ್ಳು. "ಎನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಎಲವದ ಕಾಯಂತೆ ನೋಡಯ್ಯಾ. ಹೊರಗೆ ಹೆಂಪು, ಒಳಗೆ ಬೂರವಯ್ಯಾ"– ಅದು ಬಂಡವಾಳವಿಲ್ಲದ ಬಡಾಯಿ. ಕಹಿಸೋರೆಯಕಾಯಿ ತಿನ್ನಲೂ ಬಾರದು ಈಜುಂಬುರುಂಡೆಯೂ ಆಗದು. ಎಳೆಯದಾಗಿರಲಿ, ಬಲಿಯಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅದರ ಜೀವಮಾನ ವ್ಯರ್ಥ. ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಯ ಪಾಡೂ ಅಷ್ಟೆ. ವಿಷಪೂರಿತವಾದ ಎಕ್ಕೆಕಾಯಿ ಮಾವಿನ ಕಾಯಂತೆಯೇ ಕಾಣಿಸಿದರೂ ಹಸಿದವರಿಗೆ ಮೆಲಬಂದೀತೇ? ಮಾವಿನಕಾಯ ರಾಶಿಯೊಳಗಣ ಒಂದು ಎಕ್ಕೆಯ ಕಾಯಿ ಹಲವರ ಕಣ್ಣನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಬಾಯನ್ನು ಕೆಡಿಸೀತು. ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಯ ಕಡೆ ಅವಧಾರಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಅಂತರಂಗ ವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ತಮ್ಮ ಆದರ್ಶದ ಅನುಸರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಶಿವಶರಣರ ನಡುವೆ ತಾವು ''ಮಾವಿನ ಕಾಯೊಳಗೊಂದು ಎಕ್ಕೆಯ ಕಾಯಿ ನಾನಯ್ಯಾ. ಆನು ಭಕ್ತನೆಂತೆಂಬೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಮುಂದೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ? ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ಮುಂದೆ ನಾನೆತ್ತು ಭಕ್ತನಪ್ಪೆನಯ್ಯಾ?'' ಎಂದು ಅಧೀರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ವೇಷಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಅಭಿನಿವೇಶ ತಮಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಮರುಗಿರುವರು, ಹೊರಗೆ ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣುವ ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣಿನ ಒಳಗೆಲ್ಲ ಹುಳು! ಈ ಹೊರಮೈ ತಳುಕಿನ, ಒಳಮೈ ಹುಳುಕಿನ ಆಡಂಬರದ ಹಣ್ಣು ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗ–ಬಹಿರಂಗಗಳನ್ನು ನೈಜವಾಗಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವುದೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟಿರವರು—''ಎನ್ನ ಚಿತ್ತವು ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣು ನೋಡಯ್ಯಾ. ವಿಚಾರಿಸಿದರೇನು ಹುರುಳಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ, ಪ್ರಪಂಚಿನ ಡಂಬಿನಲ್ಲಿ ಎನ್ನನೊಂದು ರೂಹುಮಾಡಿ ನೀವಿರಿಸಿದಿರಿ, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ''— ಈ ಮಾತುಗಳು ಬಸವಣ್ಣನವರ

ಗಿಂತ, ಈ ಡಾಂಬಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಣ್ಣದ ಬೊಂಬೆಗಳಿಗೆ (ಹೆಚ್ಚಾಗಿ) ಅನ್ವಯಿಸುವುದು.

ಮಾನವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಡಾಂಬಿಕವೆನಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಎತ್ತಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಅದು ಮಾನವಪ್ರಕೃತಿಗೂ ಇಳಿದು ಬರಬಾರದೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿರುವವರು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿನ ಸಫಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಅದರ ಲಾಭದಾಯಕ ಅನುಕರಣೆಯನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವರು. ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ತಂತ್ರ ಎಲ್ಲ ಕವಿಚೇತನಗಳಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದರೂ, ಸುಧಾರಕರೂ, ಬೋಧಕರೂ ಆದ ಋಷಿ-ಕವಿ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಸವಿಶೇಷ!

ಇನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಪಶು–ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಕಾಣಿಸಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ: ಪಶು-ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಮಾನವ ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಕೃತ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮಾನವ ಜೀವಕ್ಕೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಶು_ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಅರಿವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ಆ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾದ ಚಾಲನೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು :

ಚಿನ್ನದ ಕೋತಿ :—ವೇದಾಂತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೋತಿಯೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸು, ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸು—ಕೊಂಬೆಯಿಂದ ಕೊಂಬೆಗೆ ಹಾರತ್ತ ವ್ಯಭಿಚಾರವೇ ಆಚಾರವಾಗಿ, ಸ್ಥಾಯಿಗೆ ನಿಲ್ಲದ ಕೋತಿ ಮನಸ್ಸು! ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಲ್ಲದ ಈ ಶಾಖಾಮೃಗವು ವಿಭೂತಿ ಧರಿಸಿದರೇನು, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಕಟ್ಟಿದರೇನು ? ವೇಷ ಘನವಾಯಿತೇ ಹೊರತು, ಸ್ವಭಾವ ಮಾತ್ರ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ವಿಕೃತ ! ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೋತಿ ಪರುಷವನ್ನು ಸೋಕಿದರೆ ಚಿನ್ನವೇನೋ ಆಗುವುದು, ನಿಜ : ಆದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಕೋತಿರೂಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭಕ್ತನೆನಿಸಬಹುದು—ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಚಂಚಲಚಪಲತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ—ಆ ಭಕ್ತವೇಷ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ. ಚಿನ್ನವು ಆಭರಣದ ಆಕಾರವಾಗಿರದೆ ಕೋತಿಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆ ಚಿನ್ನಕ್ಕೂ ನಗೆಪಾಡು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯೂ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಅನರ್ಘ್ಯ : ಆದರೂ ಅದು ಡಾಂಬಿಕನ ಸಹವಾಸದೋಷದಿಂದ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವುದು, ಜೀವ ತನ್ನ ಅಂತರತಮ ಚಾಂಚಲ್ಯಾದಿ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು

ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೊರಮೈ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? —"ಕಬ್ಬುನದ ಕೋಡಗವ ಪರುಷ ಮುಟ್ಟಲು ಹೊನ್ನಾದರೇನು, ಮತ್ತೇನಾದರೇನು, ಮುನ್ನಿನ ರೂಹ ಬಿಡದನ್ನಕ?"

ಕೋತಿಯ ಕೈಯ ಮಾಣಿಕ್ಯ :— ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಬೆಲೆ ಬರುವುದು ಪರಾರ್ಥನಿರತಹಸ್ತ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಿದಾಗ! ಹಾಗಿಲ್ಲದ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗ ಕೋತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾಣಿಕ್ಯದಂತೆ! ಕೋತಿಯಾದರೂ ಮಾಣಿಕ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದುದೇಕೆ? ಚೇಷ್ಟೆಗಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಅದರ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಅರಿತಲ್ಲ! ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸುವುದೂ, ಪೂಜಿಸುವುದೂ ಶಿವಕಾರುಣ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯಲ್ಲದೆ, ಗತಾನುಗತಿಕ ಲೋಕದ ಅನುಕರಣೆಯ ಫಲವಾಗಿಯಾದರೆ—ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನರನು ವಾನರನಂತೆ ಅನುಕರಣೈಕಪಟುವಾಗದೆ ಅನುಭವಿಯಾಗಬೇಕು.

ಕೋತಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣ—ಅನುಕರಣ ಚೇಷ್ಟೆಯಾದರೆ, ಎರಡನೆಯದು ಚಪಲತೆ. ಚಿತ್ತದ ಸ್ವಭಾವವೂ ಅಷ್ಟೇ—ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೆ ಹಲವಾರು ವಿಷಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದು ತೊಳಲುತ್ತಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ, ಅದಕ್ಕೊಂದು ನಿಲುಗಡೆಯಿಲ್ಲ; ನಿಶ್ಚಿಂತೆ—ಸ್ವಸ್ಥತೆಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಮನದ ಈ ಅಲೆಮಾರಿತನವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಶಿವನ ಚರಣಕಮಲದಲ್ಲಿ ಭೃಂಗನಾಗಿರಿಸುವುದೇ—ಅಂದರೆ – ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿನಿರೋಧವೇ ಯೋಗ, ಶಿವಯೋಗ! ಇದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ನೀರಿನಂತೆ ಅಧೋಗಾಮಿ. ಅದನ್ನು ಊರ್ಧ್ವಗಾಮಿಯನ್ನಾಗಿ ತಿದ್ದಬೇಕಾದರೆ, ಬೇಕು—ಶಿವಕಾರುಣ್ಯದ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಮತ್ತು ಅದು ಪ್ರವಹಿಸಿಬರಲು ಅಚಲನಿರ್ಧಾರದ ಲೋಹತಂತು! ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ—ಹಂಬಲ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನದಲ್ಲಿ—"ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲಣ ಮರ್ಕಟನಂತೆ ಲಂಘಿಸುವುದೆನ್ನ ಮನವು! ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಿಲಲೀಯದೆನ್ನ ಮನವು! ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ, ನಿಮ್ಮ ಚರಣಕಮಲದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮರನಾಗಿರಿಸು, ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ."

ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟ ಕೋತಿ : ಮಗುವಿಲ್ಲದೆ ತಾಯ್ತನವಿಲ್ಲ, ಭಕ್ತನಿಲ್ಲದೆ ದೈವತ್ವವಿಲ್ಲ. ದೇವ-ಭಕ್ತರಿಗೆ ಈ ಅವಿನಾಭಾವಸಂಬಂಧವಿರುವುದರಿಂದಲೇ ದೇವರು ಸದಾ ನಿಷ್ಕಲನಾಗಿರಲೊಲ್ಲ. ಅವ್ಯಕ್ತ-ಅರೂಪಸ್ಥಿತಿಯೇ

ಅವನ ಸಹಜಾವಸ್ಥೆಯಾದರೂ, ಭಕ್ತಿಲಂಪಟನಾದ ಅವನಿಗೆ—ತನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಸೂಚಿಸುವವರೆಗೂ ಸಮಾಧಾನವೇ ಆಗದು. ತಾನು ಭಕ್ತನನ್ನು ಕಾಣುವ ರಭಸದಲ್ಲಿ, ಅವನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಶಿವನ ಈ ಅನುಗ್ರಹ ಲಂಪಟತನವನ್ನು ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟ ಕೋತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವರು. ಅದಂ ಎಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿದ್ದೀತು!? ಹುಲ್ಲನ್ನು ಓರೆಮಾಡಿ ಇಣಕಿ ನೋಡಿ ಹುಬ್ಬನ್ನು ಹಾರಿಸಿ, ಹಲ್ಲು ದೋರಿ, ಸುತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ, ಗೆಲುವಿನ ಅಲೆಯೆಬ್ಬಿಸಿದ ಹೊರತು ಅದರ ಜೀವ ನಿಲ್ಲದು. ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವನಾದರೂ ಭಕ್ತನನ್ನು ಕಾಡಿ, ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಭಕ್ತನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಅಚ್ಚೊತ್ತುವನು, ನಚ್ಚಿನ ನವಿರೇಳಿಸುವನು. ಈ ಮುಂದಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಮೇಲಿನ ಶಿವನ ದುರ್ಭರರತಿ ಸರಸವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ—"ಎಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವಿಕಾರವ ಮಾಣೆ, ಗರುವತನವೆ ? ದಾಸನ ವಸ್ತ್ರವನುಡುವುದೊಂದು ಗರುವತನವೆ ? ಸಿರಿಯಾಳನ ಮಗನ ಬೇಡುವುದೊಂದಂ ಗರುವತನವೇ ? ಕೋಡಗವ ಹುಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುಸುಕಿದಂತೆ, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ, ನಿಮ್ಮ ಪರಿ!"

ನಾಯಿ: ಕೋತಿಯು ಚಾಂಚಲ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂಧಾನುಕರಣೆಗೆ ಪ್ರತೀಕವಾದರೆ, ನಾಯಿ ಹೀನತನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ತುಡುಗುಣಿತನಕ್ಕೆ ! ನಾಯನ್ನು ಅಡ್ಡ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಉತ್ಸವ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿರಲಿ, ಅದನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಕೆಳಗೆ ದುಮುಕುವುದು ! ತಾನಿರುವ ಸ್ಥಾನವೇನಂ, ಇಳಿದು ಮಾಡುವುದೇನು ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯದ ಎಗ್ಗುಸಿಗ್ಗಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ! ಮನುಷ್ಯನೂ ಅಪುರೂಪದ ಅಮೃತ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ಉನ್ನತಾವಸ್ಥೆಗೇರಿದ್ದರೂ, ಮರುಘಳಿಗೆ, ತನ್ನ ಪೂರ್ವವಾಸನೆ ಮರುಕೊಳಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ನೀಚಾವಸ್ಥೆಗೆ ಇಳಿಯುವುದೇನೂ ಅಪುರೂಪವಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನ ನಾಯಿ—ಮನಸ್ಸು ವಿಷಯಗಳತ್ತ ಧಾವಿಸುವುದೇ ಹೊರತು, ಅಮೃತತ್ವದಾಯಕನಾದ ಹಾಗೂ ಅಮೃತಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಶಿವನತ್ತ ತಿರುಗಿಯೂ ನೋಡದು ! ಲಾಲಸೆಯ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ತುಪ್ಪದ ಸವಿಗೆ ಅಲಗನ್ನು ನೆಕ್ಕುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೆನೆಯದು. ಬಾಯಿ ಗಾಯವಾಗಿ ರಕ್ತ ಸುರಿದಾಗಲೇ—ಎಚ್ಚರ ! ಆಗಲೂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧವಾದರೂ ನೋವಿಗಿಂತಲೂ ತನ್ನ ರಕ್ತದ ರುಚಿಯೇ ಮೇಲುಗೈಯಾಗಿದ್ದೀತು ! ಅದಲ್ಲವೇ ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆದರ್ಶನಾಯಿತನ !

ಹೀಗಾಗಿ ಕಾಮ, ಕಾಮಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಅರ್ಥ—ಇವೆರಡೇ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗುವುದು ಹಲುಮಾನವನ ಬರಡು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ. ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಮೂಲವಾದ ಧರ್ಮದ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಯದು. ಅವನಿಗೆ ಕಾಂಚನಕ್ಕೆ ವೇಳೆಯಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವೇಳೆಯಿಲ್ಲ. ಹಡಕಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ .ಸೊಣಗ ಅಮೃತ ವನ್ನು ಕಂಡು ಅಡ್ಡಮುಸುಡಿಕ್ಕುವುದು. ಅಂತೆಯೇ ದುರಾಶಾಪೀಡಿತ ಜೀವರು ಧರ್ಮದತ್ತ ತಿರುಗಿಯೂ ನಿಲ್ಲರು. ಅಂಥವರ ಬಳಿ ಎಷ್ಟು ಧನಧಾನ್ಯವಿದ್ದ ರೇನು ?—"ಪಾಪಿಯ ಧನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಸತ್ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು ! ನಾಯ ಹಾಲು ನಾಯಿಗಲ್ಲದೆ ಪಂಚಾಮೃತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು."

ಅವರಿವರೆನ್ನದೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋಗುವ ಕಾಮುಕನನ್ನು ಕಂಡು-ಟಗರುಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೋದ ನಾಯಿಯ ಪಾಡು ನೆನಪಾಗುವುದು ಬಸ ವಣ್ಣನವರಿಗೆ. ಟಗರುಗಳೆರಡು ಕಾದಾಡಿ ಸತ್ತರೆ ತಿನ್ನಬೇಕೆಂಬ ಚಪಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಒಂದು ನಾಯಿ ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋಯಿತು. ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ದಂತೆ ಟಗರುಗಳ ಹಣಾಹಣಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು—ಅವುಗಳ ತಲೆ ಬಿರಿದು ನೆತ್ತರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯಿತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನೆಕ್ಕಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ ನಾಯಿ ಟಗರುಗಳ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅಸು ನೀಗಿತು. ಇದು ದುಶ್ಚರಿತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದುರಂತ ! "ನೋಡಲಾಗದು, ನುಡಿಸಲಾಗದು ಪರಸ್ತ್ರೀಯ—ಬೇಡ ಕಾಣಿರೋ ! ತಗರ ಬೆನ್ನಲಿ ಹರಿವ ಸೊಣಗನಂತೆ—ಬೇಡ ಕಾಣಿರೋ ! ಒಂದಾಶೆಗೆ ಸಾವಿರ ವರುಷ ನರಕದೊಳದ್ದುವ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ !"

ಗಿಳಿ-ನೊಂಲ-ಪಶು : ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಜೀವಾತ್ಮ ನಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಳಸಿರುವರು. ಗಿಳಿ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ನೆನಪಿಗೆ ಬರು ವುದು—ಅದರ ಆ ಹಸಿರು-ಕೆಂಪು, ಆ ಮುದ್ದುಮಾತು ! ಅದು ಸುಭಾಷಿತ-ಚಾಟೂಕ್ತಿ-ವೇದಸೂಕ್ತ—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಂಠಸ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗಿಯೂ ಪಠಿಸಬಲ್ಲದು, ಆದರೇನು ! ತನ್ನ ಓದಿನ ರಸ-ಭಾವಗಳ ಬೋಧ ನೆಯೇ ತನಗಾಗದು ಅದಕ್ಕೆ. ಓದಿದ್ದೊಂದೂ ಅದರ ಕರುಳನ್ನು ಮುಟ್ಟದು! ಎಲ್ಲವೂ ಕಂಠಸ್ಥ ! ಮನಮುಟ್ಟದೆ, ಹೃದಯದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟದೆ, ಓದಿದ್ದೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವೆಂಬ ಮಾತು ಬಂದಾಗ—ಗಿಳಿಯ ಮಾತು ಗಾದೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ—"ಆಡಿದರೇನೋ, ಹಾಡಿದರೇನೋ, ಓದಿದರೇನೋ ತ್ರಿವಿಧ ದಾಸೋಹವಿಲ್ಲದನ್ನಕ ? ಆಡದೇ ನವಿಲು ? ಹಾಡದೇ ತಂತಿ ? ಓದದೇ

ಗಿಳಿ ? ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರನೊಲ್ಲ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ."

ತನ್ನ ಆಪತ್ತು-ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಂಗಂಡು ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಯುನ್ನರಿಯದ ಜೀವಾತ್ಮನೇನು ಓದಿದರೇನು ? "ಗಿಳಿಯೋದಿ ಫಲವೇನು ? ಬೆಕ್ಕು ಬಹುಂದ ಹೇಳಲರಿಯದು" ! ಅದರ ಓದು ಇನ್ನು ಯಾವ ಮಣ್ಣಿಗೆ ? ಓದಿದ ಓದಿನಿಂದ ಜ್ಞಾನಲಾಭವಿಲ್ಲ, ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕ ತರಲಿಲ್ಲ !

ಇಂತಹ ಬರಡು ಓದಿನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ತನ್ನ ಕಂಚಿನ ಕಾಯವನ್ನು ಮಿಡಿದು ಹೊಡೆದು ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಶಾಶ್ವತವೆಂದು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ, ತನಗೆ ದೈವದ ಹಂಗೇತಕೆಂದು ಜೀವ ಮೈಮರೆಯುವುದು. ಮಲೆಯುವುದು ! ಆದರೆ ಸಾವು ಯಾವ ಮಾಯದಲ್ಲೋ ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ಮರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನರಿಯದು ಅದು ! ಹೀಗೆ ಆತ್ಮದ ತಳಹದಿಯಿಲ್ಲದೆ ದೇಹದ ಸೌಧವಾಗಲಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಕಳಶವಾಗಲಿ ನಿಲ್ಲದೆಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಈ ಮುಂದಿನ ಶುಕರೂಪಕ ವಚನ— "ಪಂಜರ ಬಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ಅಂಜದೇ ಓದಂಪ ಗಿಳಿಯೇ. ಎಂದೆಂದೂ ಅಳಿಯೆನೆಂದು ಗುಡಿಗಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ?! ಮಾಯಾಮಂಜರ ಕೊಲುವಡೆ ನಿನ್ನ ಪಂಜರ ಕಾವುದೇ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನಲ್ಲದೆ?"

ಶಿವ ಶಿವ ಎಂಬುದೇ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ತಾರಕಮಂತ್ರ, ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ, ಸುಧಾರಕರಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ವ್ಯಾಪಕವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲಾ ಸಾಕಾಗಿ, ಉಳಿದ ಕಾಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಶಿವಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ದೈನಂದಿನ ಹಂಬಲ. ಅನಂತ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎಂಥದೇ ಉಡ್ಡಯನ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರೂ, ಒಂದು ವೃಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಕಾಲೂರಿ ಅರೆಘಳಿಗೆಯಾದರೂ ಕಣ್ಮುಚ್ಚದಿದ್ದರೆ ಗರುಡನಿಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವತಃ ಅಂತರ್ಮುಖಿಗಳೂ ಧ್ಯಾನಶೀಲರೂ ಆದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ನಿಯಮಸ್ಥರಾಗಿ ಶಿವಧ್ಯಾನ ತನ್ಮಯರಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ? ಅದೇ ಅವರ ನಿತ್ಯಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಕೂಡ— "ನರವಿಂಧ್ಯದೊಳಗೆನ್ನ ಹುಲುಗಿಳಿಯ ಮಾಡಿ ಸಲಹುತ್ತ 'ಶಿವ ಶಿವಾ' ಎಂದೋದಿಸಯ್ಯ. ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪಂಜರದೊಳಗಿಕ್ಕಿ ಸಲಹು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ!"

ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವನ್ನಾಗಲಿ, ಸ್ವತಂತ್ರದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವನ್ನಾಗಲಿ ಇಚ್ಛಿಸಿದವರಲ್ಲ ಬಸವಣ್ಣನವರು. ಅವರು ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ

ಸ್ವತಂತ್ರವನ್ನೂ, ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವನ್ನೂ ಬಯಸಿದರು— "ಪರಚಿಂತೆ ನಮಗೇಕಯ್ಯ? ನಮ್ಮ ಚಿಂತೆ ನಮಗೆ ಸಾಲದೆ? ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ ಒಲಿದಾನೋ, ಒಲಿಯನೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಹಾಸಲುಂಟು ಹೊದಿಯಲುಂಟು!" ಮತ್ತೆ– "ಅತ್ತಲಿತ್ತಲು ಹೋಗದಂತೆ ಹೆಳವನ ಮಾಡಯ್ಯ ತಂದೆ; ಮತ್ತೊಂದ ಕೇಳದಂತೆ ಕಿವುಡನ ಮಾಡಯ್ಯ ತಂದೆ; ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆಳಸದಂತೆ ಇರಿಸು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ!"

ಕಾಮನೆಗಳು ಹೀಗೆ ಸಾತ್ವಿಕವಾದಂತೆಲ್ಲ ಅವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ— ಮಹಾತ್ಮರಿಗೂ ಕೂಡ. ಈ ಆರೋಹಣಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತನುವಿಕಾರ ಮನೋವಿಕಾರಗಳು ಆತ್ಮವನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಜಗ್ಗುವವು,ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳಿಸಿ ದಾರಿತಪ್ಪಿಸುವವು. ಆ ವಿಕಾರಗಳ ಉಪಟಳಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಆತ್ಮದ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು— ಎಂಟೂ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ನಾಯಿಗಳು ಅಟ್ಟಿ ಬಂದಾಗ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೊಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು. ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಶವು ವಿಕಾರಶ್ವಾನಗಳಿಗೆ ಬಲಿ ಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಶಿವನ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು ಪರಮಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಲೆಂಬುದೇ ಅವರ ಹಂಬಲ, ನಿತ್ಯಪ್ರಾರ್ಥನೆ— "ಒಂದು ಮೊಲಕ್ಕೆ ನಾಯನೊಂಬತ್ತು ಬಿಟ್ಟಂತೆ, ಎನ್ನ ಬಿಡು ತನ್ನ ಬಿಡೆಂಬುದು ಕಾಯವಿಕಾರ! ಎನ್ನ ಬಿಡು ತನ್ನ ಬಿಡೆಂಬುದು ಮನೋವಿಕಾರ! ಕರಣೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಸೊಣಗ ಮುಟ್ಟದ ಮುನ್ನ ನಿಮ್ಮ ನೆಯ್ದುಗೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ!"

ಜೀವವು ಪಶುವಾದರೆ ಶಿವನು ಪಶುಪತಿ! ಈ ಭಾವ ಶೈವದಲ್ಲೇ ಏಕೆ, ವೈಷ್ಣವದಲ್ಲಿಯೂ ಗೋವು–ಗೋಪಾಲ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥಗಳಲ್ಲೂ ಜೀವಾತ್ಮವು ಆರ್ತಭಾವದಿಂದ ರಕ್ಷಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ— ಸಂಬೋಧಿಸುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಾವು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ— ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಕಾಲು ಬಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಡಪಶುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಹೋಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ತಾವು ಎಷ್ಟೇ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರೂ ದೇವರು ಓಗೊಡಲಿಲ್ಲವೆನಿಸಿದಾಗ– ಅಡವಿಯೊಳಗೆ ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಅಂಬೇ ಅಂಬೇ ಎನ್ನುವ ಪಶುವಿಗೆ ಗೊಲ್ಲನು ಮರುದನಿಗೊಡದಿರಲು ಅದರ ಭಯಾತಂಕಿತ

ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಸಮವೆನ್ನುವರು. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಣ ವಿಷಯಪ್ರಪಂಚವು ಪ್ರಲೋಭನಕಾರಿಯೆನಿಸಿದಾಗ — "ವಿಷಯವೆಂಬ ಹಸುರನ್ನು ಮುಂದೆ ತಂದು ಪಸರಿಸಿದೆಯಯ್ಯ! ಪಶುವೇನ ಬಲ್ಲುದು? ಹಸುರೆಂದೆಳಸುವುದು! ವಿಷಯರಹಿತನ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿರಸವ ದಣಿಯ ಮೇಯಿಸಿ ಸುಬುದ್ಧಿಯೆಂಬುದಕವನೆರೆದು, ನೋಡಿ ಸಲಹಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ!" ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಡುವರು ಧ್ಯಾನಕ್ಲಿನ್ನ ಮಾನಸರಾಗಿ!

ದೇವರನ್ನು ಪಶುಪತಿಯೆಂದೂ, ತಮ್ಮನ್ನು ಪಶುವೆಂದೂ, ಕರೆದುಕೊಂಡಾಗ ಭಕ್ತಿಭಂಡಾರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ''ಬಸವ" (=ಎತ್ತು) ಎಂಬುದು ನೆನಪಿಗೆ ಕಲಶವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತಾಗಬಹುದು! ನೋಡಿ— "ಅಸು ಒಬ್ಬನು ಸುಡುವರೈವರು. ಮೇಲೆ ಕಿಚ್ಚು ಘನ, ನಿಲಲು ಬಾರದು. ಕಾಡುಬಸವನ ಹುಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದರೆ ಆರೈಯಲಾಗದೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ?"

ಜಡ-ಸಸ್ಯ-ಪಶು–ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಿಶ್ರಣ ರೂಪಕಗಳೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ:

ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳು

ಎಳ್ಳು-ಎತ್ತು : ದುಡಿಮೆಗೆಂದೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಜೀವ ಎತ್ತು ! ದುಡಿಮೆಯ ಫಲ ಅದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಎಂದೇ—ಅದು ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯುವ ಜೀವದ ಪ್ರತೀಕ. ಗಾಣಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದರಾಯಿತು, ಅದರ ಕೆಲಸ ಸುತ್ತುವುದು. ಗಾಣದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೇ ತಿಳಿಯದು. ಗಾಣಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳನ್ನು ಹಾಕುವುದು ತಡವಾದರೂ ಸರಿಯೇ ಎತ್ತು ಸುತ್ತುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡದು. ಎಳ್ಳನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವೇನೂ ಅದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಿದರೆ ಸುತ್ತಬೇಕಷ್ಟೆ ! ಇದು ತೀರ ಯಾಂತ್ರಿಕ, ವಿವೇಕರಹಿತ ! ಸುತ್ತಿದರೂ ಗಾಣಿಗನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ, ತನಗಾದರೂ ಸುತ್ತಾಟ ಮುಗಿದು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಎಳ್ಳಿಲ್ಲದೆ ಸುತ್ತಿದ್ದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥ. ಎಳ್ಳು ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತಲೇ ಬೇಕು—ಬವಣೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಬಾರದು ಭಕ್ತಿ. ತ್ರಿಕರಣ ಪೂರ್ವಕವಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ ಎಳ್ಳಿಲ್ಲದ ಗಾಣದಂತೆ, ಅದನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತ ಎತ್ತಿನಂತೆ. ಅವನ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬವಣೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಮಾಡುವ ಮಾಟದ ಅನುವರಿಯದೆ, ಮಾಡುವವರನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಮನಸ ಮುಟ್ಟದೆ

ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಿಷ್ಟೇ! "ಎಳ್ಳಿಲ್ಲದ ಗಾಣವನಾಡಿದ ಎತ್ತಿನಂತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ" ಎಂಬ ಕಿರುಮಾತಿನ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹಿರಿಯರ್ಥದ ಮದಕರಿಯಡಗಿದೆ!

ಸಾಸವೇ–ಸಾಗರ : ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೊರೆಯುತ್ತ ಬರುವ ಕಡಲಿನ ತೆರೆಯ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸಾಸವೆ ತುಯ್ದುತ್ತ ತೆರಳಿ, ಹೊಯ್ದುತ್ತ ಹೊರಳಿ ಆ ಕಡಲಿನ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಾಡುವುದು, ಆ ಅಗಾಧ ಜಲವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಅದಮ್ಯ ಚಲನವಲನದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಈಡಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಸಾಸವೆಯು ತನ್ನ ಮೈಗಂಟಿ ಬಂದ ಜಡತೆಯನ್ನು ಕೊಡವಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರ ಅಕ್ಕ–ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ, ಹಿಂದೆ–ಮುಂದೆ, ಮೇಲೆ–ಕೆಳಗೆ, ಹತ್ತೂ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕಡಲು. ಆಗ ಸಾಸವೆಗೆ ಸಾಗರವೇ ಬಳಗ! ಸಾಗರದ ಸಂಗ ಮಾಡಿದ ಸಾಸವೆಗೆ ಏನು ಮಹತ್ತು ಬೃಹತ್ತು ಲಭಿಸಿತು! ಸಾಸವೆಯಂತೆ ಸಣ್ಣದಾದ ಜೀವಕ್ಕೂ ಮಹತ್ತು–ಬೃಹತ್ತು ಲಭಿಸುವುದು ಸಾಧು ಸಂತರ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಬಂದ ಆನಂದದಿಂದಲೇ! ಆ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಆ ಜೀವ ನಲಿನಲಿದಾಡುವುದು, ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡುವುದು, ಉಬ್ಬಿಕೊಬ್ಬಿ ಹರುಷದಲೋಲಾಡುವುದು. ಅಹು ಅಳಿದು ಆದಾಗುವ ಹಾದಿಯಿದು! "ಸಾಸವೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಗರವರಿದಂತಾಯಿತ್ತಯ್ಯ! ಆನಂದದಿಂದ ನಲಿನಲಿದಾಡುವೆ!" ಆನಂದದಿಂದ ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡುವೆ! ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಬಂದರೆ ಉಬ್ಬಿ ಹರುಷದಲೋಲಾಡುವೆ." ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ಸಂಗದ ಸೆಳವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಬಸವನ ಆನಂದಾನುಭೂತಿಯ ಚಿತ್ರ ಅಪ್ರತಿಮವಾಗಿದೆ.

ಜವೆ–ತ್ರಾಸು : ತೂಕವಾದ ಮಾತನಾಡಿ, ಆಡಿದಂತೆ ನಡೆಯುವುದೇ ಸರಿಯಾದ ಜೀವನ. ಆಡುವ ಮಾತಿಗೂ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಸಮತೂಕವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಸಮರಸಜೀವನವಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ದೇವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತ್ರಾಸನ್ನು ಹಿಡಿ, ಒಂದು ಕಡೆ ನನ್ನ ನುಡಿಯ ಬಟ್ಟನ್ನು ಇಡು, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ನಾ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ತೂಗಿ ನೋಡು, ನುಡಿಗಿಂತ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಜವೆಯಷ್ಟು ಕೊರತೆಯಿದ್ದರೆ ನನ್ನನದ್ದಿ ನೀನೆದು ಹೋಗು—ಎಂದು. ಈ ಕರಾರುವಾಕು ಚಿನ್ನದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲೂ ಇದ್ದಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ!? ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ನುಡಿ–ನಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಖಚಿತವಾಗಿದೆ—"ಭಕ್ತಿ–ಸುಭಾಷೆಯ ನುಡಿಯ ನುಡಿವೆ! ನುಡಿ

ದಂತೆ ನಡೆವೆ !! ನಡೆಯೊಳಗೆ ನುಡಿಯ ಪೂರೈಸಂವೆ ! ಮೇಲೆ ತೂಗುವ ತ್ರಾಸು ಕಟ್ಟಳೆ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ : ಒಂದುಂ ಜವೆ ಕೊರತೆಯಾದರೆ ಎನ್ನನದ್ದಿ ನೀನೆದ್ದು ಹೋಗು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ !"

ಕಬ್ಬು-ಮುದಕರಿ : (೯೨೩) ದೇವಲೋಕ-ಮಂತ್ರ್ಯಲೋಕ. ಆದು ಮೇಲು, ಇದು ಕೀಳು ಎಂಬುದು ಶರಣರ ಮಾತೂ ಅಲ್ಲ, ನಿಲವೂ ಅಲ್ಲ. ದೇವಲೋಕ ಮೇಲೆಂದವನಂ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ಕಾಣದುದ ಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಡುದನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟಾನು. ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಮೇಲೆ ದೇವಲೋಕ ವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಯದೆ, ಸತ್ತು ದೇವಲೋಕವನ್ನು ಆಳುವೆನೆಂಬುದು ಬದುಕಿಗಿಲ್ಲದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಸಾವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುವುದು. ಕಬ್ಬಿನ ಬುಡದ ಕಡೆಯಂ ಕೆಳಭಾಗವನ್ನು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಹತ್ತಿರವೆಂದು ಜರಿದು ತೊರೆದು, ತುತ್ತ ತುದಿಯ ಜೊಂಡನ್ನು ತಿನ್ನುವವನು ಗಾಂಪನಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಿಯೇನಂ ? ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕವೆಂಬುದೊಂದು ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದು ಉಜ್ಜಿ ಉಲಿವ ಕಬ್ಬಿನ ತೋಟ ! ಆದರ ತುದಿಗೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಮೋಸಹೋದರು ಪರಲೋಕವಾದಿಗಳು; ಇಹಲೋಕವಾದಿಗಳಾದ ಚಾರ್ವಾಕಚೇತನರು ಬುಡದ ಬಳಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ರಸವೊಸರುವ ತಿರುಳಂಭಾಗವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಆದರ ಬದಿಗೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ತರಗೆಲೆಯನ್ನೇ ಮೇದು ಹೋದರು_ನರಕುರಿಗಳು. ಆದರೆ ಕಬ್ಬಿನ ರಸಭಾಗ ವನ್ನು ಅರಿತ ಮಹಾತ್ಮಗಳೆಂದರೆ ಮುದಕರಿಗಳು, ತತ್ಸದೃಶರಾದ ಮಹನೀ ಯರು ಈ ಲೋಕಜೀವನದ ರಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲರು. ಅದು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ! ಅಲ್ಲವೆಂವಿಗೂ ಹೇಯ. (೩೩೫)

ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ತಾತ್ವಿಕ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ನಿದರ್ಶನೋದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಂತೆ, ಮಾನವ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು.[1] ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲಣ ಅವರ ಪ್ರೇಮವು ಸುತ್ತಣ ಮಾನವಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಕಾಳಿಮಚ್ಛಾಯೆಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿಯಿರುವುದು ಪುರುಷನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆಗಾಗಿಯೇ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಲೌಕಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬಲ್ಲರು.

[1] ಹಾವಾಡಿಗ, ಕುರುಡ, ಮೋಟ ಮುಂತಾದವರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ೬೭, ೧೯೧, ೨೧೦ನೇ ವಚನಗಳನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಬಹುದು.

ಬೋವಿ, ಮಾತಂಗ, ಕಬ್ಬಿಲ, ಮಚ್ಚಿಗ, ಕಮ್ಮಾರ, ನಾವಿದ, ಮಡಿವಾಳ ಮುಂತಾದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ದಲಿತವರ್ಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಅನುಕಂಪೆಯಿದೆ, ಮಮತೆಯಿದೆ, ಗೌರವವಿದೆ. ಅವರ ಗೌರವಧ್ವಜವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ಮುಡಿಪಿಡುವೆನೆಂಬ ವೀರಾಭಿಮಾನವಿದೆ[2] ಈ ಯಾರನ್ನು ನಾವು ಕೀಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವೆವೋ ಅವರಿಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದ ನಿತ್ಯಜೀವನವಾಗಲಿ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ ಜರುಗದು. ಬೋವಿಯ ಹದವಾದ ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣು, ಕಮ್ಮಾರನ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ, ಕಬ್ಬಿಲನ ಬೇಟೆಯಿಂದ ಲಭಿಸುವ ವನ್ಯ ಸಂಪತ್ತು, ನಾವಿದನ ಕ್ಷೌರ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನ ಒಡವೆ-ವಸ್ತು, ಮಡಿವಾಳನ ಮಡಿ, ಕುಂಬಾರನ ಮಡಕೆ ಕುಡಿಕೆ, ಒಕ್ಕಲಮಗನ ಬೆಳೆ—ಇವಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜವು ರಿಕ್ತ–ಶೂನ್ಯ–ದರಿದ್ರ!

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮತೀಯ ಸಂಕುಚಿತ ಗಣನೆಯ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಾನವಕುಲದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುವ ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಂತ–ಪ್ರದೇಶವಾಗಲಿ, ವಿದ್ಯೆ-ಪದವಿಯಾಗಲಿ, ಧನ-ಧಾನ್ಯವಾಗಲಿ, ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಸಿದ್ಧವಾದ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡೆಂಬ ಭೇದವಾಗಲಿ ಮಾನವರನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ, ಭಿನ್ನ–ಭಿನ್ನಗೊಳಿಸಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದನ್ನು ಅವರು ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟನ್ನೂ ಒಡನಾಟವನ್ನೂ—ಇವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬೋಧಿಸಿದ ಧರ್ಮದ ಜೀವಾಳ ದಾನ-ದಯೆ-ನಿರಾಡಂಬರ-ವಿನಯ-ಭಕ್ತಿ-ದುಡಿಮೆ, ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಸರಳಜೀವನ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನುಕುಲವೆಲ್ಲ ಒಂದೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಹಿತ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ದರ್ಶನಸಾರ, ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕಟಕಿಯಿದ್ದರೆ, ಕಟುತ್ವವಿದ್ದರೆ-ಅದು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಬಂದ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳ ದಮನಕ್ಕಾಗಿ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವುಗಳ ಪರಿವರ್ತನೆಗಾಗಿಯೇ,

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮಾನವನನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಮಹಾ

---

[2] ೩೩೧–೩೩೭ ವಚನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ.

ಪ್ರೇಮಿಂಗಳು, ಬಸವಯುಗಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನದಾದ ಪಂಪಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಬೆಲೆ ಬರಲು "ವೀರ" ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಸವಯುಗ ದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ದಯಾರ್ದ್ರ-ಧರ್ಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ಅವಧಾರಣೆಯನ್ನು ಪಡೆ ಯಿತು, ಒಂದು ವೀರಕಮಲ ಅರಳಲು ಹಲವರು ನಿರಪರಾಧಿಗಳ ಮೈಯಿಂದ ಬಸಿದ ರಕ್ತಸರೋವರವೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ನೊರೆರಕ್ತ ವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ವೀರಭೂತವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಪಾಶವಿಕ ಹಸಿಯುತನ ವೀರವಲ್ಲ ವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರಿತಿದ್ದರು. ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬಸವಯುಗದ "ಧರ್ಮ"ವು ಅಂಜುಬುರುಕಂತನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೇಡಿಗಳ ಹೀನತನವಾಗಿರ ಲಿಲ್ಲ. "ವೀರ"ವೆಂಬುದು ದ್ವೇಷ-ಅಸೂಯೆಗಳಿಗಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಸುಂದರ ಸಂವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗ ಬೇಕೆಂಬುದರ ಅರಿವೂ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಿತ್ತು; ಆದಂದರಿಂದಲೇ ಅವರ ವೀರವು ಸಾತ್ವಿಕವಾದುದು ಮತ್ತು ಸದೃಢವಾದಂದು : "ಎನಿಸೆನಿಸೆಂದಡೆಯೂ ನಾ ಧೃತಿಗೆಡೆನಯ್ಯ! ಎಲುದೋರಿದಡೆಯೂ, ನರ ಹರಿದಡೆಯೂ, ಕರುಳು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದಡೆಯೂ ನಾ ಧೃತಿಗೆಡೆನಯ್ಯ ! ಶಿರ ಹರಿದು ಅಟ್ಟೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಡೆಯೂ ನಾಲಗೆ ಕೂಡಲಸಂಗ ಶರಣೆನ್ನುತ್ತಿಪ್ಪುದಯ್ಯ!" ಈ ಅಚಲ ನಿರ್ಧಾರ ಅವರದು !

ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ವೀರಕ್ಕೆ ಧರ್ಮದ ಮೆರುಗನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮಹನೀಯನೆಂದರೆ, ಅಶೋಕ ಮಹಾರಾಜನಾದ ಮೇಲೆ ಬಸವಣ್ಣನವರೇ ಮೊದಲಿಗರು. ಗಾಂಧಿಜೀಯವರು-ಆ ಧರ್ಮವೀರ ವನ್ನೇ ಮತ್ತಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದರು. ಬಸವಣ್ಣನವರಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತಹ ವಿಶ್ವಬಾಂಧವ್ಯದ, ವಿಶ್ವಪ್ರೇಮದ, ವಿಶ್ವಚೇತನದ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾ ವವು ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಗೊಂದು ಸಲ ಮಾತ್ರ ಜರಗುವ ಜಗದದ್ಭುತ !

ಈ ಮಹದ್ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ —ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಾಗಲು, ಬಸವಣ್ಣವರು, ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು, ವಿಶ್ವ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಲ್ಲದುದನ್ನು ಬೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವದ ಜೀವಾಳ ವಾದ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ-ಪಾದೋದಕ-ಪ್ರಸಾದ-ಮಂತ್ರ-ವಿಭೂತಿ- ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಎಂಬ ಅಷ್ಟಾವರಣವನ್ನಾಗಲಿ, ಭಕ್ತ-ಮಾಹೇಶ್ವರ-ಪ್ರಸಾದಿ- ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ-ಶರಣ-ಐಕ್ಯ ಎಂಬ ಷಟ್ಸ್ಥಲವನ್ನಾಗಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವಾಗ

ಅವರು ಎಂದೂ ಮತೀಯವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದವರಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅವರ "ಮಂತ್ರ"ದ ವಿಚಾರಧಾರೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸ ಬಹುದು: ಮಂತ್ರವೆಂಬುದು ಐದಾರು ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಮೂಹವಲ್ಲ. ಅದು ಭಕ್ತಿ ಸಾಧನೆಯ ತಂತ್ರಯಂತ್ರದ ಸೂತ್ರಸಂಕೇತ, ಇದು ಎಲ್ಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಚಾರಗಳಿಗೂ ಅಂತರತಮ ಮೂಲವಿಚಾರ. ಜೀವಾಂಕುರವು ಪರಮಬೋಧಿ ಯಾಗಲವಶ್ಯಕವಾದ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ, ಈ "ಮಂತ್ರ"ವು ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆವರಣಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಾನವಾದ ಜಂಗಮದ ಅಂತರ್ವಾಣಿ, ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನವಾದ ಗುರುವಿನ ಆಶೀರ್ವಚನ, ಗರ್ಭಸ್ಥಾನವಾದ ಲಿಂಗದ ಅಂತಸ್ತೇಜ. ಇದರ ಈ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ಸಾಧಕನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಸುತ್ತುವರಿದಾಗ, ಮನಸ್ಸು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ, ಏಕಾಗ್ರತೆ ಮೊನೆದೋರಿ ದಾಗ. ಈ ಮಂತ್ರ "ಓಂ ನಮಃಶ್ಶಿವಾಯ" ಎಂಬುದೇ ಆಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ದೇವರ ನೆನೆವುದೇ ಮಂತ್ರ". ಇಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಂಸ್ಕೃತ ತನವನ್ನು ಮೀರಿದ ಕನ್ನಡತನವನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ-ವೀರಶೈವವನ್ನು ಮೀರಿದ ಮಾನವತನವನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬರುವುದು.

ಲಿಂಗ–ಜಂಗಮದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಯೂ ಅಷ್ಟೆ. ಅವರು ಲಿಂಗವನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ–"ಎರೆದರೆ ನೆನೆಯದು, ಮರೆದರೆ ಬಾಡದು" ಎಂದು ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಘೋಷಿಸಿದರು. ಸ್ಥಾವರಕ್ಕಿಂತ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ "ಜಂಗಮ"ವೆಂಬುದು ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಜನದ ಒಂದು ಒಳಪಂಗಡವಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದರು. ನಟ್ಟ ಕಲ್ಲಾದ ಲಿಂಗವು ಸ್ಥಾವರವೆನಿಸಿದರೆ—ನಡೆದಾಡುವ ಜನವೆಲ್ಲಾ "ಜಂಗಮ"ವೆಂಬೀ ಅವರ ಭಾವನೆ. ತಾವೊಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿವಭಕ್ತ, ಮಿಕ್ಕ ಲೋಕ ವೆಲ್ಲ ಜಂಗಮಲಿಂಗ: "ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಭಕ್ತನು. ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದೊಳಗಣ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ನೀನೇ ಅಯ್ಯಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ", ಅವರ ಸೇವೆಯೇ ಶಿವಪೂಜೆ.

ಈ ಅನುಪಮ ವಿಶ್ವಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶಾಮೃತ ತುಂಬಿದೆ–ಈ ಗ್ರಂಥ ದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲನಗೊಂಡಿರುವ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಐನೂರ ಒಂಬತ್ತು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ.

—ಸಂಪಾದಕ

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು

ಪೀಠಿಕೆ

೧. ಹಾಲ ತೊರೆಗೆ ಬೆಲ್ಲದ ಕೆಸರು
ಸಕ್ಕರೆಯ ಮಳಲು
ತವರಾಜದ ನೊರೆತೆರೆಯಂತೆ ಆದ್ಯರ ವಚನವಿರಲು
ಬೇರೆ ಬಾವಿಯ ತೋಡಿ
ಉಪ್ಪುನೀರನಂಬುವನ ವಿಧಿಯಂತಾಯಿಂತೆನ್ನ ಮತಿ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨. ಆದ್ಯರ ವಚನ ಪರುಷ ಕಂಡಯ್ಯ.
ಸದಾಶಿವನೆಂಬ ಲಿಂಗವ ನಂಬುವುದು ;
ನಂಬಲೊಡನೆ ನೀ ವಿಜಯ ಕಂಡಯ್ಯ !
ಅಧರಕ್ಕೆ ಕಹಿ, ಉದರಕ್ಕೆ ಸಿಹಿ ;
ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ವಚನ ಬೇವ ಸವಿದಂತೆ.

೩. ಆದ್ಯರ ವಚನವ ಪರುಷವೆಂದೆಂಬೆನು.
ಆ ಪರುಷವೆನಗೆಂತು ದೊರೆಕೊಂಬುದಯ್ಯ.
ತನು–ಮನ–ಧನವ ವಿವರಿಸಿ ನುಡಿವೆ ;
ಸೋಂಕಿಂಗೆ ಸೈರಿಸಲಾರೆ.
ಹೊಲೆಯರ ಮದ್ದಳೆಯಂತೆ ನುಡಿವ ಡಂಭಕ ನಾನಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪. ತಾಳಮಾನವ ಸರಿಸವನರಿಯೆ !
ಓಜೆ ಬಜಾವಣೆಯ ಲೆಕ್ಕವನರಿಯೆ,
ಅಮೃತಗಣ ದೇವಗಣವನರಿಯೆ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನಿನಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲವಾಗಿ ಆನು ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವೆ.

ಭಕ್ತಸ್ಥಲ

೧. ಉದಕದೊಳಗೆ ಬೈಚಿಟ್ಟ
ಬೈಕೆಯ ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಇದ್ದಿತ್ತು ;
ಸಸಿಯೊಳಗಣ
ರಸದ ರುಚಿಯಂತೆ ಇದ್ದಿತ್ತು ;
ನನೆಯೊಳಗಣ
ಪರಿಮಳದಂತೆ ಇದ್ದಿತ್ತು ;
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ ನಿಲವು
ಕನ್ನೆಯ ಸ್ನೇಹದಂತೆ ಇದ್ದಿತ್ತು.

೨. ಕಾಳಿಯ ಕಂಕಾಳದಿಂದ ಮುನ್ನ
ತ್ರಿಪುರ ಸಂಹಾರದಿಂದ ಮುನ್ನ
ಹರಿವಿರಿಂಚಿಗಳಿಂದ ಮುನ್ನ
ಉಮೆಯ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಮುನ್ನ
ಮುನ್ನ, ಮುನ್ನ, ಮುನ್ನ,
ಅಂದಂದಿಂಗೆ ಎಳೆಯ ನೀನು, ಹಳೆಯ ನಾನು
ಮಹಾದಾನಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩. ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ನಿರಾಕಾರವಾದಲ್ಲಿ
ನಾನು ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ವಾಹನವಾಗಿದ್ದೆ ಕಾಣಾ.
ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಂದಲ್ಲಿ
ನಾನು ಚೈತನ್ಯವೆಂಬ ವಾಹನವಾಗಿದ್ದೆ ಕಾಣಾ.
ಅಯ್ಯಾ, ನೀನು ಸಾಕಾರವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ
ನಾನು ವೃಷಭನೆಂಬ ವಾಹನವಾಗಿದ್ದೆ ಕಾಣಾ.
ಅಯ್ಯಾ, ನೀನೆನ್ನ ಭವವ ಕೊಂದಹೆನೆಂದು
ಜಂಗಮಲಾಂಛನವಾಗಿ ಬಂದಲ್ಲಿ
ನಾನು ಭಕ್ತನೆಂಬ ವಾಹನವಾಗಿದ್ದೆ ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪. ಕರಿ ಘನ, ಅಂಕುಶ ಕಿರಿದೆನ್ನಬಹುದೆ ? ಬಾರದಯ್ಯ !
ಗಿರಿ ಘನ, ವಜ್ರ ಕಿರಿದೆನ್ನಬಹುದೆ ? ಬಾರದಯ್ಯ !
ತಮಂಧ ಘನ, ನಿಮ್ಮ ನೆನೆವ ಮನ ಕಿರಿದೆನ್ನಬಹುದೆ? ಬಾರದಯ್ಯ
ಮರಹು ಘನ, ನಿಮ್ಮ ನೆನೆವ ಮನ ಕಿರಿದೆನ್ನಬಹುದೆ ? ಬಾರದಯ್ಯ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೫. ಸಂಸಾರಸಾಗರದ ತೆರೆ ಕೊಬ್ಬಿ
ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಅಲೆವುತ್ತಿದೆ ನೋಡಾ !
ಸಂಸಾರಸಾಗರ ಉರದುದ್ದವೇ ಹೇಳಾ ?
ಸಂಸಾರಸಾಗರ ಕೊರಲುದ್ದವೇ ಹೇಳಾ ?
ಸಂಸಾರಸಾಗರ ಶಿರದುದ್ದವಾದ ಬಳಿಕ ಏನ ಹೇಳುವೆನಯ್ಯ ?
ಅಯ್ಯ, ಅಯ್ಯ, ಎನ್ನ ಹುಯ್ಯಲ ಕೇಳಯ್ಯ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ನಾನೇವೆನೇವೆನಯ್ಯ !

೬. ಚಂದ್ರಮನಂತೆ ಕಳೆ ಸಮನಿಸಿತ್ತೆನಗೆ
ಸಂಸಾರವೆಂಬ ರಾಹು ಸರ್ವಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿ ನುಂಗಿತ್ತಯ್ಯ.
ಇಂದೆನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಗ್ರಹಣವಾಯಿತ್ತು.
ಇನ್ನೆಂದಿಂಗೆ ಮೋಕ್ಷವಹುದೋ ? ! ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ.

೭. ನಾನೊಂದ ನೆನೆದರೆ, ತಾನೊಂದ ನೆನೆವುದು ;
ನಾನಿತ್ತಲೆಳೆದರೆ, ತಾನತ್ತಲೆಳೆವುದು ;
ತಾ ಬೇರೆ ಎನ್ನನಳಲಿಸಿ ಕಾಡಿತ್ತು ;
ತಾ ಬೇರೆ ಎನ್ನ ಬಳಲಿಸಿ ಕಾಡಿತ್ತು ;
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಕೂಡಿಹೆನೆಂದರೆ
ತಾನೆನ್ನ ಮುಂದುಗೆಡಿಸಿತ್ತು ಮಾಯೆ.

೮. ಜನಿತಕ್ಕೆ ತಾಯಾಗಿ ಹೆತ್ತಳು ಮಾಯೆ,
ಮೋಹಕ್ಕೆ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು ಮಾಯೆ,
ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಕೂಡಿದಳು ಮಾಯೆ,
ಇದಾವಾವ ಪರಿಯಲ್ಲು ಕಾಡಿಹಿತ್ತು ಮಾಯೆ.

ಈ ಮಾಯೆಯ ಕಳೆವಡೆ ಎನ್ನಳವಲ್ಲ
ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ.

೯. ಇಂದಿಂಗೆಂತು ನಾಳಿಂಗೆಂತೆಂದು
ಬೆಂದೊಡಲ ಹೊರೆಯ ಹೋಯಿತ್ತೆನ್ನ ಸಂಸಾರ !
ಹಿಂದೆ ನಾನಾ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದೆನೆಂಬ ಹೇಯವಿಲ್ಲ !
ಮುಂದೆ ಮುಕ್ತಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಯುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ !
ಎಂದೆಂದೂ ಸದಾಶಿವನ ಕುಂದದೆ ನೆನಯಲೀಯದೆ
ಕೊಂದಹುದೀ ಮಾಯೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ !

೧೦. ಆಸತ್ತೆನಲಸಿದೆನೆಂದರೆ ಮಾಣದು,
ಬೇಸತ್ತೆ ಬೆಂಬಿದ್ದೆನೆಂದರೆ ಮಾಣದು,
ಏವೆನೇವೆನೆಂದರೆ ಮಾಣದು—
ಕಾಯದ ಕರ್ಮದ ಫಲಭೋಗವು.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಬಂದು
"ಹೋ ಹೋ ಅಂಜದಿರಂಜದಿರು" ಎಂದರಾನು ಬದುಕುವೆನು.

೧೧. ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸರ್ಪ ಮುಟ್ಟಲು
ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವಿಷಯವೆಂಬ
ವಿಷದಿಂದಾನು ಮುಂದುಗೆಟ್ಟೆನಯ್ಯ,
ಆನು ಹೊರಳಿ ಬೀಳುತಿದ್ದೆನಯ್ಯ ;
"ಓಂ ನಮಃಶಿವಾಯ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರವ ಜಪಿಸುತಿದ್ದೆನಯ್ಯ
ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೨. ಎಂದೋ, ಸಂಸಾರದ ಢಂದುಗ ಹಿಂಗುವುದೆನಗೆಂದೋ ?
ಮನದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವಹುದೆನಗಿನ್ನೆಂದೊ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ಇನ್ನೆಂದೋ
ಪರಮಸಂತೋಷದಲಿಹುದೆನಗೆಂದೋ ?

೧೩. ಕಾಲಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಗುಂಡು, ಕೊರಳಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬೆಂಡು !
ತೇಲಲೀಯದು ಗುಂಡು, ಮುಳುಗಲೀಯದು ಬೆಂಡು !

ಇಂತಪ್ಪ ಸಂಸಾರಶರಧಿಯು ದಾಂಟಿಸಿ
ಕಾಲಾಂತಕನೇ ಕಾಯೋ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ !

೧೪. ಲೇಸ ಕಂಡು ಮನ ಬಯಸಿ ಬಯಸಿ
ಆಶೆ ಮಾಡಿದರಿಲ್ಲ ಕಂಡಯ್ಯ.
ತಾಳಮರಕ್ಕೆ ಕೈಯ್ಯ ನೀಡಿ, ಮೇಲ ನೋಡಿ
ಗೋಣು ನೊಂದುದಯ್ಯ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಕೇಳಯ್ಯ
ನೀನೀವ ಕಾಲಕಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಕಂಡಯ್ಯ.

೧೫. ಚಂದ್ರೋದಯಕ್ಕೆ ಅಂಬುಧಿ ಹೆಚ್ಚುವುದಯ್ಯ,
ಚಂದ್ರ ಕುಂದೆ ಕುಂದುವುದಯ್ಯ,
ಚಂದ್ರಂಗೆ ರಾಹು ಅಡ್ಡ ಬಂದಲ್ಲಿ
ಅಂಬುಧಿ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೇ ಅಯ್ಯ ?
ಅಂಬುಧಿಯು ಮುನಿ ಆಪೋಶನವ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ
ಚಂದ್ರಮನಡ್ಡ ಬಂದನೇ ಅಯ್ಯ ?
ಆರಿಗಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಕೆಟ್ಟವಂಗೆ ಕೆಳೆಯಿಲ್ಲ
ಜಗದ ನಂಟ ನೀನೇ ಅಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೬. ಒಲೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿದರೆ ನಿಲಬಹುದಲ್ಲದೆ
ಧರೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿದರೆ ನಿಲಬಾರದು.
ಏರಿ ನೀರುಂಬಡೆ, ಬೇಲಿ ಕೈಯ ಮೇವಡೆ
ನಾರಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳುವಡೆ
ತಾಯ ಮೊಲೆವಾಲು ನಂಜಾಗಿ ಕೊಲುವಡೆ
ಇನ್ನಾರಿಗೆ ದೂರುವೆ
ತಂದೆ ಕೂಡಲಂಸಗಮ ದೇವ
ನೀ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಜೀವನ ಭವದುಃಖಿಯ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ
ಬಿಡಿಸುವರಾರುಂಟು ?

೧೭. ಎನ್ನ ಚಿತ್ತವು ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣು ನೋಡಯ್ಯ,
ವಿಚಾರಿಸಿದರೇನು ಹುರುಳಿಲ್ಲವಯ್ಯ,

ಪ್ರಪಂಚಿನ ಡಂಬಿನಲ್ಲಿ ಎನ್ನನೊಂದು ರೂಹುಮಾಡಿ
ನೀವಿರಿಸಿದಿರಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೮. ಮುಂಗಯ್ಯ ಕಂಕಣಕೆ ಕನ್ನಡಿಯ ತೋರುವಂತೆ
ಎನ್ನ ಮನ ನಿಧಾನವನೊಲ್ಲದೆ ಜರಗ ಮೆಚ್ಚಿತ್ತು ನೋಡಾ
ನಾಯಿಗೆ ನಾರಿವಾಣವಕ್ಕುವುದೆ ? ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೯. ಎನ್ನ ಮನವೆಂಬ ಮರ್ಕಟನು
ತನುವಿಕಾರವೆಂಬ ಅಲ್ಪಸುಖದಾಸೆ ಮಾಡಿ,
ವೃಥಾ ಭ್ರಮಣಗೊಂಡು, ನಾನಾ ದೆಸೆಗೆ ಲಂಘಿಸಿ
ಆಳಲಿಸಿ ಬಳಲಿಸುತ್ತಿದೆ ನೋಡಾ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರೆಂಬ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಲಂಘಿಸಿ
ಅಪರಿಮಿತ ಸುಖವನೆಯ್ದುದು ನೋಡಾ !

೨೦. ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲಣ ಮರ್ಕಟನಂತೆ
ಲಂಘಿಸುವುದೆನ್ನ ಮನವು
ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಿಲಲೀಯದೆನ್ನ ಮನವು
ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಲೀಯದೆನ್ನ ಮನವು
ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವಾ
ನಿಮ್ಮ ಚರಣ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮರನಾಗಿರಿಸು ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

೨೧. ಅಂದಣವನೇರಿದ ಸೊಣಗನಂತೆ
ಕಂಡರೆ ಬಿಡದು ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ಸ್ವಭಾವವನು
ಸುಡು, ಸುಡು ; ಮನವಿದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹರಿವುದು.
ಮೃಡ, ನಿಮ್ಮನನಂದಿನ ನೆನೆಯಲೀಯದು.
ಎನ್ನೊಡೆಯನೇ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ,
ನಿಮ್ಮ ಚರಣವ ನೆನೆವಂತೆ ಕರುಣಿಸು,
ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡುವೆ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

೨೨. ತುಪ್ಪದ ಸವಿಗೆ ಅಲಗ ನೆಕ್ಕುವ
ಸೊಣಗನಂತೆನ್ನ ಬಾಳುವೆ

ಸಂಸಾರಸಂಗವ ಬಿಡದು ನೋಡೆನ್ನ ಮನವು.
ಈ ನಾಯಿತನವ ಮಾಣಿಸು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

೨೩. ಒಂದು ಮೊಲಕ್ಕೆ ನಾಯನೊಂಬತ್ತು ಬಿಟ್ಟಂತೆ
ಎನ್ನ ಬಿಡು, ತನ್ನ ಬಿಡೆಂಬುದು ಕಾಯವಿಕಾರ ;
ಎನ್ನ ಬಿಡು, ತನ್ನ ಬಿಡೆಂಬುದು ಮನೋವಿಕಾರ.
ಕರಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ಸೊಣಗ ಮುಟ್ಟದ ಮುನ್ನ
ಮನ ನಿಮ್ಮನೆಯ್ದುಗೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೪. ತನ್ನ ವಿಚಾರಿಸಲೊಲ್ಲದು
ಇದಿರ ವಿಚಾರಿಸ ಹೋಹುದೀ ಮನವು.
ಏನು ಮಾಡುವೆನೀ ಮನವನು :
ಎಂತು ಮಾಡುವೆನೀ ಮನವನು—
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ನಚ್ಚದ ಮೆಚ್ಚದ ಬೆಂದ ಮನವನು ?

೨೫. ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯ ನುಡಿದರೆ ಮೆಚ್ಚುವುದೀ ಮನವು.
ಇದಿರಿಚ್ಛೆಯ ನುಡಿದರೆ ಮೆಚ್ಚದೀ ಮನವು
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ನಚ್ಚದ ಮೆಚ್ಚದ ಮನವನು
ಕಿಚ್ಚಿನೊಳಿಕ್ಕುವೆನು.

೨೬. ಸುಡಲೀ ಮನವೆನ್ನ [ಮುಂಡುಬನ] ಮಾಡಿತ್ತು ನಡೆವಲ್ಲಿ.
ನುಡಿವಲ್ಲಿ ಅಧಿಕನೆಂದೆನಿಸಿತ್ತು.
ಬೆಡಗಿನ ಕೀಲು ಕಳೆದು, ಕೆಡೆದ ಬಳಿಕ,
ಕಡುಗೂಪ ಮಡದಿ ತಾ ಮುಟ್ಟಲಮ್ಮಳು ;
ಒಡಲನುರಿಗೊಂಬುದು : ಒಡವೆಯನರಸು ಕೊಂಬ ;
ಕಡುಗೂಪ ಮಡದಿಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಚೆನ್ನಿಗ ಕೊಂಬ.
ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಬಿಡದನ್ನಕ
ಇನ್ನು ಬಯಸಿದರೊಳವೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?

೨೭. ವಚನದ ಹುಸಿ-ನುಸುಳೆಂತು ಮಾಬುವೆನ್ನ ?
ಮನದ ಮರ್ಕಟತನವೆಂತು ಮಾಬುವೆನ್ನ ?

ಹೃದಯದ ಕಲ್ಮಷವೆಂತು ಮಾಬುದೆನ್ನ ?
ಕಾಯವಿಕಾರಕ್ಕೆ ತರಿಸಲುವೋದೆನು !
ಎನಗಿದು ವಿಧಿಯೋ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?

೨೮. ಮುನಿದೆಯಾದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಜರಿದರೆ ಸಾಲದೆ ?
ಅಕಟಕಟ, ಮದನಂಗೆ ಮಾರುಗೊಡುವರೆ ?
ಹಗೆಗೆ ಮಾರುಗೊಟ್ಟು ನಿನ್ನವರನೊಪ್ಪಿಸುವರೇ
ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ ?

೨೯. ವಿಕಳನಾದೆನು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಧಾತುವಿಂದ !
ಮತಿಗೆಟ್ಟೆನು ಮನದ ವಿಕಾರದಿಂದ !
ಧೃತಿಗೆಟ್ಟೆನು. ಕಾಯವಿಕಾರದಿಂದ !
ಶರಣುವೊಕ್ಕೆನು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ
ಎನ್ನುವನು ಕಾಯಯ್ಯ.

೩೦. ಕಾಯವಿಕಾರ ಕಾಡಿಹುದಯ್ಯ !
ಮನೋವಿಕಾರ ಕೂಡಿಹುದಯ್ಯ !
ಇಂದ್ರಿಯವಿಕಾರ ಸುಳಿದಿಹುದಯ್ಯ !
ಆ ಸುಳಿಹಿನೊಳಗೆ ಸುಳಿವುತ್ತಲಿದೇನೆ — ಸಿಲುಕಿಸದಿರಯ್ಯ !
ಅನ್ಯಚಿತ್ತವಿರಿಸದಿರಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತವಿರಿಸಯ್ಯ !
ಅನುಪಮಸುಖ ಸಾರಾಯ ಶರಣರಲ್ಲಿ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದೇ ವರವ ಬೇಡುವೆನಯ್ಯ ?

೩೧. ಆನು ಒಬ್ಬನು; ಸುಡುವರೈವರು.
ಮೇಲೆ ಕಿಚ್ಚು ಘನ, ನಿಲಲು ಬಾರದು.
ಕಾಡುಬಸವನ ಹುಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದರೆ
ಆರೈಯಲಾಗದೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?

೩೨. ಬೆಳೆಯ ಭೂಮಿಯಲೊಂದು ಪ್ರಳಯದ ಕಸ ಹುಟ್ಟಿ,
ತಿಳಿಯಲೀಯದು; ಎಚ್ಚರಲೀಯದು.

ಎನ್ನವಗುಣವೆಂಬ ಕಸವ ಕಿತ್ತು ಸಲಹಯ್ಯ ಲಿಂಗತಂದೆ.
ಸುಳಿದೆಗೆದು ಬೆಳೆವೆನು ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ

೩೩. ವಿಷಯವೆಂಬ ಹಸುರನೆನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದು
ಪಸರಿಸಿದೆಯಯ್ಯ ;
ಪಶುವೇನ ಬಲ್ಲುದು ಹಸುರೆಂದೆಳಸುವುದು
ವಿಷಯರಹಿತನ ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿರಸವ ದಣಿಯ ಮೇಯಿಸಿ
ಸುಬುದ್ಧಿಯೆಂಬುದಕವನೆರೆದು ನೋಡಿ ಸಲಹಯ್ಯ
ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೪. ಅಯ್ಯ, ಎಳಗರು ತಾಯನರಸಿ ಬಳಲುವಂತೆ
ಅಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮನರಸಿ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದೇನೆ,
ಅಯ್ಯ, ನೀವೆನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸನ್ನವ ಮಾಡಿ
ಕಾರುಣ್ಯವ ಮಾಡಿರಯ್ಯ !
ನೀವೆನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ನೆಲೆವನೆಯಾಗಿ ಕಾರುಣ್ಯವ ಮಾಡಿರಯ್ಯ !
ನೀವಿನಿತು ಲೇಸನೀಯಯ್ಯ, ಅಂಬೇ, ಅಂಬೇ,
ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ !

೩೫. ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಪಶುವಿನಂತೆ
ಆನು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಬಾಯ ಬಿಡುತಿದ್ದೆನಯ್ಯ
ಅಯ್ಯಾ, ಆರೈವರಿಲ್ಲ—
"ಅಕಟಕಟಾ ' ಪಶು"ವೆಂದೆನ್ನ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಕೊಂಬ ಹಿಡಿದೆತ್ತುವನ್ನಕ

೩೬. ಬಡಪಶು ಪಂಕದಲಿ ಬಿದ್ದರೆ
ಕಾಲ ಬಡಿವುದಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಗತಿಯುಂಟೆ ?
ಶಿವ ಶಿವಾ ! ಹೋದಹೆ, ಹೋದಹೆನಯ್ಯ !
ನಿಮ್ಮ ಮನದತ್ತಲೆನ್ನ ತೆಗೆಯಯ್ಯ!
ಪಶುವಾನು, ಪಶುಪತಿ ನೀನು.
ತುಡುಗುಣಿಯೆಂದೆನ್ನ ಹಿಡಿದು ಬಡಿಯದ ಮುನ್ನ,

ಒಡೆಯ, ನಿಮ್ಮ ಬಯ್ಯದಂತೆ ಮಾಡು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೭. ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೃಗದಂತೆ ನಾನಯ್ಯ.
ಮರಿದಪ್ಪಿದ ಹುಲ್ಲೆಯಂತೆ
ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಬಾಯ ಬಿಡುತಿರುವೆನಯ್ಯ.
ನಾನಾರ ಸಾರುವೆನಯ್ಯ.
ತಾಯಾಗಿ ತಂದೆಯಾಗಿ ನೀನೇ, ಸಕಲ ಬಂಧುಬಳಗವು ನೀನೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೮. ಸಮುದ್ರದೊಳಗಣ ಸಿಂಪಿನಂತೆ ಬಾಯ ಬಿಡುತಿದ್ದೆನಯ್ಯ !
ನೀವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರೂ ಎನ್ನನರಿವರಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ನೀನಲ್ಲದೊಳಕೊಂಬವರಿಲ್ಲವಯ್ಯ.

೩೯. ನೀ ಹುಟ್ಟಿಸಿದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ನೀ ಕೊಂದಲ್ಲಿ ಸಾಯದೆ
ಎನ್ನ ವಶವೇ ಅಯ್ಯ ?
ನೀನಿರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಇರದೆ ಎನ್ನ ವಶವೇ ಅಯ್ಯ.
ಅಕಟಕಟಾ ಎನ್ನವನೆನ್ನವನೆನ್ನಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ.

೪೦. ನರವಿಂಧ್ಯದೊಳಗೆನ್ನ ಹುಲುಗಿಳಿಯ ಮಾಡಿ
ಸಲಹುತ್ತ, "ಶಿವಶಿವಾ" ಎಂದೋದಿಸಯ್ಯ.
ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಪಂಜರದೊಳಗಿಕ್ಕಿ ಸಲಹು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,

೪೧. ಅತ್ತಲಿತ್ತ ಹೋಗದಂತೆ ಹೆಳವನ ಮಾಡಯ್ಯ ತಂದೆ.
ಸುತ್ತಿಸುಳಿದು ನೋಡದಂತೆ ಅಂಧಕನ ಮಾಡಯ್ಯ ತಂದೆ.
ಮತ್ತೊಂದ ಕೇಳದಂತೆ ಕಿವುಡನ ಮಾಡಯ್ಯ ತಂದೆ.
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಿಷಯಕ್ಕೆಳಸದಂತೆ
ಇರಿಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೨. ಎನ್ನ ವಾಮ–ಕ್ಷೇಮ ನಿಮ್ಮದಯ್ಯ
ಎನ್ನ ಹಾನಿ–ವೃದ್ಧಿ ನಿಮ್ಮದಯ್ಯ

ಎನ್ನ ಮಾನಾಪಮಾನವು ನಿಮ್ಮದಯ್ಯ
ಬಳ್ಳಿಗೆ ಕಾಯಿ ದಿಮ್ಮಿತ್ತೆ ? ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೩. ಇವನಾರವ, ಇವನಾರವ, ಇವನಾರವನೆಂದೆನಿಸದಿರಯ್ಯ.
ಇವ ನಮ್ಮವ, ಇವ ನಮ್ಮವ ಇವ ನಮ್ಮವನೆಂದೆನಿಸಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ ನಿಮ್ಮಯ ಮನೆಮಗನೆಂದೆನಿಸಯ್ಯ.

೪೪. ನರ ಕೂರಂಬಿನಲೆಚ್ಚ ; ಅವಂಗೊಲಿದೆಯಯ್ಯ
ಅರಳಂಬಿನಲೆಚ್ಚ ಕಾಮನುನರಹಿದೆಯಯ್ಯ.
ಇರುಳು ಹಗಲೆನ್ನದೆ ಪ್ರಾಣಘಾತವ ಮಾಡಿದ ಬೇಡನ
ಕೈಲಾಸಕೊಯ್ದೆಯಯ್ಯ.
ಎನ್ನನೇತಕೊಲ್ಲೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?

೪೫. ನೀನೊಲಿದರೆ ಕೊರಡು ಕೊನರುವುದಯ್ಯ.
ನೀನೊಲಿದರೆ ಬರಡು ಹಯನಹುದಯ್ಯ.
ನೀನೊಲಿದರೆ ವಿಷವಮೃತವಹುದಯ್ಯ.
ನೀನೊಲಿದರೆ ಸಕಲ ಪಡಿಪದಾರ್ಥ ಇದಿರಲಿಪ್ಪವು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ

೪೬. ಆಶೆಯೆಂಬ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಭವಬಂಧನವಾಗಿದ್ದೆನಯ್ಯ.
ಸಕೃತೂ ನಿಮ್ಮ ನೆನೆಯಲೆನಗೆ ತೆರಹಿಲ್ಲವಯ್ಯ.
ಕರುಣಾಕರ, ಅಭಯಕರ, ವರದಾನಿ ಕರುಣಿಸಯ್ಯ.
ಸಂಸಾರಬಂಧವನು ಮಾಣಿಸಿ ಎನಗೆ ಕೃಪೆಮಾಡಿ
ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮರನಾಗಿರಿಸಯ್ಯ
ಭಕ್ತಜನಮನೋವಲ್ಲಭ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೭. ಅರಿದಹೆನೆಂದರೆ ಅರುಹಿಂಗಸಾಧ್ಯ !
ನೆನೆದಹೆನೆಂದರೆ ನೆನಹಿಂಗಸಾಧ್ಯ !
ಭಾವಿಸುವೆನೆಂದರೆ ಭಾವಕ್ಕಸಾಧ್ಯ !
ವಾಙ್ ಮಾನಸಕ್ಕಗೋಚರವನರಿವ ಪರಿಯೆಂತಯ್ಯ
ಗುರು ತೋರದನ್ನಕ ?

ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ
ಸ್ವಯಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ಸಾವಯಂವಪ್ಪುದೆಂಬ ಶ್ರುತಿ ಹುಸಿಯೆ ?

೪೮. ಜ್ಞಾನಾಮೃತವೆಂಬ ಜಲಧಿಯ ಮೇಲೆ
ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹಾವಸೆ ಮುಸುಂಕಿಹುದು !
ನೀರ ಮೊಗೆವವರು ಬಂದು ನೂಂಕಿದಿಲ್ಲದೆ ತೆರಳದು !
ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಮುಸುಕುವುದು ಮಾಣದಯ್ಯ !
ಆಗಳೂ ಎನ್ನುವನು ನೆನವುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು
ಬೇಗ ಗುರು ಅಪ್ಪೈಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಕುರುಹ ಕೊಟ್ಟನು ;
ದಿವಾರಾತ್ರಿ ಮಾಡ ಹೇಳಿದ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ, ತನ್ನನರಿಯಬೇಕೆಂದು.
ಕೆರೆಯ ನೀರನುಂಡು ತೊರೆಯ ನೀರ ಹೊಗಳುವ
ಅರೆಮರುಳುಗಳ ಮೆಚ್ಚ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೯. ಮಡಕೆಯ ಮಾಡುವಡೆ ಮಣ್ಣೇ ಮೊದಲು,
ತೊಡಿಗೆಯ ಮಾಡುವಡೆ ಹೊನ್ನೇ ಮೊದಲು,
ಶಿವಪಥವನರಿವಡೆ ಗುರುಪಾದವೇ ಮೊದಲು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರನರಿವಡೆ ಶರಣರ ಸಂಗವೇ ಮೊದಲು.

೫೦. ಕರಿಯಂಜುವುದು ಅಂಕುಶಕ್ಕಯ್ಯ !
ಗಿರಿಯಂಜುವುದು ಕುಲಿಶಕ್ಕಯ್ಯ !
ತಮಂಧವಂಜುವುದು ಜ್ಯೋತಿಗಯ್ಯ !
ಕಾನನವಂಜುವುದು ಬೇಗೆಗಯ್ಯ !
ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕವಂಜುವುದು
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ನಾಮಕ್ಕಯ್ಯ !

೫೧. ನೀರಿಂಗೆ ನೈದಿಲೇ ಶೃಂಗಾರ,
ಊರಿಂಗೆ ಆರವೆಯೇ ಶೃಂಗಾರ,
ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ತೆರೆಯೇ ಶೃಂಗಾರ
ನಾರಿಗೆ ಗುಣವೇ ಶೃಂಗಾರ
ಗಗನಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಮನೇ ಶೃಂಗಾರ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ನೊಸಲ ವಿಭೂತಿಯೇ ಶೃಂಗಾರ.

೫೨. ಅಕಟಕಟಾ ಬೆಡಗುಬಿನ್ನಾಣವೇನೋ? !
'ಓಂ ನಮಃಶಿವಾಯ' ಎಂಬುದೇ ಮಂತ್ರ!
'ಓಂ ನಮಃಶಿವಾಯ' ಎಂಬುದೇ ತಂತ್ರ!
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ ಮಾಣದೆ ನೆನವುದೇ ಮಂತ್ರ !

೫೩. ಎಮ್ಮವರು ಬೆಸಗೊಂಡರೆ ಶುಭಲಗ್ನವೆಂದೆನ್ನಿರಯ್ಯ
ರಾಶಿ ಕೂಟ ಋಣ ಸಂಬಂಧ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಿರಯ್ಯ
ನಾಳಿನ ದಿನಕಿಂದಿನ ದಿನ ಲೇಸೆಂದು ಹೇಳಿರಯ್ಯ
ಚಂದ್ರಬಲ ತಾರಾಬಲ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಿರಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ ಪೂಜಿಸಿದ ಫಲ ನಿಮ್ಮದಯ್ಯ.

೫೪. ತಾಳಮರದ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಹಾಲ ಹರವಿಯಿದ್ದರೆ
ಅದ ಹಾಲ ಹರವಿಯೆನ್ನರು: ಸುರೆಯ ಹರವಿಯೆಂಬರು.
ಈ ಭಾವಸಂದೆಯವ ಮಾಣಿಸಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೫೫. ಕುಂಬಳ ಕಾಯಿಗೆ ಕಬ್ಬುನದ ಕಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟರೆ
ಕೊಳೆವುದಲ್ಲದೆ ಅದು ಬಲುಹಾಗ ಬಲ್ಲುದೆ?
ಅಳಿಮನದವಂಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಟ್ಟರೆ
ಭಕ್ತಿಯೆಂತಹುದು?
ಮುನ್ನಿನಂತೆ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ!
ಮನಹೀನನ ಮೀಸಲ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದಂತೆ ! !

೫೬. ಸಗಣಿಯ ಬೆನಕನ ಮಾಡಿ ಸಂಪಿಗೆಯರಳಲ್ಲಿ
ಪೂಜಿಸಿದರೆ ರಂಜನೆಯಹುದಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಗಂಜಳ ಬಿಡವಣ್ಣ!
ಮಣ್ಣ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮಾಡಿ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದರೆ
ನಿಚ್ಚ ಕೆಸರಹುದಲ್ಲದೆ ಅದರಚ್ಚಿಗ ಬಿಡದಣ್ಣ ! !
ಲೋಕದ ಮಾನವಂಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಟ್ಟರೆ
ಆ ಕೆಟ್ಟವನೇಕೆ ಸದ್ಭಕ್ತನಹನು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ?

೫೭. ಕಬ್ಬುನದ ಕೋಡಗ ಪರುಷ ಮುಟ್ಟಿ ಹೊನ್ನಾದರೇನು
ಅದು ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ರೂಹ ಬಿಡದನ್ನಕ? ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ,
ನಿಮ್ಮ ನಂಬಿಯೂ, ನಂಬದ ಡಂಬಕ ನಾನಯ್ಯ.

೫೮. ಒಳಗೆ ಕುಟಿಲ, ಹೊರಗೆ ವಿನಯವಾಗಿ
ಭಕ್ತರೆನಿಸಿಕೊಂಬವರನೊಲ್ಲನಯ್ಯಾ ಲಿಂಗವು !
ಅವರು ಸತ್ಪಥಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲರು ಸಲ್ಲರಯ್ಯಾ !
ಒಳಹೊರಗೊಂದಾಗದವರಿಗೆ ಅಳಿಯಾಸೆದೋರಿ
ಬೀಸಾಡುವನವರ ಜಗದೀಶ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೫೯. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮನೆಯೊಡೆಯನಿದ್ದಾನೊ ಇಲ್ಲವೊ ?
ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಹುಟ್ಟಿ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ರಜ ತುಂಬಿ
ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮನೆಯೊಡೆಯನಿಲ್ಲ !
ತನುವಿನಲಿ ಹುಸಿ ತುಂಬಿ, ಮನದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ತುಂಬಿ
ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮನೆಯೊಡೆಯನಿಲ್ಲ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೬೦. ಹಲವು ಕಾಲ ಹಂಸೆಯ ಸಂಗದಲಿದ್ದರೇನು
ಬಕ ಶುಚಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೇ ?
ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೇನು ಪಾಷಾಣ ಮೃದುವಾಗಬಲ್ಲುದೇ ?
ಕಲ್ಪತರುವಿನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲಿದ್ದರೇನು
ಒಣ ಕೊರಡು ಕೊನರಿ ಫಲವಾಗಬಲ್ಲುದೇ ?
ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶುನಕನಿದ್ದರೇನು
ಅದರ ಹಾಲು ಪಂಚಾಮೃತಕ್ಕೆ ಸಲುವುದೇ ?
ತೀರ್ಥದಲೊಂದು ಗಾರ್ದಭನಿದ್ದರೇನು ಕಾರಣಿಕನಾಗಬಲ್ಲುದೇ ?
ಖಂಡುಗ ಹಾಲೊಳಗೊಂದು ಇದ್ದಲಿಯಿದ್ದರೇನು
ಅದು ಬಿಳುಪಾಗ ಬಲ್ಲುದೆ ?
ಇದು ಕಾರಣ—ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ
ಅಸಜ್ಜನನಿದ್ದರೇನು ಸದ್ಭಕ್ತನಾಗಬಲ್ಲನೇ?

೬೧. ಓಡೆತ್ತ ಬಲ್ಲುದೋ ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಸವಿಯ ?
ಕೋಡಗ ಬಲ್ಲುದೇ ಸೆಳೆಮಂಚದ ಸಂಭವ ?
ಕಾಗೆ ನಂದನವನದೊಳಗಿದ್ದರೇನು,
ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಬಲ್ಲುದೇ ?

ಕೊಳನ ತಡಿಯಲೊಂದು ಹೊರಸು ಕುಳಿತಿದ್ದರೇನು
ಕಳಹಂಸೆಯಹಾಗ ಬಲ್ಲುದೇ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?

೬೨. ಎನಿಸು ಕಾಲ ಕಲ್ಲು ನೀರೊಳಗಿದ್ದರೇನು,
ನೆನೆದು ಮೃದುವಾಗಬಲ್ಲುದೆ ?
ಎನಿಸುಕಾಲ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸಿ ಏವೆನಯ್ಯಾ
ಮನದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಲ್ಲದನ್ನಕ
ನಿಧಾನವ ಕಾಯ್ದಿದ್ದ ಬೆಂತರನ ವಿಧಿ ಎನಗಾಯಿತ್ತು
ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೬೩. ಕೂಸುಳ್ಳ ಸೂಳೆ ಧನದಾಸೆಗೊತ್ತೆಗೊಂಡರೆ
ಕೂಸಿಂಗಿಲ್ಲ, ಬೋಜಗಂಗಿಲ್ಲ ;
ಕೂಸನೊಮ್ಮೆ ಸಂತವಿಡುವಳು,
ಬೋಜಗನನೊಮ್ಮೆ ನೆರೆವಳು ;
ಧನದಾಸೆ ಬಿಡದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೬೪. ಎರದೆಲೆಯಂತೆ ಒಳಗೊಂದು ಹೊರಗೊಂದಾದರೆ
ಮೆಚ್ಚುವನೆ ?
ತಾನು ತನ್ನಂತೆ !
ನುಡಿ ಎರಡಾದರೆ ಮೆಚ್ಚುವನೆ ?
ತಾನು ತನ್ನಂತೆ !
ನಡೆ ಎರಡಾದರೆ ಮೆಚ್ಚುವನೆ ?
ತಾನು ತನ್ನಂತೆ !
ಉಡುವಿನ ನಾಲಗೆಯಂತೆ ಎರಡಾದರೆ ಮೆಚ್ಚುವನೇ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ತಾನು ತನ್ನಂತೆ !

೬೫. ಭಕ್ತರ ಕಂಡರೆ ಬೋಳಪ್ಪಿರಯ್ಯ ;
ಸವಣರ ಕಂಡರೆ ಬತ್ತಲೆಯಪ್ಪಿರಯ್ಯ
ಹಾರುವರ ಕಂಡರೆ ಹರಿನಾಮವೆಂಬಿರಯ್ಯ ;
ಅವರವರ ಕಂಡರೆ ಅವರವರಂತೆ

ಸೂಳೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವರ ತೋರದಿರಯ್ಯ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನ ಪೂಜಿಸಿ ಅನ್ಯದೈವಂಗಳಿಗೆರಗಿ
ಭಕ್ತರೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ನಾನೇನೆಂಬೆನಯ್ಯ !

೬೬. ಗಂಡ ಶಿವಲಿಂಗದೇವರ ಭಕ್ತ,
ಹೆಂಡತಿ ಮಾರಿಮಸಣಿಯ ಭಕ್ತೆ ;
ಗಂಡ ಕೊಂಬುದಂ ಪಾದೋದಕಪ್ರಸಾದ,
ಹೆಂಡತಿ ಕೊಂಬುದಂ ಸುರೆಮಾಂಸ.
ಭಾಂಡ–ಭಾಜನ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರ ಭಕ್ತಿ
ಹೆಂಡದ ಮಡಕೆಯ ಹೊರಗೆ ತೊಳದಂತೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೬೭. ಹಾವಾಡಿಗನು, ಮೂಕೊರತಿಯುಂ ತನ್ನ ಮಗನ ಮದುವೆಗೆ
ಶಕುನವ ನೋಡ ಹೋಗುವಾಗ,
ಇದಿರಲೊಬ್ಬ ಮೂಕೊರತಿಯ ಹಾವಾಡಿಗನ ಕಂಡು
ಶಕುನ ಹೊಲ್ಲವೆಂಬ ಚದುರನ ನೋಡಾ !
ತನ್ನ ಸತಿ ಮೂಕೊರತಿ, ತನ್ನ ಕೈಯಲು ಹಾವು !
ತಾನು ತನ್ನ ಭಿನ್ನವನರಿಯದೆ
ಅನ್ಯರನೆಂಬ ಕುನ್ನಿಯುನೇನೆಂಬೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ !

೬೮. ಅರ್ಥರೇಖೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಫಲವೇನು
ಆಯುಷ್ಯರೇಖೆಯಿಲ್ಲದನ್ನಕ ?
ಹಂದೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾಯುಧವಿದ್ದು ಫಲವೇನಂ ?
ಅಂಧಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದರ್ಪಣವಿದ್ದು ಫಲವೇನಂ ?
ಮರ್ಕಟನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕ್ಯವಿದ್ದು ಫಲವೇನಂ?
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರನರಿಯದವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಲಿಂಗವಿದ್ದು ಫಲವೇನಂ ಶಿವಪಥವನರಿಯದನ್ನಕ ?

೬೯. ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ಸ್ನೇಹವಿಲ್ಲದ ಹೆಂಡತಿ,
ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ನಿಷ್ಠೆಯಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ,

ಇದ್ದರೇನೋ, ಶಿವಶಿವಾ, ಹೋದರೇನೋ!
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ, ಕೇಳಯ್ಯ,
ಊಡದ ಆವಿಂಗೆ ಉಣ್ಣದ ಕರುವ ಬಿಟ್ಟಂತೆ!

೭೦. ಹಾದರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕಳ್ಳದಮ್ಮವಾಯಿತ್ತು!
ಹಾಳುಗೋಡೆಗೆ ಹೋದರೆ ಚೇಳೂರಿತ್ತು!
ಅಬ್ಬರವ ಕೇಳಿ ತಳವಾರನುಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ಸುಲಿದ!
ನಾಚಿ ಹೋದರೆ, ಮನೆಯ ಗಂಡ ಬೆನ್ನ ಬಾರನೆತ್ತಿದ!
ಅರಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ದಂಡವ ಕೊಂಡ!

೭೧. ಅಳಿಯುತ್ತ ಅಳಿಯುತ್ತ ಬಳಲುವರಲ್ಲದೆ
ಕೊಳಗ ಬಳಲುವುದೇ?
ನಡೆಯುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಳಲುವರಲ್ಲದೆ, ಬಟ್ಟೆ ಬಳಲುವುದೆ?
ಶ್ರಮವ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಬಳಲುವರಲ್ಲದೆ
ಕೋಲು ಬಳಲುವುದೆ?
ನಿಜವನರಿಯದ ಭಕ್ತ ಬಳಲುವನಲ್ಲದೆ, ಲಿಂಗ ಬಳಲುವುದೆ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ, ಅರಸರಿಯದ ಬಿಟ್ಟಿಯೋಪಾದಿ !

೭೨. ಧರಣಿಯ ಮೇಲೊಂದು ಹಿರಿದಪ್ಪ ಅಂಗಡಿಯನಿಕ್ಕಿ
ಹರದ ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ನಮ್ಮ ಮಹದೇವಸೆಟ್ಟಿ.
ಒಮ್ಮನವಾದರೆ ಒಡನೆ ನುಡಿವನು;
ಇಮ್ಮನವಾದರೆ ನುಡಿಯನು.
ಕಾಣಿಯ ಸೋಲ; ಅರ್ಧ ಕಾಣಿಯ ಗೆಲ್ಲ.
ಜಾಣ ನೋಡಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೭೩. ನಂಬರು, ನಚ್ಚರು; ಬರಿದೆ ಕರೆವರು:
ನಂಬಲರಿಯರೀ ಲೋಕದ ಮನುಜರು!
ನಂಬಿ ಕರೆದಡೆ, "ಓ" ಎನ್ನನೇ ಶಿವನು ?
ನಂಬದೆ, ನಚ್ಚದೆ ಬರಿದೆ ಕರೆವರ
ಕೊಂಬ ಮೆಟ್ಟಿ ಕೂಗಿದ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೭೪. ಹುತ್ತವ ಬಡಿದರೆ ಉರಗ ಸಾವುದೆ?
ಘೋರತಪವ ಮಾಡಿದರೇನಂ
ಅಂತರಂಗ–ಆತ್ಮ ಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವರನೆಂತು ನಂಬುವನಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ?

೭೫. ಮೇರು ಗುಣವನರಸುವುದೇ ಕಾಗೆಯಲ್ಲಿ?
ಪರುಷ ಗುಣವನರಸುವದೇ ಕಬ್ಬುನದಲ್ಲಿ ?
ಸಾಧು ಗುಣವನರಸುವನೇ ಅವಗುಣಿಯಲ್ಲಿ?
ಚಂದನ ಗುಣವನರಸುವುದೇ ತರುಗಳಲ್ಲಿ?
ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನ ಲಿಂಗವೇ,
ನೀನೆನ್ನಲ್ಲಿ ಅವಗುಣವನರಸುವುದೇ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ?!

೭೬. ಸಾರ, ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವ ಮಾಡುವುದು!
ದೂರ, ದುರ್ಜನರ ಸಂಗ ಬೇಡವಯ್ಯ!
ಆವ ಹಾವಾದರೇನಂ? ವಿಷವೊಂದೆ !
ಅಂಥವರ ಸಂಗ ನಮಗೆ ಬೇಡವಯ್ಯ.
ಅಂತರಂಗಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರ ಸಂಗ
ಸಿಂಗಿ ಕಾಳಕೂಟ ವಿಷವೋ ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ.

೭೭. ಹಸಿದು ಎಕ್ಕೆಯ ಕಾಯಂ ಮೆಲಬಹುದೆ?
ನೀರಡಸಿ ವಿಷವನೀಂಟಬಹುದೆ?
ಸುಣ್ಣದ, ತುಯ್ಯಲ ಬಣ್ಣವೊಂದೆ ಎಂದರೆ
ನಂಟುತನಕ್ಕೆ ಉಣ್ಣ ಬಹುದೆ?
ಲಿಂಗಸಾರಾಯ ಸಜ್ಜನರಲ್ಲದವರ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರೆಂತೊಲಿವ!

೭೮. ಎಲವದ ಮರ ಹೂತು ಫಲವಾದ ತೆರನಂತೆ
ಸಿರಿಯಾದರೇನು ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದನ್ನಕ?
ಫಲವಾದರೇನು, ಹೇಳಾ, ಹಾವುಮೆಕ್ಕೆಯ ಕಾಯಿ?
ಕುಲವಿಲ್ಲದ ರೂಹು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೇನು?

ಬಚ್ಚಲ ನೀರು ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಫಲವೇನು?
ಅವಗುಣಗಳ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೭೯. ಗಿಳಿಯೋದಿ ಫಲವೇನು?
ಬೆಕ್ಕು ಬಹುದ ಹೇಳಲರಿಯದು!
ಜಗವೆಲ್ಲವ ಕಾಂಬ ಕಣ್ಣು
ತನ್ನ ಕೊಂಬ ಕೊಯಿಲೆಯ ಕಾಣಲರಿಯದು!
ಇದಿರ ಗುಣವ ಬಲ್ಲೆವೆಂಬರು
ತಮ್ಮ ಗುಣವ ತಾವರಿಯರು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೮೦. ಲೋಕದ ಡೊಂಕ ನೀವೇಕೆ ತಿದ್ದುವಿರಿ?
ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ತನುವ ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳಿ:
ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮನವ ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳಿ.
ನೆರೆಮನೆಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅಳುವರ ಮೆಚ್ಚ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೮೧. ಏತ ತಲೆವಾಗಿದರೇನು? ಗುರುಭಕ್ತನಾಗಬಲ್ಲುದೆ?
ಇಕ್ಕುಳ ಕೈ ಮುಗಿದರೇನು? ಭೃತ್ಯಾಚಾರಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ?
ಗಿಳಿಯೋದಿದರೇನು? ಲಿಂಗವೇದಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಬಂದ ಬರವ, ನಿಂದ ನಿಲವ
ಅನಂಗಸಂಗಿಗಳೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು?

೮೨. ಒಲವಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ, ನೇಹವಿಲ್ಲದ ಮಾಟ;
ಆ ಪೂಜೆಯು, ಆ ಮಾಟವು
ಚಿತ್ರದ ರೂಹು ಕಾಣಿರಣ್ಣ!
ಚಿತ್ರದ ಕಬ್ಬು ಕಾಣಿರಣ್ಣ!
ಅಪ್ಪಿದರೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ಮೆಲಿದರೆ ಸವಿಯಿಲ್ಲ;
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ನಿಜವಿಲ್ಲದವನ ಭಕ್ತಿಯಿಂತುಟು.

೮೩. ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ತಂದ ಹರಕೆಯ ಕುರಿ
ತೋರಣಕ್ಕೆ ತಂದ ತಳಿರ ಮೇಯಿತ್ತು!

ಕೊಂದಹರೆಂಬುದನರಿಯದೆ ಬೆಂದೊಡಲ ಹೊರೆಯ ಹೋಯಿತ್ತು !
ಆದಂದೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು, ಆದಂದೆ ಹೊಂದಿತ್ತು.
ಕೊಂದವರುಳಿದರೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ?

೮೪. ಹಾವಿನ ಬಾಯ ಕಪ್ಪೆ ಹಸಿದು
ತಾ ಹಾರುವ ನೊಣಕಾಸೆ ಮಾಡುವಂತೆ,
ಶೂಲವನೇರುವ ಕಳ್ಳ ಹಾಲು ತುಪ್ಪವ ಕುಡಿದು
ಮೇಲಿನ್ನೇಸು ಕಾಲ ಬದುಕುವನೋ ? !
ಕೆಡುವೊಡಲ ನೆಚ್ಚಿ, ಕಡುಹುಸಿಯನೆ ಹುಸಿದು
ಒಡಲ ಹೊರೆವವರ ಮೆಚ್ಚ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೮೫. ಅರತವಡಗದು, ಕ್ರೋಧ ತೊಲಗದು;
ಕ್ರೂರಕುಭಾಷೆ ಕುಹಕ ಬಿಡದನ್ನಕ
ನೀನೆತ್ತಲು ? ಶಿವನೆತ್ತಲು ? ಹೋಗತ್ತ, ಮರುಳೆ !
ಭವರೋಗವೆಂಬ ತಿಮಿರ ತಿಳಿಯದನ್ನಕ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನೆತ್ತ? ನೀನೆತ್ತ? ಮರುಳೇ!

೮೬. ಹಾವು ತಿಂದವರ ನುಡಿಸ ಬಹುದು!
ಗರ ಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸ ಬಹುದು!
ಸಿರಿಗರ ಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸ ಬಾರದು ನೋಡಯ್ಯ !
ಬಡತನವೆಂಬ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಹೊಗಲು
ಒಡನೆ ನುಡಿವರಯ್ಯ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೮೭. ಅರೆಭಕ್ತರಾದವರ ನೆರೆಬೇಡ, ಹೊರೆಬೇಡ,
ದಾರಿಸಂಗಡ ಬೇಡ, ದೂರ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಲಿಂಗೈಕ್ಯಂಗೆ
ತೊತ್ತಾಗಿಹುದು ಕರಲೇಸಯ್ಯ,

೮೮. ದೂಷಕನಾವನೊಬ್ಬ ದೇಶವ ಕೊಟ್ಟರೆ,
ಆಸೆಮಾಡಿ ಅವನ ಹೊರೆಯಲಿರಬೇಡ.

ಮಾದಾರ ಶಿವಭಕ್ತನಾದರೆ
ಆತನ ಹೊರೆಯಲು ಇಪ್ಪುದು ಕರಲೇಸಯ್ಯ !
ಭೃತ್ಯನಾಗಿ ! ತೊತ್ತಾಗಿಪ್ಪುದು ಕರಲೇಸಯ್ಯ !
ಕಾಡಸೊಪ್ಪ ತಂದು ಓಡಿನಲ್ಲಿ ಹುರಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪುದು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ

೮೯. ಸಾರ ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವೇ ಲೇಸು ಕಂಡಯ್ಯ !
ದೂರ ದುರ್ಜನರ ಸಂಗವದು ಭಂಗವಯ್ಯ !
ಸಂಗವೆರಡುಂಟು—ಒಂದ ಬಿಡು, ಒಂದ ಹಿಡಿ
ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ.

೯೦. ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಲಕ್ಷಣವನರಸುವರೆ?
ಲಿಂಗದೇವನ ಪೂಜಿಸಿ ಕುಲವನರಸುವರೆ,
ಅಯ್ಯಾ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ
"ಭಕ್ತಕಾಯ ಮಮಕಾಯ" ವೆಂದನಾಗಿ ?

೯೧. ಪರುಷ ಮುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಕಬ್ಬುನವಾಗದು ನೋಡಾ!
ಲಿಂಗ(ವ) ಮುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ
ಕುಚಿತ್ತಾಚಾರವಾಗದು ನೋಡಾ
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಅನ್ಯವನರಿಯರಾಗಿ.

೯೨. ದೇವಲೋಕ ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕವೆಂಬುದು
ಬೇರೆ ಮತ್ತುಂಟೆ? ಇಹಲೋಕದೊಳಗೇ ಮತ್ತನಂತಲೋಕ !
ಶಿವಲೋಕ ಶಿವಾಚಾರವಯ್ಯ,
ಶಿವಭಕ್ತನಿದ್ದ ಠಾವೇ ದೇವಲೋಕ,
ಭಕ್ತನಂಗಳವೇ ವಾರಣಾಸಿ,
ಶಿವಭಕ್ತನ ಕಾಯವೇ ಕೈಲಾಸ, ಇದು ಸತ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೯೩. ಕಟ್ಟಿದಿರಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತನ ಕಂಡು,
ದೃಷ್ಟಿ ಪಾರಿ ಮನಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಶರಣೆಂದರೆ

ಹುಟ್ಟೇಳುಂ ಜನ್ಮದ ಪಾಪ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಹವು ನೋಡಾ !
ಮುಟ್ಟಿ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿದರೆ,
ತನು ಒಪ್ಪಿದಂತಿಹುದುಂ.
ಪರುಷ ಮುಟ್ಟಿದಂತೆ
ಕರ್ತೃಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಸಂಗವು !
ಮತ್ತೆ ಭವಮಾಲೆಯು ಹೊದ್ದಲೀಯದು ನೋಡಾ !

೯೪. ಆರಾರ ಸಂಗವೇನೇನ ಮಾಡದಯ್ಯ !
ಕೀಡೆ ಕುಂಡಲಿಗನಾಗದೇನಯ್ಯ ?
ಚಂದನದ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ, ಪರಿಮಳ ತಾಗಿ
ಬೇವು-ಬೊಬ್ಬುಲಿ-ತರಿಯು ಗಂಧಂಗಳಾಗವೆ?
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದು
ಕರ್ಮ ನಿರ್ಮಳವಾಗದಿಹುದೇ ?

೯೫. ಹಾವಿನ ಡೊಂಕು ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಸಸಿನ.
ನದಿಯ ಡೊಂಕು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಸಿನ.
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಡೊಂಕು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಸಿನ.

೯೬. ಆಳಿಗೊಂಡಿಹರೆಂದು ಅಂಜಲದೇಕೆ?
ನಾಸ್ತಿಕವಾಡಿಹರೆಂದು ನಾಚಲದೇಕೆ ?
ಆರಾದಡಾಗಲಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವಂಗೆ ಶರಣೆನ್ನಿ.
ಏನೂ ಅರಿಯೆನೆಂದು ಮೋನಗೊಂಡಿರಬೇಡ
ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವರ ಮುಂದೆ ದಂ-ದಣ ದತ್ತಣಯೆನ್ನಿ,

೯೭. ಹಮ್ಮಿನ ಭಕ್ತಿ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೊದಲು !
ಮರ್ಮವರಿಯದ ಮಾಟ ಸಯಿಂದಾನದ ಕೇಡು !
ಬಂದ ಸಮಯೋಚಿತವನರಿಯದಿದ್ದರೆ
ನಿಂದಿರಲೊಲ್ಲ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೯೮. ಬಲ್ಲಿದರೊಡನೆ ಬವರವಾದರೆ
ಗೆಲಲುಂಟು ಸೋಲಲುಂಟು.
ಕಳನೊಳಗೆ ಭಾಷೆ ಪೂರಾಯವಯ್ಯ !

ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ
ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ಧನ ಸವೆದು ಬಡವಾದರೆ
ಆ ಭಕ್ತನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಯುಹನು.

೯೯. ಗೀತವ ಬಲ್ಲಾತ ಜಾಣನಲ್ಲ.
ಮಾತ ಬಲ್ಲಾತ ಜಾಣನಲ್ಲ.
ಜಾಣನು ಜಾಣನು, ಆತ ಜಾಣನು :
ಲಿಂಗವ ನೆರೆ ನಂಬಿದಾತ ಆತ ಜಾಣನು !
ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸವೆಸುವಾತ ಆತ ಜಾಣನು !
ಜವನ ಬಾಯಲು ಬಾಲವ ಕೊಯ್ದು
ಹೋದಾತ ಆತ ಜಾಣನು
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣನು !

೧೦೦. ಹಾವು–ಹದ್ದು–ಕಾಗೆ–ಗೂಗೆ ಅನಂತ ಕಾಲ ಬದುಕುವೆ?
ಬೇಡವೋ ಮಾನವ,
ಲೇಸನಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವೋ, ಮಾನವ, ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಿ !
"ಜೀವಿತಂ ಶಿವಭಕ್ತಾನಾಂ ! ವರಂ ಪಂಚ ದಿನಾನಿಚ
ಅಜಕಲ್ಪ ಸಹಸ್ರಂ ತು ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ನ ಶಾಂಕರಿ" ಎಂದುದಾಗಿ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ ಭಕ್ತಿವಿಡಿದು
ಐದು ದಿನವಾದರೂ ಬದುಕಿದರೆ ಸಾಲದೆ ?!

೧೦೧. ಲೇಸೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಐದು ದಿನ ಬದುಕಿದರೇನು ?
ಲೇಸೆನಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಬದುಕಿದರೇನು ?
ಲೇಸೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರು ದಿನ ಬದುಕಿದರೇನು ?
ಲೇಸೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಎರಡು ದಿನ ಬದುಕಿದರೇನು ?
ಲೇಸೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ ದಿನ ಬದುಕಿದರೇನು ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ವಚನದಲ್ಲಿ
ಲೇಸೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ ದಿನ ಬದುಕಿದರೆ ಸಾಕು.

೧೦೨. ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಂಬುದು ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟವಯ್ಯ.
ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವರು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವರಯ್ಯ.

ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲದವರು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲರಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೦೩. ಹೊತ್ತಾರೆಯೆದ್ದು ಶಿವಲಿಂಗದೇವನ
ದೃಷ್ಟಿಯಾರೆ ನೋಡದವನ ಸಂಸಾರವೇನವನ? !
ಬಾಳುವೆಣನ ಬೀಳುವೆಣನ ಸಂಸಾರವೇನವನ ? !
ನಡೆವೆಣನ ಬೀಳುವೆಣನ ಸಂಸಾರವೇನನ ? !
ಕರ್ತೃ ಕೂಡಲಸಂಗ, ನಿಮ್ಮ ತೊತ್ತಗೆಲಸವಮಾಡದವನ
ಸಂಸಾರವೇನವನ ? !

೧೦೪. ವ್ಯಾಧನೊಂದು ಮೊಲನ ತಂದರೆ
ಸಲುವ ಹಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಲಿವರಯ್ಯ.
ನೆಲನಾಳ್ದನ ಹೆಣನೆಂದರೆ
ಒಂದಡಕೆಗೆ ಕೊಂಬವರಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯ.
ಮೊಲನಿಂದ ಕರಕಷ್ಟ ನರನ ಬಾಳುವೆ !
ಸಲೆ ನಂಬೊ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ.

೧೦೫. ಉತ್ಪತ್ತಿ ಶುಕ್ಲ-ಶೋಣಿತದಿಂದಾದ ಲಜ್ಜೆ ಸಾಲದೆ ?
ಅಂತು ಬಲಿದ ಸಪ್ತಧಾತುವಿನ
ನರಕದೇಹದೊಳಿಪ್ಪ ಹೇಸಿಕೆ ಸಾಲದೆ ?
ಮತ್ತೆಯು ಪಾಪಂಗಳ ಮಾಡಿ
ದುರಿತಂಗಳ ಹೆರುವ ಹೇಗತನವೇಕಯ್ಯ ?
ಕಾಲನ ಕೈಯ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು
ನರಕವನುಂಬುದು ವಿಧಿಯೇ, ಎಲೆ ಮನುಜ ?
ಒತ್ತೊತ್ತೆಯ ಜನನವ ಗೆಲುವಡೆ
ಕರ್ತನ ಪೂಜಿಸು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ !

೧೦೬. ಮನವೇ ಸರ್ಪ, ತನುವೇ ಹೇಳಿಗೆ !
ಹಾವಿನೊಡತಣ ಹುದುವಾಳಿಗೆ !
ಇನ್ನಾವಾಗ ಕೊಂದಹುದೆಂದರಿಯೆ.

ಇನ್ನಾವಾಗ ತಿಂದಹುದೆಂದರಿಯೆ.
ನಿಚ್ಚಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸಬಲ್ಲಡೆ
ಆದೇ ಗಾರುಡ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೦೭. ನರೆ ಕೆನ್ನೆಗೆ, ತೆರೆ ಗಲ್ಲಕೆ,
ಶರೀರ ಗೂಡುವೋಗದ ಮುನ್ನ;
ಹಲ್ಲು ಹೋಗಿ, ಬೆನ್ನು ಬಾಗಿ
ಅನ್ಯರಿಗೆ ಹಂಗಾಗದ ಮುನ್ನ;
ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯನೂರಿ
ಕೋಲ ಹಿಡಿಯದ ಮುನ್ನ;
ಮುಪ್ಪಿಂದೊಪ್ಪವಳಿಯದ ಮುನ್ನ;
ಮೃತ್ಯು ಮುಟ್ಟದ ಮುನ್ನ
ಪೂಜಿಸುವೋ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ.

೧೦೮. ನೀರ ಬೊಬ್ಬುಳಿಕೆಗೆ ಕಬ್ಬುನದ ಕಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟು
ಭೂರಕ್ಷಿತವ ಮಾಡುವ ಭರವ ನೋಡಾ!
ಮಹಾದಾನಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ ಪೂಜಿಸಿ ಬದುಕುವೊ,
ಕಾಯುವ ನಿಶ್ಚಯಿಸದೆ!

೧೦೯. ಹಂಜರ ಬಲ್ಲಿತೆಂದು ಅಂಜದೇ ಓದುವ ಗಿಳಿಯೇ,
ಎಂದೆಂದೂ ಅಳಿಯೆನೆಂದು
ಗುಡಿಗಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ!
ಮಾಯಾಮಂಜರ ಕೊಲುವಡೆ, ನಿನ್ನ ಹಂಜರ ಕಾವುದೇ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನಲ್ಲದೆ?

೧೧೦. ಸಂಸಾರವೆಂಬುದೊಂದು ಗಾಳಿಯ ಸೊಡರು!
ಸಿರಿಯೆಂಬುದೊಂದು ಸಂತೆಯ ಮಂದಿ ಕಂಡಯ್ಯ!
ಇದ ನೆಚ್ಚಿ ಕೆಡಬೇಡ;
ಸಿರಿಯೆಂಬುದ ಮರೆದು ಪೂಜಿಸು
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ.

೧೧೧. ಎಲೆಯೆಲೆ ಮಾನವಾ, ಅಳಿಯಾಸೆ ಬೇಡವೋ.
ಕಾಳ-ಬೆಳುದಿಂಗಳಂ-ಸಿರಿ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ !
ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವಿಯನೀವ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯನ ಮರೆಯದೆ ಪೂಜಿಸು.

೧೧೨. ಎಂತಕ್ಕೆ ಎಂತಕ್ಕೆ
ಹಡೆದ ಕಾಯ ಬೀಯವಾಗದ ಮುನ್ನ ಅಟ್ಟುಣ್ಣವೋ !
ಬೆರಣೆಯುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನ ಅಟ್ಟುಣ್ಣವೊ !
ಮರಳಿ ಭವಕ್ಕೆ ಬಹೆ ಬಾರದಿಹೆ !
ಕರ್ತೃ ಕೂಡಲ ಸಂಗಂಗೆ ಶರಣೆನ್ನವೊ !

೧೧೩. ಶಕುನವೆಂದೆಂಬೆ ಅಪಶಕುನವೆಂದೆಂಬೆ,
ನಿಮ್ಮವರು ಆಳಲಿಕಂದೇಕೆ ಬಂದ !
ನಿಮ್ಮವರು ಆಳಲಿಕಿಂದೇಕೆ ಹೋದೆ ?
ನೀ ಹೋಹಾಗಳಕ್ಕೆ !
ನೀ ಬಾಹಾಗಳಕ್ಕೆ !
ಅಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮುನ್ನ ಪೂಜಿಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ.

೧೧೪. ನಿಮಿಷಂ ನಿಮಿಷಂ ಭೋ !
ಕ್ಷಣದೊಳಗರ್ಧಂ ಭೋ !
ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚುವಿನಿಸು ಬೇಗಂ ಭೋ
ಸಂಸಾರದಾಗುಂ ಭೋ !
ಸಂಸಾರದ ಹೋಗುಂ ಭೋ !
ಸಂಸಾರದೊಪ್ಪಂ ಭೋ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಮಾಡಿದ
ಮಾಯಂ ಭೋ !
ಅಭ್ರಛಾಯಂ ಭೋ !

೧೧೫. ಹರನೀವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿರಿಯು ಬೆನ್ನಲಿ ಬಕ್ಕು ;
ಹರಿದು ಹೆದ್ದೊರೆಯು ಕೆರೆ ತುಂಬಿದಂತಯ್ಯ ;

ನೆರೆಯಂದ ವಸ್ತು ನೆರೆವುದುಂ ನೋಡಯ್ಯ :
ಅರಸು ಪರಿವಾರ ಕೈವಾರ ನೋಡಯ್ಯ.
ಪರಮನಿರಂಜನ ಮರೆದ ಕಾಲಕ್ಕೆ
ತುಂಬಿದ ಹರವಿಯು ಕಲ್ಲುಂ ಕೊಂಡಂತೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೧೬. ಪುಣ್ಯಗಳಹ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಗೆಗಳುಂ ತನ್ನವರಹರು !
ಪುಣ್ಯಗಳಹ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಹೊನ್ನಹುದು !
ಪುಣ್ಯಗಳಹ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಾವು ನೇವಳವಹುದು !
ಪುಣ್ಯಗಳಹ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನ್ಯರು ತನ್ನವರಹರು !
ಇಂತಪ್ಪ ಪುಣ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಹುದು !
ಭಕ್ತಿ ಕೆಟ್ಟರೆ ಪುಣ್ಯವೂ ಕೆಡುವುದು !
ಇಂತಪ್ಪ ಭಕ್ತಿಯೂ ಪುಣ್ಯವೂ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದುಂಟಾಗಿ
ನಾನು ಬದುಕಿದೆನಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೧೭. ಹೊಯ್ದರೆ ಹೊಯ್ಗಳು ಕೈಯ ಮೇಲೆ.
ಬೈದರೆ ಬೈಗಳುಂ ಕೈಯ ಮೇಲೆ,
ಹಿಂದಣ ಜನನವೇನಾದರಾಗಲಿ,
ಇಂದಿನ ಭೋಗವು ಕೈಯ ಮೇಲೆ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ,
ನಿನ್ನ ಪೂಜಿಸಿದ ಫಲ ಕೈಯ್ಯ ಮೇಲೆ !

೧೧೮. ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಅಗ್ಘವಣಿ ಪತ್ರೆಯ ತಂದು
ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನ ಪೂಜಿಸು ಲಿಂಗವ.
ಹೊತ್ತು ಹೋದ ಬಳಿಕ ನಿನ್ನನಾರು ಬಲ್ಲರು ?
ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನ, ಮೃತ್ಯು ಒಯ್ಯದ ಮುನ್ನ
ತೊತ್ತುಗೆಲಸವ ಮಾಡು ಕೂಡಲ ಸಂಗಂಗೆ

೧೧೯. ಅಚ್ಚಿಗವೇಕಯ್ಯ ? ಸಂಸಾರದೊಳಗಿರ್ದು
ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಮಾಡುವುದು.

ಬೇಗ ಬೇಗ ಅರ್ಚನೆ–ಪೂಜನೆಯಂ ಮಾಡುವುದಂ !
ಬೇಗ ಬೇಗ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಕೂಡುವುದಂ !

೧೨೦. ಅಂದು ಇಂದು ಮತ್ತೊಂದೆನಬೇಡ.
ದಿನವಿಂದೇ ಶಿವಶರಣೆಂಬವಂಗೆ,
ದಿನವಿಂದೇ ಹರಶರಣೆಂಬವಂಗೆ,
ದಿನವಿಂದೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಮಾಣದೆ ನೆನೆವಂಗೆ.

೧೨೧. ಸುಪ್ರಭಾತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಅರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ನೆನೆದರೆ
ತಪ್ಪುವುದು ಅಪಮೃತ್ಯು ಕಾಲಕರ್ಮಂಗಳಯ್ಯ !
ದೇವಪೂಜೆಯು ಮಾಟ
ದುರಿತಬಂಧನದೋಟ !
ಶಂಭು ನಿಮ್ಮಯ ನೋಟ
ಹೆರೆಹಿಂಗದ ಕಣ್ಬೇಟ ! !
ಸದಾ ಶಿವಲಿಂಗಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿಪ್ಪುದಂ,
ಶರಣೆಂದು ನಂಬುವುದು.
ಜಂಗಮಾರ್ಚನೆಯು ಮಾಟ
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಕೂಟ ! ! !

೧೨೨. ನಾದಪ್ರಿಯ ಶಿವನೆಂಬರು,
ನಾದಪ್ರಿಯ ಶಿವನಲ್ಲಯ್ಯ !
ವೇದಪ್ರಿಯ ಶಿವನೆಂಬರು
ವೇದಪ್ರಿಯ ಶಿವನಲ್ಲಯ್ಯ !
ನಾದವ ಮಾಡಿದ ರಾವಣಂಗೆ
ಅರೆಯಾಯುಷವಾಯಿತ್ತು.
ವೇದವನೋದಿದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಶಿರ ಹೋಯಿತ್ತು.
ನಾದಪ್ರಿಯನೂ ಅಲ್ಲ,
ವೇದಪ್ರಿಯನೂ ಅಲ್ಲ,
ಭಕ್ತಿಪ್ರಿಯ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೨೩. ತನ್ನಾಶ್ರಯದ ರತಿಸುಖವನು
ತಾನುಂಬ ಊಟವನು
ಬೇರೊಬ್ಬರ ಕೈಯಲು ಮಾಡಿಸಬಹುದೇ ?
ತನ್ನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ
ನಿತ್ಯ ನೇಮವನು ತಾ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ,
ಬೇರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕೈಯಲು ಮಾಡಿಸಬಹುದೇ ?
ಕೆಮ್ಮನುಪಚಾರಕ್ಕೆ ಮಾಡುವರಲ್ಲದೆ
ನಿಮ್ಮನೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೨೪. ಬಂಡಿ ತುಂಬಿದ ಪತ್ರೆಯ ತಂದು
ಕಂಡ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆವಿರಯ್ಯ.
ತಾಪತ್ರಯವ ಕಳೆದು ಪೂಜಿಸಿ :
ತಾಪತ್ರಯವ ಲಿಂಗನೊಲ್ಲ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಬರಿಯುದಕದಲ್ಲಿ ನೆನೆವನೆ ?

೧೨೫. ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡುವ ಅಣ್ಣಗಳಿರಾ,
ಜಂಗಮವ ನೋಡಿರೇ !
ಜಂಗಮದೊಳಗೆ ಲಿಂಗಯ್ಯ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿಪ್ಪ.
ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮ ಒಂದೆಂದುದು ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ವಚನ

೧೨೬. ಗೀತವ ಹಾಡಿದರೇನು,
ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣವ ಕೇಳಿದರೇನು,
ವೇದ ವೇದಾಂತವನೋದಿದರೇನು,
ಮನವೊಲಿದು ಲಿಂಗಜಂಗಮವ ಪೂಜಿಸಲರಿಯದವರು ?
ಇವೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಭಾವಿಯಾದರೇನು,
ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರನೊಲ್ಲ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೨೭. ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಜಂಗಮಕ್ಕಂಜಲೇ ಬೇಕು
ದಕ್ಕ ನುಂಗಿದಂತೆ ಬೆರೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಡ.
ಬೀಗಿ ಬೆಳೆದ ಗೊನೆವಾಳೆಯಂತೆ ಬಾಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ,
ಬೇಡಿದ ಪದವಿಯನೀವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೨೮. ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವನೋದಿ ಏನ ಮಾಡುವಿರಯ್ಯ
ನಮ್ಮ ಶರಣರಿಗೆ ಉರಿಗರಗಾಗಿ ಕರಗದನ್ನಕ ?
ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮ ಒಂದೆಂದು ನಂಬದನ್ನಕ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಬರಿಯ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯಿಂಲೇನಹುದು ?

೧೨೯. ಆಡುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಬಹುದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ.
ಅದು ಬೇಡದು, ಬೆಸಗೊಳ್ಳದು !
ತಂದೊಮ್ಮೆ ನೀಡಬಹುದು!
ಕಾಡುವ ಬೇಡುವ ಜಂಗಮ ಬಂದರೆ
ನೀಡಲು ಬರದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೩೦. ಕಲ್ಲ ನಾಗರ ಕಂಡರೆ ಹಾಲನೆರೆ ಎಂಬರು ;
ದಿಟದ ನಾಗರ ಕಂಡರೆ ಕೊಲ್ಲೆಂಬರಯ್ಯ !
ಉಂಬ ಜಂಗಮ ಬಂದರೆ ನಡೆ ಎಂಬರು ;
ಉಣ್ಣದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬೋನವ ಹಿಡಿ ಎಂಬರಯ್ಯ !
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಕಂಡು
ಉದಾಸೀನವ ಮಾಡಿದರೆ,
ಕಲ್ಲ ತಾಗಿದ ಮಿಟ್ಟೆಯಂತಪ್ಪರಯ್ಯ !

೧೩೧. ಎರೆದರೆ ನೆನೆಯದು, ಮರೆದರೆ ಬಾಡದು
ಹುರುಳಿಲ್ಲ ಹುರುಳಿಲ್ಲ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ !
ನೋಡಯ್ಯ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ,
"ಜಂಗಮ"ಕ್ಕೆರೆದರೆ, "ಸ್ಥಾವರ" ನೆನೆಯಿತ್ತು.

೧೩೨. ಅಗ್ನಿಯಾಧಾರದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬುನ ನೀರುಂಬುದಯ್ಯ ;
ಭೂಮಿಯಾಧಾರದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷ ನೀರುಂಬುದಯ್ಯ.
ಜಂಗಮಾಪ್ಯಾಯನವಾದರೆ ಲಿಂಗಸಂತುಷ್ಟಿಯಹುದಯ್ಯ
"ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ವದನಂ ಭೂಮಿಃ
ಸ್ಥಾವರಸ್ಯ ತು ಜಂಗಮಃ ।

ಅಹಂ ತುಷ್ಟಿರುವೇ ದೇವ್ಯ-
ಭಯೋರ್ಜಂಗಮಲಿಂಗಯೋಃ ॥"
ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಲ್ಲಿ
ಜಂಗಮಾಪ್ಯಾಯನವಾದರೆ ಲಿಂಗಸಂತುಷ್ಟಿ

೧೩೩. ಬಂಡವ ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ
ಸುಂಕವ ತೆತ್ತಲ್ಲದೆ ಹೋಗ ಬಾರದು.
ಕಳ್ಳನಾಣ್ಯ ಸಲಿಕೆಗೆ ಸಲ್ಲದು,
ಕಳ್ಳನಾಣ್ಯವ ಸಲಲೀಯರಯ್ಯ.
ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಬಂಡಕ್ಕೆ ಜಂಗಮವೇ ಸುಂಕಿಗ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ

೧೩೪. ಮಾಡಿ, ನೀಡಿ, ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿಹೆವೆಂಬವರು
ನೀವೆಲ್ಲ ಕೇಳಿರಣ್ಣ :
ಹಾಗದ ಕೆರಹ ಹೊರಗೆ ಕಳೆದು
ದೇಗುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ,
ನಮಸ್ಕಾರವ ಮಾಡುವವನಂತೆ,
ತನ್ನ ಕೆರಹಿನ ಧ್ಯಾನವಲ್ಲದೆ,
ದೇವರ ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲ ;
ಧನವನಿರಿಸದಿರಾ ! ಇರಿಸಿದರೆ ಭವ ಬಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದು !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಸವೆಸಲೇಬೇಕು.

೧೩೫, ಉಂಡುದು ಬಂದೀತೆಂಬ ಸಂದೇಹಿಮಾನವ ನೀ ಕೇಳ !
ಉಂಡುದೇನಾಯಿತೆಂಬುದ ನಿನ್ನ ನೀ ತಿಳಿದು ನೋಡಾ !
ಉಂಡುದಾಗಳೇ ಆ ಪೀಯವಾಯಿತ್ತು !
ಆ ಉಂಡುದನುಣಬಂದ ಹಂದಿಯ ಬಾಳುವೆಯುವರ
ಕಂಡು ಆನು ಮರುಗುವೆನಯ್ಯ ಕೂಡ ಲಸಂಗಮ ದೇವ

೧೩೬. ಆಯುಷ್ಯವುಂಟು ಪ್ರಳಯವಿಲ್ಲೆಂದು,
ಅರ್ಥವ ಮಂಡಗುವಿರಿ ;

ಆಯುಷ್ಯ ತೀರಿ ಪ್ರಳಯ ಬಂದರೆ
ಆ ಅರ್ಥವನುಂಬವರಿಲ್ಲ :
ನೆಲನನಗೆದು ಮಡಗದಿರಾ !
ನೆಲ ನುಂಗಿದರುಗುಳುವುದೇ ?
ಕಣ್ಣನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಮಣ್ಣನಲ್ಲಿ ನೆರಹಿ
ಉಣ್ಣದೆ ಹೋಗದಿರಾ ;
ನಿನ್ನ ಮಡದಿಗಿರಲೆಂದರೆ– ಮಡದಿಯ ಕೃತಕ ಬೇರೆ !
ನಿನ್ನೊಡಲು ಕೆಡೆಯಲು
ಮತ್ತೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಗೆ ಅಡಕದೆ ಮಾಬಳೆ ?
ಹೆರರಿಗಿಕ್ಕಿ ಹೆಗ್ಗುರಿಯಾಗಿ ಕೆಡಬೇಡ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಒಡನೆ ಸವೆಸುವುದು.

೧೩೭. ಅವಳ ವಚನ ಬೆಲ್ಲದಂತೆ !
ಹೃದಯದಲಿಪ್ಪುದೆಲ್ಲಾ ನಂಜು ಕಂಡಯ್ಯ ! !
ಕಂಗಳಲೊಬ್ಬನ ಕರೆವಳು ಮನದಲೊಬ್ಬನ ನೆನೆವಳು.
ವಚನದಲೊಬ್ಬನ ನೆರೆವಳು !
ಇಂತಿವಳ ತನು ಒಂದೆಸೆ, ಮನ ಒಂದೆಸೆ, ಮಾತೊಂದೆಸೆ !!
ಈ ಮಾನಿಸಗಳ್ಳಿಯ ನನ್ನವಳೆಂದು ನಂಬುವ
ಕುರಿನರರನೇನೆಂಬೆನಯ್ಯ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೩೮. ತನು–ಮನ–ಧನವ ಹಿಂದಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು
ಮಾತಿನ ಬಣಬೆಯ ಒಳಲೊಟ್ಟೆಯ ನುಡಿವರು
ನೀವೆಲ್ಲ ಕೇಳಿರೆ :
ತಲಹಿಲ್ಲದ ಕೋಲು ಪೊಳ್ಳುಹಾರುವುದಲ್ಲದೆ
ಗುರಿಯ ತಾಗಬಲ್ಲುದೆ ?
ಮಾಯಾಪಾಶ ಹಿಂಗಿ, ಮನದ ಗಂಟು ಬಿಡದನ್ನಕ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೆಂತೊಲಿವನಯ್ಯ.

೧೩೯. ಹಲವು ಮಣಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡಿ,
ಹಲವು ಪರಿಯಲಿ ವಿಭೂತಿಯ ಪೂಸಿ,

ಗಣಾಡಂಬರದ ನಡುವೆ ನಲಿನಲಿದಾಡಿ
ಉಂಡು ತಂಬುಲಗೊಂಡು ಹೋಹುದಲ್ಲ !
ತನು-ಮನ-ಧನವ ಸಮರ್ಪಿಸಿದವರ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೆಂತೊಲಿವ ?

೧೪೦. ತನುವ ಕೊಟ್ಟು ಗುರುವನೊಲಿಸಲೆ ಬೇಕು.
ಮನವ ಕೊಟ್ಟು ಲಿಂಗವನೊಲಿಸಲೆ ಬೇಕು.
ಧನವ ಕೊಟ್ಟು ಜಂಗಮವನೊಲಿಸಲೆ ಬೇಕು.
ಈ ತ್ರಿವಿಧವ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು,
ಹರೆಯ ಹೊಯಿಸಿ, ಕುರುಹ ಪೂಜಿಸುವ ಡಂಬಕರ ಮೆಚ್ಚ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೪೧. ಆಡಿದರೇನೋ, ಹಾಡಿದರೇನೋ ಓದಿದರೇನೋ—
ತ್ರಿವಿಧ ದಾಸೋಹವಿಲ್ಲದನ್ನಕ ?
ಆಡದೇ ನವಿಲು ? ಹಾಡದೆ ತಂತಿ ? ಓದದೆ ಗಿಳಿ ?
ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರನೊಲ್ಲ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ !

೧೪೨. ವೇದದಂತುಟಲ್ಲ, ಶಾಸ್ತ್ರದಂತುಟಲ್ಲ.
ಗೀತ-ಮಾತಿನಂತುಟಲ್ಲ ಕೇಳಿರಯ್ಯ !
ಮಾತಿನ ಮಾತಿನ ಕೌಳುಗೋಲ ಶ್ರವದಲ್ಲಿ
ಸತ್ತುವರೊಳರೇ ಅಯ್ಯ ?
ದಿಟದಲಗಿನ ಕಾಳೆಗವಿತ್ತಲಿದ್ದುದೇ
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಬಂದಲ್ಲಿ !

೧೪೩. ಮಾತಿನ ಮಾತಿನಲಪ್ಪುದೇ ಭಕ್ತಿ ?
ಮಾಡಿ ತನು ಸವೆಯದನ್ನಕ,
ಧನ ಸವೆಯದನ್ನಕ,
ಮನ ಸವೆಯದನ್ನಕ,
ಅಪ್ಪುದೇ ಭಕ್ತಿ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೆಲುದೋರೆ ಸರಸವಾಡುವನು ;
ಸೈರಿಸದನ್ನಕ ಅಪ್ಪುದೇ ಭಕ್ತಿ ?

೧೪೪. ಹಾವಸೆಗಲ್ಲ ಮೆಟ್ಟಿ ಹರಿದು
ಗೊತ್ತ ಮುಟ್ಟ ಬರದಯ್ಯ.
ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯಲು ಬರದಯ್ಯ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಭಕ್ತಿ ಬಾಳ ಬಾಯಿಧಾರೆ.

೧೪೫. ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಮಾಡಬರದು.
ಗರಗಸದಂತೆ ಹೋಗುತ್ತ ಕೊರೆವುದಂ;
ಬರುತ್ತ ಕೊಯ್ವುದು.
ಘಟಸರ್ಪನಲ್ಲಿ ಕೈದುಡುಕಿದರೆ ಹಿಡಿಯದೆ ಮಾಬಂದೆ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೪೬. ಹಲವು ಕಾಲ ಧಾವತಿಗೊಂಡು ಒಟ್ಟಿದ ಹಿದಿರೆಯು
ಒಂದು ಮಿಡುಕುರಲ್ಲಿ ಬೇವಂತೆ
ಸೆಲೆನೆಲೆ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿಪ್ಪ ಶರಣನ ಭಕ್ತಿ
ಒಂದನಾಯತದೀದ ಕೆಡುವುದು !
ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿದ ಪಿತನ ಧನವ
ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೆಡಿಸುವ ಸುತನಂತೆ
ಶಿವನ ಸೊಮ್ಮು ಶಿವಂಗೆ ಮಾಡದೆ ಅನ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದರೆ
ತನ್ನ ಭಕ್ತಿ ತನ್ನನೇ ಕೆಡಿಸುವುದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ !

೧೪೭ ನೆಚ್ಚಿದೆನೆಂದರೆ, ಮೆಚ್ಚಿದೆನೆಂದರೆ,
ಸಲೆ ಮಾರುವೋದೆನೆಂದರೆ;
ತನುವನಲ್ಲಾಡಿಸಿ ನೋಡುವೆ ನೀನು !
ಮನವನಲ್ಲಾಡಿಸಿ ನೋಡುವೆ ನೀನು !
ಧನವನಲ್ಲಾಡಿಸಿ ನೋಡುವೆ ನೀನು !
ಇವೆಲ್ಲಕಂಜದಿದ್ದರೆ
ಭಕ್ತಿಕಂಪಿತ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೪೮. ಕೌಳುಗೋಲ ಹಿಡಿದು ಶ್ರವವ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲದೆ
ಕಳನೇರಿ ಕಾದುವುದರಿದು ನೋಡಾ !

ಬಣ್ಣವಿಟ್ಟು ನುಡಿದಲ್ಲಿ ಫಲವೇನು ಚಿನ್ನಗೆಯ್ಯನಾಡುವಂತೆ ?
ಬಂದ ಸಮಯೋಚಿತವನರಿತು
ಇದ್ದುದ ವಂಚಿಸದಿದ್ದರೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೊಲಿದು ಸಲಹುವ !

೧೪೯. ಹಸಿದು ಬಂದ ಗಂಡನಿಗೆ ಉಣಲಿಕ್ಕದೆ
ಬಡವಾದನೆಂದು ಮರುಗುವ ಸತಿಯ ಸ್ನೇಹದಂತೆ
ಬಂದುದನರಿಯಳು, ಇದ್ದುದ ಸವಿಸಳು !
ದುಃಖವಿಲ್ಲದಕ್ಕೆ ಹಗರಣಿಗನ ತೆರನಂತೆ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ತ್ರಿವಿಧವ ವಂಚಿಸಿ
ಬಣ್ಣಿಸುವ ಭಕ್ತಿಯ ಕಂಡು ನಾನು ನಾಚಿದೆನು !

೧೫೦. ಉದಯದ ಮಾಗಿಯ ಬಿಸಿಲು
ಅಂಗಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಯಿತ್ತು !
ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಲು
ಅಂಗಕ್ಕೆ ಕರ ಕಠಿನವಾಯಿತ್ತು !
ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ ಹಿತವಾಯಿತ್ತು !
ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಭಕ್ತಿ ಕಠಿನವಾಯಿತ್ತು !
ಇದು ಕಾರಣ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನವರ
ಬಲ್ಲವನಾಗಿ ಒಲ್ಲನಯ್ಯ.

೧೫೧. ಬರಬರ ಭಕ್ತಿ ಅರೆಯಾಯಿಂತ್ತು ಕಾಣಿರಣ್ಣ !
ಮೊದಲ ದಿನ ಹಣೆಮುಟ್ಟಿ,
ಮರುದಿನ ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ,
ಮೂರೆಂಬ ದಿನಕೆ ತೂಕಡಿಕೆ ಕಾಣಿರಣ್ಣಾ.
ಹಿಡಿದುದ ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ತಡಿಗೆ ಚಾಚುವ
ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಡುನೀರಲದ್ದುವ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೫೨. ಬೆಟ್ಟದ ಬಿದಿರೇ ನೀನು ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏಣಿಯಾದೆ !
ಕಾಲು ಮುರಿದವರಿಗೆ ಊರುಗೋಲಾದೆ !

ಬಿದಿರಿಂ ಭೋ ! ಅಯ್ಯ, ಬಿದಿರಿಂ ಭೊ !
ಬಿದಿರ ಫಲವನುಂಬರೆ ಬಿದಿರಿಂ ಭೋ ;
ಬಿದಿರಲಂದಣವಕ್ಕು
ಬಿದಿರೆ ಸತ್ತಿಗೆಯಕ್ಕು,
ಬಿದಿರಲೀ ಗುಡಿಯುಂ ಗುಡಾರಂಗಳಕ್ಕು,
ಬಿದಿರಲೀ ಸಕಲಸಂಪದವೆಲ್ಲ !
ಬಿದಿರದವರ ಮೆಚ್ಚ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ.

೧೫೩. ಉಂಬಾಗಳಿಲ್ಲೆನ್ನ, ಉಡುವಾಗಳಿಲ್ಲೆನ್ನ
ಬಂಧುಗಳು ಬಂದಾಗಳಿಲ್ಲೆನ್ನ ;
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲೆಂಬ, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲೆಂಬ,
ಬಂದ ಪುರಾತರಿಗೆ ಇಲ್ಲೆಂಬ ;
ಸಾವಾಗ ದೇಹವ ದೇಗುಲಕೊಯ್ಯೆಂಬ
ದೇವರಿಗೆ ಹೆಣ ಬಿಟ್ಟಿ ಹೇಳಿತ್ತೆ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?

೧೫೪. ಪಾಪಿಯ ಧನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಲ್ಲದೆ,
ಸತ್ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದಯ್ಯ !
ನಾಯ ಹಾಲು ನಾಯಿಂಗಲ್ಲದೆ,
ಪಂಚಾಮೃತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದಯ್ಯ !
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ
ಮಾಡುವ ಅರ್ಥ ವ್ಯರ್ಥ ಕಂಡಯ್ಯ

೧೫೫. ಹತ್ತು ಮತ್ತರ ಭೂಮಿ,
ಬತ್ತದ ಹಯನು, ನಂದಾದೀವಿಗೆಯ
ನಡೆಸಿಹೆನೆಂಬವರ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು !
ಅವರ ನುಡಿಯ ಕೇಳಲಾಗದು ।
ಅಂಡಜ–ಸ್ವೇದಜ–ಉದ್ಭಿಜ–ಜರಾಯುಜವೆಂಬ
ಚತುರಶೀತಿ ಲಕ್ಷಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಭವಿತವ್ಯವ ಕೊಟ್ಟವರಾರೋ ?!
ಒಡೆಯರಿಗೆ ಉಂಡೆಯ ಮುರಿದಿಕ್ಕಿದಂತೆ
"ಎನ್ನಿಂದಲೇ ಆಯಿತು, ಎನ್ನಿಂದಲೇ ಹೋಯಿತು"

ಎಂಬುವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ
ಮೆಟ್ಟಿ ಹುಡಿಯ ಹೊಯ್ಯದೆ ಮಾಬನೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ !

೧೫೬. ಅನವರತ ಮಾಡಿಹೆನೆಂದು ಉಪ್ಪರ ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ
ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಮನೆಯದು ಲಂದಣಗಿತ್ತಿಯ ಮನೆ,
ಸರ್ವಜೀವದಯಾಪಾರಿಯೆಂದು
ಭೂತದಯಕಿಕ್ಕುವನ ಮನೆ ಸಯಿದಾನದ ಕೇಡು.
ಸೂಳೆಯ ಮಗ ಮಾಳಪ ಮಾಡಿದರೆ
ತಾಯ ಹೆಸರಾಯಿತ್ತಲ್ಲದೆ ತಂದೆಯ ಹೆಸರಿಲ್ಲ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ

೧೫೭. ಓಡಲಾರದ ಮೃಗವು
ಸೊಣಗಂಗೆ ಮಾಂಸವ ಕೊಡುವಂತೆ,
ಮಾಡಲಾಗದು ಭಕ್ತನು, ಕೊಳಲಾಗದು ಜಂಗಮ ;
ಹಿರಿಯರು ನರಮಾಂಸವ ಭುಂಜಿಸುವರೆ ?!
ತನು ಉಕ್ಕಿ ಮನ ಉಕ್ಕಿ ಮಾಡಬೇಕು ಭಕ್ತಿಯ,
ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಜಂಗಮ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೫೮. ಬಂದುದ ಕೈಕೊಳಬಲ್ಲಡೆ ನೇಮ.
ಇದ್ದುದ ವಂಚನೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅದು ನೇಮ.
ನಡೆದು ತಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಅದು ನೇಮ.
ನುಡಿದು ಹುಸಿಯದಿದ್ದರೆ ಅದು ಮುನ್ನವೆ ನೇಮ.
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಬಂದರೆ
ಒಡೆಯರಿಗೊಡವೆಯನೊಪ್ಪಿಸುವುದೇ ನೇಮ.

೧೫೯. ಹಾಲ ನೇಮ, ಹಾಲ ಕೆನೆಯ ನೇಮ ;
ಕೆನೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಕಿಚ್ಚಡಿಯ ನೇಮ ;
ಬೆಣ್ಣೆಯ ನೇಮ, ಬೆಲ್ಲದ ನೇಮ
ಅಂಬಲಿಯ ನೇಮದವರನಾರನೂ ಕಾಣೆ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಲ್ಲಿ
ಅಂಬಲಿಯ ನೇಮದಾತ ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯ.

೧೬೦. ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಕೆಟ್ಟರು ಮನವಿಲ್ಲದೆ.
ನೀಡಿ ನೀಡಿ ಕೆಟ್ಟರು ನಿಜವಿಲ್ಲದೆ.
ಮಾಡುವ ನೀಡುವ ನಿಜಗುಣವುಳ್ಳಡೆ.
ಕೂಡಿಕೊಂಬ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ

೧೬೧. ಮಾಡಿದೆನೆಂಬುದು ಮನದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದರೆ
ಏಡಿಸಿ ಕಾಡಿತ್ತು ಶಿವನ ಡಂಗುರ.
ಮಾಡಿದೆನೆನ್ನದಿರಾ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ !
ಮಾಡಿದೆನೆನ್ನದಿರಾ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ !
ಮಾಡಿದೆನೆಂಬುದು ಮನದಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಬೇಡಿದ್ದನೀವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ !!

೧೬೨. ಮಾಡುವಂತಿರಬೇಕು ಮಾಡದಂತಿರಬೇಕು !
ಮಾಡುವ ಮಾಟದೊಳಗೆ ತಾನಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು !!
ನೋಡುವಂತಿರಬೇಕು, ನೊಡದಂತಿರಬೇಕು !
ನೋಡುವ ನೋಟದೊಳಗೆ ತಾನಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು !!
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ
ನೆನೆವುತ್ತ ನೆನೆವುತ್ತ ನೆನೆಯದಂತಿರಬೇಕು !

೧೬೩. ಭಕ್ತನು ಶಾಂತನಾಗಿರಬೇಕು.
ತನ್ನ ಕುರಿತು ಬಂದ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯನಾಗಿರಬೇಕು.
ಭೂತಹಿತವಹ ವಚನವ ನುಡಿಯಬೇಕು.
ಲಿಂಗ–ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ನಿಂದೆಯಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು.
ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ತನ್ನಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು.
ತನು–ಮನ–ಧನವ ಗುರು–ಲಿಂಗ–ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸವೆಸಬೇಕು.
ಅಪಾತ್ರದಾನವ ಗೆಯ್ಯದಿರಬೇಕು.
ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೂ ತನ್ನ ವಶಗತವಾಗಿರಬೇಕು.
ಇದೇ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬೇಹ ಶೌಚ ನೋಡಾ !
ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವ ಪಡೆವಡೆ
ಎನಗಿದೇ ಸಾಧನ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ !

೧೬೪. ಕಳಬೇಡ ಕೊಲಬೇಡ,
ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ,
ಮುನಿಯ ಬೇಡ,
ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯಪಡಬೇಡ.
ತನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸಬೇಡ,
ಇದಿರ ಹಳಿಯಲು ಬೇಡ.
ಇದೇ ಅಂತರಂಗಶುದ್ಧಿ !
ಇದೇ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ !
ಇದೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನನೊಲಿಸುವ ಪರಿ ! ?

೧೬೫. ದೇವಲೋಕ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಂಬುದು
ಬೇರಿಲ್ಲ ಕಾಣಿರಣ್ಣ.
ಸತ್ಯವ ನುಡಿವುದೇ ದೇವಲೋಕ !
ಮಿಥ್ಯವ ನುಡಿವುದೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ !
ಆಚಾರವೇ ಸ್ವರ್ಗ ! ಅನಾಚಾರವೇ ನರಕ !
ನೀವೇ ಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲು ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೬೬. ಪುಣ್ಯಪಾಪಂಗಳೆಂಬವು
ತಮ್ಮಿಷ್ಟ ಕಂಡಿರೇ !
'ಅಯ್ಯ' ಎಂದರೆ ಸ್ವರ್ಗ,
'ಎಲವೋ' ಎಂದರೆ ನರಕ.
"ದೇವ, ಭಕ್ತ, ಜಯ, ಜೀಯ" ಎಂಬ
ನುಡಿಯೊಳಗೆ ಕೈಲಾಸ ವೈದುವುದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೬೭. ಏನಿ ಬಂದಿರಿ, ಹದುಳಿದ್ದಿರೆಂದರೆ
ನಿಮ್ಮ ವೈಸಿರಿ ಹಾರಿಹೋಹುದೇ ?
ಕುಳ್ಳಿರೆಂದರೆ ನೆಲ ಕುಳಿಹೋಹುದೇ ?
ಒಡನೆ ನುಡಿದರೆ ಶಿರಹೊಟ್ಟೆ ಒಡೆವುದೆ ?
ಕೊಡಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೊಂದು
ಗುಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಕೆಡಹಿ ಮೂಗ ಕೊಯ್ವುದ ಮಾಬನೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ?

೧೬೮. ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ನಿಧಾನವ ಸಾಧಿಸುವಡೆ
ಶಿವಪ್ರೇಮವೆಂಬಂಜನವನೆಚ್ಚಿ ಕೊಂಬುದು ?
ಭಕ್ತನಾದವಂಗಿದೇ ಪಥವಾಗಿರಬೇಕು.
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರನುಭಾವ ಗಜವೈದ್ಯ.

೧೬೯. ಕಂಡ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿವಾತನೇ ಭಕ್ತ
ಮೃದುವಚನವೇ ಸಕಲ ಜಪಂಗಳಯ್ಯ !
ಮೃದುವಚನವೇ ಸಕಲ ತಪಂಗಳಯ್ಯ ?
ಸದುವಿನಯವೇ ಸದಾಶಿವನೊಲುಮೆಯಯ್ಯ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನಂತಲ್ಲದೊಲ್ಲನಯ್ಯ.

೧೭೦. ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದೇವುದಯ್ಯ,
ದಯವೇ ಬೇಕು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ !
ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನಂತಲ್ಲದೊಲ್ಲ ಕಂಡಯ್ಯ.

೧೭೧. ಇತ್ತ ಬಾರೈ ಇತ್ತ ಬಾರೈಯೆಂದು
ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರು ಕೂರ್ತು ಹತ್ತಿರಕೆ ಕರೆವುತಿರಲು,
ಮತ್ತೆ ಕೆಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ,
ಶರಣೆಂದು ಹಸ್ತಬಾಯನೆ ಮುಚ್ಚಿ, ಕಿರಿದಾಗಿ ;
ಭೃತ್ಯಾಚಾರವ ನುಡಿದು
ವಿನಯ ತದ್ಧ್ಯಾನ ಉಳ್ಳವರನೆತ್ತಿಕೊಂಬನಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಪ್ರಮಥರ ಮುಂದೆ.

೧೭೨. ತನಗೆ ಮುನಿವರಿಗೆ ತಾ ಮುನಿಯಲೇಕಯ್ಯ ?
ತನಗಾದೆಡೆಗೇನಂ ? ಅವರಿಗಾದೆಡೆಗೇನಂ ?
ತನುವಿನ ಕೋಪ ತನ್ನ ಹಿರಿಯತನದ ಕೇಡು.
ಮನದ ಕೋಪ ತನ್ನ ಅರಿವಿನ ಕೇಡು.
ಮನೆಯೊಳಗಣ ಕಿಚ್ಚು ಮನೆಯ ಸುಟ್ಟಲ್ಲದೆ
ನೆರೆಮನೆಯ ಸುಡದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ,

೧೭೩. ಭಕ್ತನು ಕಾಣದ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ಜರಿದನೆಂದರೆ
ಕೇಳಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಬೇಕು !
ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದರೆ—
ಕೊಡದೆ ಕೊಳದೆ ಅವಂಗೆ ಸಂತೋಷವಹುದಾಗಿ !
ಎನ್ನ ಮನದ ತದ್ದ್ವೇಷವಳಿದು
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗೆ ಶರಣೆಂಬುದ ಕರುಣಿಸು, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ !

೧೭೪. ಕರಗಿಸಿ ಎನ್ನ ಮನದ ಕಾಳಿಕೆಯ ಕಳೆಯಯ್ಯ.
ಒರೆ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಂದೆನ್ನ ಪುಟವಿಕ್ಕಿ ನೋಡಯ್ಯ.
ಕಡಿಹಕ್ಕಿ ಬಡಿಹಕ್ಕಿ ತಂದೆನ್ನ ಕಡೆಯಾಣಿಯ ಮಾಡಿ
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿ
ಸಲಹಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೭೫. ಅವರಿವರೆನ್ನದೆ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಲು
ಅಯ್ಯತನವೇರಿ ಬೆಬ್ಬನೆ ಬೆರೆವೆ ನಾನು
ಕೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯಿತಯ್ಯ ಎನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ !
ಆ ಕೆಚ್ಚಿಂಗೆ ಕಿಚ್ಚನಿಕ್ಕಿ ಸುಟ್ಟು
ಬೆಳುಕನ ಮಾಡಿ
ಬೆಳುಗಾರದಂತೆ ಮಾಡು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೭೬. ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತರಾದರೆಮ್ಮವರು
ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತರಾದರೆಮ್ಮವರು
ಜರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತರಾದರೆಮ್ಮವರು
ಕೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತರಾದರೆಮ್ಮವರು
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಮುಳಿಸ ತಾಳಿ
ಎನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಅರೆಯಾಯಿತ್ತು.

೧೭೭. ಕುದುರನೇಸು ತೊಳೆದರೆಯೂ ಕೆಸರು ಮಾಬುವೇ ?
ಎನ್ನ ಕಾಯದಲುಳ್ಳ ಅವಗುಣಂಗಳ ಕಳೆದು

ಕೃಪೆಯ ಮಾಡಯ್ಯ ತಂದೆ,
ಕಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಣಕವ ನಾದಿದಂತೆ ಎನ್ನ ಮನ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ನಿಮಂಗೆ ಶರಣೆಂದು ಶುದ್ಧ ಕಾಣಯ್ಯ

೧೭೮. ಕಾಣುದುದನೆಲ್ಲವ ಕಾಣಲಾರೆನಯ್ಯ.
ಕೇಳಬುದನೆಲ್ಲವ ಕೇಳಲಾರೆನಯ್ಯ.
ದ್ರೋಹವಿಲ್ಲ—ಎಮ್ಮ ಶಿವಲ್ಲಿ ಸೀಮೆಯಯ್ಯ.
ಒಲೆಯ ಮುಂದಿದ್ದು ಮಾಡದ ಕನಸ ಕಾಬವರನಂ
ಒಲ್ಲನಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೭೯. ಕಾಣಬಹುದೇ ಪರುಷದ ಗಿರಿಯಂಧಕಂಗೆ ?
ಮೊಗೆಯಬಹುದೇ ರಸದ ಬಾವಿ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಂಗೆ ?
ತೆಗೆಯಬಹುದೇ ಕಡವರವು ದರಿದ್ರಂಗೆ ?
ಕರೆಯಬಹುದೇ ಕಾಮಧೇನುವಶುದ್ಧಂಗೆ ?
ಹೊನ್ನ ಹುಳುವ ಕಂಡು ನರಿ ತನ್ನ ಬಾಲವ
ಹುಣ್ಣುಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಹೋಲಬಹುದೆ ?
ಎನ್ನೊಡೆಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣನ
ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಣಬಹುದೇ ?

೧೮೦. ಅರಿಸಿನವನೆ ಮಿಂದು, ಹೊಂದೊಡಿಗೆಯನೆ ತೊಟ್ಟು,
ಪುರುಷನ ಒಲವಿಲ್ಲದ ಲಲನೆಯಂತೆ ನಾನಿದ್ದೆನಯ್ಯ !
ವಿಭೂತಿಯನೆ ಪೂಸಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನೆ ಧರಿಸಿ
ಶಿವ, ನಿಮ್ಮ ಒಲವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಾನಿದ್ದೆನಯ್ಯ !
ಕೆಟ್ಟು ಬಾಳುವರಿಲ್ಲ ನಮ್ಮವರ ಕುಲದಲ್ಲಿ
ನೀನೊಲಿದಂತೆ ಸಲಹಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೮೧. ಉದಯಸ್ತಮಾನವೆನ್ನ ಬೆಂದ ಬಸಿರಿಂಗೆ
ಕುದಿಯಲಲ್ಲದೆ,
ನಿಮ್ಮ ನೆನೆಯಲು ತೆರಹಿಲ್ಲವಯ್ಯ.
ಎಂತೋ ಲಿಂಗ ತಂದೆ, ಎಂತಯ್ಯ ಎನ್ನ ಪೂರ್ವಲಿಖಿತ ?

ಬೆರಣಿಯನಾಯಲಲ್ಲದೆ
ಆಟ್ಟುಣ್ಣ ತೆರಹಿಲ್ಲೆನಗೆ!
ನೀ ಕರುಣಿಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೮೨. ಬೆಲ್ಲವ ತಿಂದ ಕೋಡಗದಂತೆ
ಸಿಹಿಯು ನೆನೆಯದಿರಾ ಮನವೆ !
ಕಬ್ಬ ತಿಂದ ನರಿಯಂತೆ
ಹಿಂದಕ್ಕೆಳಸದಿರಾ ಮನವೇ !
ಗಗನವನಡರಿದ ಕಾಗೆಯಂತೆ
ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಹಂಬಲಿಸದಿರಾ ಮನವೇ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಕಂಡು
ಲಿಂಗವೆಂದೇ ನಂಬು ಮನವೇ !

೧೮೩. ಒಡೆಯನ ಕಂಡರೆ ಕಳ್ಳನಾಗದಿರಾ ಮನವೆ !
ಭವದ ಬಾಧೆಯ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಬಡೆ
ನೀನು ನಿಯತವಾಗಿ ಭಯಭರಿತನಾಗಿ,
ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗದೆ ಶರಣೆನ್ನು ಮನವೇ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಲ್ಲಿ
ಭಕ್ತಿಯ ನೋನುವಡೆ
ಕಿಂಕರನಾಗಿ ಬದುಕು ಮನವೇ

೧೮೪. ಕೋಟ್ಯನುಕೋಟಿ ಜಪವ ಮಾಡಿ
ಕೋಟಲೆಗೊಳ್ಳಲೇಕೆ ಮನವೇ ? !
ಕಿಂಚಿತು ಗೀತ ಒಂದನಂತಕೋಟಿ ಜಪ !
ಜಪವೆಂಬುದೇಕೆ ಮನವೇ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಕಂಡು
ಆಡಿ, ಹಾಡಿ ಬದುಕು ಮನವೇ !

೧೮೫. ಮನವೇ ನಿನ್ನ ಜನನದ ಪರಿಭವವ ಮರೆದೆಯಲ್ಲಾ !
ಮನವೇ, ಲಿಂಗವ ನಂಬು ಕಂಡಾ !

ಮನವೇ, ಜಂಗಮವ ನಂಬು ಕಂಡಾ!
ಮನವೇ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ
ಬಿಡದೆ ಬೆಂಬತ್ತು ಕಂಡಾ!

೧೮೬. ಕೊಡುವಾತ ಸಂಗ, ಕೊಂಬಾತ ಸಂಗ ಕಾಣಿರೆಲವೋ!
ನರಮಾನವರು ಕೊಡುವರೆಂಬವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ
ಬಾಲಹುಳುಗಳಂ ಸುರಿಯುವೆ?
ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ಕೊಡುವ ಕಾಣಿರೆಲವೊ !

೧೮೭. ಸುರರ ಬೇಡಿದರಿಲ್ಲ! ನರರ ಬೇಡಿದರಿಲ್ಲ!
ಬರಿದೆ ಧೃತಿಗೆಡಬೇಡ ಮನವೇ
ಆರನಾದರೆಯೂ ಬೇಡಿ ಬೇಡಿ
ಬರಿದೆ ಧೃತಿಗೆಡಬೇಡ ಮನವೇ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರನಲ್ಲದೆ ಆರ ಬೇಡಿದರಿಲ್ಲ ಮನವೇ!

೧೮೮. ಹೃದಯದಿ ಕತ್ತರಿ, ತುದಿನಾಲಿಗೆ ಬೆಲ್ಲಂ ಭೋ!
ಆಡಿ ಏವೆಂ ಭೋ, ಹಾಡಿ ಏವೆಂ ಭೋ!
ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಮಾಡಿ ಏವೆಂ ಭೋ!
ಆನು ಎನ್ನಂತೆ, ಮನವು ಮನದಂತೆ!
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ತಾನು ತನ್ನಂತೆ!

೧೮೯. ಕೆಲಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧನಾದೆನಲ್ಲದೆ
ಎನ್ನ ಮಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧನಾಗೆನೇಕಯ್ಯ? !
ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುವಡೆನ್ನ ಕೈ ಶುದ್ಧವಲ್ಲಯ್ಯ!
ಮನ ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುವಡೆನ್ನ ಮನ ಶುದ್ಧವಲ್ಲಯ್ಯ!
ಭಾವಶುದ್ಧವಾದರೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನಿತ್ತ ಬಾ ಎಂದೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳನೇಕಯ್ಯ? !

೧೯೦. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಠಿಣವುಂಟೆ?
ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕುಲವುಂಟೆ?

ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಅರುಚಿಯುಂಟೆ?
ಈ ತ್ರಿವಿಧದಲ್ಲಿ ಭಾವಭೇದವನರಸುವೆನು;
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ,
ಧಾರೆವಟ್ಟಲೆನ್ನ ಮನವು.

೧೯೧. ಓತಿ ಬೇಲಿವರಿದಂತೆನ್ನ ಮನವಯ್ಯ.
ಹೊತ್ತಿಗೊಂದು ಪರಿಯಪ್ಪ
ಗೋಸುಂಬೆಯಂತೆನ್ನ ಮನವು.
ಬಾವಲ ಬಾಳುವೆಯಂತೆನ್ನ ಮನವು.
ನಡುವಿರುಳಿದ್ದ ಕುರುಡಂಗಗುಸೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾದಂತೆ
ನಾನಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಯ ಬಯಸಿದರುಂಟೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೯೨. ಶಬ್ದ–ಸಂಭಾಷಣೆಯ ನುಡಿಯ ವರ್ಚಿಸಿ ನುಡಿವೆ
ತೊಡೆಹದ ಕೆಲಸದ ಬಣ್ಣದಂತೆ!
ಕಡಿಹಕ್ಕೆ ಒರಗೆ ಬಾರದು ನೋಡಾ!
ಎನ್ನ ಮನದಲೊಂದು, ಹೃದಯದಲೊಂದು,
ವಚನದಲೊಂದು ನೋಡಾ ! ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಆನು ಭಕ್ತನೆಂಬ ಹಂಸಿಯ ಮಸಕವನೇನ ಬಣ್ಣಿಸುವೆನಯ್ಯ!

೧೯೩. ಏನನೋದಿ, ಏನ ಕೇಳಿ, ಏನ ಮಾಡಿಯೂ
ಫಲವೇನು ನಿನ್ನವರೊಲಿಯದನ್ನಕ?
ಶಿವ ಶಿವ ಮಹಾದೇವ!
ಬಾಳಿಲ್ಲದವಳ ಒಲೆಯಂತಾಯಿತ್ತೆನಗೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೯೪. ಮೂನ್ನೂರರುವತ್ತು ದಿನ ಶರವ ಮಾಡಿ,
ಕಳನೇರಿ ಕೈಮರೆದಂತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ !
ಎನಿಸು ಕಾಲ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿ
ಏವೆನಯ್ಯ ಮನದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಲ್ಲದನ್ನಕ?

ಕೊಡನ ತುಂಬಿದ ಹಾಲ ಕೆಡಹಿ
ಉಡುಗಲೆನ್ನಳವೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೧೯೫. ಅಂಕ ಓಡಿದರೆ ತೆತ್ತಿಗಂಗೆ ಭಂಗವಯ್ಯ.
ಕಾದಿ ಗೆಲಿಸಯ್ಯ–ಎನ್ನನು ಕಾದಿ ಗೆಲಿಸಯ್ಯ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ, ಎನ್ನ ತನು–ಮನ–ಧನದಲ್ಲಿ
ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಯ್ಯ.

೧೯೬. ಅಂಕ ಕಳನೇರಿ ಕೈಮರೆದಿದ್ದರೆ
ಮಾರಂಕ ಬಂದಿರುವುದ ಮಾಬನೆ?
ನಿಮ್ಮ ನೆನೆವ ಮತಿ ಮರೆದಿದ್ದರೆ
ಪಾಪ ತನುವನಂಡಲೆವುದ ಮಾಬುದೆ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನ ನೆನೆದರೆ
ಪಾಪ ಉರಿಗೊಂಡಿದ್ದರಗಿನಂತೆ ಕರಗುವುದಯ್ಯ.

೧೯೭. ಹೇಡಿ ಬಿರುದ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತೆನ್ನ ವೇಷ !
ಕಾದಬೇಕು, ಕಾದುವರೆ ಮನವಿಲ್ಲ!
ಆಗಳೇ ಹೋಯಿತ್ತು ಬಿರುದು;
ಹಗರಣಿಗನಂತೆ ನಗೆಗೆಡೆಯಾಯಿತ್ತು!
ಮಾರಂಕ–ಜಂಗಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ
ಕಾಣದಂತಡ್ಡ ಮುಸುಡಿಟ್ಟರೆ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಜಾಣ
ಮೂಗ ಕೊಯ್ವ ಹಲುದೋರಲು.

೧೯೮. ಆಡುವುದಳವಟ್ಟಿತ್ತು—ಹಾಡುವುದಳವಟ್ಟಿತ್ತು.
ಅರ್ಚನೆಯುಳವಟ್ಟಿತ್ತು—ಪೂಜನೆಯುಳವಟ್ಟಿತ್ತು.
ನಿತ್ಯಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯು ಮುನ್ನವೇ ಅಳವಟ್ಟಿತ್ತು!
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಬಂದರೆ
ಏಗುವುದೇಬೇಸನೆಂಬುದೊಪ್ಪಚ್ಚಿಯುಳವಡದು!!

೧೯೯. ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ನಾಯಿ
ಮೊಲನನೇನ ಹಿಡಿವುದಯ್ಯ?

ಇರಿಯಂದ ವೀರ ಇಲ್ಲದ ಸೊಬಗಂವ
ಹೇಳುವುದೇ ನಾಚಿಕೆ!
ಆನು ಭಕ್ತನೆಂತೆಂಬೆನಯ್ಯ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ?

೨೦೦. ನೋಡುವರುಳ್ಳರೆ ಮಾಡುವೆ ದೇಹಾರವ,
ಎನಗೊಂದಂ ನಿಜವಿಲ್ಲ,
ಎನಗೊಂದಂ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲ;
ಲಿಂಗವ ತೋರಿ ಉದರವ ಹೊರೆವ
ಭಂಗಗಾರ ನಾನಂ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೦೧. ಊರ ಸೀರೆಗೆ ಅಸಗ ಬಡಿವಡೆದಂತೆ
ಹೊನ್ನೆನ್ನದು, ಹೆಣ್ಣೆನ್ನದು, ಮಣ್ಣೆನ್ನದು,
ಎಂದು ಮರುಳಾದೆ.
ನಿಮ್ಮನರಿಯದ ಕಾರಣ,
ಕೆಮ್ಮನೆ ಕೆಟ್ಟೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೦೨. ಕಾಂಚನವೆಂಬ ನಾಯ ನೆಚ್ಚಿ
ನಿಮ್ಮ ನಾನು ಮರೆದೆನಯ್ಯ.
ಕಾಂಚನಕ್ಕೆ ವೇಳೆಯುಲ್ಲದೆ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವೇಳೆಯಿಲ್ಲ!
ಹಡಕಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಸೊಣಗನಮೃತದ ರುಚಿಯು ಬಲ್ಲುದೆ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೦೩. ಹಗೆಹದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವರ ಮೇಲೆ ಒರಳ ನೂಂಕುವರೆ?
ಕೋಳದ ಮೇಲೆ ಸಂಕಲೆಯನಿಕ್ಕುವರೆ?
ಬೆಂದ ಹುಣ್ಣ ಕಂಬಿಯಲ್ಲಿ ಕೀಸುವರೆ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ಕಾಡುವ ಕಾಟ
ಸಿರಿಯಾಳಂಗಲ್ಲದೆ ಸೈರಿಸಬಹುದೆ?

೨೦೪. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೋತ್ರಸುಖವ ನುಡಿಯಬಹುವಲ್ಲದೆ,
ಮಾಡುವ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಭಕ್ತನೆನಿಸಲು ಬಾರದು.

ಅರ್ಥಪ್ರಾಣಾಭಿಮಾನವಾರಿಗೆಯು ಸಮನಿಸದು,
ಲಿಂಗಮುಖವಲ್ಲದುವಾದ ಶರಣಂಗಲ್ಲದೆ.
ಅಯ್ಯ, ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ
ಭಕ್ತಿಭಂಡಾರವು ಎನಗೆಂತು ಸಾಧ್ಯವಪ್ಪುದು,
ಹೇಳೆನ್ನ ತಂದೆ.

೨೦೫. ಬಾಣಮಯೂರರಂತೆ ಬಣ್ಣಿಸಲರಿಯೆ
ಸಿರಿಯಾಳನಂತೆ ಉಣಲಿಕ್ಕಲರಿಯೆ
ದಾಸಿಮಯ್ಯನಂತೆ ಉಡಕೊಡಲರಿಯೆ
ಉಂಡುಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮುಯ್ಯಿಗೆ ಮುಯ್ಯೆನಿಸಿತ್ತು,
ಎನಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಧರ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೦೬. ಎನ್ನ ತಪ್ಪನಂತಕೋಟಿ
ನಿಮ್ಮ ಸೈರಣೆಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲಯ್ಯ.
ಇನ್ನು ತಪ್ಪಿದೆನಾದರೆ
ನಿಮ್ಮ ಪಾದವೇ ದಿವ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ,
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರ ಮುಂದೆ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನೇ ಸಾಕ್ಷಿ!

೨೦೭. ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಎನ್ನ ಮನವ ಜಡಿದು ನೋಡದಿರಯ್ಯ.
ಬಡವನೆಂದೆನ್ನ ಕಾಡದಿರಯ್ಯ
ಎನಗೊಡೆಯರುಂಟು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು.

೨೦೮. ಮನೆ ನೋಡಾ ಬಡವರು,
ಮನ ನೋಡಾ ಧೀರರು
ಸೋಂಕಿನಲ್ಲಿ ಶುಚಿ;
ಸರ್ವಾಂಗಕಲಿ.
ಪಸರಕ್ಕನುವಿಲ್ಲ; ಬಂದ ತತ್ಕಾಲಕ್ಕುಂಟು.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಸ್ವತಂತ್ರಧೀರರು.

೨೦೯. ಆ ಕರಿಯಾಕೃತಿಯು ಸೂಕರನ ಹೋಲಿಸಿದರೆ
ಸೂಕರ ಆ ಕರಿಯಾಗ ಬಲ್ಲುದೆ?
ಆ ವ್ಯಾಳೇಶನಾಕೃತಿಯು ಭೂನಾಗನ ಹೋಲಿಸಿದರೆ

ಭೂನಾಗನಾ ವ್ಯಾಳೇಶನಾಗಬಲ್ಲಂದೇ?
ನಾನು ಭಕ್ತನಾದರೇನಯ್ಯ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ಸದ್ಭಕ್ತರ ಹೋಲಲರಿಪೆನೆ?

೨೧೦. ಮೋಟನ ಮೌಳಿ, ಮೂಕೊರತಿಯ ಶೃಂಗಾರ,
ಬೇಟ ಕುರಂಡಂಗೆ ನಗೆಗೆಡೆಯಹಾಯಿಂತ್ತು!
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಮುಂದೆ
ಆನು ಭಕ್ತನೆಂಬ ನಾಚಿಕೆ ಸಾಲದೆ?

೨೧೧. ಮಾವಿನ ಕಾಯೊಳಗೊಂದು ಎಕ್ಕೆಯ ಕಾಯಿ ನಾನಯ್ಯ!
ನಾನು ಭಕ್ತನೆಂತೆಂಬೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಮುಂದೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಮುಂದೆ ನಾನೆಂತು ಭಕ್ತನಪ್ಪೆನಯ್ಯ? !

೨೧೨. ಮರದ ನೆಳಲಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ನೆಳಲನರಸುವರೆ?
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಮುಂದೆ ನಾನೇತರ ಭಕ್ತನಯ್ಯ?
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಮುಂದೆ ನಾನೇತರ ಯುಕ್ತನಯ್ಯ!
ನಾನು ಭಕ್ತನೆಂಬ ನುಡಿ ಸುಡದೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೧೩. ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಿಲ್ಲ!
ಶಿವಭಕ್ತರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲ.
ನಿಮ್ಮ ಪಾದ ಸಾಕ್ಷಿ, ಎನ್ನ ಮನ ಸಾಕ್ಷಿ!
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ಎನಗಿದೇ ದಿಬ್ಯ.

೨೧೪. ಅರ್ಚಿಸಲರಿಯೆ, ಪೂಜಿಸಲರಿಯೆ,
ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ನಾ ಮಾಡಲರಿಯೆ!
ಕಪ್ಪಡಿವೇಷದಿಂದಾನು ಬಂದಾಡುವೆ.
ಕಪ್ಪಡಿವೇಷದಿಂದ, ಈಶ,
ನಿಮ್ಮ ದಾಸರ ದಾಸಿಯ ದಾಸ ನಾನಯ್ಯ.
ನಿಮ್ಮ ವೇಷಧಾರಿಯ ಮನೆಯ ಪಂಗುಳ ನಾನಯ್ಯ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ನಿಮ್ಮ ಲಾಂಛನವ ಧರಿಸಿಪ್ಪ
ಉದರಪೋಷಕ ನಾನಯ್ಯ.

೨೧೫. ಅಪ್ಪನು ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನಾಗಿ,
ಮುತ್ತಯ್ಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯನಾದರೆ ಆನು ಬದುಕೆನೆ?
ಮತ್ತಾ ಶ್ವಪಚಯ್ಯನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ
ಭಕ್ತಿಯ ಸದ್ಗುಣವ ನಾನರಿಯೆನೆ?
ಕಷ್ಟಜಾತಿಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಯಿಸಿದೆ ಎನ್ನ.
ಎನಗಿದು ವಿಧಿಯೇ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ?

೨೧೬. ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನೆಂಬ
ಕಷ್ಟತನದ ಹೊರೆಯ ಹೊರಿಸಿದಿರಯ್ಯ!
ಕಕ್ಕಯ್ಯನೊಕ್ಕುದನಿಕ್ಕ ನೋಡಯ್ಯ,
ದಾಸಯ್ಯ ಶಿವದಾನವನೆರೆಯ ನೋಡಯ್ಯ.
ಮನ್ನಣೆಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯನೆನ್ನುವ ಮನ್ನಿಸ.
ಉನ್ನತಮಹಿಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ
ಶಿವಧೋ ! ಶಿವಧೋ ! !

೨೧೭. ಸೆಟ್ಟಿ ಎಂಬೆನೆ ಸಿರಿಯಾಳನ?
ಮಡಿವಾಳನೆಂಬೆನೆ ಮಾಚಯ್ಯನ?
ಡೋಹರನೆಂಬೆನೆ ಕಕ್ಕಯ್ಯನ?
ಮಾದಾರನೆಂಬೆನೆ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ?
ಆನು ಹಾರುವನೆಂದರೆ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ನಗುವನಯ್ಯ.

೨೧೮. ಸೊಳೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಸಿನಂತೆ
ಆರನಾದರೆಯೂ 'ಅಯ್ಯ' 'ಅಯ್ಯ' ಎನಲಾರೆನಯ್ಯ.
ಚೆನ್ನಯ್ಯನೆಮ್ಮಯ್ಯನು,
ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮಗ ನಾನು;
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಧರ್ಮಸಂತಾನ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವನು!

೨೧೯. ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ಬಡವ ನಾನಯ್ಯ.
ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಮನೆಯಲು ಬೇಡಿದೆ.

ದಾಸಯ್ಯನ ಮನೆಯಲುಂ ಬೇಡಿದೆ.
ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯಲುಂ ಬೇಡಿದೆ.
ಎಲ್ಲ ಪುರಾತರಂ ನೆರೆದು,
ಭಕ್ತಿ–ಭಿಕ್ಷವನಿಕ್ಕಿದರೆ ಎನ್ನ ಪಾತ್ರೆ ತುಂಬಿತ್ತು.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೨೦. ಅರಸರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸಿಯಹಾಗಿಪ್ಪುದರಿಂದ
ಭಕ್ತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೊತ್ತಾಗಿಪ್ಪುದುಂ ಕರ ಲೇಸಯ್ಯ.
ತಾರೌ ಅಗ್ಗವಣಿಯಂ, ನೀಡೌ ಪತ್ರೆಯ,
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬೋನವ ಹಿಡಿಯೌ ಎಂಬರು;
ಕೂಡಲಸಂಗನ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕುದನುಣ್ಣೌ
ತೊತ್ತೇ ಎಂಬರುಂ.

೨೨೧. ಮೇಲಾಗಲೊಲ್ಲೆ ಕೀಳಾಗಲೊಲ್ಲದೆ!
ಕೀಳಿಂಗಲ್ಲದೆ ಹಯನುಂ ಕರೆವುದೆ?
ಮೇಲಾಗಿ ನರಕದಲೋಲಾಡಲಾರೆನು!
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಕೀಳಾಗಿರಿಸು
ಮಹಾದಾನಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೨೨. ಕಾಗೆ ಮಿಷ್ಟಿಸುವ ಹೊನ್ನಕಳಶವಹಂದರಿಂದ,
ಒಡೆಯುಗಂ ಜೋಗೈಸುವ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯ.
ಅಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯ.
"ಕರ್ಮಾವಲಂಬಿನಃ ಕೇಚಿತ್
ಕೇಚಿತ್ ಜ್ಞಾನಾವಲಂಬಿನಃ
ವಯಂತು ಶಿವಭಕ್ತಾನಾಂ
ಪಾದರಕ್ಷಾವಲಂಬಿನಃ"
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ನಿಮ್ಮ ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡುವೆನು
ಇದೊಂದೇ ವರವ ಕರುಣಿಸಯ್ಯ.

೨೨೩. ಚಕೋರಂಗೆ ಚಂದ್ರಮನ ಬೆಳಗಿನ ಚಿಂತೆ,
ಅಂಬುಜಕ್ಕೆ ಭಾನುವಿನ ಉದಯದ ಚಿಂತೆ.

ಭ್ರಮರಂಗೆ ಪರಿಮಳದ ಬಂಡುಂಬ ಚಿಂತೆ.
ಎನಗೆ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ
ನೆನೆವುದೇ ಚಿಂತೆ!

೨೨೪. ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟ ಶಿಶು ತನ್ನ ತಾಯಂನರಸುವಂತೆ,
ಬಳಿದಪ್ಪಿದ ಪಶು ತನ್ನ ಹಿಂಡನರಸುವಂತೆ,
ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರ ಬರವನು !
ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಬರವನು !
ದಿನಕರನುದಯಕ್ಕೆ ಕಮಳ ವಿಕಸಿತವಾದಂತೆ
ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಬರವು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೨೫. ಸೂರ್ಯನುದಯ ತಾವರೆಗೆ ಜೀವಾಳ !
ಚಂದ್ರಮನುದಯ ನೈದಿಲೆಗೆ ಜೀವಾಳ !
ಕೂಪರ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಟ-ಜೀವಾಳವಯ್ಯ.
ಒಲಿದ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ನೋಟ-ಜೀವಾಳವಯ್ಯ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಬರವೆನಗೆ
ಪ್ರಾಣ–ಜೀವಾಳವಯ್ಯ.

೨೨೬. ಕಂಡರೆ ಮನೋಹರವಯ್ಯ.
ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಅವಸ್ಥೆ ನೋಡಯ್ಯ.
ಹಗಲು ಇರುಳಹುದು; ಇರುಳು ಹಗಲಹುದು.
ಇರುಳು ಹಗಲೊಂದು
ಜುಗ ಮೇಲೆ ಕೆಡೆದಂತೆ ಇಹುದು.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರನಗಲುವ ಧಾವತಿಯಿಂದ
ಮರಣವೇ ಲೇಸು ಕಂಡಯ್ಯ.

೨೨೭. ಅಂಗೈ ತಿಂದುದು, ಎನ್ನ ಕಂಗಳು ಕೆತ್ತಿಹವಯ್ಯ.
ಬಂದಹರಯ್ಯ ಪುರಾತರೆನ್ನ ಮನೆಗೆ !
ಬಂದಹರಯ್ಯ ಶರಣರೆನ್ನ ಮನೆಗೆ !
ಕಂಡ ಕನಸು ದಿಟವಾಗಿ,

ಜಂಗಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ
ಶಿವಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿಸುವೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ.

೨೨೮. ಗಿಳಿಯ ಪಂಜರವಿಕ್ಕಿ, ಸೊಡರಿಗೆಣ್ಣೆಯನೆರೆದು,
ಬತ್ತಿಯನಿಕ್ಕಿ ಬರುವ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದೆನೆಲೆಗವ್ವ !
ತರಗೆಲೆ ಗಿರಕೆಂದರೆ, ಹೊರಗನಾಲಿಸುವೆ.
ಅಗಲಿದೆನೆಂದೆನ್ನ ಮನ ಧಿಗಿಲೆಂದಿತ್ತೆಲೆಗವ್ವ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಬಂದು
ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ನಿಂದು
'ಶಿವಾ' ಎಂದರೆ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟೆನೆಲೆಗವ್ವ.

೨೨೯. ಅಡವಿಯುಲೊಬ್ಬ ಕಡುನೀರಡಸಿ
ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀರ ಕಂಡಂತಾಯಿತಯ್ಯ !
ಕುರುಂಡ ಕಣ್ಣ ಪಡೆದಂತಾಯಿತಯ್ಯ !
ಬಡವ ನಿಧಾನವ ಪಡೆದಂತಾಯಿತಯ್ಯ !
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ
ಬರವೆನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಕಂಡಯ್ಯ

೨೩೦. ಇಂದೆನ್ನ ಮನೆಗೆ ಪ್ರಮಥರು ಬಂದಾರೆಂದು,
ಗುಡಿ, ತೋರಣವ ಕಟ್ಟಿ ;
ಪಡುಸಮ್ಮಾರ್ಜನೆಯ ಮಾಡಿ
ರಂಗವಾಲಿಯನಿಕ್ಕಿ
ಉಘೇ, ಚಾಂಗು, ಭಲಾ, ಎಂಬೆ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು
ತಮ್ಮ ಒಕ್ಕುದನಿಕ್ಕಿ ಸಲಹುವರಾಗಿ.

೨೩೧. ಸಾಸವೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಗರವರಿದಂತಾಯಿತಯ್ಯ !
ಆನಂದದಿಂದ ನಲಿನಲಿದಾಡುವೆನು.
ಆನಂದದಿಂದ ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡುವೆನು.

ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಬಂದರೆ
ಉಬ್ಬಿಕೊಬ್ಬಿ ಹರುಷದಲೋಲಾಡುವೆನು.

೨೩೨. ಎಳ್ಳಿಲ್ಲದ ಗಾಣವನಾಡಿದ
ಎತ್ತಿನಂತಾಯಿತ್ತೆನ ಭಕ್ತಿ !
ಉಪ್ಪು ಅಪ್ಪುವಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ
ಮೆಲಿದಂತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಅನು ಮಾಡಿದೆನೆಂಬೀ ಕಿಚ್ಚು ಸಾಲದೆ ?

೨೩೩. ಧ್ಯಾನಮೌನವೆಂಬ ಶಸ್ತ್ರವ ಹಿಡಿಯಲಾರದೆ
ಅಹಂಕಾರಧಾರೆಯ ಮೊನೆಯಲಗೆಂಬ ಶಸ್ತ್ರವ ಹಿಡಿದು ಕೆಟ್ಟೆನಯ್ಯ !
ಅಂಜುವೆನಂಜುವೆನಯ್ಯ !
ಜಂಗಮ-ಲಿಂಗವೆಂಬ ಭಾಷೆ ಪಲ್ಲಟವಾಯಿತ್ತು !
ಇನ್ನು—ಜಂಗಮಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಿಕ್ಷಾಶಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ.
ಎನ್ನ ಹೊಯ್ದು ಬಯ್ದು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ !

೨೩೪. ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಸಾಸವೆಯ ಷಡ್ಭಾಗದಿನಿತಿಲ್ಲ ;
ಎನ್ನ ಭಕ್ತನೆಂಬರು : ಎನ್ನ ಸಮಯಾಚಾರಿ ಎಂದೆಂಬರು.
ನಾನೇನು ಪಾಪವ ಮಾಡಿದೆನೋ !
ಬೆಳೆಯದ ಮುನ್ನವೇ ಮೊಳೆಯ ಕೊಯ್ವರೆ ಹೇಳಯ್ಯ ?
ಇರಿಯದ ವೀರ ಇಲ್ಲದ ಸೊಬಗಂವ
ಎಲ್ಲ ಒಡೆಯರು ಏರಿಸಿ ನುಡಿವರು !
ಎನಗಿದು ವಿಧಿಯೇ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?

೨೩೫. ಎನ್ನವರೆನಗೊಲಿದು ಹೊನ್ನ ಶೂಲದಲಿಕ್ಕಿದರೆನ್ನ
ಹೊಗಳಿ ಹೊಗಳಿ !
ಎನ್ನ ಹೊಗಳತೆ ಎನ್ನನಿಮ್ಮೈಗಂಡಿತಲ್ಲ !
ಅಯ್ಯೋ ನಿಮ್ಮ ಮನ್ನಣೆಯೆ
ಮಸೆದಲಗಾಗಿ ತಾಗಿತ್ತಲ್ಲ !

ನೊಂದೆನು, ಸೈರಿಸಲಾರೆನು— ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನೀನೆನಗೊಳ್ಳಿದನಾದರೆ
ಎನ್ನ ಹೊಗಳತೆಗಡ್ಡ ಬಾರಾ ಧರ್ಮಿ.

೨೩೬ ಎನ್ನವರೆನಗೊಲಿದು ಹೊನ್ನಶೂಲದಲ್ಲಿಕ್ಕಿದರೆನ್ನ !
ಅಹಂಕಾರ ಪೂರಾಯ ಗಾಯದಲ್ಲಿ
ಆನೆಂತು ಬದುಕುವೆನೆಂತು ಜೀವಿಸುವೆ !
ಜಂಗಮವಾಗಿ ಬಂದು ಜರಿದು
ಶೂಲವನಿಳುಹಿ, ಪ್ರಸಾದದ ಮದ್ದನಿಕ್ಕಿ
ಸಲಹು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೩೭. ಹೊಯ್ದವರೆನ್ನ ಹೊರೆದವರೆಂಬೆ.
ಬಯ್ದವರೆನ್ನ ಬಂಧುಗಳೆಂಬೆ.
ನಿಂದಿಸಿದವರೆನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳೆಂಬೆ !
ಆಳಿಗೊಂಡವರೆನ್ನ ಆಳ್ದರೆಂಬೆ.
ಜರಿದವರೆನ್ನ ಜನ್ಮಬಂಧುಗಳೆಂಬೆ.
ಹೊಗಳಿದವರೆನ್ನ ಹೊನ್ನಶೂಲದಲಿಕ್ಕಿದವರು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೩೮. ಎಡದ ಕೈಯಲು ಹಾಲ ಬಟ್ಟಲು
ಬಲದ ಕೈಯಲು ಓಜುಗಟ್ಟಿಗೆ !
ಆವಾಗ ಬಂದಾನೆಮ್ಮಯ್ಯ
ಬಡಿದು ಹಾಲು ಕುಡಿಸುವ ತಂದೆ ! ?
"ದಂಡಕ್ಷೀರದ್ವಯೀಹಸ್ತಂ
ಜಂಗಮಂ ಭಕ್ತಿಮಂದಿರಂ ।
ತದ್‌ಭಕ್ತ್ಯಾ ಲಿಂಗಸಂತುಷ್ಟಿಃ
ಅಪಹಾಸಾಚ್ಚ ದಂಡನಂ ॥"
ಎಂದುದಾಗಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ
ತಾನೇ ಭಕ್ತಿಪಥವ ತೋರುವ ತಂದೆ.

೨೩೯. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೇತಾರವೆಂಬ ಮೂಲಸ್ಥಾನ ;
ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ವಾರಣಾಸಿ ಎಂಬ ಮೂಲಸ್ಥಾನ ;

ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷವೆಂಬ ಮೂಲಸ್ಥಾನ ;
ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತವೆಂಬ ಮೂಲಸ್ಥಾನ ;
ನಾ-ನಾ ಸ್ಥಾನವ ಮೆಟ್ಟದೆ
ಜಂಗಮವೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ನಂಬಿದೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೪೦. ಭಕ್ತಹೀಕದೇವನಪ್ಪ ದೇವನು
ಸದ್ಭಕ್ತರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಪ್ಪನಾಗಿ,
ಆಳ್ದನು ಬರಲಾಳು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ
ಇಪ್ಪುದು ಗುಣವೇ ಹೇಳಾ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?
ಜಂಗಮರೂಪವಾಗಿ ಸಂಗಯ್ಯ ಬಂದಾನೆಂದು
ಎಂದೆಂದೂ ನಾನು ಮಂಚವನೇರದ ಭಾಷೆ !

೨೪೧. ಭಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬರೆಯಬಹುದೆ ಚಿತ್ತಾರವ ?
ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದೆ ಧರೆಯಿಲ್ಲದೆ ?
ಜಂಗಮವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಬಹುದೆ,
ರೂಢೀಶನ ಭೇದಿಸಬಹುದೆ ?
ಒಡಲಿಲ್ಲದ ನಿರಾಳಕರ್ತೃ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ
ಜಂಗಮಮುಖಲಿಂಗವಾದನಾಗಿ
ಮತ್ತೊಂದನರಿಯೆನಯ್ಯ.

೨೪೨. ಕೆಂಡದಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಕೈ ಬೆಂದುದೆಂಬರು ;
ಕೊಂಡಿಟ್ಟವನ ಕೈ ಮುನ್ನವೇ ಬೆಂದುದು !
ನೊಂದೆ ನಾನು ನೊಂದೆನಯ್ಯ.
ಬೆಂದೆ ನಾನು ಬೆಂದೆನಯ್ಯ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಕಂಡು
ಕಾಣದಂತಿದ್ದರೆ ಅಂದೇ ಬೆಂದೆನಯ್ಯ.

೨೪೩. ಲಾಂಛನವ ಕಂಡು ನಂಬುವೆ.
ಅಪರಂತರಂಗವ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ.

ತೊತ್ತಿಂಗೆ ತೊತ್ತುಗೆಲಸವಲ್ಲದೆ
ಅರಸರ ಸುದ್ದಿ ಎಮಗೇಕಯ್ಯ ?
ರತ್ನಮೌಕ್ತಿಕದಚ್ಚು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು.

೨೪೪. ಎಡದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಿಗಳವನಿಕ್ಕಿ,
ಬಲದ ಕೈಯ್ಯ ಕಡಿದುಕೊಂಡರೆ,
ನೋಯದಿಪ್ಪುದೇ, ಅಯ್ಯ ?
ಪ್ರಾಣ ಒಂದಾಗಿ ದೇಹ ಬೇರಿಲ್ಲ.
ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಜಂಗಮವನಂದಾಸೀನವ ಮಾಡಿದರೆ
ಬೆಂದೆನಯ್ಯ ನಾನು, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೪೫. ತನುವ ನೋಯಿಸಿ, ಮನವ ಬಳಲಿಸಿ,
ನಿಮ್ಮ ಪಾದವಿಡಿದವರೊಳರೆ ?
ಈ ನುಡಿ ಸುಡದಿಹಂದೆ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಶಿವಭಕ್ತರ ನೋವೇ ಅದಂ ಲಿಂಗದ ನೋವು !

೨೪೬. ಕುದುರೆ ಸತ್ತಿಗೆಯವರ ಕಂಡರೆ
ಹೊರಳಿಬಿದ್ದು ಕಾಲ ಹಿಡಿವರಯ್ಯ.
ಬಡಭಕ್ತರಂ ಬಂದರೆ, ಎಡೆಯಿಲ್ಲ ಅತ್ತ ಸನ್ನಿ ಎಂಬರು.
ಎನ್ನೊಡೆಯ ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯನವರ
ತಡೆಗೆಡಹಿ ಮೂಗ ಕೊಯ್ಯದೆ ಮಾಬನೆ ?

೨೪೭. ಅಡ್ಡದೊಡ್ಡ ನಾನಲ್ಲಯ್ಯ.
ದೊಡ್ಡ ಬಸಿರು ಎನಗಿಲ್ಲವಯ್ಯ.
ದೊಡ್ಡವರನಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು ಮನ್ನಿಸರಯ್ಯ.
ಹಡೆದುಂಬ ಸೂಳೆಯಂತೆ
ಧನವುಳ್ಳವರನರಸಿಯರಸಿ ಬೋಧಿಸಲಂ,
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಂ ಮುನ್ನ ನಾನರಿಯೆನಯ್ಯ !
ದೊಡ್ಡತನವೆನಗಿಲ್ಲವಯ್ಯ.

ಅಂಜುವೆನುಜುವೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಥಮರಿಗೆ
ಅನಾಥ ನಾನಯ್ಯ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೪೮. ಹಾಲ ಕಂದಲು, ತುಪ್ಪದ ಗಡಿಗೆಯು
ಬೋಡ, ಮುಂಕ್ಕನೆನಬೇಡ !
ಹಾಲು ಸಿಹಿ, ತುಪ್ಪ ಕಮ್ಮಗೆ !
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬೋನ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ
ಅಂಗಹೀನರೆಂದರೆ ನಾಯಕನರಕ !

೨೪೯. ಮರಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬೇರೆಂದು
ತಳಕ್ಕೆ ನೀರನೆರೆದರೆ ಮೇಲೆ ಪಲ್ಲವಿಸಿತ್ತು ನೋಡಾ !
ಲಿಂಗದ ಬಾಯಿ ಜಂಗಮವೆಂದು
ಪಡಿಪದಾರ್ಥವ ನೀಡಿದರೆ, ಮುಂದೆ ಸಕಲಾರ್ಥವನೀವನು !
ಆ ಜಂಗಮವ ಹರನೆಂದು ಕಂಡು
ನರನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ, ನರಕ ತಪ್ಪದು ಕಾಣಾ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೫೦. ನನಗೆ ನಾನೇ ಹಗೆ ನೋಡಯ್ಯ !
ನನಗೆ ನಾನೆ ಕೆಳೆ ನೋಡಯ್ಯ !
ನಿಮ್ಮ ಸದ್ಭಕ್ತರೊಡನೆ ವಿರೋಧವ ಮಾಡಿದರೆನ್ನ ಕೊಲುವುದಾಗಿ
ನಿಮ್ಮ ಪುರಾತನರಿಗಂಜಿ ಬೆಸಗೊಂಡರೆನ್ನ ಕಾಯ್ವುದಾಗಿ
ಅನ್ಯ ಹಗೆಯೆಲ್ಲಿ ? ಕೆಳೆಯೆಲ್ಲಿ ?
ಬಾಗಿದ ತಲೆಯು, ಮುಗಿದ ಕೈಯಾಗಿರಿಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೫೧. ಆರಾಧನೆಯ ಮಾಡಿದರೆ ಅಮೃತದ ಬೆಳಸು.
ವಿರೋಧಿಸಿದರೆ ವಿಷದ ಬೆಳಸು.
ಇದು ಕಾರಣ,
ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕಂಜಲೇಬೇಕು.
ಸ್ಥಾವರ-ಜಂಗಮ ಒಂದೆಂದರಿದರೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಶರಣಾಸನ್ನಹಿತನು.

೨೫೨. ಜಂಗಮ ನಿಂದೆಯ ಮಾಡಿ, ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸುವ
ಭಕ್ತನ ಅಂಘವಣೆ ಎಂತೋ ?
ಶಿವಶಿವ, ನಿಂದಿಸುವ ಪೂಜಿಸುವ
ಪಾತಕವಿದ ಕೇಳಲಾಗದು !
"ಗುರುವಿನ ಗುರು ಜಂಗಮ"
ಇಂತೆಂದುದು ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ವಚನ.

೨೫೩. ಅರಸನ ಕಂಡು ತನ್ನ ಪುರುಷನ ಮರೆತರೆ
ಮರನೇರಿ ಕಯ್ಯ ಬಿಟ್ಟಂತಾದೆನಯ್ಯ !
ಇಹಲೋಕಕ್ಕೆ ದೂರ, ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ದೂರ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ
ಜಂಗಮಮುಖಲಿಂಗವಾದ ಕಾರಣ.

೨೫೪. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದಿಟವನರಸುವಡೆ
ಜಂಗಮವ ನೆರೆ ನಂಬುವುದು.
ನಡೆ ಲಿಂಗ, ನುಡಿ ಲಿಂಗ
ಮುಖ ಲಿಂಗವೆಂದೆ ನಂಬೊ.
ಯತ್ರ ಮಾಹೇಶ್ವರಸ್ತತ್ರಾಪ್ರಸನ್ನಹಿತನಾಗಿ,
ಅಧರ ತಾಗೆದೆ ರುಚಿಯನು
ಉದರ ತಾಗಿದ ಸುಖವ
ಉಂಬ–ಉಡುವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ
ಜಂಗಮಮುಖದಲ್ಲಿ.

೨೫೫. ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಮುಖದೊಳಗೊಂದೇ ಮುಖವಾಗಿ
ಕಾಡಿ ನೋಡೆನ್ನನು, ಬೇಡಿ ನೋಡೆನ್ನನು
ಬೇಡದಿದ್ದರೆ, ಅಯ್ಯ, ನಿಮಗೆ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ !
ನೀನಾವ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬೇಡಿದರೀವೆನು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೫೬. ಕಂದಿವೆನಯ್ಯ ಎನ್ನ ನೋಡುವರಿಲ್ಲವೆ.
ಕುಂದಿದೆನಯ್ಯ ಎನ್ನ ನುಡಿಸುವರಿಲ್ಲವೆ.

ಬಡವಾದೆನಯ್ಯ ಎನ್ನ ತನುಮನಧನವ ಬೇಡುವರಿಲ್ಲದೆ.
ಕಾಡುವ ಬೇಡುವ ಶರಣರ ತಂದು
ಕಾಡಿಸು ಬೇಡಿಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೫೭. ನೀನಿಕ್ಕಿದ ಬಿಯ್ಯದಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಯುಂಟಾದಡೆ
ಸಂಗ, ನಿಮ್ಮ ತೊತ್ತುತನಕ್ಕೆ ದೂರವಯ್ಯ. .
ಕದ್ದು ತಿಂದರೆ, ಕೈಯ ಹಿಡಿದೊಮ್ಮೆ ಬಡಿದು,
ತುಡುಂಗಣಿತನವ ಬಿಡಿಸಯ್ಯ.
ಜಂಗಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ಓಸರಿಸಿದರೆ
ಹಿಡಿದು ಮೂಗ ಕೊಯ್ಯಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ.

೨೫೮. ಹೊನ್ನಿನೊಳಗೊಂದೊರೆಯ,
ಸೀರೆಯೊಳಗೊಂದೆಳೆಯ,
ಇಂದಿಂಗೆ ನಾಳಿಂಗೆ ಬೇಕೆಂದೆನಾದರೆ
ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ,
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಕಿಕ್ಕೆನಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೫೯. ಕಾಗೆಯೊಂದಗುಳ ಕಂಡರೆ
ಕರೆಯದೇ ತನ್ನ ಬಳಗವನ್ನು ?
ಕೋಳಿಯೊಂದು ಕುಟುಕ ಕಂಡರೆ
ಕೂಗಿ ಕರೆಯದೇ ತನ್ನ ಕುಲವೆಲ್ಲವನ್ನು ?
ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತಿ–ಪಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಕಾಗೆ ಕೋಳಿಯಿಂದ ಕರಕಷ್ಟ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೬೦. ಆವನಾದರೇನು ಹೇಮವಿಲ್ಲದಂಗೈಸಬಹುದೆ ?
ಕೊಡಲಿಲ್ಲೆಂಬುದುರಿಂದ ಸಾಯಲುಬಹುದು,
ಸೈರಿಸಬಾರದು !
ಬೇಡುವರ ನೋಡಿ ನೋಡಿ
ಈಯುಲಿಲ್ಲದ ಜೀವನವದೇಕೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ

೨೬೧. ಓಡುವಾತ ಲೆಂಕನಲ್ಲ, ಬೇಡುವಾತ ಭಕ್ತನಲ್ಲ !
ಓಡಲಾಗದು ಲೆಂಕನು ಬೇಡಲಾಗದು ಭಕ್ತನು !
ಓಡೆನಯ್ಯ, ಬೇಡೆನಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೬೨. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಮನವೆಳಸಿದರೆ
ಆಣೆ, ನಿಮ್ಮಾಣೆ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ !
ಪರವಧುವನು ಮಹಾದೇವಿಯೆಂದೆ ಕಾಬೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ,

೨೬೩. ಹರಿವ ಹಾವಿಂಗಂಜೆ, ಉರಿಯ ನಾಲಗೆಗಂಜೆ !
ಸುರಗಿಯ ಮೊನೆಗಂಜೆ !
ಒಂದಕ್ಕಂಜುವೆ, ಒಂದಕ್ಕಳುಕುವೆ ;
ಪರಧನ ಪರಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬೀ ಜೂಬಿಂಗಂಜುವೆ !
ಮುನ್ನಂಜದ ರಾವಣನೇವಿಧಿಯಾದ
ಅಂಜುವೆನಯ್ಯ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ !

೨೬೪. ಅಸುರನೈಶ್ವರ್ಯವನೆಣಿಸುವಡೆ—
ಸೀತೆಗೆ ಸಿರಿ-ಮಿಗಿಲೆನಿಸುವ ಸತಿಯರುಂಟು ಕೋಟಿ !
ಮತಿವಂತ ಶಿರಃಪ್ರಧಾನರೆಂಟು ಕೋಟಿ !
ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ದಳವು ! ಲಕ್ಷ ಕುಮಾರರು !
ದಿಕ್ಪಾಲಕರವನ ಮನೆಯ ಬಂಧನದಲಿಪ್ಪರು
ಸುರಸತಿಯರನೆಲ್ಲರನಾತ ಸೆರೆಮಾಡಿಯಾಳಿದ !
ಶಿವನೇ ನೀ ಕರುಣಿಸಿದಂತಿರದೆ
ಪರವಧುವಿನ ಬೇಟವವನ ಪ್ರಾಣವ ಕೊಂಡಿತ್ತು.
ಇದನರಿತು ಪರವಧುವಿಗೆಳಸುವವರ ಕಂಡು
ಗರುಡ ಕಂಡ ಸರ್ಪ ಧರೆಗಿಳಿವಂತೆ ಅಡಗಿಪ್ಪೆನಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೬೫. ಒಂದಕೊಂಬತ್ತ ನುಡಿದು ಕಣ್ಣ ಕೆಚ್ಚನೆ ಮಾಡಿ,
ಗಂಡುಗೆದರಿ ಮುಡುಹಿಕ್ಕಿ,
ಕೆಲವರ ಕಂಡಂಜುವೆ ಓಸರಿಸುವೆ,
ಓಡಿದೆನೆಂಬ ಭಂಗವಾದರಾಗಲಿ

ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರನುಭಾವವಿಲ್ಲದವರ
ಹೊಲಮೇರೆಯ ಹೊದ್ದೆ, ಹೊಲನ ಬಿಟ್ಟೋಡುವೆ.

೨೬೬. ದೇವಸಹಿತ ಭಕ್ತ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ
ಕಾಯಕವಾವುದೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೆನಾದರೆ
ನಿಮ್ಮಾಣೆ, ನಿಮ್ಮ ಪುರಾತರಾಣೆ, ತಲೆದಂಡ, ತಲೆದಂಡ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಕುಲವನರಸಿದರೆ
ನಿಮ್ಮ ರಾಣಿವಾಸದಾಣೆ.

೨೬೭. ಕೂಪರಿಗೆ ಹೇಳವೆನು ಕುಳಸ್ಥಳಂಗಳನೆಲ್ಲ.
ಕೂರದವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ನಾನೇವೇನು ಶಿವನೆ,
ಕರಲ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆದ ವೃಷ್ಟಿಯ ತೆರನಂತೆ !
ಆವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರೆನ್ನ ಸುಖದುಃಖವ ?
ಅಂಗವಿಲ್ಲದ ಸಂಗವು
ಅಳಲಿಲ್ಲದ ಹುಯ್ಯಲಂತೆ.
ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಬಾಯ ತೆರೆಯೆನು.

೨೬೮. ಒಡೆದೋಡು ಎನ್ನ ಮನೆಯಲಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಯ್ಯ !
ಕೊಡು ದೇವ ಎನ್ನ ಕೈಯಲೊಂದು ಗರಿಕೆಯನು.
ಮೃಡದೇವಾ ಶರಣೆಂದು ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ,
ಅಲ್ಲಿ, ನಡೆ ದೇವಾ ಎಂದೆನಿಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೬೯. ಅಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ
ಎನ್ನ ತನು-ಮನ-ಧನವಲಸದಂತೆ ಮಾಡಯ್ಯ.
ತನು ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಉಬ್ಬುವಂತೆ ಮಾಡು ;
ಮನ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಲೀಯವಹಂತೆ ಮಾಡು ;
ಧನ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಸವೆದು
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ
ಆಡಿ, ಪಾಡಿ ; ನೋಡಿ, ಕೂಡಿ ;
ಭಾವಿಸಿ, ಸುಖಿಸಿ ; ಪರಿಣಾಮಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೭೦. ಹಾರುವ ಹಾರುವನಪ್ಪೆ ನಾನು,
ಸದ್ಭಕ್ತರೆನ್ನವರೆನ್ನವರೆಂದು !
ಹಾರುವ ಹಾರುವನಪ್ಪೆ ನಾನು, ಶರಣರು ಎನ್ನವರೆನ್ನವರೆಂದು !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಒಕ್ಕುದನಿಕ್ಕಿ ಸಲಹುವರೆಂದು !

೨೭೧. ಆವನಾದರೇನು ?
ಶ್ರೀಮಹಾದೇವನ ನೆನೆವನ ಬಾಯ ತಂಬುಲವ ಮೆಲುವೆ,
ಬೀಳಂಡಿಗೆಯ ಹೊದಿವೆ
ಪಾದರಕ್ಷೆಯ ಕಾಯ್ದು ಬದುಕುವೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೭೨. ನಾನು ಹೊತ್ತ ಹುಳ್ಳಿಯನಂಬಲಿಗೆ
ಕೊಂಬವರಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯ.
ಆನು ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಒಕ್ಕುದನುಂಡು
ಬದುಕುವೆನಯ್ಯ.
ಮೇರುವ ಸಾರಿದ ಕಾಗೆ
ಹೊಂಬಣ್ಣವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೭೩. ದಾಸಿಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಪ್ಪೆನು ಶಿವಶರಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ.
ಅವರೊಕ್ಕುದನುಂಡು, ಮಿಕ್ಕುದನಾಯ್ದು ಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಕಾರಣ—
ಕಾಲ ಮುಟ್ಟಲಮ್ಮದು, ಕಲ್ಪಿತ ತೊಡೆಯಿತ್ತು ;
ಭವಬಂಧನ ಹಿಂಗಿತ್ತು, ಕರ್ಮನಿರ್ಮೂಳವಾಯಿತ್ತು.
ಅವರ ತೊತ್ತಿನ ತೊತ್ತಿನ ಪಡಿದೊತ್ತಿನ ಮಗನೆಂದು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನು ಇತ್ತ ಬಾ ಎಂದೆತ್ತಿಕೊಂಡನು.

೨೭೪. ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೀಯದೆ,
"ಸೋಹಂ" ಎಂದೆನಿಸದೆ, 'ದಾಸೋಹಂ' ಎಂದೆನಿಸಯ್ಯ,
ಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದವ ತೋರಿ
ಬದುಕಿಸಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೭೫. ಕರ್ತರು ನಿಮ್ಮ ಗಣಂಗಳು,
ಎನ್ನ ತೊತ್ತ ಮಾಡಿ ಸಲಹಿದ ಸುಖವು

ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಸಾರೂಪ್ಯ, ಸಾಯುಜ್ಯದುಂತಂಟಲ್ಲ
ಕೇಳಿರಯ್ಯ, ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು
ತಮ್ಮ ಒಕ್ಕುದನಿಕ್ಕಿ ಸಲಹಿದ ಸುಖವು.

೨೭೬. ತೊತ್ತಿಂಗೆ ಬಲ್ಲಹನೊಲಿದರೆ
ಪದವಿಯನೀಯದೆ ಮಾಬನೆ ?
ಅಯ್ಯ, ಜೇಡರ ದಾಸಯ್ಯಂಗೊಲಿದಾತ
ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದೇವನೆ ?
ಅಯ್ಯ, ಮಾದರ ಚೆನ್ನಯ್ಯಂಗೆ
ಡೋಹರಕಕ್ಕಯ್ಯಂಗೆ, ತೆಲುಗ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯಂಗೆ
ಒಲಿದಾತ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದೇವನೆ ?
ಅಯ್ಯ, ಎನ್ನ ಮನದ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ
ನಿಮ್ಮತ್ತಲಾದರೆ ತನ್ನತ್ತ ಮಾಡುವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೭೭. ಹೊರಗೆ ಪೂಸಿ ಏವೆನಯ್ಯಾ
ಒಳಗೆ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದನ್ನಕ ?
ಮಣಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಏವೆನಯ್ಯ
ಮನ ಮಟ್ಟದನ್ನಕ ?
ನೂರನೋದಿ ಏವೆನಯ್ಯ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ
ಮನ ಮುಟ್ಟದನ್ನಕ ?

೨೭೮. ಸುಚಿತ್ತದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ನೆನೆಯಲೊಲ್ಲದೆನ್ನ ಮನವು,
ಎಂತಯ್ಯ ?
ಎನಗಿನ್ನಾವುದಂ ಗತಿ ಎಂತಯ್ಯ ?
ಎನಗಿನ್ನಾವುದು ಮತಿ ಎಂತಯ್ಯ ?
ಹರಹರ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಮನವ ಸಂತೈಸೆನ್ನ

೨೭೯. ನಾ ನಿಮ್ಮ ನೆನೆವೆನು
ನೀವೆನ್ನನರಿಯಿರಿ !

ನಾ ನಿಮ್ಮನೋಲೈಸುವೆನು
ನೀವೆನ್ನ ಕಾಣಿರಿ !
ನಾನೆಂತು ಬದುಕುವೆನೆಂತು ಜೀವಿಸುವೆನಯ್ಯ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಎನಗೆ ನೀವೇ ಪ್ರಾಣ, ಗತಿ, ಮತಿ ನೋಡಯ್ಯ !

೨೮೦. ತಂದೆ ನೀನು, ತಾಯಿ ನೀನು ;
ಬಂಧು ನೀನು ಬಳಗ ನೀನು ;
ನೀನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಇಲ್ಲವಯ್ಯ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಹಾಲಲದ್ದು ನೀರಲದ್ದು.

೨೮೧. ಎನ್ನ ಜನ್ಮವ ತೊಡೆದ ನೀ ಧರ್ಮಿ !
ಎನ್ನ ಜನ್ಮವನತಿಗಳೆದ ನೀ ಧರ್ಮಿ !
ಎನ್ನ ಭವಬಂಧನವ ನೀಕರಿಸಿದೆಯಾಗಿ
ಶಿವನೇ ಗತಿಯೆಂದು ನಂಬಿದೆನಯ್ಯ.
ಎನ್ನಷ್ಟಮದಂಗಳ ಸಂಟ್ಟುರುಹಿದೆಯಾಗಿ
ಕಟ್ಟುಗ್ರದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಚರಣವ ಕಂಡೆ.
ಸೃಷ್ಟಿಪ್ರತಿಪಾಲಕ ನಿಮ್ಮ ನಾ ನಂಬಿದೆ
ಕರುಣಿಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೮೨. ಭವರೋಗವೈದ್ಯನೆಂದು ನಾ ನಿಮ್ಮ ಮರೆವೊಕ್ಕೆ,
ಭಕ್ತಿದಾಯಕ ನೀನು, ಕರುಣಿಸು ಲಿಂಗತಂದೆ.
ಜಯ ಜಯ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವ,
ಜಯ ಜಯ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವ,
ಎನುತಿದ್ದಿತೆನ್ನ ಮನವು ;
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಂಗೆ
ಶರಣೆನುತಿದ್ದಿತ್ತೆನ್ನ ಮನವು.

೨೮೩. ಅಂಗೈಯೊಳಗಣ ಲಿಂಗವ ನೋಡುತ್ತ
ಕಂಗಳು ಕಡೆಗೋಡಿವರಿವುತ್ತ, ಸುರಿವುತ್ತ ಎಂದಿಪ್ಪೆನೋ ? !

ನೋಟವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಎಂದಿಪ್ಪೆನೋ ? !
ಕೂಟವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಎಂದಿಪ್ಪೆನೋ !
ಎನ್ನಂಗ ವಿಕಾರದ ಸಂಗವಳಿದು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ಲಿಂಗಯ್ಯ ಲಿಂಗವೆನುತ್ತ ಎಂದಿಪ್ಪೆನೋ ! ?

೨೮೪. ಎದೆ ಬಿರಿವನ್ನಕ, ಮನ ದಣಿವನ್ನಕ
ನಾಲಗೆ ನಲಿನಲಿದೋಲಾಡುವನ್ನಕ
ನಿಮ್ಮ ನಾಮಾಮೃತವ ತಂದಿರಿಸಂ ಕಂಡ
ಎಲೆ ಹರನೆ
ಎಲೆ ಶಿವನೆ !
ನಿಮ್ಮ ನಾಮಾಮೃತವ ತಂದೆರೆಸು ಕಂಡಾ
ಬಿರಿಮುಗುಳಂತೆ ಎನ್ನ ಹೃದಯ
ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಚರಣದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರಳುಗೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ

೨೮೫. ಆಡಿ ಕಾಲಂ ದಣಿಯಂದು
ನೋಡಿ ಕಣ್ಣು ದಣಿಯಂದಂ,
ಹಾಡಿ ನಾಲಗೆ ದಣಿಯಂದು,
ಇನ್ನೇವೆನಿನ್ನೇವೆ !
ನಾ ನಿಮ್ಮ ಕಯ್ಯಾರೆ ಪೂಜಿಸಿ
ಮನ ದಣಿಯಲೊಲ್ಲದು
ಇನ್ನೇವೆನಿನ್ನೇವೆ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ.
ನಿಮ್ಮ ಉದರವ ಬಗಿದಾನು ಹೋಗುವ ಭರವೆನಗೆ !

೨೮೬. ಕಾಮಸಂಗ ನಿಸ್ಸಂಗವಾಗಿ
ಇನ್ನಾವ ಸಂಗವನರಿಯೆನಯ್ಯ.
ಮಿಗೆ ಒಲಿದೆನಾಗಿ ಅಗಲಲಾರೆ :
ನಗೆಮೊಗದರಸ ಅವಧಾರು ! ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಬಗಿದು ಹೊಗುವೆ ನಾ ನಿಮ್ಮ ಮನವನು.

೨೮೭. ವಾರವೆಂದರಿಯೆ, ದಿನವೆಂದರಿಯೆ !
ಏನೆಂದರಿಯೆನಯ್ಯ.
ನಾನು ಇರುಳೆಂದರಿಯೆ, ಹಗಲೆಂದರಿಯೆ !
ಏನಂದರಿಯೆನಯ್ಯ.
ನಾನು ನಿಮ್ಮುವ ಪೂಜಿಸಿ, ಎನ್ನುವ ಮರೆದೆನು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೮೮. ನಿಮ್ಮ ನೋಟವನಂತ ಸುಖ.
ನಿಮ್ಮ ಕೂಟ ಪರಮಸುಖ.
ಅಪ್ಪಕೋಟಿರೋಮಂಗಳೆಲ್ಲ
ಕಂಗಳಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನು.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ,
ನಿಮ್ಮ ನೋಡಿ ನೋಡಿ
ಎನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ರತಿ ಹುಟ್ಟಿ,
ನಿಮಿರ್ದುವೆನ್ನ ಕಳೆಗಳು.

೨೮೯. ವಚನದಲ್ಲಿ ನಾಮಾಮೃತ ತುಂಬಿ,
ನಯನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮೂರುತಿ ತುಂಬಿ,
ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ನೆನಹು ತುಂಬಿ ;
ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೀರುತಿ ತುಂಬಿ ;
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನಿಮ್ಮ ಚರಣಕಮಲದೊಳಗಾನು ತುಂಬಿ !

೨೯೦. ಉರಿಯೊಳಗಣ ಕರ್ಪೂರಕ್ಕೆ ಕರೆಯುಂಟೇ ಅಯ್ಯ ?
ಬಯಲು ಮರೀಚಿಯ ಜಲಕ್ಕೆ ಕೆಸರುಂಟೇ ಅಯ್ಯ ?
ವಾಯುವನಪ್ಪಿದ ಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವುಂಟೇ ಅಯ್ಯ ?
ನೀವು ನೆರೆಯೊಲಿದ ಬಳಿಕೆನಗೆ ಭವವುಂಟೇ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.
ಚರಣಕಮಲದೊಳಗೆನ್ನನಿಂಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಯ್ಯ !

೨೯೧. ಮಂಡೆಯ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡು
ಗುಂಡುದೊತ್ತುವೊಕ್ಕೆನಯ್ಯ.

ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟಾದರೂ ಲಿಂಗವನೊಲಿಸುವೆ.
ನಾಣುಗೆಟ್ಟಾದರೂ ಲಿಂಗವನೊಲಿಸುವೆ.
ಕೆಲದ ಸಂಸಾರಿಗಳು ನಗುತಿದ್ದರಿರಲಿ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಶರಣಾಗತಿವೊಕ್ಕೆನಯ್ಯ.

೨೯೨. ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮ ನೆನಹಾದಾಗವೇ ಉದಯ !
ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮರಹಾದಾಗವೇ ಅಸ್ತಮಾನ !
ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮ ನೆನಹವೇ ಜೀವ !
ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮ ನೆನಹವೇ ಪ್ರಾಣ ಕಾಣ ತಂದೆ !
ಸ್ವಾಮಿ, ಎನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ
ನಿಮ್ಮ ಚರಣದುಂಡಿಗೆಯನೊತ್ತಯ್ಯ !
ವದನದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಬರೆಯಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೯೩. ಎನ್ನ ಕಾಯುವ ದಂಡಿಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯ,
ಎನ್ನ ಶಿರವ ಸೋರೆಯ ಮಾಡಯ್ಯ,
ಎನ್ನ ನರವ ತಂತಿಯ ಮಾಡಯ್ಯ,
ಎನ್ನ ಬೆರಲ ಕಡ್ಡಿಯ ಮಾಡಯ್ಯ,
ಬತ್ತೀಸ ರಾಗವ ಹಾಡಯ್ಯ,
ಉರದಲೊತ್ತಿ ಬಾಜಿಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೯೪. ಮನಕ್ಕೆ ಮನೋಹರವಲ್ಲದ ಗಂಡರು
ಮನಕ್ಕೆ ಬಾರರು ಕೇಳವ್ವ ಕೆಳದಿ.
ಪನ್ನಗಭೂಷಣನಲ್ಲದ ಗಂಡರು
ಇನ್ನೆನಗಾಗದ ಮೋರೆ ನೋಡವ್ವ !
ಕನ್ನೆಯಂದಿನ ಕೂಟ ;
ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಬಾಳುವೆ,
ನಿಮ್ಮಾಣೆಯಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೯೫. ಜಗವೆಲ್ಲಾ ಅರಿಯಲು
ಎನಗೊಬ್ಬ ಗಂಡನುಂಟು !

ಆನು ಮುತ್ತೈದೆ ;
ಆನು ನಿಟ್ಟೈದೆ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನಂತಪ್ಪ
ಎನಗೊಬ್ಬ ಗಂಡನುಂಟು.

೨೯೬. ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಶ್ವಾನನನಟ್ಟಿ
ಮೀಸಲ ಬೀಸರ ಮಾಡದಿರಯ್ಯ !
ಎನ್ನ ಚಿತ್ತವು ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನವಯ್ಯ !
ನೀನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನನೂ ಅರಿಯೆನು
ಕನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈವಿಡಿದೆನು.
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೆರೆದೆನು.
ಮನ್ನಿಸು ಕಂಡಾ ಮಹಾಲಿಂಗವೆ !
ಸತಿಯಹಾನು ಪತಿ ನೀನು
ಮನೆಯೊಡೆಯನು ಮನೆಯ ಕಾಯ್ದಿಪ್ಪಂತೆ
ನೀನೆನ್ನ ಮನವ ಕಾಯ್ದಿಪ್ಪ ಗಂಡನು.
ನಿನಗೋತ ಮನವನನ್ಯಕ್ಕೆ ಹರಿಸಿದರೆ
ನಿನ್ನಭಿಮಾನ ಹಾನಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೯೭. ಅಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಅನುಭಾವದಿಂದ
ಎನ್ನ ತನು ಹಾಳಾಯಿತ್ತು.
ಅಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಅನುಭಾವದಿಂದ
ಎನ್ನ ಮನ ಹಾಳಾಯಿತ್ತು.
ಅಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಅನುಭಾವದಿಂದ
ಎನ್ನ ಕರ್ಮಚ್ಛೇದನವಾಯಿತ್ತು.
ಅಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮವರು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಹೇಳಿ
ಭಕ್ತಿ ಎಂಬೀ ಒಡವೆಯನು
ದಿಟಮಾಡಿ ತೋರಿದರು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೯೮. ಭಕ್ತನೆಂತೆಂಬೆನಯ್ಯ, ಭವಿಸಂಗ ಬಿಡದನ್ನಕ ?
ಮಾಹೇಶ್ವರನೆಂತೆಂಬೆನಯ್ಯ,

ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪರರರ್ಥದಾಸೆ ಬಿಡದನ್ನಕ ?
ಪ್ರಸಾದಿಯೆಂತೆಂಬೆನಯ್ಯ,
ಆಧಿವ್ಯಾಧಿ ನಷ್ಟವಾಗದನ್ನಕ ?
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೆಂತೆಂಬೆನಯ್ಯ,
ಪ್ರಾಣ ಸ್ವಸ್ಥಿರವಾಗದನ್ನಕ ?
ಶರಣನೆಂತೆಂಬೆನಯ್ಯ,
ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ನಾಸ್ತಿಯಾಗದನ್ನಕ ?
ಐಕ್ಯನೆಂತೆಂಬೆನಯ್ಯ.
ಜನನ ಮರಣ ವಿರಹಿತವಾಗದನ್ನಕ ?
ಇಂತಪ್ಪ ಭಾಷೆ–ವ್ರತ–ವೇಷಂಗಳ
ನಾನರಿಯೆನಯ್ಯ !
ಅಘಟಿತ–ಘಟಿತ–ವರ್ತಮಾನವ
ನಾನರಿಯೆನಯ್ಯ !
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ತೊತ್ತು,
ಭೃತ್ಯಾಚಾರವ ಮಾಡುವೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೯೯. ಅಭ್ಯಾಸವೆನ್ನ ವರ್ತಿಸಿತ್ತಯ್ಯ !
ಭಕ್ತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು, ನಾನೇವೆನಯ್ಯ ?
ಆನು ನಿಮ್ಮ ಮನಂಬೊಗುವನ್ನಕ,
ನೀವೆನ್ನ ಮನಂಬೊಗುವನ್ನಕ.
ಕಾಯಂಗುಣಂಗಳ ಕಳೆದವರಿಗೆ ಶರಣೆಂಬೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೦೦. ತನುಸಾರಾಯರ, ಮನಸಾರಾಯರ,
ಜ್ಞಾನಸಾರಾಯರ ತೋರಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ !
ಭಾವಸಾರಾಯರ, ಭಕ್ತಿಸಾರಾಯರ,
ತೋರಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮನರಿಯದ
ಅವಗುಣಿಗಳ ತೋರದಿರಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

೩೦೧. ಕಾಮ ಸಂಗವಳಿದು,
ಅನುಭಾವ ಸಂಗದಲುಳಿದವರನಗಲಲಾರೆ.
ಶಿವಂಗೆ ಶಿವಗೆ ಒಲಿದವರನು
ನಾನು ಅಗಲಲಾರೆ ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೦೨. ಭಕ್ತಿರತಿಯ ವಿಕಲತೆಯ
ಯುಕುತಿಯನೇನ ಬೆಸಗೊಂಬಿರಯ್ಯ ?
ಕಾಮಿಂಗುಂಟೇ ಲಜ್ಜೆ ನಾಚಿಕೆ ?
ಕಾಮಿಂಗುಂಟೇ ಮಾನಾಪಮಾನವು ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೊಲಿದ
ಮರುಳನನೇನ ಬೆಸಗೊಂಬಿರಯ್ಯ ?

೩೦೩. ಸಕ್ಕರೆಯ ಕೊಡನ ತುಂಬಿ
ಹೊರಗ ಸವಿದರೆ ರುಚಿಯುಂಟೆ ?
ತಕ್ಕೈಸಿ ಭುಜತುಂಬಿ,
ಲಿಂಗಸ್ಪರ್ಶನವ ಮಾಡದೆ,
ಅಕ್ಕಟಾ, ಸಂಸಾರ ವೃಥಾ ಹೋಯಿತ್ತಲ್ಲ !
ಅದೇತರ ಭಕ್ತಿ ? ಅದೇತರ ಯುಕ್ತಿ ? ಕೂಡಿಕೊ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೦೪. ಪರಚಿಂತೆ ಎಮಗೇಕಯ್ಯ ?
ನಮ್ಮ ಚಿಂತೆ ನಮಗೆ ಸಾಲದೆ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ಒಲಿದಾನೋ ಒಲಿಯನೋ
ಎಂಬ ಚಿಂತೆ
ಹಾಸಲುಂಟು ಹೊದಿಯಲುಂಟು !

೩೦೫. ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟೆನು, ನಾಣುಗೆಟ್ಟೆನು,
ಕುಲಗೆಟ್ಟೆನು, ಛಲಗೆಟ್ಟೆನು,
ಸುಗಾ, ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸಿ ಭವಗೆಟ್ಟೆನು ನಾನಯ್ಯ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ,
ನಿಮ್ಮ ಮುಟ್ಟಿ ಹುಟ್ಟುಗೆಟ್ಟೆನು ನಾನಯ್ಯ !

೩೦೬. ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಕಾಯ
ಬಾಳೆಯ ಕಂಬದಂತಿರಬೇಕು !
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ
ಒಳಗೆ ಕೆಚ್ಚಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು !
ಮೇಲಾದ ಫಲವ ನಮ್ಮವರು
ಬೀಜ ಸಹಿತ ನುಂಗಿದರು.
ಎನಗಿನ್ನಾವ ಭವವಿಲ್ಲ ಕಾಣಾ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೦೭. ಏನ ಮಾಡುವೆನೆನ್ನ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವು !
ಶಾಂತಿಯ ಮಾಡಹೋದರೆ ಬೇತಾಳ ಮುಂಡಿತ್ತು !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ ಪೂಜಿಸಿಹೆನೆಂದರೆ
ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ವ್ಯಾಘ್ರವೆನ್ನನಟ್ಟಿ ಬಂದು
ನುಂಗಿತಯ್ಯ !

೩೦೮. ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ
ಗುರುವೆಂಬ ಬೀಜವಂಕುರಿಸಿ,
ಲಿಂಗವೆಂಬ ಎಲೆಯಾಯಿತ್ತು !
ಲಿಂಗವೆಂಬ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ
ವಿಚಾರವೆಂಬ ಹೂವಾಯಿತ್ತು !
ಆಚಾರವೆಂಬ ಕಾಯಾಯಿತ್ತು ! !
ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯೆಂಬ ಹಣ್ಣಾಯಿತ್ತು ! ! !
ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯೆಂಬ ಹಣ್ಣು
ತೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಕಳಚಿಬೀಳುವಲ್ಲಿ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನು
ತನಗೆ ಬೇಕೆಂದೆತ್ತಿ ಕೊಂಡನು !

ಮಾಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ

೩೭೯. ಸ್ವಾಮಿ ನೀನು, ಶಾಶ್ವತ ನೀನು.
ಎತ್ತಿದೆ ಬಿರಂದ ಜಗವೆಲ್ಲರಿಯಲು.
ಮಹಾದೇವ, ಮಹಾದೇವ !
ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಶಬ್ದವಿಲ್ಲ !
ಪಶುಪತಿ ಜಗಕ್ಕೆ ಏಕೋದೇವ ;
ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳದೊಳಗೊಬ್ಬನೇ ದೇವ ;
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೮೦. ಶ್ರುತಿತತಿಶಿರದ ಮೇಲೆ
ಅತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲನ ನಾನೇನೆಂಬೆನಯ್ಯ
ಘನಕ್ಕೆ ಘನಮಹಿಮನ
ಮನಕ್ಕಗೋಚರನ ! ?
ಅಣೋರಣೀಯಾನ್
ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನ್
ಮಹಾದಾನಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೮೧. ಸಕಲ–ನಿಷ್ಕಲವ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪೆಯಾಗಿ
ಸಕಲ ನೀನೆ, ನಿಷ್ಕಲ ನೀನೇ ಕಂಡಯ್ಯ !
ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷು ನೀನೇ ದೇವ !
ವಿಶ್ವತೋಬಾಹು ನೀನೇ ದೇವ
ವಿಶ್ವತೋಮುಖ ನೀನೇ ದೇವ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೮೨. ಎತ್ತೆತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತತ್ತ ನೀನೇ ದೇವ.
ಸಕಲ ವಿಸ್ತಾರದ ರೂಹು ನೀನೇ ದೇವ.
ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷು ನೀನೇ ದೇವ,
ವಿಶ್ವತೋಮುಖ ನೀನೇ ದೇವ.
ವಿಶ್ವತೋಬಾಹು ನೀನೇ ದೇವ.

ವಿಶ್ವತೋಪಾದ ನೀನೇ ದೇವ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೧೩. ಹರನ ಕೊರಳಲ್ಲಿಪ್ಪ ಕರೋಟಿಮಾಲೆಯ
ಶಿರದ ಲಿಖಿತವ ಕಂಡು, ಮರುಳುತಂಡಗಳು
ಓದಿನೋಡಿ
"ಇವನಜ, ಇವ ಹರಿ, ಇವ ಸುರಪತಿ
ಇವ ಧರಣೇಂದ್ರ, ಇವನಂತಕ"ನೆಂದು
ಹರುಷದಿಂದ ಸರಸವಾಡುವುದ ಹರ ನೋಡಿ
ಮುಗುಳುನಗೆಯ ನಗುತ್ತಿದ್ದನು !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೧೪. ಅದುರಿತು ಪಾದಘಾತದಿಂದ ಧರೆ !
ಬಿದಿರಿದವು ಮಕುಟ ತಾಗಿ ತಾರಕಿಗಳು
ಉದುರಿದವು ಕೈತಾಗಿ ಲೋಕಂಗಳೆಲ್ಲ !
"ಮಹೀ ಪಾದಾಘಾತದ್ವ್ರಜತಿ ಸಹಸಾ ಸಂಶಯಪದಂ
ಪದಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಭ್ರಾಮ್ಯದ್ಭುಜಪರಿಘರುಗ್ಣಗ್ರಹಗಣಂ ।
ಮುಹದ್ಯೌರ್ಧ್ವಸ್ತಾತ್ಯಂತ್ಯನಿಭೃತಜಟಾತಾಟಿತತಟಾ
ಜಗದ್ರಕ್ಷಾಯೈ ತ್ವಂ ನನು ವಹಸಿ ಭೌವಹಾಂ ಚ ವಿಭುಂತಾಂ"
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ
ನಿಂದು ನಾಟ್ಯವನಾಡೆ !

೩೧೫, ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ದೇವರೆಂದು
ಉಬ್ಬಿ ಮಾತನಾಡಬೇಡ.
ದೇವನೊಬ್ಬನೇ ಕಾಣಿರೋ.
ಇಬ್ಬರೆಂಬುದು ಹುಸಿ ನೋಡಾ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮನಲ್ಲದಿಲ್ಲೆಂದಿತ್ತು ವೇದ.

೩೧೬. ಬಿದಿರೆಲೆಯ ಮೆಲಿದಂತಲ್ಲದೆ,
ರಸವ ಪಡೆಯಲು ಬಾರದು.

ನೀರ ಕಡೆದರೆ, ಕಡೆದಂತಲ್ಲದೆ,
ಬೆಣ್ಣೆಯು ಪಡೆಯಲು ಬಾರದು.
ಮಳಲ ಹೊಸೆದರೆ, ಹೊಸೆದಂತಲ್ಲದೆ,
ಸರವಿಯು ಪಡೆಯಲು ಬಾರದು.
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನಲ್ಲದೆ
ಅನ್ಯ ದೈವಕ್ಕೆರಗಿದರೆ,
ಪೊಳ್ಳ ಕುಟ್ಟಿ ಕೈ ಪೋಟು ಹೋದಂತಾಯಿತ್ತಯ್ಯ !

೩೧೭. ಆಗಳೂ ಲೋಗರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ
ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿಪ್ಪವು ಕೆಲವು ದೈವಂಗಳು,
ಹೋಗೆಂದರೆ ಹೋಗವು.
ನಾಯಿಂದ ಕರಕಷ್ಟ ಕೆಲವು ದೈವಂಗಳು !
ಲೋಗರ ಬೇಡಿಕೊಂಡುಂಬ ದೈವಂಗಳು
ತಾವೇನ ಕೊಡುವವು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೧೮. ಹಾಳುಮೊರಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಊರ ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ;
ಕೆರೆ-ಭಾವಿ-ಹೂಗಿಡು-ಮರಂಗಳಲ್ಲಿ,
ಗ್ರಾಮಮಧ್ಯಂಗಳಲ್ಲಿ,
ಚೌಪಥ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ, ಹಿರಿಯಾಲದ ಮರದಲ್ಲಿ
ಮನೆಯ ಮಾಡಿ ;
ಕರೆವೆಮ್ಮೆ, ಹಸುಗೂಸು, ಬಸುರಿ, ಬಾಣತಿ, ಕುಮಾರಿ
ಕೊಡುಗೂಸೆಂಬವರ ಹಿಡಿದುಂಬ, ತಿರಿದುಂಬ
ಮಾರಯ್ಯ, ಬೀರಯ್ಯ,
ಖೇಚರ ಗಾವಿಲ, ಅಂತರಬೆಂತರ,
ಕಾಳಯ್ಯ, ಮಾರಯ್ಯ, ಮಾಳಯ್ಯ, ಕೇತಯ್ಯಗಳೆಂಬ
ನೂರು ಮಡಕೆಗೆ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ
ಶರಣೆಂಬುಂದೊಂದು ದಡಿ ಸಾಲದೆ ?

೩೧೯. ಅರಗು ತಿಂದರೆ ಕರಗುವ ದೈವವ,
ಉರಿಯು ಕಂಡರೆ ಮುರುಟುವ ದೈವವ,

ಎಂತು ಸರಿಯೆಂಬೆನಯ್ಯ !
ಆವಸರ ಬಂದರೆ ಮಾರುವ
ದೈವವನೆಂತು ಸರಿಯೆಂಬೆನಯ್ಯ !
ಅಂಜಿಕೆಯಾದರೆ ಹೂಳುವ
ದೈವವನೆಂತು ಸರಿಯೆಂಬೆನಯ್ಯ !
ಸಹಜಭಾವ ನಿಜೈಕ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೊಬ್ಬನೇ ದೇವ.

೩೨೦. ಮಾರಿಕವ್ವೆಯ ನೋಂತು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಬರು.
ಸಾಲಬಟ್ಟರೆ ಮಾರಿಕೊಂಬರಯ್ಯ !
ಸಾಲಬಟ್ಟರೆ ಆವನೊತ್ತೆಯನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡುಂಬರಯ್ಯ !
ಮಾರಂವೋಗನೊತ್ತೆವೋಗ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೨೧. ಮೊರನ ಗೋಟಿಗೆ ಬಪ್ಪ ಕಿರಂಕುಳದೈವಕ್ಕೆ
ಕುರಿಯನಿಕ್ಕಿಹೆವೆಂದು ನಲಿನಲಿದಾಡುವರು.
ಕುರಿ ಸತ್ತು ಕಾವುದೆ ಹರ ಮುಳಿದವರ ?
ಕುರಿ ಬೇಡ, ಮರಿ ಬೇಡ
ಬರಿಯ ಪತ್ರೆಯ ತಂದು
ಮರೆಯದೇ ಪೂಜಿಸು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ.

೩೨೨. ಮಡಕೆ ದೈವ, ಮೊರ ದೈವ,
ಬೀದಿಯ ಕಲ್ಲು ದೈವ,
ಹಣಿಗೆ ದೈವ, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ ದೈವ—ಕಾಣಿರೊ !
ಕೊಳಗ ದೈವ, ಗಿಣ್ಣಿಲು ದೈವ—ಕಾಣಿರೊ !
ದೈವ ದೈವವೆಂದು ಕಾಲಿಡಲಿಂಬಿಲ್ಲ !
ದೇವನೊಬ್ಬನೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೨೩. ಋಣ ತಪ್ಪಿದ ಹೆಂಡಿರಲ್ಲಿ,
ಗುಣ ತಪ್ಪಿದ ನಂಟರಲ್ಲಿ,

ಜೀವವಿಲ್ಲದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಫಲವೇನೋ ?
ಆಳ್ದನೊಲ್ಲದಾಳಿನಲ್ಲಿ,
ಸಿರಿತೊಲಗಿದರಸಿನಲ್ಲಿ
ವರವಿಲ್ಲದ ದೈವದಲ್ಲಿ ಫಲವೇನೋ ?
ಕಳಿದ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಕಂಪನು,
ಉಳಿದ ಸೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಪೆಂಪನು,
ಕೊಳಚೆನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗುಣ್ಪನರಸುವಿರಿ !
ಮರುಳೆ, ವರಗುರು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆಲ್ಲ
ಗಿರಿಜಾಮನೋವಲ್ಲಭ ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೨೪. ಗಂಡಿಯೊಳಗಿದ್ದು ಗುಡಿಯು ನೇಣ ಕೊಯ್ದರೆ
ಗಂಡಿಯ ದಡಿ ಬಿದ್ದು ಹಲ್ಲು ಹೋಹುದು ನೋಡಾ !
ಪೊಡವಿಗೀಶ್ವರನ ಗರ್ಭವಾಸದೊಳಗಿದ್ದು
ನುಡಿವರು ಮತ್ತೊಂದು ದೈವ ಉಂಟೆಂದು !
ತುಡುಂಗುಣಿ ನಾಯ ಪಿಡಿತಂದು ಸಾಕಿದರೆ
ತನ್ನೊಡೆಯಂಗೆ ಬೊಗಳುವಂತೆ ಕಾಣಾ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೨೫. ಮಾತಿನ ಮಾತಿಂಗೆ ನಿನ್ನ ಕೊಂದಹರೆಂದು
ಅಳು, ಕಂಡಾ ! ಎಲೆ ಹೋತೇ,
ವೇದವನೋದಿದವರ ಮುಂದೆ
ಅಳು, ಕಂಡಾ ! ಎಲೆ ಹೋತೇ,
ಶಾಸ್ತ್ರವನೋದಿದವರ ಮುಂದೆ
ಅಳು, ಕಂಡಾ ! ಎಲೆ ಹೋತೇ,
ನೀನತ್ತುದಕೆ ತಕ್ಕುದ ಮಾಡುವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೨೬. ಹೊಲೆಯೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಕುಲವನರಸುವೆಯೆಲವೋ
ಮಾತಂಗಿಯ ಮಗ ನೀನು !
ಸತ್ತುದನೆಳೆವವನೆತ್ತಣ ಹೊಲೆಯ ?

ಹೊತ್ತು, ತಂದು ನೀವು ಕೊಲುವಿರಿ !
ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬುದು ಹೋತಿಂಗೆ ಮಾರಿ.
ವೇದವೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದು.
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು
ಕರ್ಮವಿರಹಿತರು, ಶರಣಾಸನ್ನಹಿತರು,
ಅನುಪಮ ಚರಿತ್ರರು,
ಅವರಿಗೆ ತೋರಲು ಪ್ರತಿಯಿಲ್ಲವೋ.

೩೨೭. ಇಟ್ಟಿಯ ಹಣ್ಣ ನರಿ ತಿಂದು
ಸೃಷ್ಟಿ ತಿರುಗಿತೆಂಬಂತೆ,
ಮುಟ್ಟಿಯನಿಟ್ಟ ದ್ವಿಜರ ಮಾತದೇಕೆ ?
ಹಗಲುಗಾಣದ ಗೂಗೆ ಇರುಳಾಯಿತ್ತೆಂದರೆ
ಜಗಕ್ಕೆ ಯಿರುಳಪ್ಪುದೆ ಮರುಳೆ ?
ಹೋಮದ ನೆವದಿಂದ ಹೋತನ ಕೊಂದು ತಿಂಬ
ಅನಾಮಿಕರೊಡನಾಡಿ ಗೆಲುವುದೇನು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,

೩೨೮. ನೀರ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವರಯ್ಯಾ !
ಮರನ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವರಯ್ಯಾ !
ಬತ್ತುವ ಜಲವನೊಣಗುವ ಮರನ
ಮೆಚ್ಚಿದವರು ನಿಮ್ಮನೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೨೯. ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿ ಕನ್ನಡಿಯ ತೋರುವಂತೆ !
ಇರುಳು ಹಗಲಿನ ನಿದ್ರೆ ಸಾಲದೆ ?
ಬೆರಳನೆಣಿಸಿ ಪರಮಾರ್ಥವ ಪಡೆವುದು
ಚೋದ್ಯವಲ್ಲವೆ ಹೇಳಾ ?
ಮೂಗ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಬಯಸುವ
ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದವರ ನಾನೇನೆಂಬೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೩೦. ನಿಮ್ಮನರಿಯದ ಕಾರಣ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು.
ನಿಮಗೆರಗದ ಕಾರಣ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ನೇಣು.

ಹಿಂಡಲೇಕೋ, ತೊಳೆಯಲೇಕೊ ?
ಮುಳುಮುಳುಗಿ ಮೂಗ ಹಿಡಿಯಲೇಕೊ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಲ್ಲಿ
ಡೋಹರಕಕ್ಕಯ್ಯನಾವ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದ ?

೩೩೧. ವ್ಯಾಸ ಬೋಯಿತಿಯ ಮಗ.
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಾತಂಗಿಯ ಮಗ.
ಮಂಡೋದರಿ ಕಪ್ಪೆಯ ಮಗಳು.
ಕುಲವನರಸದಿರಿ ಭೋ !
ಕುಲದಿಂದ ಮುನ್ನೇನಾದಿರಿ ಭೋ !
ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಬ್ಬಿಲ.
ದೂರ್ವಾಸ ಮುಚ್ಚಿಗ.
ಕಶ್ಯಪ ಕಮ್ಮಾರ.
ಕೌಂಡಿನ್ಯನೆಂಬ ಋಷಿ
ಮೂರುಲೋಕವರಿಯೆ ನಾವಿದ ಕಾಣೆ ಭೋ !
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ವಚನವಿಂತೆಂದುದು—
"ಶ್ವಪಚೋಪಿಯಾದರೇನು ಶಿವಭಕ್ತನೇ ಕುಲಜಂ" ಭೋ !

೩೩೨. ಹೊಲೆಗಂಡಲ್ಲದೆ ಪಿಂಡದ ನೆಲೆಗಾಶ್ರಯವಿಲ್ಲ.
ಜಲಬಿಂದುವಿನ ವ್ಯವಹಾರವೊಂದೇ.
ಆಶೆಯಾಮಿಷ ಹರ್ಷರೋಷ ವಿಷಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೊಂದೇ.
ಏನನೋದಿ ಏನ ಕೇಳಿ ಏನು ಫಲ ? !
ಕುಲಜನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆವುದು ದೃಷ್ಟ ?
"ಸಪ್ತಧಾತುಸಮಂ ಪಿಂಡಂ
ಸಮಯೋನಿಸಮುದ್ಭವಂ ।
ಆತ್ಮಾಜೀವಸ್ಸಮಸ್ತಸ್ಮಾತ್
ವರ್ಣಾನಾಂ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಂ ? " ॥
ಕಾಸಿ ಕಮ್ಮಾರನಾದ, ಬೀಸಿ ಮಡಿವಾಳನಾದ,
ಹಾಸನಿಕ್ಕಿ ಸಾಲಿಗನಾದ, ವೇದವನೋದಿ ಹಾರುವನಾದ.
ಕರ್ಣದಲಿ ಜನಿಸಿದವರುಂಟೆ ಜಗದೊಳಗೆ ?

ಇದು ಕಾರಣ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಲಿಂಗಸ್ಥಲವನರಿದವನೇ ಕುಲಜನು !

೩೩೩. ಕೊಲುವವನೇ ಮಾದಿಗ !
ಹೊಲಸ ತಿಂಬವನೇ ಹೊಲೆಯ !
ಕುಲವೇನೋ ? ಆವದಿರ ಕುಲವೇನೋ ?
ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಲೇಸನೇ ಬಯಸುವ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರೇ ಕುಲಜರು !

೩೩೪. ಹೊನ್ನ ನೇಗಿಲಲುತ್ತು
ಎಕ್ಕೆಯ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತುವರೆ ?
ಕರ್ಪೂರದ ಮರನ ಕಡಿದು
ಕಳ್ಳಿಗೆ ಬೇಲಿಯನಿಕ್ಕುವರೆ ?
ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರನ ಕಡಿದು
ಬೇವಿಂಗೆ ಅಡೆಯನಿಕ್ಕುವರೆ ?
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ
ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಇಚ್ಛಾಭೋಜನವಿಕ್ಕಿದರೆ
ಕಿಚ್ಚಿನೊಳಗುಚ್ಚೆಯ ಹೊಯ್ದು
ಹವಿಯ ಬೇಳ್ದಂತಾಯಿತ್ತು.

೩೩೫. ಕುರಿವಿಂಡು ಕಬ್ಬಿನ ಉಲಿವ ತೋಂಟವ ಹೊಕ್ಕು
ತೆರನನರಿಯದೇ ತನಿರಸದ,
ಹೊರಗಣೆಲೆಯನೇ ಮೇದುವು !
ನಿಮ್ಮನರಿವ ಮದಕರಿಯಲ್ಲದೆ
ಕುರಿಯೇನ ಬಲ್ಲುದೋ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೩೬. ದೇವ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸಿ
ಚೆನ್ನನ ಕುಲ ಚೆನ್ನಾಯಿತ್ತು !
ದೇವ, ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸಿ
ದಾಸನ ಕುಲ ದೇಸಿವಡೆಯಿತ್ತು !

ದೇವ, ನಿಮ್ಮಡಿಗೆರಗಿ
ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯನಿಮ್ಮಡಿಯಾದ !
ನೀನೊಲಿದ ಕುಲಕ್ಕೆ
ನೀನೊಲ್ಲದ ಹೊಲೆಗೆ ಮೇರೆಯುಂಟೇ, ದೇವ ?
ಶ್ವಪಚೋಪಿ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಃ
ಯಸ್ತು ಲಿಂಗಾರ್ಚನೇ ರತಃ ।
ಲಿಂಗಾರ್ಚನವಿಹೀನೋಪಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಶ್ವಪಚಾಧಮಃ ॥
ಎಂದುದಾಗಿ ಜಾತಿ-ವಿಜಾತಿಯಾದರೇನು
ಅಜಾತಂಗೆ ಶರಣೆಂದೆನ್ನದವನು ?
ಆತನೇ ಹೊಲೆಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೩೭. ಭಕ್ತಿಹೀನನ ದಾಸೋಹವ
ಸದ್ಭಕ್ತರು ಸವಿಯರು !
ಬೇವಿನ ಹಣ್ಣು ಕಾಗೆಗೆ ಇನಿದಲ್ಲದೆ
ಕೋಗಿಲೆಗೆ ಮೇಲಲಾಗದು !
ಲಿಂಗಸಂಭಂಧವಿಲ್ಲದವರ ನುಡಿ
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಸಮನಿಸದು.

೩೩೮. ಬಂದು ಬಲ್ಲಹ ಬಿಡಲು
ಹೊಲೆಗೇರಿಯೆಂಬ ಹೆಸರೊಳವೇ ಅಯ್ಯ !
ಲಿಂಗವಿದ್ದವರ ಮನೆ
ಕೈಲಾಸವೆಂದು ನಂಬಬೇಕು !
ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ :—
ಚಂಡಾಲವಾಟಿಕಾಯಾಂ ವಾ
ಶಿವಭಕ್ತಃಸ್ಸ್ಥಿತೋ ಯದಿ ।
ತತ್ ಶ್ರೇಣಿಶ್ಶಿವಲೋಕಸ್ಯಾತ್
ತದ್‌ಗೃಹಂ ಶಿವಮಂದಿರಂ ॥
ಲೋಕದ ಡಂಭಕರ ಮಾತು ಬೇಡ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನಿದ್ದುದೇ ಕೈಲಾಸ !

೩೩೯. ದೇವನೊಬ್ಬ ನಾಮ ಹಲವು.
ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಗೆ ಗಂಡನೊಬ್ಬ.
ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆರಗಿದರೆ
ಕಿವಿ ಮೂಗ ಕೊಯ್ವನು.
ಹಲವು ದೈವದ ಎಂಜಲ
ತಿಂಬವರನೇನೆಂಬೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೪೦. ಎಲವೋ ! ಎಲವೋ !
ಪಾಪಕರ್ಮವ ಮಾಡಿದವನೇ
ಎಲ್ಲವೊ ! ಎಲ್ಲವೊ !
ಬ್ರಹ್ಮೆತಿಯ ಮಾಡಿದವನೇ
ಒಮ್ಮೆ ಶರಣೆನ್ನೆಲವೋ !
ಒಮ್ಮೆ ಶರಣೆಂದರೆ
ಪಾಪಕರ್ಮ ಓಡುವವು.
ಸರ್ವಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ
ಹೊನ್ನಪರ್ವತಂಗಳೆಯ್ದುವು !
ಓರ್ವಂಗೆ ಶರಣೆನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಂಗೆ !

೩೪೧. ಅರಸು–ವಿಚಾರ, ಸಿರಿಯು–ಶೃಂಗಾರ
ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ಮಾನವ !
ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಳಾಯಿತ್ತು ನೋಡಾ !
ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನಭಿಮಾನದಿಂದ
ಚಾಳುಕ್ಯರಾಯನಾಳ್ಕೆ ತೆಗೆಯಿತ್ತು,
ಸಂದಿತ್ತು, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನಿನ್ನ ಕವಳಿಗೆಗೆ.

೩೪೨. ಬೇವಿನ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿ,
ಬೆಲ್ಲದ ಕಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ,
ಆಕಳ ಹಾಲನೆರೆದು,
ಜೇನುತುಪ್ಪವ ಹೊಯ್ದರೆ

ಸಿಹಿಯಹಾಗಬಲ್ಲುದೆ ಕಹಿಯುಹುದಲ್ಲದೆ ?
ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲದವರ ಕೂಡೆ
ನುಡಿಯಲಾಗದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೪೩. ಮಾರಿ ಮಸಣಿ ಎಂಬವು ಬೇರಿಲ್ಲ ಕಾಣಿರೋ !
ಮಾರಿ ಎಂಬುದೇನು ?
ಕಂಗಳು ತಪ್ಪಿ ನೋಡಿದರೆ ಮಾರಿ !
ನಾಲಗೆ ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದರೆ ಮಾರಿ !
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನ ನೆನಹ ಮರೆದರೆ ಮಾರಿ !

೩೪೪. ಆಯುಧವಿಕ್ಕಿದವಂಗೆ ವೀರದ ಮಾತೇಕೆ ?
ಲಿಂಗವು ಅಂತರಿಸಿದವಂಗೆ ಒಳನುಡಿಯೇಕೆ ?
ಐದೆಯರ ಪೋಚಿ ಇಲ್ಲದವಳಿಗೆ
ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಹೂವಿನ ಬಟ್ಟೇಕೆ ?
ಸತ್ಯನಲ್ಲದವಂಗೆ ನಿತ್ಯನೇಮವೇಕೆ ?
ಕರ್ತಾರ, ನಿನ್ನ ಒಲವಿಲ್ಲದವಂಗೆ
ಶಂಭುವಿನ ಬಂಧುಗಳೇಕೆ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ
ನೀವಿಲ್ಲದವಂಗೆ ಶಿವಾಚಾರದ ಮಾತೇಕೆ ?

೩೪೫. ಸಿಂಗದ ನಡು ಮುರಿಯಲಾ ಸಿಂಗವೇಬಾತೆ !
ಸೊಂಡಿಲು ಮುರಿದರೆ ಆ ಗಜವೇಬಾತೆ !
ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಧೀರನುಳಿಯೆ ಆ ಧೀರತ್ವವೇಬಾತೆ !
ಸಿಂಗಾರದ ಮೂಗು ಹೋದರಾ ಶೃಂಗಾರವೇಬಾತೆ !
ನಿಜತುಂಬಿದ ಭಕ್ತಿ ತುಳುಕಾಡದವರ ಸಂಗವೇಬಾತೆ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೪೬. ಗೀಜಗನ ಗೂಡು, ಕೋಡಗದಣಲ ಸಂಚ,
ಜಾದುಮನ ಮದುವೆ, ಬಾವಲನ ಬಿದ್ದಿನಂತೆ ;
ಜೂಜುಂಗಾರನ ಮಾತು, ಬೀದಿಯ ಗುಂಡನ ಸೊಬಗು ;

ಓಡಿನೊಳಗಗೆಯ ಹೊಯ್ದಂತೆ ಕಾಣಿರೇ ;
ಶಿವನಾದಿಯಂತವನರಿಯದವನ ಭಕ್ತಿ
ಸುಖಶೋಧನೆಗೆ ಮದ್ದ ಕೊಂಡಂತೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೨೪೭. ತೊತ್ತಿನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ
ಹೊಂಬಿತ್ತಾಳಿಯ ಸಿಂಗಾರವ ಮಾಡಿದಂತೆ !
ಕಂಚಿತ್ತರ ಸಂಗ ಸುಸಂಗಿಗೆ ಸಂಗವಲ್ಲ.
ಗುರುಗುಂಜಿ ಮಾಣಿಕಕ್ಕೆ ಸರಿಯಪ್ಪುದೆ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೪೮. ಆನೆಯನೇರಿಕೊಂಡು ಹೋದಿರಿ ನೀವು,
ಕುದುರೆಯನೇರಿಕೊಂಡು ಹೋದಿರಿ ನೀವು,
ಕುಂಕುಮ–ಕಸ್ತೂರಿಯ ಪೂಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಿರಿ ಅಣ್ಣಾ ;
ಸತ್ಯದ ನಿಲುವನರಿಯದೆ ಹೋದಿರಲ್ಲಾ !
ಸದ್ಗುಣವೆಂಬ ಫಲವ ಬಿತ್ತದೆ ಬೆಳೆಯದೆ ಹೋದಿರಲ್ಲಾ
ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಮದಗಜವನೇರಿ
ವಿಧಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ನೀವು ಕೆಟ್ಟು ಹೋದಿರಲ್ಲಾ !
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರನರಿಯದೆ
ನರಕಕ್ಕೆ ಭಾಜನವಾದಿರಲ್ಲಾ !

೩೪೯. ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹವ ಮಾಡಿದರೆ
ಹೊಂದುವವು ದೋಷಂಗಳು.
ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕಾಡುವವು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು.
ಸತಿಪತಿರತಿಸುಖವ ಬಿಟ್ಟರೇ ಸಿರಿಯಾಳ–ಚೆಂಗಳೆಯರು ?
ಸತಿಪತಿರತಿಸುಖ ಭೋಗೋಪಭೋಗವಿಳಾಸವ
ಬಿಟ್ಟರೇ ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳನವರು ?
ನಿಮ್ಮ ಮುಟ್ಟಿ, ಪರಧನ ಪರಸತಿಯರಿಗೆಳಸಿದರೆ
ನಿಮ್ಮ ಚರಣಕ್ಕೆ ದೂರ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೫೦. ನೋಡಲಾಗದು, ನುಡಿಸಲಾಗದು ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ;
ಬೇಡ ಕಾಣಿರೋ !

ತಗರ ಬೆನ್ನಲಿ ಹರಿವ ಸೊಣಗನಂತೆ ;
ಬೇಡ ಕಾಣಿರೋ !
ಒಂದಾಸೆಗೆ ಸಾಸಿರ ವರುಷ
ನರಕದಲದ್ದುವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೫೧. ತೊರೆಯ ಮೀವ ಅಣ್ಣಗಳಿರಾ.
ತೊರೆಯ ಮೀವ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿರಾ,
ತೊರೆಯಿಂ ಭೋ, ತೊರೆಯಿಂ ಭೋ !
ಪರನಾರಿಯ ಸಂಗವ ತೊರೆಯಿಂ ಭೋ !
ಪರಧನದಾಮಿಷವ ತೊರೆಯಿಂ ಭೋ !
ಇವ ತೊರೆಯದೇ, ಹೋಗಿ ತೊರೆಯ ಮಿಂದರೆ
ಬರುಂದೊರೆ ಹೋಹುದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೫೨. ಹುತ್ತವ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಹಾವಾಗಿ,
ನೀರ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಾದವನ ಮೆಚ್ಚುವನೆ ?
ಬಾರದ ಭವಕ್ಕೆ ಬರಿಸುವನಲ್ಲದೆ ಮೆಚ್ಚುವನೆ ?
ಅಘೋರ ನರಕವನುಣಿಸುವನಲ್ಲದೆ ಮೆಚ್ಚುವನೆ ?
ಆಟಮಟದ ಭಕ್ತರ ಕಂಡರೆ
ಕೋಟಲೆಗೊಳಿಸುವನು ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನು.

೩೫೩. ಕುಳ್ಳಿದ್ದು ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ
ಅಲ್ಲದಾಟವನಾಡುವರಯ್ಯ ;
ಬೆಳ್ಳಿತ್ತಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು
ಹುಲ್ಲೆಗೆ ಅಂಬ ತೊಡುವಂತೆ !
ಕಳ್ಳ-ಹಾದರಿಗರ ಕೈಯಲು ಪೂಜೆಯ ಕೊಳ್ಳ
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೫೪. ತನುಶುಚಿಯಿಲ್ಲದವನ ದೇಹಾರವೇಕೆ ?
ದೇವರು ಕೊಡನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತೇಕೆ ?
ಮನಕ್ಕೆ ಮನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಸಾಲದೆ ಲಿಂಗ ತಂದೆ ? !
ಹೇಂಗೆ ಮನ ಹಾಂಗೆ ಘನ !
ತಪ್ಪದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೫೫. ನೂರನೋದಿ ನೂರ ಕೇಳಿದರೇನು ?
ಆಶೆ ಹರಿಯದು, ರೋಷ ಬಿಡದು !
ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದು ಫಲವೇನು ?
ಮಾತಿನಂತೆ ಮನವಿಲ್ಲದ
ಜಾತಿ-ಡೊಂಬರ ನೋಡಿ ನಗುವನಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರು.

೩೫೬. ಗುರೂಪದೇಶ ಮಂತ್ರವೈದ್ಯ !
ಜಂಗಮೋಪದೇಶ ಶಸ್ತ್ರವೈದ್ಯ ನೋಡಾ !
ಭವರೋಗವ ಕಳೆವ ಪರಿಯ ನೋಡಾ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಅನುಭಾವ
ಮಡಿವಾಳನ ಕಾಯಕದಂತೆ !

೩೫೭. ಶ್ವಪಚನಾದರೇನು ಲಿಂಗಭಕ್ತನೇ ಕುಲಜನು.
ನಂಬಿ ನಂಬದಿದ್ದರೆ, ಸಂದೇಹಿ ನೋಡಾ !
ಕಟ್ಟಿದರೇನು, ಮುಟ್ಟಿದರೇನು,
ಪೂಸಿದರೇನು ಮನಮುಟ್ಟದನ್ನಕ ?
ಭಾವಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವಂಗೆ ಭಕ್ತಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳದು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೊಲಿದವಂಗಲ್ಲದೆ.

೩೫೮. ಅರಗಿನ ಪುತ್ಥಳಿಯು ಉರಿಯ ನಾಲಗೆ ಹೊಯ್ದು
ಮಾತಾಡುವ ಸರಸಬೇಡ !
ಬೆಣ್ಣೆಯು ಬೆನಕಂಗೆ ಕೆಂಡದುಂಡಲಿಗೆಯ ಮಾಡಿ
ಚೆಲ್ಲವಾಡಿದರೆ ಹಲ್ಲು ಹೋಹುದು !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರೊಡನೆ ಸರಸವಾಡಿದರೆ
ಅದು ವಿರಸ ಕಾಣಿರಣ್ಣ.

೩೫೯. ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಗಳ ಕೋಡು
ಕೆನ್ನೆಯ ತುರಿಸಿಕೊಂಬಂತೆ,
ಉರಿವ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಕೊಂಡು

ಮಂಡೆಯ ಸಿಕ್ಕ ಬಿಡಿಸುವಂತೆ,
ಹುಲಿಯ ಮೀಸೆಯಂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು
ಒಲೆದುಯ್ಯಲನಾಡುವಂತೆ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರೊಡನೆ ಮರೆದು ಸರಸವಾಡಿದರೆ
ಸುಣ್ಣಕಲ್ಲ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಡುವ ಬಿದ್ದಂತೆ !

೩೬೦. ಉರಿವ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಮಂಡೆಯಲಿಕ್ಕಿದಡೆ
ಉರಿವುದು ಮಾಣ್ಬುದೇ ?
ಕಲ್ಲ ಗುಗ್ಗುರಿಯ ಮೆಲಿದರೆ
ಹಲ್ಲು ಹೋಹುದು ಮಾಣ್ಬುದೇ ?
ಶರಣರೊಡನೆ ಸರಸವಾಡಿದರೆ
ನರಕ ತಪ್ಪದು ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೬೧. ಕೋಣನ ಹೇರಿಗೆ ಕುನ್ನಿ ಬಸುಗುತ್ತಬಡುವಂತೆ
ತಾವು ನಂಬರು, ನಂಬುವರನು ನಂಬಲೀಯರು !
ತಾವು ಮಾಡರು, ಮಾಡುವರನು ಮಾಡಲೀಯರು !
ಮಾಡುವ ಭಕ್ತರ ಕಂಡು ಸೈರಿಸಲಾರದವರ
ಕೂಗಿಡೆ ಕೂಗಿಡೆ ನರಕದಲ್ಲಿಕ್ಕುವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೬೨. ಚೇಳಿಂಗೆ ಬಸುರಾಯಿತ್ತೆ ಕಡೆ !
ಬಾಳೆಗೆ ಫಲವಾಯಿತ್ತೆ ಕಡೆ ನೋಡಾ !
ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾದುವ ಓಲೆಯಕಾರಂಗೆ ಓಸರಿಸಿತ್ತೆ ಕಡೆ !
ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಂಗೆ ಮನಹೀನವಾದರೆ
ಅದೇ ಕಡೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೬೩. ಹುಲಿಯ ಹಾಲು ಹುಲಿಗಲ್ಲದೆ
ಹೊಲದ ಹುಲ್ಲೆಗುಣಬಾರದು
ಕಲಿಯ ಕಾಲ ತೊಡರು ಛಲದಾಳಿಂಗಲ್ಲದೆ ಇಕ್ಕಬಾರದು.
ಅಳಿಮನದಾಸೆಯವರ ಮೂಗ ಹಲುದೋರ ಕೊಯ್ವ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೬೪. ಅಲಗಲಗು ಮೋಹಿದಲ್ಲದೆ
ಕಲಿತನವ ಕಾಣಬಾರದು.
ನುಡಿವ ನುಡಿ ಜಾರಿದರೆ
ಮನಕ್ಕೆ ಮನ ನಾಚಬೇಕು.
ಶಬ್ದಗಟ್ಟಿಯತನದಲ್ಲಿ
ಎಂತಪ್ಪುದಯ್ಯಾ ಭಕ್ತಿ ?
ಪಾಪಿಯು ಕೂಸನೆತ್ತಿದಂತೆ–
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ ಭಕ್ತಿ
ಅಳಿಮನದವರಿಗೆ ಅಳವಡದಯ್ಯಾ !

೩೬೫. ಪರಬೀಜವಾದರೆ ಹಂದೆ ತಾನಪ್ಪನೇ ?
ಒರೆಯು ಬಿಚ್ಚಿ ಇರಿಯದವರ ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚುವುದೆ ?
ಚಲ್ಲಣವುಟ್ಟು ಕೈಯು ಪಟ್ಟೆಹವಿಡಿದು
ಗರುಡಿಯು ಕಟ್ಟಿ ಶ್ರಮವ ಮಾಡುವ,
ಅಂತೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಶಿವ ಮೆಚ್ಚುವನೆ ?
ಅರಿದವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿ ಆಡುವಂತೆ
ಬೊಳ್ಳೆಗನ ಭಕ್ತಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೬೬. ಮೊನೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ,
ಅಲಗೇನ ಮಾಡುವುದು ?
ವಿಷ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ,
ಹಾವೇನ ಮಾಡುವುದು ?
ಭಾಷೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ
ದೇವನೇ ಬಲ್ಲಿದ ;
ಭಕ್ತನೇನ ಮಾಡುವನಯ್ಯಾ ?
ಭಾಷೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ
ಪ್ರಾಣದಾಸೆಯನು ಹಾರಿದರೆ
ಮೀಸಲನು ಸೊಣಗ ಮುಟ್ಟಿದಂತೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೬೭. ವೀರ, ವ್ರತಿ, ಭಕ್ತನೆಂದು ಹೊಗಳಿ ಕೊಂಬಿರಿ !
ಹೇಳಿರಯ್ಯಾ,

ವೀರನಾದರೆ ವೈರಿಗಳು ಮೆಚ್ಚಬೇಕು !
ವ್ರತಿಯಾದರೆ ಅಂಗನೆಯರು ಮೆಚ್ಚಬೇಕು !
ಭಕ್ತನಾದರೆ ಜಂಗಮ ಮೆಚ್ಚಬೇಕು.
ಈ ನುಡಿಯೊಳಗೆ ತನ್ನ ಬಗೆಯಿರೆ
ಬೇಡಿದ ಪದವಿಯನೀವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೬೮. ಕಟ್ಟಿ ಬಿಡುವನೇ ಶರಣನು ?
ಬಿಟ್ಟು ಹಿಡಿವನೇ ಶರಣನು ?
ನಡೆದು ತಪ್ಪುವನೇ ಶರಣನು ?
ನುಡಿದು ಹುಸಿವನೇ ಶರಣನು ?
ಸಜ್ಜನಿಕೆ ತಪ್ಪಿದರೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ಮೂಗ ಹಲುಂದೋರ ಕೊಯ್ವ !

೩೬೯. ಒಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದುದಲ್ಲ ;
ಒಡನೆ ಬೆಳೆದುದಲ್ಲ ;
ಎಡೆಯಲಾದೊಂದುಡಿಗೆಯನುಟ್ಟು ಸಡಿಲಿದರೆ
ಲಜ್ಜೆ–ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತ್ತೆಂಬ ನುಡಿ ದಿಟವಾಯಿತ್ತು ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ
ಪಡೆದ ಗುರುಕರುಣದೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದ
ನೇಮವನು ಬಿಡದಿರೆಲವೋ !
ಬಿಟ್ಟರೆ ಕಷ್ಟ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನು
ಅಡಸಿ ಕೆಡಹುವ ನಾಯಕನರಕದಲ್ಲಿ.

೩೭೦. ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ ಪರಧನವನೊಲ್ಲೆಂಬ !
ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ ಪರಸತಿಯನೊಲ್ಲೆಂಬ !
ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ ಪರದೈವವನೊಲ್ಲೆಂಬ !
ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ ಲಿಂಗಜಂಗಮವೊಂದೆಂಬ !
ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ ಪ್ರಸಾದ ದಿಟವೆಂಬ !
ಛಲವಿಲ್ಲದವರ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೭೧. ಜಂಬೂದ್ವೀಪನವಖಂಡಪೃಥ್ವಿಯೊಳಗೆ
ಕೇಳಿರಯ್ಯ ಎರಡಾಳಿನ ಭಾಷೆಯ !

ಕೊಲುವೆನೆಂಬ ಭಾಷೆ ದೇವನದು,
ಗೆಲುವೆನೆಂಬ ಭಾಷೆ ಭಕ್ತನದು.
ಸತ್ಯವೆಂಬ ಕೂರಲಗನೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ಸದ್ಭಕ್ತರು ಗೆದ್ದರು ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೭೨. ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಹಿಡಿದಹನೆಂದು ಹೋದರೆ
ನುಗ್ಗುಮಾಡುವ, ನುಸಿಯ ಮಾಡುವ !
ಮಣ್ಣುಮಾಡುವ, ಮಸಿಯ ಮಾಡುವ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ ನೆರೆನಂಬಿದನಾದರೆ
ಕಡೆಗೆ ತನ್ನಂತೆ ಮಾಡುವ.

೩೭೩. ಅರೆವನಯ್ಯ ಸಣ್ಣಹನ್ನಕ
ಒರೆವನಯ್ಯ ಬಣ್ಣಗಾಬನ್ನಕ
ಅರೆದರೆ ಸುಣ್ಣವಾಗಿ,
ಒರೆದರೆ ಬಣ್ಣವಾದರೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೊಲಿದು ಸಲಹುವನು.

೩೭೪. ಎಡದ ಪಾದದಲೊದ್ದರೆ ಬಲದ ಪಾದವ ಹಿಡಿವೆ !
ಬಲದ ಪಾದದಲೊದ್ದರೆ ಎಡದ ಪಾದವ ಹಿಡಿವೆ !
ತ್ರಾಹಿ, ತ್ರಾಹಿ ! ತಪ್ಪೆನ್ನದು, ಕ್ಷಮೆ ನಿನ್ನದು !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ನಿಮ್ಮ, ಕರುಣದ ಕಂದ ನಾನು !

೩೭೫. ಅಂಜಿದರಾಗದು, ಅಳುಕಿದರಾಗದು !
ವಜ್ರಪಂಜರದೊಳಗಿದ್ದರಾಗದು !
ತಪ್ಪದೆಲವೋ ಲಲಾಟಲಿಖಿತ !
ಕಕ್ಕುಲತೆಬಟ್ಟರಾಗದು ನೋಡಾ !
ಧೃತಿಗೆಟ್ಟು ಮನ ಧಾತು ಗೆಟ್ಟರೆ
ಅಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೭೬. ಆಯುಷ್ಯ ತೀರಿದಲ್ಲದೆ ಮರಣವಿಲ್ಲ.
ಭಾಷೆ ತೀರಿದಲ್ಲದೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಅಂಜಲದೇಕೋ ಲೋಕವಿಗರ್ಹಣೆಗೆ ?
ಅಂಜಲದೇಕೋ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ನಿಮ್ಮಾಳಾಗಿ ?

೩೭೭. ಮನಕ್ಕೆ ಮನ ಒಂದಾಗಿ, ಧನಕ್ಕೆ ಧನ ಒಂದಾಗಿ ;
ನಚ್ಚಿದ ಮಚ್ಚು ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದಂತಿರಬೇಕು.
ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣ ಒಂದಾಗಿ, ಶುಭಸೂಚನೆ ಒಂದಾಗಿರದ
ನಚ್ಚು ಮಚ್ಚು ಪಾರವೈದುವುದೆ ?
ಶಿರ ಹರಿದರೇನು ? ಕರುಳು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದರೇನು ?
ಇಂತಪ್ಪ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುವೆಲ್ಲ ಹೋದರೇನು ?
ಚಿತ್ತ-ಮನ-ಬುದ್ಧಿಯೊಂದಾದ ಮಚ್ಚು
ಬಿಚ್ಚಿ ಬೇರಾಗದಿದ್ದರೆ
ಮೆಚ್ಚುವ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೭೮. ಎನಿಸೆನಿಸೆಂದಡೆಯೂ ನಾ ಧೃತಿಗೆಡೆನಯ್ಯ ?
ಎಲುಂದೋರಿದಡೆಯೂ, ನರ ಹರಿದಡೆಯೂ,
ಕರುಳು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದಡೆಯೂ ನಾ ಧೃತಿಗೆಡೆನಯ್ಯ ?
ಸಿರ ಹರಿದು ಅಟ್ಟೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಡೆಯೂ
ನಾಲಗೆ ಕೂಡಲಸಂಗ ಶರಣೆನುತಿಪ್ಪುದಯ್ಯ ?

೩೭೯. ಒಣಗಿಸಿಯೆನ್ನ ಘಣಘಣಲನೆ ಮಾಡಿದಡೆಯೂ
ಹರಣವುಳ್ಳನ್ನಕ ನಿಮ್ಮ ಚರಣವ ನೆನೆವುದ ಮಾಣೆ, ಮಾಣೆ !
ಶರಣೆಂಬುದ ಮಾಣೆ, ಮಾಣೆ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ
ಎನ್ನ ಹೆಣನ ಮೇಲೆ ಕಂಚಿಟ್ಟುಂಡೊಡೆಯು ಮಾಣೆ, ಮಾಣೆ !

೩೮೦. ಜಾಗ್ರತ್-ಸ್ವಪ್ನ–ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಮತ್ತೊಂದ ನೆನೆದಡೆ ತಲೆದಂಡ, ತಲೆದಂಡ !
ಹುಸಿಯಾದಡೆ ದೇವಾ, ತಲೆದಂಡ ! ತಲೆದಂಡ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ನೀನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವ ನೆನೆದಡೆ
ತಲೆದಂಡ, ತಲೆದಂಡ !

೩೮೧. ಸುಖ ಬಂದರೆ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವೆನ್ನೆನು,
ದುಃಖ ಬಂದರೆ ಪಾಪದ ಫಲವೆನ್ನೆನು,
ನೀ ಮಾಡಿದಡಾಯಿತ್ತೆನ್ನೆನು,
ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃವೇ ಕಡೆಯೆನ್ನೆನು,
ಉದಾಸೀನವಿಡಿದು ಶರಣೆನ್ನೆನು, ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ.
ನೀ ಮಾಡಿದುಪದೇಶವು ಎನಗೀ ಪರಿಯಲಿ!
ಸಂಸಾರವ ಸವೆಯ ಬಳಸುವೆನು.

೩೮೨. ಕಾಯದ ಕಳವಳಕಂಜಿ ಕಾಯಯ್ಯ ಎನ್ನೆನು.
ಜೀವನೋಪಾಯಕಂಜಿ ಈಯಯ್ಯ ಎನ್ನೆನು.
'ಯದ್ಭಾವಂ ತದ್ಭವತಿ'
ಉರಿ ಬರಲಿ, ಸಿರಿ ಬರಲಿ
ಬೇಕು ಬೇಡೆನ್ನೆನಯ್ಯ!
ಆನು ನಿಮ್ಮ ಹಾರೆನು, ಮಾನವರ ಬೇಡೆನು ;
ಆಣೆ, ನಿಮ್ಮಾಣೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೮೩. ನಾಳೆ ಬಪ್ಪುದು ನಮಗಿಂದೇ ಬರಲಿ.
ಇಂದು ಬಪ್ಪುದು ನಮಗೀಗಲೇ ಬರಲಿ.
ಇದಕಾರಂಜುವರು ? ಇದಕಾರಳುಕುವರು—
'ಜಾತಸ್ಯ ಮರಣಂ ಧ್ರುವಂ' ಎಂದುದಾಗಿ ?
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಬರೆದ
ಬರೆಹವ ತಪ್ಪಿಸುವಡೆ ಹರಿಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗಳವಲ್ಲ ?

೩೮೪. ಕಳ ಹೋದರೆ ಕನ್ನದುಳಿಯ ಹಿಡಿವೆ.
ಬಂದಿವಿಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮುಂದೆ ನಡೆವೆ,
ಮನಭೀತಿ ಮನಶಂಕೆಗೊಂಡೆನಾದರೆ,
ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪುರಾತರಾಣೆ.
ಆಳ್ದರ ನಡೆ ಸದಾಚಾರವೆನ್ನದಿದ್ದರೆ
ಕಟ್ಟಾಳು ಶಿಷ್ಟತನಕ್ಕೆ ಹೋಹ ಕಷ್ಟವ ನೋಡಾ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೮೫. ಜೋಳವಾಳಿಯಾನಲ್ಲ,
ವೇಳೆವಾಳಿಯಂವ ನಾನಯ್ಯ !
ಹಾಳುಗೆಟ್ಟೋಡುವಾಳು ನಾನಲ್ಲಯ್ಯ,
ಕೇಳು, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಮರಣವೇ ಮಹಾನವಮಿ.

೩೮೬. ಎನಗೆ ಜನನವಾಯಿತ್ತೆಂಬರು,
ಎನಗೆ ಜನನವಿಲ್ಲಯ್ಯ !
ಎನಗೆ ಮರಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬರು,
ಎನಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲವಯ್ಯ !
ಜನನವಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಪಾದೋದಕಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬೆ.
ಮರಣವಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಚರಣವನೆಯ್ದುವೆ.
ಬಾವನ್ನದ ವೃಕ್ಷ ಊರೊಳಗಿದ್ದರೇನು ?
ಅಡವಿಯೊಳಗಿದ್ದರೇನು ?
ಪರಿಮಳವೊಂದೆ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೮೭. ಒಡೆಯರುಳ್ಳಾಳಿಂಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲ ಕಾಣಿರೋ
ಊರೆನ್ನದೆ ಅಡವಿಯೆನ್ನದೆ ಆಳನರಸಿ ಬಹ ಆಳ್ದರುಂಟೆ !
ಜೋಳವಾಳಿಂಗೆ ಬಿಜ್ಜಳಂಗೆ ಆಳಾದರೇನು ?
ವೇಳೆವಾಳಿಂಗೆ ಕೊಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ !

೩೮೮. ಕರ್ಮವೆಂಬ ಅಂಕದೊಡನೆ ತೊಡರಿದೆ
ಬಿನ್ನಪವ ಅವಧಾರು–ನಿಮ್ಮಾಳಿನ ಭಾಷೆಯ :
ಕಡೆಗಳಕ್ಕೆ ನೂಂಕುವೆ, ಕೆಡಹುವೆನಂಕವ.
ಕರೆದಡೋಸರಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮಾಳಲ್ಲ !
ಶಿವಶರಣೆಂಬ ದಂಡೆಯ ಹೂಡಿ
ಗಣಮೇಳಾಪವೆಂಬಲಗಿನಿಂದಿರಿವೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೮೯. ಎಲೆ ಗಂಡುಗೂಸೆ ನೀ ಕೇಳಾ !
ನಿನಗೊಬ್ಬಗೆಂದುಟ್ಟೆ ಗಂಡುಡುಗೆಯನು ;

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆಯಾನು ಗಂಡಪ್ಪೆನಯ್ಯ ;
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆಯಾನು ಹೆಣ್ಣಪ್ಪೆನಯ್ಯ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನಿಮಗೆ ವೀರನಪ್ಪೆ ! ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗೆ ವಧುವಪ್ಪೆ !

೩೯೦. ಹುಟ್ಟುತ್ತ ದ್ರವ್ಯವನರಿಯದವಂಗೆ
ಐಶ್ವರ್ಯವಂತ ಮಗನಾದರೆ
ಲಕ್ಷಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಿರಣ್ಯವ ತಂದು ಸಂತೋಷಂಬಡಿಸುವಂತೆ ;
ಕಾಳಗದ ಮುಖವಾವುದೆಂದರಿಯದ ಹಂದೆ—ನೃಪಂಗೆ
ಒಬ್ಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸಂತತಹ ಕುಮಾರ ಹುಟ್ಟಿ
ಕಿಗ್ಗಡಲ ರಕ್ತದ ಹೊನಲಲ್ಲಿ ಕಡಿದು ಮುಳುಗಾಡುವ
ಕೊಳುಗುಳವ ಕಂಡು ಪರಿಣಾಮಿಸುವಂತೆ
ಆನು ಪರಿಣಾಮಿಸುವೆನಯ್ಯ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.
ನೀ ಬಂದೆನ್ನ ಬೇಡಿದರೆ.

೩೯೧. ಒಡವೆ-ಭಂಡಾರ-ಕಡವರ-ದ್ರವ್ಯವ
ಬಡ್ಡಿಯ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು
ಮನೆಯ ಗೊಂಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನಾದರೆ
ಅದು ಎನ್ನರ್ಥವಲ್ಲ ! ಅನರ್ಥವೆಂಬೆ ! !
ಸಂಗಮ ದೇವ, ನೀ ಜಂಗಮರೂಪಾಗಿ ಬಂದು
ಆ ಧನವನು ನೀ ಬಲ್ಲಂತೆನ್ನ ಮುಂದೆ ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು
ನಾ ಬೇಕು-ಬೇಡೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗಿದೆನಾದರೆ
ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ, ಮನದೊಡೆಯ, ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ !
ಕಾಮನೇಮವೆಂಬ ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳನ ವಧುವ
ಸರ್ವಭುವನದೊಡೆಯ ಸಂಗಮ ದೇವರು ಬೇಡುವಂತಲ್ಲ —
ಎನ್ನ ಸತಿ ನೀಲಲೋಚನೆ ಪೃಥ್ವಿಗಗ್ಗಳೆ ಚೆಲುವೆ
ಆಕೆಯನು, ಸಂಗಮದೇವ, ನೀ ಜಂಗಮರೂಪಾಗಿ ಬಂದು
ಎನ್ನ ಮುಂದೆ ಸಂಗವ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು
ಎನ್ನೊಡನಿದ್ದ ಸತಿಯೆಂದು ವಾಯಕ್ಕೆ ಮರುಗಿದೆನಾದರೆ
ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ ಮನದೊಡೆಯ, ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ !

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಸಿರಿಯಾಳ-ಚಂಗಳೆಯರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು
ಅವರ ಮಗನ ಬೇಡುವಂತಲ್ಲ—
ಸಂಗಮದೇವ, ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರ ಚಿಕ್ಕಸಂಗಯ್ಯನಿದ್ದಹನು
ನೀ ಜಂಗಮರೂಪಾಗಿ ಬಂದು ಅವನ ಹಿಡಿದು
ಎನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೆಡೆಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಚಿನಿಖಂಡವ ಮಾಡಿ
ಬಾಣಸವ ಮಾಡುವಾಗಲು
ಎನ್ನುದರದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪುತ್ರನೆಂದು ಮಾಯಕ್ಕೆ ಮರುಗಿದೆನಾದಡೆ
ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ, ಮನದೊಡೆಯ, ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ !
ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವು ಹೊರಗಣವು –
ಎನ್ನ ನೋವಿನೊಳಗಲ್ಲ ! ಎನ್ನ ಬೇನೆಯೊಳಗಲ್ಲ !
ಇನ್ನು ನಾನಿದ್ದಿಹೆ—
ಕದ್ದ ಕಳ್ಳನ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ನೀ ಜಂಗಮರೂಪಾಗಿ ಬಂದು
ಎನ್ನಂಗದ ಮೇಲೆ ಶಸ್ತ್ರವನಿಕ್ಕಿ ನೋಡು !
ಬಸಿವ ಶೂಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ನೋಡು !
ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಂತಿದ್ದ ಶೂಲದ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ ನೋಡು !
ನವಖಂಡವ ಮಾಡಿ ಕಡಿಕಡಿದು ನೋಡು !
ಆ ಶೂಲವೈದೈದು ಮುಖವಾಗಿ ಹಾಯುವಾಗ ಹರಿತಿನಿಸಿ ನೋಡು !
ಎಂತೆನ್ನ ಭಂಗಬಡಿಸಿ ನೋಡಿದರೆಯೂ
ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವುದ ಬಿಡೆ,
ಜಂಗಮದಾಸೋಹವ ಮಾಡುವುದ ಬಿಡೆ,
ಪಾದತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬುದ ಬಿಡೆ.
ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ರೋಷವ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆನಾದರೆ
ನಿಮ್ಮಾಣೆ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ !
ಇನಿತರೊಳಗೆ ತಪ್ಪುಳ್ಳಡೆ ಮೂದಲಿಸಿ ಮೂಗ ಕೊಯಿ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೯೨. ಅರ್ಥವನರ್ಥವ ಮಾಡಿ ಕೋಳಾಹಳಂಗೈವುತ್ತಿರಲಿ ;
ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳ ನವಖಂಡವ ಮಾಡಿ ಕಡಿವುತ್ತಿರಲಿ ;
ಮುಟ್ಟಿದ ಸ್ತ್ರೀಯ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಅಭಿಮಾನಂಗೊಂಡು
ನೆರೆವುತ್ತಿರಲಿ,

ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವು ಹೊರಗಣವು.
ಇನ್ನೆನ್ನಂಗದ ಮೇಲೆ ಬರಲಿ, ಒಡಿಖಂಡವ ಕೊಯ್ಯಲಿ,
ಇಕ್ಕುವ ಶೂಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಲಿ
ಹಾಕೊಂದೆಸೆ ಹನ್ನೊಂದೆಸೆಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿ,
ಮತ್ತೆಯೂ ಲಿಂಗಾರಾಧನೆಯ ಮಾಡುವೆ,
ಜಂಗಮಾರಾಧನೆಯಂ ಮಾಡುವೆ,
ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪೆ.
ಇಂತಪ್ಪ ಭಾಷೆ ಕಿಂಚಿತ್ತು ಹುಸಿಯಾದರೆ
ನೀನಂದೇ ಮೂಗ ಕೊಯಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೯೩. ತನುವ ಬೇಡಿದಡೀವೆ, ಮನವ ಬೇಡಿದಡೀವೆ,
ಧನವ ಬೇಡಿದಡೀವೆ ; ಬೇಡು ಬೇಡೆಲೆ ಹಂದೆ.
ಕಣ್ಣ ಬೇಡಿದಡೀವೆ, ತಲೆಯಂ ಬೇಡಿದಡೀವೆ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನಿಮಗಿತ್ತು ಶುದ್ಧನಾಗಿಪ್ಪೆ ನಿಮ್ಮ ಪುರಾತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ.

೩೯೪. ಓಡದಿರೋಡದಿರು ನಿನ್ನ ಬೇಡುವವ ನಾನಲ್ಲ !
ಶಿವನೇ, ನೋಡುವೆ ಕಣ್ಣ ತುಂಬ ! ಆಡಿ–ಪಾಡಿ ನಲಿದಾಡುವೆ !
ಬೇಡೆನ್ನ ಕೂಡೆ ಮಾತನಾಡಲಾಗದೆ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ನೀನಾಡಿಸುವ ಗೊಂಬೆ ನಾನು !

೩೯೫. ನಾನು ಆರಂಬವ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯ ಗುರುಪೂಜೆಗೆಂದು.
ನಾನು ಬೆವಹಾರವ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಗೆಂದು
ನಾನು ಪರಸೇವೆಯ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯ
ಜಂಗಮದಾಸೋಹಕ್ಕೆಂದು.
ನಾನಾವಾವ ಕರ್ಮಂಗಳ ಮಾಡಿದಡೆಯೂ
ಆ ಕರ್ಮಫಲಭೋಗವ ನೀ ಕೊಡುವೆಯೆಂಬುದ
ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು.
ನೀ ಕೊಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯವ ನಿಮಗಲ್ಲದೆ
ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರೀಯ ಮಾಡೆನು.

ನಿಮ್ಮ ಸೊಮ್ಮ ನಿಮಗೆ ಸಲಿಸುವೆನು
ನಿಮ್ಮಾಣೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೯೬. ಹೊತ್ತಾರೆಯೆದ್ದು ಕಣ್ಣ ಹೊಸೆವುತ್ತ
ಎನ್ನ ಒಡಲಿಂಗೆ, ಎನ್ನ ಒಡವೆಗೆ,
ಎನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಂದು ಕಂದಿದೆನಾದರೆ
ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಮನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ !
"ಅಶನೇ ಶಯನೇ ಯಾನೇ
ಸಂಪರ್ಕೇ ಸಹಭೋಜನೇ,
ಸಂಚರಂತಿ ಮಹಾಘೋರೇ
ನರಕೇ ಯಾವದಕ್ಷಯೇ"
ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಬಸವಣ್ಣ ನೋದುವನು.
ಭವಿಬಿಜ್ಜಳನ ಗದ್ದುಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು
ಓಲೈಸಿಹೆನೆಂದು ನುಡಿವರಯ್ಯ ಪ್ರಮಥರು ;
ಕೊಡುವೆನುತ್ತರವನವರಿಗೆ—ಕೂಡಲಯ್ಯ,
ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ನಾಯಕನರವೆಂಬುದುಂಟಾಗಿ.
ಹೊಲೆಹೊಲೆಯರ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕಾದರೆಯೂ,
ಸಲೆ ಕೈಕೂಲಿಯ ಮಾಡಿಯಾದರೆಯೂ,
ನಿಮ್ಮ ನಿಲವಿಂಗೆ ಕುದಿವೆನಲ್ಲದೆ,
ಎನ್ನ ಒಡಲವಸರಕ್ಕೆ ಕುದಿದೆನಾದರೆ
ತಲೆದಂಡ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೯೭. ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ಹೆತ್ತಣ್ಣ ಗೋತ್ರವಾದರೇನು
ಲಿಂಗಸಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲದವರ ಎನ್ನವರೆನ್ನೆನಯ್ಯ,
ನಂಟು-ಭಕ್ತಿ ನಾಯಕನರಕ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೩೯೮. ಹೊನ್ನು-ಹೆಣ್ಣು-ಮಣ್ಣೆಂಬ
ಕರ್ಮದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ
ವೃಥಾ ಬರುದೊರೆ ಹೋಹ ಕೆಡುಕ ಹಾರುವ ನಾನಲ್ಲ.
ಹಾರುವೆನಯ್ಯ ಭಕ್ತರ ಬರವ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ !

ಹಾರುವೆನಯ್ಯ ಶರಣರ ಬರವ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನು
ವಿಪ್ರಕರ್ಮವ ಬಿಡಿಸಿ
ಅಶುದ್ಧನ ಶುದ್ಧನ ಮಾಡಿದನಾಗಿ.

೩೯೯. ವೇದಕ್ಕೆ ಒರೆಯ ಕಟ್ಟುವೆ !
ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ನಿಗಳವನಿಕ್ಕುವೆ !
ತರ್ಕದ ಬೆನ್ನ ಬಾರನೆತ್ತುವೆ !
ಆಗಮದ ಮೂಗ ಕೊಯ್ವೆ !
ನೋಡಯ್ಯ, ಮಹಾದಾನಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಮಾದರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮಗ ನಾನಯ್ಯ !

೪೦೦. ಕಳ್ಳ, ಬಂದಿಕಾರ, ಹಾವಡಿಗ, ಹಾದರಿಗ,
ಬಂಟನೋಲೆಯಕಾರನೆಂದೆನಾದರೆ,
ನೀ ಮುಂತಾಗಿ ಬಂದ ಭಕ್ತರ ನೀನೆನ್ನದಿದ್ದರೆ,
ಅದೇ ದ್ರೋಹ !
ನಡೆ-ನುಡಿ ಹುಸಿಯುಂಟಾದರೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ತೋರಿದ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನಾಣೆ.

೪೦೧. ಒಡೆಯರೊಡವೆಯ ಕೊಂಡರೆ
ಕಳ್ಳಂಗಳಲಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಗಾದೆಯೆನಗಿಲ್ಲಯ್ಯ.
ಇಂದೆನ್ನ ವಧುವ, ನಾಳೆನ್ನ ಧನವ,
ನಾಡಿದೆನ್ನ ತನುವ ಬೇಡರೇಕಯ್ಯ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ಆನು ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ
ಬಯಸಿದ ಬಯಕೆ ಸಲುವುದೇ ಅಯ್ಯ ?

೪೦೨. ಸಮಚಿತ್ತವೆಂಬ ನೇಮದ ಹಲಗೆಯ ಹಿಡಿದು,
ಶಿವಚಿತ್ತವೆಂಬ ಕೊರಲಗ ಕೊಂಡು
ಶರಣಾರ್ಥಿಯೆಂಬ ಶ್ರವಗಲಿತಡೆ
ಆಳುತನಕ್ಕೆ ದೆಸೆಯುಪ್ಪೆ ನೋಡಾ !

ಮಾರಂಕ–ಜಂಗಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಲ್ಲಿ
ಇದಿರೆತ್ತಿ ನಡೆವುದು ;
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನನೊಲಿಸುವಡಿದು ಚಿಹ್ನ.

೪೦೩. ಅಟ್ಟಟ್ಟಿಕೆಯ ಮಾತನಾಡಲದೇಕೋ ?
ಮುಟ್ಟಿ ಬಂದುದಕ್ಕಂಜಲದೇಕೋ ?
ಕಾದಿದಲ್ಲದೆ ಮಾಣೆನು,
ಓಡಿದರೆ ಭಂಗ ಹಿಂಗದಾಗಿ ;
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಎನ್ನ ಭಂಗ ನಿಮ್ಮದಾಗಿ !

೪೦೪. ನೀನಿರಿಸಿದ ಮನದಲ್ಲಿ ನಾನಂಜೆನಯ್ಯ.
ಮನವು ಮಹಾಘನಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗತಿವೊಕ್ಕುದಾಗಿ !
ನೀನಿರಿಸಿದ ಧನದಲ್ಲಿ ನಾನಂಜೆನಯ್ಯ,
ಧನವು ಸತಿಸುತಮಾತಾಪಿತರಿಗೆ ಹೋಗದಾಗಿ !
ನೀನಿರಿಸಿದ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ನಾನಂಜೆನಯ್ಯ,
ಸರ್ವಾರ್ಪಿತದಲ್ಲಿ ತನು ನಿಯತಪ್ರಸಾದಭೋಗಿಯಾಗಿ !
ಇದು ಕಾರಣ ವೀರಧೀರ ಸಮಗ್ರನಾಗಿ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ ನಿಮಗಾನಂಜೆನು !

೪೦೫. ಬತ್ತೀಸಾಯುಧದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸವ ಮಾಡಿದರೇನು ?
ಹಗೆಯ ಕೊಲುವಡೆ ಒಂದಲಗು ಸಾಲದೆ ?
ಲಿಂಗವ ಗೆಲುವಡೆ "ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿ"
ಎಂಬಲಗು ಸಾಲದೆ ?
ಎನಗೆ ನಿನಗೆ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬಲಗು ಸಾಲದೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?

೪೦೬. ಕೊಲ್ಲೆನಯ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳ,
ಮೆಲ್ಲೆನಯ್ಯ ಬಾಯಿಚ್ಚೆಗೆ,
ಒಲ್ಲೆನಯ್ಯ ಪರಸತಿಯರ ಸಂಗವ,
ಬಲ್ಲೆನಯ್ಯ ಮುಂದೆ ತೊಡಕುಂಟೆಂಬುದ !

ಬಳ್ಳದ ಬಾಯಂತೆ ಒಂದೇ ಮನವ ಮಾಡಿ
ನಿಲ್ಲೆಂದು ನಿಲಿಸಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೦೭. ಆನೆ ಅಂಕುಶಕ್ಕಂಜುವುದೆ ಅಯ್ಯ,
ಮಣಿದೆ ಸಿಂಹದ ನಖವೆಂದಂಜುವುದಲ್ಲದೆ ?
ಆನೀ ಬಿಜ್ಜಳಂಗಂಜುವೆನೇ ಅಯ್ಯ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನೀನು ಸರ್ವಜೀವದಯಾಪಾರಿಯಾದ ಕಾರಣ
ನಿಮಗಂಜುವೆನಲ್ಲದೆ ! ?

೪೦೮. ಬಂದಹೆನೆಂದು ಬಾರದಿದ್ದರೆ
ಬಟ್ಟೆಗಳ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನಯ್ಯ !
ಇನ್ನಾರನಟ್ಟುವೆ ? ಇನ್ನಾರನಟ್ಟುವೆ ?
ಇನ್ನಾರ ಪಾದವ ಹಿಡಿವೆನಯ್ಯ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಬಾರದಿದ್ದರೆ
ಅಟ್ಟುವೆನೆನ್ನ ಪ್ರಾಣವನು !

೪೦೯. ಜಗದಗಲ ಮುಗಿಲಗಲ
ಮಿಗೆಯಗಲ ನಿಮ್ಮಗಲ !
ಪಾತಾಳದಿಂದವತ್ತತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಚರಣ !
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದವತ್ತತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಮುಕುಟ !
ಅಗಮ್ಯ ಅಪ್ರಮಾಣ
ಅಗೋಚರ ಅಪ್ರತಿಮಲಿಂಗವೇ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ,
ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚುಳುಕಾದಿರಯ್ಯ.

೪೧೦. ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ,
ಮುತ್ತೊಂದು ಪಥವನರಿಯದ ಶರಣರು,
ಸರ್ಪನ ಹೆಡೆಯ ಮಾಣಿಕದ ಮುಕುಟದಂತಿಪ್ಪರು ಭೂಷಣರಾಗಿ !
ದರ್ಪಣದೊಳಗಣ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತಿಪ್ಪರು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು !

೪೧೧. ಶಿವಲೋಕಕ್ಕೆ ಸರಿ ಬೇರೆ ಲೋಕವಿಲ್ಲ !
ಶಿವಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿ ಬೇರೆ ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲ !
ಜಗಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕಿದೆ ಮುಂಡಿಗೆಯ !
ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಿ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನೊಬ್ಬನೇ ದೈವವೆಂದು !

೪೧೨. ವೇದ ನಡನಡುಗಿತ್ತು,
ಶಾಸ್ತ್ರವಗಲಿ ಕೆಲಕ್ಕೆ ಸಾರಿದ್ದುದಯ್ಯ,
ತರ್ಕತರ್ಕಿಸಲರಿಯದೆ ಮೂಗುವಟ್ಟಿದ್ದಿತಯ್ಯ,
ಆಗಮ ಹೊರತೊಲಗಿ ಆಗಲಿದ್ದಿತಯ್ಯ,
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನು
ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯಲುಂಡ ಕಾರಣ !

೪೧೩. ಆರು ಮುನಿದು ನಮ್ಮನೇನ ಮಾಡುವರು ?
ಊರು ಮುನಿದು ನಮ್ಮನೆಂತು ಮಾಡುವರು ?
ನಮ್ಮ ಕುನ್ನಿಗೆ ಕೂಸ ಕೊಡಬೇಡ !
ನಮ್ಮ ಸೊಣಗಂಗೆ ತಣಿಗೆಯಲ್ಲಿಕ್ಕಬೇಡ !
ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಹನ ಶ್ವಾನ ಕಚ್ಚಬಲ್ಲುದೆ ?
ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನುಳ್ಳನ್ನಕ ?

೪೧೪. ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠುರ !
ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪರ ನಾನಲ್ಲ.
ಲೋಕವಿರೋಧಿ !
ಶರಣನಾರಿಗಂಜುವನಲ್ಲ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ ರಾಜತೇಜದಲ್ಲಿಪ್ಪೆನಾಗಿ !

೪೧೫. ಊರ ಮುಂದೆ
ಹಾಲ ಹಳ್ಳ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲು
ಓರೆಯಾವಿನ ಬೆನ್ನ ಹರಿಯಲದೇಕಯ್ಯ ?
ಲಜ್ಜೆಗೆಡಲೇಕೆ ? ನಾಣುಗೆಡಲೇಕೆ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯನುಳ್ಳನ್ನಕ
ಬಿಜ್ಜಳನ ಭಂಡಾರವೆನಗೇಕಯ್ಯ ?

೪೧೭. ಕಂಡುದಕ್ಕೆಳಸೆನೆನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ;
ನೋಡಿ ಸೋಲೆನೆನ್ನ ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ;
ಆಡಿ ಹುಸಿಯನೆನ್ನ ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ;
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನಿಮ್ಮ ಶರಣನ ಪರಿ ಇಂತುಟಯ್ಯ.

೪೧೭. ಆಪ್ಯಾಯನಕ್ಕೆ ನೀಡುವೆ :
ಲಾಂಛನಕ್ಕೆ ಶರಣೆಂಬೆ.
ಲಾಂಛನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ನೀ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಛೀಯೆಂಬೆನು.

೪೧೮. ದಾಸನಂತೆ ತವನಿಧಿಯ ಬೇಡುವನಲ್ಲ.
ಚೋಳನಂತೆ ಹೊನ್ನ ಮಳೆಯ ಕರಸೆಂಬುವನಲ್ಲ.
ಅಂಜದಿರು, ಅಂಜದಿರು !
ಅವರಂದದವನಾನಲ್ಲ !
ಎನ್ನ ತಂದೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಸದ್ಭಕ್ತಿಯನೆ ಕರುಣಿಸೆನಗೆ.

೪೧೯. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ಕರು,
ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸದರ್ಥರು,
ಲಿಂಗದ ಸೊಮ್ಮು-ಸಂಬಂಧವರಿತ
ಸ್ವಾಮಿಭೃತ್ಯರೆಲ್ಲರು ನಿಮ್ಮ ಬೇಡೆನಂಜದಿರಿ.
ಎನಗೆ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಮಹಾಗಣಂಗಳುಂಟು.
ಇದು ಕಾರಣ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ ಲೋಕವ
ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಿ ನಿಮನಿಮಗೆ.

೪೨೦. ಕಲಿಯ ಕಯ್ಯ ಕೈದುವನಂತಿರಬೇಕಯ್ಯ.
ಎಲುದೋರ ಸರಸವಾಡಿದರೆ ಸೈರಿಸಬೇಕಯ್ಯ,
ರಣದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹರಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಬೊಬ್ಬಿಡಲು
ಅದಕ್ಕೆ ಒಲಿವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ

೪೨೧. ಸೂಳೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ
ಸೂಳೆಯ ಬಂಟರೆಂಜಲ ತಿಂಬುದೀ ಲೋಕವೆಲ್ಲ !
ಆಡಗ ವೆಂಚ್ಚಿ
ಸೊಣಗನೆಂಜಲ ತಿಂಬುದೀ ಲೋಕವೆಲ್ಲ !
ಲಿಂಗವ ವೆಂಚ್ಚಿ
ಜಂಗವಂಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬರ ನೋಡಿ ನಗುವವರ
ಕುಂಭೀಪಾಕ ನಾಯಕನರಕದಲಿಕ್ಕುವ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೨೨. ಹೊಲೆಯುಂಟೆ ಲಿಂಗವಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ?
ಕುಲವುಂಟೇ ಜಂಗಮವಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ?
ಎಂಜಲುಂಟೇ ಪ್ರಸಾದವಿದ್ದೆಡೆಯಂಲ್ಲಿ ?
ಅಪವಿತ್ರದ ನುಡಿಯ ನುಡಿವ ಸೂತಕವೆ ಪಾತಕ.
ನಿಷ್ಕಳಂಕ, ನಿಜೈಕ್ಯ, ತ್ರಿವಿಧನಿರ್ಣಯಂ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮಂ ದೇವ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದಿಲ್ಲ.

೪೨೩. ಹುತ್ತದ ಮೇಲಣ ರಜ್ಜು ಮುಟ್ಟಿದರೆ
ಸಾವರು ಶಂಕಿತರಾದವರು !
ಸರ್ಪದಷ್ಟವಾದರೆಯೂ
ಸಾಯರು ನಿಶ್ಶಂಕಿತರಾದವರು !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ,
ಶಂಕಿತಂಗೆ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಳಕೂಟವಿಷವು !

೪೨೪. ನಂಬಿದರೆ ಪ್ರಸಾದ
ನಂಬದಿದ್ದರೆ ವಿಷವು !
ತುಡುಕಬಾರದು ನೋಡಾ ಲಿಂಗನ ಪ್ರಸಾದ !
ಸಂಗನ ಪ್ರಸಾದ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಪ್ರಸಾದ ಸಿಂಗಿ–ಕಾಳಕೂಟ ವಿಷವು.

೪೨೫. ಪಂಡಿತನಾಗಲಿ ಮೂರ್ಖನಾಗಲಿ
ಸಂಚಿತಕರ್ಮ ಉಂಡಲ್ಲದೆ ಬಿಡದು.
ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮ ಭೋಗಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಹೋಗದು—
ಎಂದು ಶ್ರುತಿ ಸಾರುತ್ತೈದಾವೆ.
ನೋಡಾ, ತಾನಾವ ಲೋಕದೊಳಗಿದ್ದರೆಯು ಬಿಡದು.
ಕರ್ಮಫಲಗೂಡಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಂಗೆ
ಆತ್ಮನೈವೇದ್ಯವ ಮಾಡಿದವನೇ ಧನ್ಯನು !

೪೨೬. ಒಲ್ಲೆನೆಂಬುದು ವೈರಾಗ್ಯ.
ಒಲಿವೆನೆಂಬುದು ಕಾಯಗುಣ.
ಆವ ಪದಾರ್ಥವಾದರೇನು
ತಾನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದುದ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ
ಭೋಗಿಸುವುದೇ ಆಚಾರ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ
ಒಲಿಸ ಬಂದ ಪ್ರಸಾದಕಾಯವ ಕೆಡಿಸಲಾಗದು.

೪೨೭. ಒಪ್ಪವ ನುಡಿವಿರಯ್ಯ ತುಪ್ಪವ ತೊಡೆದಂತೆ !
ಶರಣ ತನ್ನ ಮರೆವನೇ ಬಿನ್ನಾಣಿಯಂತೆ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಬದುಕುವನಲ್ಲದೆ
ತನ್ನ ಮರೆವನೇ ?

೪೨೮. ದಾಸೋಹವೆಂಬ ಸೋಹೆಗೊಂಡು ಹೋಗಿ
ಗುರುವ ಕಂಡೆ, ಲಿಂಗವ ಕಂಡೆ.
ಜಂಗಮವ ಕಂಡೆ ಪ್ರಸಾದವ ಕಂಡೆ
ಇಂತೀ ಚತುರ್ವಿಧ ಸಂಪನ್ನನಾದೆ ಕಾಣಾ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೨೯. ಕಿವಿಯ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು
ಸದ್ಗುರುವಿನ ವಚನದಿಂದ !
ಕಂಗಳ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು

ಸದ್ಭಕ್ತರ ಕಂಡೆನಾಗಿ !
ಕಾಯದ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು
ನಿಮ್ಮ ಚರಣವ ಮುಟ್ಟಿದೆನಾಗಿ !
ಬಾಯ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು
ನಿಮ್ಮ ಒಕ್ಕುದ ಕೊಂಡೆನಾಗಿ !
ನಾನಾ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರನುಭಾವಿಯಾಗಿ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಕೇಳಯ್ಯ
ಎನ್ನಮನದ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತ್ತು
ನೀವಲ್ಲದಿಲ್ಲೆಂದರಿದೆನಾಗಿ !

೪೩೦. ಮೋನದಲುಂಬುದು ಆಚಾರವಲ್ಲ.
ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ
ತುತ್ತಿಗೊಮ್ಮೆ ಶಿವಶರಣೆನುತ್ತಿರಬೇಕು.
ಕರಣವೃತ್ತಿಗಳಡಗುವವು,
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ನೆನೆವುತ್ತ ಉಂಡರೆ.

೪೩೧. ಶಿವಾಚಾರವೆಂಬುದೊಂದು ಬಾಳ ಬಾಯಿಧಾರೆ
ಲಿಂಗ ಮೆಚ್ಚಬೇಕು; ಜಂಗಮ ಮೆಚ್ಚಬೇಕು
ಪ್ರಸಾದ ವೆಂಚ್ಚಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತವಾಗಿರಬೇಕು.
ಬಿಚ್ಚಿ ಬೇರಾದರೆ ಮೆಚ್ಚ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೩೨. ಆವಾದ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ನಂಬಿದ ಶರಣರು
ಎಂತಿದ್ದರೇನಯ್ಯ ?
ಆವಾವ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ನಂಬಿದ ಮಹಿಮರು
ಎಂತಿದ್ದರೇನಯ್ಯ ?
ಸುಚರಿತ್ರರೆಂತಿದ್ದರೇನಯ್ಯ ?
ಅವಲೋಹವ ಕಳೆವ
ಪರುಷವೆಂತಿದ್ದರೇನಯ್ಯ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ರಸದ ವಾರಿಧಿಗಳು
ಎಂತಿದ್ದರೇನಯ್ಯ ?

೪೩೩. ನಡೆ ಚೆನ್ನ, ನುಡಿ ಚೆನ್ನ, ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನ !
ಪ್ರಮಥರೊಳಗೆ ಚೆನ್ನ, ಪುರಾತರೊಳಗೆ ಚೆನ್ನ !
ಪ್ರಸಾದಿಗಳೊಳಗೆ ಚೆನ್ನ !
ಸವಿದು ನೋಡಿ ಅಂಬಲಿ ರುಚಿಯಹಾಯಿತ್ತೆಂದು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರಿಗೆ ಬೇಕಾಯಿತ್ತೆಂದು
ಕೈದೆಗೆದ ನಮ್ಮ ಚೆನ್ನ !

೪೩೪. ಲಿಂಗವಿಕಾರಿಗೆ ಅಂಗವಿಕಾರವೆಂಬುದಿಲ್ಲ.
ಜಂಗಮವಿಕಾರಿಗೆ ಧನವಿಕಾರವೆಂಬುದಿಲ್ಲ.
ಪ್ರಸಾದವಿಕಾರಿಗೆ ಮನವಿಕಾರವೆಂಬುದಿಲ್ಲ.
ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿದಗುಣವನರಿಯದಾತನು
ಅಚ್ಚಲಿಂಗೈಕ್ಯನು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ

೪೩೫. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಪ್ರತಿಗ್ರಾಹಕನಾದ ಬಳಿಕ
ಲಿಂಗವಿರಹಿತವಾಗಿ ನಡೆವ ಪರಿಯೆಂತೊ ?
ಲಿಂಗವಿರಹಿತವಾಗಿ ನುಡಿವ ಪರಿಯೆಂತೊ ?
ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಸಂಖವನು
ಲಿಂಗವಿರಹಿತವಾಗಿ ಭುಂಜಿಸಲಾಗದು !
"ಲಿಂಗವಿರಹಿತವಾಗಿ ಉಗುಳ ನುಂಗಲಾಗದು"!
ಇತೆಂದುದು ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ವಚನ.

೪೩೬. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಗೀತವ ಹಾಡಿ ಅರ್ಥವಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಫಲವೇನು
ಮುಟ್ಟುವ ತೆರನನರಿಯದನ್ನಕ ?
ಕಟ್ಟಿದರೇನು ಬಿಟ್ಟರೇನು
ಮನವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟದನ್ನಕ ?
ಮಾತಿನಲೆ ಒಲಿಸಿ ವಂಹತ್ತುಪ್ಪ ಲಿಂಗವ ಕಂಡೆನೆಂಬ
ಪಾತಕರ ಮೆಚ್ಚ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ

೪೩೭. ಶ್ವಾನಜ್ಞಾನ, ಗಜಜ್ಞಾನ, ಕುಕ್ಕುಟಜ್ಞಾನವೆಂಬ
ಜ್ಞಾನತ್ರಯಂಗಳೇಕಾದವು ?!
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನಿಮ್ಮನರಿಯದ ಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲ ಅಜ್ಞಾನ !

೪೩೮. ಕಬ್ಬುನ ಪರುಷವೇದಿಯಾದರೇನು ? !
ಕಬ್ಬುನ ಹೊನ್ನಾಗದೊಡೆ ಪರುಷವದೇಕೋ ?
ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಹರಿಯದೊಡೆ
ಆ ಜ್ಯೋತಿಯದೇಕೋ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ ಮನಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಿ
ಕರ್ಮ ಹರಿಯದೊಡೆ ಆ ಪೂಜೆಯದೇಕೋ ?

೪೩೯. ಅಹಂಕಾರ ಮನವನಿಂಬುಗೊಂಡಲ್ಲಿ
ಲಿಂಗ ತಾನೆಲ್ಲಿಪ್ಪುದೋ ?
ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಎಡೆಗುಡದೆ
ಲಿಂಗತನುವಾಗಿರಬೇಕು !
ಅಹಂಕಾರರಹಿತನಾದಲ್ಲಿ
ಸನ್ನಿಹಿತ ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ

೪೪೦. ನುಡಿದರೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದಂತಿರಬೇಕು !
ನುಡಿದರೆ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ದೀಪ್ತಿಯಂತಿರಬೇಕು !
ನುಡಿದರೆ ಸ್ಫಟಿಕದ ಶಲಾಕೆಯಂತಿರಬೇಕು !
ನುಡಿದರೆ ಲಿಂಗ ಮೆಚ್ಚಿ ಅಹುದೆನಬೇಕು !
ನುಡಿಯೊಳಗಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ
ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವನೆಂತೊಲಿವನಯ್ಯ ?

೪೪೧. ಅರಿದರಿದು ಸಮಗಾಣಿಸಬಾರದು !
ತ್ರಾಸಿನ ಕಟ್ಟಳೆಯಂತಿನಿತಿನಿತು ವೆಗ್ಗಳವಾದರೆ
ಈಶ್ವರನು ಪೊಡೆಯಿಕ್ಕದೆ ಮಾಣುವನೆ ?
ಪಾತ್ರಾಪಾತ್ರವೆಂದು ಕಂಡರೆ
ಶಿವನೆಂತು ಮೆಚ್ಚುವನೊ ?
ಜೀವಜೀವಾತ್ಮವ ಸರಿಯೆಂದು ಕಂಡರೆ
ಸಮವೇದಿಸದಿಪ್ಪನೇ ಶಿವನು ?
ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ
"ಯಂತ್ರ ಜೀವಸ್ತತ್ರ ಶಿವ"ನೆಂದು
ಸರ್ವಜೀವದಯಾಪಾರಿಯಾದರೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನು
ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಬಂದು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳದಿಪ್ಪನೆ ?

೪೪೨. ಮುತ್ತು ಉದಕದಲಾಗದು,
ಉದಕ ಮುತ್ತಿನೊಲಾಗದು,
ತತ್ತ್ವಘಟಿಸಿದ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲಲ್ಲದೆ !

ಚಿತ್ತವೇದ್ಯವಾಗದು ಸದ್ಗುರುವಿನ ಕರುಣಕಲ್ಲದೆ,
ಕರ್ತೃ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ
ಒಲವಿನ ದಯದ ಚಿತ್ತವಿಡಿದಂಗಲ್ಲದೆ
ಶಿವತತ್ತ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗದು.

೪೪೩. ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಲವಿಲ್ಲದನ್ನಕ
ಶೈತ್ಯವ ತೋರುವ ಪರಿಯೆಂತೋ ?
ಸೂರ್ಯಕಾಂತದ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದನ್ನಕ
ಉಷ್ಣವ ತೋರುವ ಪರಿಯೆಂತೋ ?
ಶರಣಂಗೆ ಭಕ್ತಿಕಾಯವಿಲ್ಲದನ್ನಕ
ಕೂಡಲ ಸಂಗನನರಿವ ಪರಿಯೆಂತೋ ?

೪೪೪. ಮುನ್ನೂರರುವತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ
ಬಾಯ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿಪ್ಪುದೇ ಸಿಂಪು ?
ಅದು ಸ್ವಾತಿಗಲ್ಲದೆ ಬಾಯ್ದೆರೆಯದು ಕೇಳಾ ಕೇಳು ತಂದೆ !
ಎಲ್ಲವಕ್ಕೆ ಬಾಯ ಬಿಟ್ಟರೆ
ತಾನೆಲ್ಲಿಯ ಮುತ್ತಪ್ಪುದು ?
ಪರಮಂಗಲ್ಲದೆ ಹರುಷವಿಲ್ಲೆಂದು
ಕರಣಾದಿ ಗುಣಂಗಳ ಮರೆದರು ;
ಇದುಕಾರಣ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು
ಸಪ್ತವ್ಯಸನಿಗಳಲ್ಲಾಗಿ.

೪೪೫. ವೈಗೆ ಕಾಹ ಹೇಳುವರಲ್ಲದೆ,
ಮನಕ್ಕೆ ಕಾಹ ಹೇಳುವರೆ ?
ಅಣಕದ ಗಂಡನ ಹೊಸ ಪರಿಯ ನೋಡಾ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೆನ್ನ ಮನವ ನಂಬದೆ
ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಲೇಸ ಕಾಹ ಹೇಳಿದನು.

೪೪೬. ಬೆಳಗಿನೊಳಗಣ ಮಹಾಬೆಳಗು ! ಶಿವಶಿವಾ !!
ಪರಮಾಶ್ರಯವೆ ತಾನಾಗಿ,
ಶತಪತ್ರಕಮಳಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧನಾಗಿಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೪೭. ತಮತಮಗೆಲ್ಲ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣವರು !
ತಮತಮಗೆಲ್ಲ ನಂದಿವಾಹನರು !
ತಮತಮಗೆಲ್ಲ ಖಟ್ವಾಂಗಕಪಾಲ ತ್ರಿಶೂಲಧರರು !
ದೇವರಾರು ಭಕ್ತರಾರು ಹೇಳಿರಯ್ಯ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು ಸ್ವತಂತ್ರರು !
ಎನ್ನ ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಬಸವನೆನಿಸಯ್ಯ !

೪೪೮. ಉಳ್ಳವರು ಶಿವಾಲಯವ ಮಾಡಿಹರು !
ನಾನೇನ ಮಾಡುವೆ ? ಬಡವನಯ್ಯ !
ಎನ್ನ ಕಾಲೇ ಕಂಬ, ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ,
ಶಿರವೇ ಹೊನ್ನ ಕಳಶವಯ್ಯ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಕೇಳಯ್ಯ,
ಸ್ಥಾವರಕ್ಕಳಿವುಂಟು, ಜಂಗಮಕ್ಕಳಿವಿಲ್ಲ !

೪೪೯. ಗುರು ಮುನಿದರೆ ಒಂದು ದಿನ ತಾಳುವೆ.
ಲಿಂಗ ಮುನಿದರೆ ದಿನವರೆ ತಾಳುವೆ.
ಜಂಗಮ ಮುನಿದರೆ
ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವ ತಾಳಿದೆನಾದರೆ
ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣದ ಹೋಕು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೫೦. ರಚ್ಚೆಯ ನೆರವಿಗೆ ನಾಡನುಡಿ ಇಲ್ಲದಿಹುದೆ ?
ಅದರಂತೆನಬಹುದೇ ಸಜ್ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯು ?
ಅದರಂತೆನಬಹುದೇ ಭಕ್ತಿರತಿಯು ?
ಕರುಳ ಕಲೆ ಪ್ರಕಟಿತ ಉಂಟೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?

೪೫೧. ಭೂತ ಒಲಿದು ಆತ್ಮನ ಸೋಂಕಿದ ಬಳಿಕ
ಭೂತದ ಗುಣವಲ್ಲದೆ, ಆತ್ಮನ ಗುಣವುಂಟೆ ?
ಗುರುಕಾರುಣ್ಯವಾಗಿ,
ಹಸ್ತಮಸ್ತಕಸಂಯೋಗವಾದ ಬಳಿಕ

ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮವೇ ಗತಿಯಾಗಿದ್ದ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೫೨. ಮಾಡುವಾತ ನಾನಲ್ಲಯ್ಯ,
ನೀಡುವಾತ ನಾನಲ್ಲಯ್ಯ,
ಬೇಡುವಾತ ನಾನಲ್ಲಯ್ಯ,
ನಿಮ್ಮ ಕಾರುಣ್ಯವಲ್ಲದೆ, ಎಲೆ ದೇವಾ !
ಮನೆಯ ತೊತ್ತಲಸಿದರೆ ಒಡತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಬಂತೆ
ನಿನಗೆ ನೀ ಮಾಡಿಕೋ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ !

೪೫೩. ಪರಿಯಾಣವೇ ಭಾಜನವೆಂಬರು
ಪರಿಯಾಣ ಭಾಜನವಲ್ಲ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ !
ತನ್ನ ಮನವೇ ಭಾಜನ !
ಪ್ರಾಣವನು ಬೀಸರವೋಗದೆ
ಮೀಸಲಾಗರ್ಪಿಸಬಲ್ಲಡೆ,
ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೫೪. ಜ್ಞಾನದ ಬಲದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನದ ಕೇಡು ನೋಡಯ್ಯ.
ಜ್ಯೋತಿಯ ಬಲದಿಂದ ತಮಂಧದ ಕೇಡು ನೋಡಯ್ಯ.
ಸತ್ಯದ ಬಲದಿಂದ ಅಸತ್ಯದ ಕೇಡು ನೋಡಯ್ಯ.
ಪರುಷದ ಬಲದಿಂದ ಅವಲೋಹದ ಕೇಡು ನೋಡಯ್ಯ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರನುಭಾವದಿಂದ
ಎನ್ನ ಭವದ ಕೇಡು ನೋಡಯ್ಯ.

೪೫೫. ಆಲಿಕಲ್ಲ ಹರಳಿನಂತೆ,
ಅರಗಿನ ಪುತ್ಥಳಿಯಂತೆ
ತನು ಕರಗಿ ನೆರೆವ ಸುಖವ ನಾನೇನೆಂಬೆ !
ಕಡೆಗೋಡಿವರಿದವೆನಗಯ್ಯ ನಯನದ ಸುಖಜಲಂಗಳು !
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ ಮುಟ್ಟಿ
ನೆರೆವ ಸುಖವನಾರಿಗೇನೆಂಬೆ !

೪೫೬. ನಾಲಗೆ ತಾಗಿದ ರುಚಿಗೆ ಮನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ!
ಸಾಲದೇ ಅಯ್ಯ!
ಮಾಲೆಗಾರನ ಕೇಳಿ ನನೆಯರಳುವುದೇ ?
ಆಗಮವನಿದಿರಿಂಗೆ ತೋರುವುದು ಆಚಾರವೇ ಅಯ್ಯ ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಕೂಡಿದ
ಕೂಟದ ಕರುಳ ಕಲೆಯನು
ಇದಿರಿಂಗೆ ತೋರುವುದು ಆಚಾರವೇ ಅಯ್ಯ ?

೪೫೭. ಎಲ್ಲ ಗಂಡರ ಪರಿಯಂತಲ್ಲ ನೋಡವ್ವ ನನ್ನ ನಲ್ಲ!
ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಸುಳಿದು ಸಿಂಗರವ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ;
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಬೈಚಿಟ್ಟನಾಗಿ !

೪೫೮. ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಕರೆವಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದನೋ
ಈರೇಳು ಭುವನಂಗಳ ಒಳಗೊಂಡಿಪ್ಪ ದಿವ್ಯವಸ್ತು ?
ಮತ್ತೆ, ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಬಿಡುವಾಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದನೋ
ಮುಳ್ಳೂರ ತೆರಹಿಲ್ಲದಿಪ್ಪ ಅಖಂಡವಸ್ತು ?
ಬರಿಯ ಮಾತಿನ ಬಳಕೆಯ ತೂತಿನ ಜ್ಞಾನವ ಬಿಟ್ಟು
ನೆಟ್ಟನೆ ತನ್ನ ಕರಸ್ಥಳದೊಳಗಿರುತಿಪ್ಪ
ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಲು
ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಮನ–ಸಂಧಾನವಾಗಿ ದಿವ್ಯನಿಶ್ಚಯ ಒದಗೆ
ಆ ದಿವ್ಯ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಕುಳವಡಗಿ ಅದ್ವೈತವಪ್ಪುದು !
ಇದು ಕಾರಣ, ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು
ಆಹ್ವಾನ–ವಿಸರ್ಜನವೆಂಬುಭಯ ಜಡತೆಯ ಬಿಟ್ಟು
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಅವರೇ
ಸ್ವಯಲಿಂಗವಾದರು ಕಾಣಿರೋ !

೪೫೯. ಎನ್ನ ಗಂಡ ಬರಬೇಕೆಂದು
ಎನ್ನ ಅಂತರಂಗವೆಂಬ ಮನೆಯ ತೆರಹುಮಾಡಿ
ಅಷ್ಟದಳಕಮಲವೆಂಬ ಓವರಿಯೊಳಗೆ
ನಿಜನಿವಾಸವೆಂಬ ಹಾಸುಗೆಯ ಹಾಸಿ
ಧ್ಯಾನಮೌನವೆಂಬ ಮೇಲುಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ

ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ದೀಪವ ಬೆಳಗಿ
ನಿಷ್ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂಬುಪಕರಣಂಗಳ ಹರಹಿಕೊಂಡು
ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರವೆಂಬ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು
ಕಂಗಳೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಹಾರುತಿರ್ದೆನಯ್ಯಾ !
"ನಾನು ಬಾರೆನೆಂದು ಉಮ್ಮಳಿಸಿಹ"ನೆಂದು
ತಾನೇ ಬಂದು ಎನ್ನ ಹೃದಯಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡರೆ
ಎನ್ನ ಮನದ ಬಯಕೆ ಸಯವಾಯಿತ್ತು.
ಹಿಂದೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದಿಂದಿದ್ದ ಚಿಂತೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಯಿತ್ತು !
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಕೃಪಾಮೂರ್ತಿಯಾದ ಕಾರಣ,
ಆನು ಬದುಕಿದೆನು.

೪೬೦. ಕಾಯವೆಂಬ ಘಟಕ್ಕೆ
ಚೈತನ್ಯವೇ ಸಯಿದಾನ,
ಸಮತೆ ಎಂಬ ಜಲ,
ಕರಣಾದಿಗಳೇ ಸ್ರವಣ.
ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯನಿಕ್ಕಿ
ಮತಿಯೆಂಬ ಸಟ್ಟುಗದಲ್ಲಿ ಘಟ್ಟಿಸಿ,
ಪಾಕಕ್ಕೆ ತಂದು, ಭಾವದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ಪರಿಣಾಮದೋಗರವ ನೀಡಿದರೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಂಗೆ ಆರೋಗಣೆಯಾಯಿತ್ತು.

೪೬೧. ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಸ್ಥಾನನಿಧಿ !
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ !
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನಿಧಿಯು ನಿಧಾನ ! ನೋಡಾ !
ಆತನಿರವೇ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ,

ಶರಣಸ್ಥಲ

೪೬೨. ಧನದಲ್ಲಿ ಶುಚಿ, ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯ
ಇದಾವಂಗಳವಡುವುದಯ್ಯ ?
ನಿಧಾನ ತಪ್ಪಿ ಬಂದರೆ ಒಲ್ಲೆನೆಂಬವರಿಲ್ಲ !
ಪ್ರಮಾದ ವಶ ಬಂದರೆ ಹುಸಿಯೆನೆಂಬವರಿಲ್ಲ !
ನಿರಾಶೆ, ನಿರ್ಭಯಂ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನೀನೊಲಿದ ಶರಣಂಗಲ್ಲದಿಲ್ಲ !

೪೬೩. ಹಲಬರ ನುಂಗಿದ ಹಾವಿಂಗೆ ತಲೆ_ಬಾಲವಿಲ್ಲ ನೋಡಾ !
ಕೊಲುವುದು ತ್ರೈಜಗವೆಲ್ಲವ !
ತನಗೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಳಯವಿಲ್ಲ ! !
ನಾಕಡಿಯುನೆಯ್ದ್ದದಂ,
ಲೋಕದ ಕಡೆಯನೇ ಕಾಬುದು !
ಸೂಕ್ಷ್ಮಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆವುದು,
ತನಗೆ ಬೇರೊಡಲಿಲ್ಲ !
ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಗಾರುಡಿಗನ ನುಂಗಿತ್ತು
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಲ್ಲದುಳಿದವರ.

೪೬೪. ಉಂಬ ಬಟ್ಟಲು ಬೇರೆ ಕಂಚಲ್ಲ !
ನೋಡುವ ದರ್ಪಣ ಬೇರೆ ಕಂಚಲ್ಲ !
ಭಾಂಡ, ಭಾಜನ ಒಂದೆ !
ಬೆಳಗೆ ಕನ್ನಡಿಯೆನಿಸಿತ್ತಯ್ಯ !
ಅರಿದರೆ ಶರಣನು, ಮರೆದರೆ ಮಾನವನು !
ಮರೆಯದೆ ಪೂಜಿಸು ಕೂಡಲ ಸಂಗನ.

೪೬೫. ಕೆರೆ ಹಳ್ಳ ಭಾವಿಗಳು ಮೈದೆಗೆದರೆ
ಗುಳ್ಳೆ, ಗೊರಚೆ, ಚಿಪ್ಪು ಕಾಣಬಹವು !
ವಾರಿಧಿ ಮೈದೆಗೆದರೆ

ರತ್ನ ಮುತ್ತುಗಳು ಕಾಣಬಹವು !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು
ಮನದೆರೆದು ಮಾತನಾಡಿದರೆ
ಲಿಂಗವೇ ಕಾಣ ಬಹುದು !

೪೬೬. ನಾರುಳಿಯು ಹಣಿದವನಾರಾದರೆಯು ಆದರೆ
ನಾರುಳಿದರೆ ಮುಂದೆ ಅಂಕುರಿತ ಫಲ ತಪ್ಪದು !
ಮಾಡುವನ್ನಕ ಫಲದಾಯಕ.
ಮಾಟವರತು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಯುವಾದರೆ
ಆತನೇ ಅಚ್ಚ ಶರಣನಯ್ಯ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೬೭. ಐದು ಮಾನವ ಕುಟ್ಟಿ
ಒಂದು ಮಾನವ ಮಾಡ ಕಂಡೆಯಾ ಮಂದವಳಿಗೆ !
ಇದು ನಮ್ಮ ಬಾಳುವೆ ಮದವಳಿಗೆ !
ಇದು ನಮ್ಮ ವಿಸ್ತಾರ ಮದವಳಿಗೆ !
ಮಂದವಳಿದು ನಿಜವುಳಿದ ಬಳಿಕ
ಅದು ಸತ್ಯ ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ.

೪೬೮. ಕುಲಮಂದವಳಿಯುದನ್ನಕ ಶರಣನಾಗಲೇಕೆ ?
ವಿಧಿವಶ ಬಿಡದನ್ನಕ ಭಕ್ತನಾಗಲೇಕೆ ?
ಹಮ್ಮಿನ ಸೊಮ್ಮಿನ ಸಂಬಂಧ ಬಿಟ್ಟು
ಕಿಂಕರರ ಕಿಂಕರನಾಗಿರಬೇಕು.
ಹೆಪ್ಪನೆರೆದ ಹಾಲು ಕೆಟ್ಟು
ತುಪ್ಪವಪ್ಪಂತೆಯಿಪ್ಪರು,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು.

೪೬೯. ಮಣ್ಣ ಮಡಕೆ ಮಣ್ಣಾಗದು ಕ್ರೀಯುಳಿದು.
ಬೆಣ್ಣೆ ಕರಗಿ ತುಪ್ಪವಾಗಿ
ಮರಳಿ ಬೆಣ್ಣೆಯಾಗದು ಕ್ರೀಯುಳಿದು,
ಹೊನ್ನು ಕಬ್ಬುನವಾಗದು ಕ್ರೀಯುಳಿದು,

ಮುತ್ತು ನೀರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮತ್ತೆ ನೀರಾಗದು ಕ್ರೀಯುಳಿದು.
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣನಾಗಿ
ಮರಳಿ ಮಾನವನಾಗ ಕ್ರೀಯುಳಿದು.

೪೭೦. ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ,
ಗುರುಕರುಣವಿಡಿದಂಗೆ ಬಂಧನವೆಲ್ಲಿಯದೊ,
ಭವಬಂಧನವೆಲ್ಲಿಯದೋ,
ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪವೆಂಬ ಸಂದೇಹವ ಕಳೆದುಳದವಂಗೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ
ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಣದೇ ನೆನೆವಂಗೆ ?

೪೭೧. ಲಗ್ನವೆಲ್ಲಿಯದೋ
ವಿಘ್ನವೆಲ್ಲಿಯದೊ ಸಂಗಯ್ಯ ?
ದೋಷವೆಲ್ಲಿಯದೋ
ದುರಿತವೆಲ್ಲಿಯದೋ ಸಂಗಯ್ಯ ?
ನಿಮ್ಮ ಮಾಣದೆ ನೆನೆವಂಗೆ
ಭವಕರ್ಮವೆಲ್ಲಿಯದೋ ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ !

೪೭೨. ಶರಣ ನಿದ್ರೆಗೈದರೆ ಜಪ ಕಾಣಿರೋ !
ಶರಣನೆದ್ದು ಕುಳಿತರೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಕಾಣಿರೋ !
ಶರಣ ನಡೆದುದೇ ಪಾವನ ಕಾಣಿರೋ !
ಶರಣ ನುಡಿದುದೇ ಶಿವತತ್ವಕಾಣಿರೋ
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣನ ಕಾಯವೇ
ಕೈಲಾಸ ಕಾಣಿರೋ !

೪೭೩. ಸಮುದ್ರ ಘನವೆಂಬೆನೆ ?
ಧರೆಯ ಮೇಲಡಗಿತ್ತು !
ಧರೆ ಘನವೆಂಬೆನೆ ?
ನಾಗೇಂದ್ರನ ಫಣಾಮಣಿಯ ಮೇಲಡಗಿತ್ತು !
ನಾಗೇಂದ್ರ ಘನವೆಂಬೆನೆ ?
ಪಾರ್ವತಿಯ ಕಿರುಗುಣಿಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಯಿತ್ತು !
ಅಂಥ ಪಾರ್ವತಿ ಘನವೆಂಬೆನೆ ?

ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾದಳು !
ಅಂಥ ಪರಮೇಶ್ವರ ಘನವೆಂಬೆನೆ ?
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ
ಮನದ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲಡಗಿದನು !

೪೭೪. ನೆಲನೊಂದೇ ಹೊಲೆಗೇರಿ, ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ !
ಜಲವೊಂದೇ ಶೌಚಾಚಮನಕ್ಕೆ !
ಕುಲವೊಂದೇ ತನ್ನ ತಾನರಿದವಂಗೆ !
ಫಲವೊಂದೇ ಷಡುದರ್ಶನ ಮುಕ್ತಿಗೆ !
ನಿಲವೊಂದೇ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ನಿಮ್ಮನರಿದವಂಗೆ.

೪೭೫. ಅಯ್ಯಾ, ಸಜ್ಜನ ಸದ್ಭಕ್ತರ ಸಂಗದಿಂದ
ಮಹಾನುಭಾವರ ಕಾಣಬಹುದು !
ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಂಗದಿಂದ
ಶ್ರೀಗುರುವನರಿಯಬಹುದು !
ಲಿಂಗವನರಿಯಬಹುದು ಜಂಗಮವನರಿಯಬಹುದು !
ಪ್ರಸಾದವನರಿಯಬಹುದು ! ತನ್ನ ತಾನರಿಯಬಹುದು !!
ಇದು ಕಾರಣ ಸದ್ಭಕ್ತರ ಸಂಗವ ಕರುಣಿಸು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ !

೪೭೬. ಕುಂಡಲಿಗನೊಂದು ಕೀಡೆಯ ತಂದು
ತನ್ನಂತೆ ಮಾಡಿತಲ್ಲ !
ಎಲೆ ಮಾನವಾ, ಕೇಳಿ ನಂಬಯ್ಯ !
ನೋಡಿ ನಂಬಯ್ಯ, ಎಲೆ ಮಾನವ !
"ತ್ವಚ್ಚಿಂತಯಾ ಮಹಾದೇವ !
ತ್ವಮೇವಾಸ್ಮಿ ನ ಸಂಶಯಃ !
ಭ್ರಮದ್ ಭ್ರಮರಚಿಂತಾಯಾಂ
ಕೀಟೋಪಿ ಭ್ರಮರಾಯತೇ" !!
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಅನುಭಾವ
ಇದರಿಂದ ಕಿರುಕುಳವೆ ಎಲೆ ಮಾನವಾ ? !

೪೭೭. ಮರಮರನ ಮಥನದಿಂದಗ್ನಿ ಹುಟ್ಟಿ,
ಆ ಮರನೆಲ್ಲವ ಸುಡದಿಪ್ಪುದೆ ?
ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಂಗದಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಹುಟ್ಟಿ
ಎನ್ನ ತನುಗುಣವೆಲ್ಲವ ಸುಡದಿಪ್ಪುದೆ ?
ಇದು ಕಾರಣ,
ಮಹಾನುಭಾವರ ತೋರಿಸು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೭೮. ಅರಿದುದ ಅರಿಯಲೊಲ್ಲದು ! ಅದೆಂತಯ್ಯ ?
ಮರೆದುದ ಮರೆಯಲೊಲ್ಲದು ! ಅದೆಂತಯ್ಯ
ಅರಿದು ಮರೆದ ಮನವ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ತಾನೇ ಬಲ್ಲ.

೪೭೯. ಮೀಸಲು ಬೀಸರವೋದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ !
ಕಾಲಂ ತಾಗಿದ ಅಗ್ಘವಣಿ,
ಕೈ ಮುಟ್ಟಿದರ್ಪಿತ,
ಮನ ಮುಟ್ಟಿದಾರೋಗಣೆಯನೆಂತಂ ಘನವೆಂಬೆನಯ್ಯ ! ?
ಬಂದ ಪರಿಯಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಿ
ನಿಂದ ಪರಿಯಲಿ ನಿಜವಹಾಡಿ
ಆನೆಂದ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಕೋ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ !

೪೮೦. ಹಾಲೆಂಜಲಂ ವತ್ಸನ !
ಉದಕವೆಂಜಲು ಮತ್ಸ್ಯದ !
ಪುಷ್ಪವೆಂಜಲು ತುಂಬಿಯ !
ಎಂತು ಪೂಜಿಸುವೆನಯ್ಯ !
ಶಿವಶಿವಾ ! ಎಂತು ಪೂಜಿಸುವೆ ?
ಈ ಎಂಜಲವನತಿಗಳೆವರೆ ಎನ್ನಳವಲ್ಲ.
ಬಂದುದ ಕೈಕೋ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೮೧. ದಿಟ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಸಟೆ ಮಾಡಿ ಕಳೆವೆ.
ಸಟೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ದಿಟ ಮಾಡಿ ಕಳೆವೆ.

ಏನೆಂಬೆನೆಂತೆಂಬೆ !
ಸುಖಕ್ಕೆ ತುಂಬಿದ ದೀವಿಗೆ ಮನೆಯೆಲ್ಲವ ಸುಟ್ಟಂತೆ
ಆನು ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿ
ಎನಗಿಂತಾಯಿತ್ತು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೮೨. ಎಂಬತ್ತೆಂಟು ಪವಾಡವ ಮೆರೆದು
ಹಗರಣದ ಚೋಹದಂತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ :
ತನುವಿನೊಳಗೆ ಮನ ಸಿಲುಕದೆ,
ಮನದೊಳಗೆ ತನು ಸಿಲುಕದೆ,
ತನು ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತ್ತು !
ಮನ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಂಕಿತ್ತು
ನಾನೇತರಲ್ಲಿ ನೆನೆವೆನಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ? !

೪೮೩. ಬಸವ ಬಾರಯ್ಯ,
ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದೊಳಗೆ ಭಕ್ತರಂಟೆ ಹೇಳಯ್ಯ ?
ಮತ್ತಾರು ಇಲ್ಲಯ್ಯ, ಮತ್ತಾರಂ ಇಲ್ಲಯ್ಯ !
ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಭಕ್ತನು,
ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದೊಳಗಣ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ
ಜಂಗಮಲಿಂಗ ನೀನೇ ಅಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ! !

೪೮೪. ಭಕ್ತ, ಮಾಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ,
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣನೈಕ್ಯನಂ
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಆದೆನೆಂಬನ್ನಬರ,
ನಾನು ವಜ್ರದೇಹಿಯೆ ?
ನಾನೇನು ಅಮೃತವ ಸೇವಿಸಿದೆನೆ ?
ನಾನು ಮರುಜೇವಣಿಯ ಕೊಂಡೆನೆ ?
ನುಡಿದ ನುಡಿಯೊಳಗೆ ಷಡುಸ್ಥಲ ಬಂದು
ನನ್ನ ಮನವನಿಂಬುಗೊಳದಿದ್ದರೆ
ಸುಡುವೆನೀ ತನುವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ.

೪೮೫. ತಾಪತ್ರಯವೆಂದರೆ ರೂಪ ಕಾಣಂತ್ತ ಕನಲಿದ !
ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಶಿವಕಳೆಯುದ ಕರಡಿಗೆಯನೆ ಮುರಿದ !
ಧೂಪಗುಂಡಿಗೆಯನೊಡೆದ !
ದೀಪದಾರತಿಯಂ ನಂದಿಸಿದ !
ಬಹ ಪರಿಣಾಮದೋಗರವ ತುಡುಕಿದ !
ಪಾಪಕರ್ಮ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ,
ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

೪೮೬. ಜಗವ ಸುತ್ತಿಪ್ಪುದಂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಯ್ಯ,
ನಿನ್ನ ಸುತ್ತಿಪ್ಪುದು ಎನ್ನ ಮನ ನೋಡಯ್ಯ !
ನೀನು ಜಗಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಿದನು,
ನಾನು ನಿನಗೆ ಬಲ್ಲಿದನು ಕಂಡಯ್ಯ !
ಕರಿಯು ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಡಗಿದಂತಯ್ಯ–
ಎನ್ನೊಳಗೆ ನೀನಡಗಿದೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೮೭. ಎಲ್ಲರ ಗಂಡರು ಬೇಂಟೆಯು ಹೋದರು.
ನೀನೇಕೆ ಹೋಗೆ ಎಲೆ ಗಂಡನೆ ?
ಸತ್ತುದ ತಾರದಿರು ; ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ ಕೊಲ್ಲದಿರು !
ಆಡಗಿಲ್ಲದೆ ಮನೆಗೆ ಬಾರದಿರು !
ದೇವರ ಧರ್ಮದಲೊಂದು
ಬೇಂಟೆ ದೊರೆಕೊಂಡರೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಂಗರ್ಪಿತ ಮಾಡುವೆ ಎಲೆ ಗಂಡನೆ.

೪೮೮. ಗ್ರಹ ಬಂದು ಆವರಿಸಲೊಡನೆ ತನ್ನ ಮರಸುವುದು ;
ಮತ್ತೊಂದಕಿಂಬುಗೊಡಲೀಯದಯ್ಯ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ದೇವನ ಅರಿವು
ಅನುಪಮವಾಗಲೊಡನೆ,
ಬೆವಹಾರದೊಳಗಿರಲೀಯದಯ್ಯ !

೪೮೯. ಮನೆಯು ಗಂಡನ ಮನೆವಾರ್ತೆಯನೇನ ಹೇಳುವೆನವ್ವ !
ಅಂಗವಿದ್ಯವನೊಲ್ಲ,
ಕಂಗಳೊಳಗಣ ಕಸವ ಕಳೆದಲ್ಲದೆ ನೋಡಲೀಯ !

ಕಯ್ಯ ತೊಳೆದಲ್ಲದೆ ಮುಟ್ಟಲೀಯ,
ಕಾಲ ತೊಳೆದಲ್ಲದೆ ಹೊದ್ದಲೀಯ.
ಇಂತೀ ಸರ್ವಾಂಗ ತಲೆದೊಳೆದ ಕಾರಣ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೆನ್ನ
ಕೂಡಿಕೊಂಡನವ್ವ,

೪೯೦. ಅಯ್ಯ, ನೀ ಮಾಡಲಾದ ಜಗತ್ತು,
ಅಯ್ಯ, ನೀ ಮಾಡಲಾದ ಸಂಸಾರ ;
ಅಯ್ಯ, ನೀ ಮಾಡಲಾದ ಮರವೆ ;
ಅಯ್ಯ, ನೀ ಮಾಡಲಾದ ದುಃಖ !
ಅಯ್ಯ, ನೀ ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ತಾಮಸವಯ್ಯ !
ನಾನೀ ಮಾಯೆಯ ಗೆದ್ದೆನೆಂಬ ಹಮ್ಮಿದೇಕೆ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?

೪೯೧. ಅರತುದಯ್ಯ ಅಂಗಗುಣ, ಒರೆತುದಯ್ಯ ಭಕ್ತಿರಸ !
ಆವರಿಸಿತಯ್ಯ ಅಂಗ ಲಿಂಗವನು !
ಏನೆಂದರಿಯೆನಯ್ಯ ಲೋಕ–ಲೌಕಿಕದ ಮಂದವ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ, ನಿಮ್ಮ ಕರುಣವೆನ್ನನೆಡೆಗೊಂಡಿತ್ತಾಗಿ !

೪೯೨. ಪೂಜೆಯುಳ್ಳನ್ನಬರ ಲಿಂಗವ ಹಾಡಿದೆ !
ಮಾಟವುಳ್ಳನ್ನಬರ ಜಂಗಮವ ಹಾಡಿದೆ !
ಜಿಹ್ವೆಯುಳ್ಳನ್ನಬರ ಪ್ರಸಾದವ ಹಾಡಿದೆ !
ಈ ತ್ರಿವಿಧ ನಾಸ್ತಿಯಾದ ಬಳಿಕ
ಎನ್ನ ನಾ ಹಾಡಿಕೊಂಡೆ ಕಾಣಾ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ

೪೯೩. ಮರಳುಂ ತಲೆ, ಹುರುಳು ತಲೆ ನೀನೇ ದೇವ
ಹೆಂಗೂಸು ಗಂಡುಗೂಸು ನೀನೇ ದೇವ
ಎಮ್ಮಕ್ಕನ ಗಂಡ ನೀನೇ ದೇವ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ,
ಭ್ರಾಂತಳಿದು ಭಾವ ನಿಂದುದಾಗಿ

೪೯೪. ಉಮಾದಿನಾಥರು ಕೋಟಿ,
ಪಂಚವಕ್ತ್ರರು ಕೋಟಿ,
ನಂದಿವಾಹನರೊಂದು ಕೋಟಿ ನೋಡಯ್ಯ !
ಸದಾಶಿವರೊಂದುಕೋಟಿ
ಗಂಗೆವಾಳುಕಸಮಾರುದ್ರರು ಇವರೆಲ್ಲರು
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯರಲ್ಲದೆ
ಸಮರಸವೇದ್ಯರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ !

೪೯೫. ಬಯಲ ರೂಪಮಾಡಬಲ್ಲಾತನೇ ಶರಣನು.
ಆ ರೂಪ ಬಯಲ ಮಾಡಬಲ್ಲಾತನೇ ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿ.
ಬಯಲ ರೂಪಮಾಡಲರಿಯದಿದ್ದರೆ
ಎಂತು ಶರಣನೆಂಬೆ ?
ಆ ರೂಪ ಬಯಲ ಮಾಡಲರಿಯದಿದ್ದರೆ
ಎಂತು ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಯೆಂಬೆ ?
ಈ ಉಭಯವೊಂದಾದರೆ
ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ತೆರಹುಂಟೇ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ?

೪೯೬. ದೇವಲೋಕ, ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಂಬ
ಸೀಮೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ ಕೇವಲ ಶರಣನಾಗಲರಿಯ.
ಸತ್ತು ಬೆರೆಸಿಹೆನೆಂದರೆ
ಕಬ್ಬಿನ ತುಧಿಯ ಮೆಲಿದಂತೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೪೯೭. ಏನನಾದರೆಯು ಸಾಧಿಸಬಹುದು !
ಮಂತ್ರೇನನಾದರೆಯು ಸಾಧಿಸಬಹುದಯ್ಯ !
ತಾನಾರೆಂಬುದ ಸಾಧಿಸಬಾರದು,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ
ಕರುಣವುಳ್ಳವಂಗಲ್ಲದೆ !

೪೯೮. ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವಾದುದಕ್ಕೆ ಇದು ಚಿಹ್ನ !
ಹಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದ ಹಿಡಿಯಲೇ ಬೇಕು.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ ಕೇಳಯ್ಯ
ಕಿಚ್ಚಿನೊಳಗೆ ಕೋಲ ಬೈಚಿಟ್ಟಂತಿರಬೇಕು.

೪೯೯. ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಫಲವೇನಯ್ಯ
ಸಮರತಿ, ಸಮಕಳೆ, ಸಮಸುಖವರಿಯದನ್ನಕ ?
ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಫಲವೇನಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರ ಪೂಜಿಸಿ
ನದಿಯೊಳಗೆ ನದಿ ಬೆರಸಿದಂತಾಗದನ್ನಕ ?

೫೦೦. ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವ ಮಹಿಮರೆಲ್ಲರೂ
ಸಲಿಗೆವಂತರಾಗಿ ಒಳಗೈದಾರೆ.
ಆನು ದೇವಾ ಹೊರಗಳವನು !
ಸಂಬೋಳಿಯೆನುತ್ತ, ಇಂಬಿನಲ್ಲಿದೇನೆ.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.
ನಿಮ್ಮ ನಾಮವಿಡಿದ ಅನಾಮಿಕ ನಾನು.

೫೦೧. ಭಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಚಿತ್ತಾರದಂತೆ,
ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಮಥನಾಗಿ ಎಂದಿಪ್ಪೆನಯ್ಯ
ಸತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಶರಣನಾಗಿ ಎಂದಿಪ್ಪೆನಯ್ಯ !
ಗೆರೆಯಿಲ್ಲದ ಕೋಲಲ್ಲಿ
ಉದ್ಧರೆಯನಿಕ್ಕಿದ ಭಂಡದ ಹರದನಂತಾದೆನಯ್ಯ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೫೦೨. ಹಸಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿದೆನಯ್ಯ
ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದೊಳಯಿಂಕೆ !
ಹಸಿಯಿಂದ ಲಿಂಗವ ಹೆಸರುಗೊಂಡು ಕರೆದೆನಯ್ಯ !
ಅದು ಎನಗೆ ಭಾವವೂ ಅಲ್ಲ
ನಿರ್ಭಾವವೂ ಅಲ್ಲದೆ ನಿಂದಿತ್ತಯ್ಯ !
ಅದರ ಅವಯವಂಗಳೆಲ್ಲವು ಜಂಗಮವಯ್ಯ !
ಅದಕ್ಕೆ ಎನ್ನ ಉಳ್ಳ ಸಯದಾನವ ಮಾಡಿ ನೀಡಿದೆನಯ್ಯ.
ಆ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಶರಣೆಂದೆನಯ್ಯ !
ಅದು ಸಾರವೂ ಅಲ್ಲ, ನಿಸ್ಸಾರವೂ ಅಲ್ಲ !
ಆ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ತದ್ಗತನಾದೆ ಕಾಣಾ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೫೦೩. ಕುರುಹಿಲ್ಲ ಕುರುಹಿಲ್ಲ ಲಿಂಗವೆಂದೆಂಬರೆ,
ತೆರಹಿಲ್ಲ ತೆರಹಿಲ್ಲ ಜಂಗಮವೆಂದೆಂಬರೆ—
ಇದೇ ನೋಡಾ ಶಿವಾಚಾರ !
ಇದೇ ನೋಡಾ ಶಿವದೊಡಕು !
"ಆತ್ಮಾನಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವಭಾವ" ಎಂದುದಾಗಿ
ಮುಟ್ಟಬಾರದ ಠಾವ ಮರೆಗೊಂಡಿಪ್ಪ
ಮಮ ಕರ್ತೃ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

೫೦೪. ವೇದ ವೇದಿಸಲರಿಯದೆ,
ಅಭೇದ್ಯ ಲಿಂಗವೆಂದು ನಡನಡುಗಿತ್ತು !
ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಧಿಸಲರಿಯದೆ,
ಅಸಾಧ್ಯ ಲಿಂಗವೆಂದು ಸಾರುತ್ತೈದಾವೆ !
ತರ್ಕ ತರ್ಕಿಸಲರಿಯದೆ,
ಅತರ್ಕ್ಯಲಿಂಗವೆಂದು ಮನಂಗೊಳ್ಳವು !
ಆಗಮ ಗಮಿಸಲರಿಯದೆ,
ಅಗಮ್ಯವೆಂದು ಹೋದವು !
ನರರು ಸುರರು ಅಂತುವ ಕಾಣರು !
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ ಪ್ರಮಾಣವ ಶರಣ ಬಲ್ಲ !

೫೦೫. ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ
ಆತ್ಮಸಂಗ ಒಂದೇ ಅಯ್ಯ !
ನಾದ–ಬಿಂದು–ಕಳಾತೀತ
ಆದಿಯಾಧಾರ ನೀನೇ ಅಯ್ಯ !
ಆರೂಢದ ಕೂಟದ ಸುಖವ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ತಾನೇ ಬಲ್ಲ !

ವಚನಗಳ ಅಕಾರಾದಿ

ಅರ್ಥ

ಅಂಕ—ಯೋಧ ೩೭೮

ಅಕ್ಕಿ < ದುಃಖ, ರೋದನ ೧೧೩

ಅಗ್ಘವಣಿ < ಅರ್ಘ್ಯಪಾಣಿ, ನೀರು ೧೮೧

ಅಗುಸೆ—ಊರ ಬಾಗಿಲು ೧೯೧

ಅಗೆ—ಅಂಕುರ ೩೪೬

ಅಂಘವಣೆ—ಕಾರ್ಯಕಲಾಪ ಚಟುವಟಿಕೆ ೨೫೨

ಅಚ್ಚಿಗ-ಕ್ಲೇಶ ೫೬, ೧೧೯

ಅಜಾತ—ಅಭವ, ಶಿವ ೩೩೬

ಅಟಮಟ—ಮೋಸ ೩೫೨

ಅಟ್ಟಟ್ಟಿಕೆ—ಸಂಧಾನ, ಹೇಳಿಕಳಿಸುವುದು ೪೦೩

ಅಟ್ಟುಣ್ಣವೋ—ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಉಣ್ಣಲವೋ ೧೧೨

ಅಟ್ಟೆ—ಮುಂಡ ೩೭೮

ಅಡಕು—ತುಂಬು, ರವಾನಿಸು ೧೩೬

ಅಡಗು—ಮಾಂಸ ೪೨೧

ಅಂಡಜ—ಮೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವರ್ಗ ೧೫೫

ಅಡ್ಡಮುಸುಡಿಡು-ಮುಖ ತಿರುಗಿಸು, ಹಿಂದೆಗೆ ೧೯೭

ಅಂಡಲೆ—ಪೀಡಿಸು ೧೯೬

ಅಡೆ-ಆಲಂಬನ ೩೩೪

ಅಣಲ ಸಂಚ—ದವಡೆಯು ಚೀಲ ೩೪೬

ಅಂತರಿಸು-ಅಗಲು, ದೂರವಾಗು ೩೪೪

ಅರ್ತಿ—ಪ್ರೀತಿ ೧೨೧

ಅಂತು-ಅಂತ್ಯ, ಅಂತ ೫೦೪

ಅಂದಣ-ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ೨೧

ಅಂಧಕ—ಕುರುಡ ೬೮

ಅಧರ—ತುಟಿ (ಬಾಯಿ) ೨

ಅನ್ನಬರ—ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ೪೯೨

ಅವಾಮಿಕ- ಹೊಲೆಯ ೩೨೭

ಅನಾಯಕ—ಅನರ್ಪಿತ ೧೪೬

ಅನಾಯತ × ಆಯತ :

ಅನರ್ಪಿತ × ಅರ್ಪಿತ ೧೪೬

ಅನುಭಾವ—ತತ್ವಪ್ರಸಂಗ ೩೦೧

ಅನುಭಾವ - ಉಪದೇಶರೂಪಪ್ರಸಂಗ ೪೭೬

ಅಪ್ಪು—ನೀರು

ಅಪ್ಪುದು—ಆಗುವುದು, ಆಗುವಂಥದು ೩೭೫

ಅಪ್ಪೈಸು—ತಬ್ಬು, ಆಲಂಗಿಸು

ಅಂಬುಜ-ತಾವರೆ ೨೨೩

ಅಂಬುಧಿ—ಸಮುದ್ರ ೧೫

ಅಭ್ರದಾಯು—ಮೇಘದ ವಿಸ್ತಾರ ಅಥವಾ ಮೇಘದ ಆಗಮನ ೧೧೪

ಅಯ್ಯತನ—ದೊಡ್ಡತನ ೧೭೫

ಅರತ— (ಇದು ಆರತವೆಂದಿರಬೇಕು)

ಆರತವೆಂದರೆ ಆಶೆ ೮೫

ಅರಳಂಬು—ಹೂವಿನ ಬಾಣ ೪೪

ಅರಿದಹೆ—ತಿಳಿಯುವೆನು ೪೭

ಅಲಗು-ಚಾಕು ಮುಂತಾದ ಹರಿತವಾದ ಹತ್ಯಾರು ೨೨

ಅಳಲಿಸು—ದುಃಖಪಡಿಸು ೭

ಅಳಲು—ದುಃಖ ೨೬೭

ಅಳಿಮನ-ಕ್ಷುದ್ರಮನಸ್ಸು ೫೫

ಅಳಿಯಾಸೆ-ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಆಶೆ ೧೧೧

ಅವದಿರ-ಅವರ ೩೩೩

ಅವಲೋಹ—ಕೀಳುಲೋಹ ೪೩೨

ಅಸಗ > ಅಗಸ ೨೦೧

ಅಸಜ್ಜನ—ದುರ್ಜನ ೬೦೧

ಅರವೆ > ಆರಾಮ, ಉದ್ಯಾನ ೫೧

ಆರೈ—ರಕ್ಷಿಸು ೩೧

ಆರೋಗಣೆ—ಊಟ ೪೭೯

ಅಲಿಕಲ್ಲ ಹರಳು-ಮಂಜಿನಗಡ್ಡೆ ೪೫೫
ಆಳ್ವ(ರು)—ಒಡೆಯ(ರು), ಜಂಗಮರು ೩೮೪
ಆಳ್ದನು—ಒಡೆಯ, ರಾಜ ೨೪೦
ಆಳಿಗೊಂಡವರು—ಹಿಂಸಿಸಿದವರು ೨೩೭
ಆಳಿಗೋಳ್—ಪೀಡಿಸು, ತೊಂದರೆ ಕೊಡು ೯೬
ಆವು-ಹಸು ೩೮೭
ಆಮಿಷ-ಪ್ರಲೋಭನ ೩೫೧
ಆದ್ಯರು—ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಶರಣರು ೨
ಆಗಳೂ—ಯಾವಾಗಲೂ, ಸದಾ ೪೮
ಆಗು—ಸ್ಥಿತಿ ಆಗುವಿಕೆ, ಇರುವಿಕೆ ೧೧೪
ಆಗು-ಹೋಗು—ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ೧೧೪
ಇಕ್ಕು—ಬಿಸಾಡು ೩೪೪
ಇಟ್ಟೆಯ ಹಣ್ಣು-ತಿಂದರೆ ತಲೆ ತಿರುಗುವ ಹಣ್ಣು ೩೨೭
ಇದಿರ—ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ೨೯ ಇತರರನ್ನು ೧೬೪
ಇದಿರಿಂಗೆ-ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ೪೫೬
ಇದಿರು-ಇತರ, (ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಅನ್ಯ ೨೪
ಇದಿರೆತ್ತಿ ನಡೆ- (೧) ಇದಿರುಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆ (೨) ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗು ೪೦೨
ಇಂಬು-ಅವಕಾಶ ೩೨೨
ಇಮ್ಮಡಿಯಾದ—ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದನು ೩೩೬
ಇಮ್ಮಾನ (೧) ಚಂಚಲಚಿತ್ತ (೨) (=ಇಮ್ಮಾನ) ಮಾನ, ಮಾನವೆಂಬ ಅಳತೆಯ ಒಂದು ಮೂಲಮಾನ ೭೨
ಇನಿದು—ಸಿಹಿಯಾದುದು ೩೩೭
ಇರಿಸಿಕೊಂಡು-ತಿವಿಸಿಕೊಂಡು ೧೭೬
ಈಯಲಿಲ್ಲದ—ಕೊಡಲು ಇಲ್ಲದ ೨೭೦
ಈರೇಳು—ಹದಿನಾಲ್ಕು ೪೫೮
ಉಂಡಲಿಗೆ-ಒಂದು ವಿಧವಾದ ತಿಂಡಿ ೩೫೮
ಉಂಡಿಗೆ—ಮುದ್ರೆ ೨೯೨
ಉದರ—ಹೊಟ್ಟೆ (ಆರೋಗ್ಯ) ೨
ಉದ್ಧರೆ-ಸಾಲ ೫೦೧
ಉದ್ಬಿಜ-ಬೀಜದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಸಸ್ಯವರ್ಗ
ಉಪ್ಪರಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟು-ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬಾವುಟ ಮುಂತಾದುದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸು ೧೫೬
ಉರ-ಎದೆ ೫
ಉರಗ-ಹಾವು ೭೪
ಉರಿಗರಗಾಗಿ-ಬೆಂಕಿಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಅರಗಿನಂತೆ ೧೨೮
ಉರುಹು—ಸುಡು ೪೪
ಉಲಿವ-ಕೊಬ್ಬಿದ ೩೩೫
ಉಳಿ-ಹಿಂದುಳಿ ೩೪೫
ಉಳಿದ ಸೂಳೆ-ಬಿಟ್ಟಸೂಳೆ ೨೨೩
ಊಟ-ಕೂಟ-ಸಂಚಾರ-ಸಂಬಂಧ ಸಹಭೋಜನ—ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥೈಕ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನಾದರೆ ಅಕ್ಷಯನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು ೩೯೬
ಊಡದ ಆವು—(ಕರುವಿಗೆ) ಹಾಲೂಡದ ಹಸು ೭೯
ಎಚ್ಚ-ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದ ೪೪
ಎಡೆಯಲ್ಲಿ-ನಡುವೆ, ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯೆ ೨೨೯
ಎಂತಕ್ಕೆ-ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ ೧೧೨
ಎನ್ನುವನು-ನನ್ನನ್ನು ೨೯
ಎಯ್ದುವು-ಸಾಲವು ೩೪೦
ಎಯ್ದುಗೆ-ಸೇರಲಿ ೨೩
ಎರಡಾಗು-ಸುಳ್ಳಾಗು ೬೪
ಎರದೆಲೆ-ಮೇಲೆ ನುಣ್ಣಗೆ, ಕಣ್ಣಗೆ ಮರೆಯಾದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳಿರುವ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಎಲೆ ೭೪

ಎರಸು-ಸುರಿಸು, ಎರೆಸು, ಎರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡು ೨೮೪
ಎರೆ—ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡು ೧೩೧
ಎಲವದ ಮರ-ಬೂರಗದ ಮರ
ಯಂತ್ರ. ಎಲ್ಲಿ ಜೀವ, ಅಲ್ಲಿ ಶಿವ ೪೪೧
ಎಲು-ಮೂಳೆ ೩೭೮
ಎಳಸು—ಇಚ್ಛಿಸು, ಆಕರ್ಷಿತವಾಗು ೩೩
ಏಗೂದೇಬೆಸ-ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಏನು ಅಪ್ಪಣೆ ೧೯೮
ಏಡಿಸು, ಹಿಂಸಿಸು ೧೬೧
ಏನಿ—ಏನ್ರೀ, ಏನಿರಿ ೧೬೭
ಏ ಬಾತೆ—ಏನು ಮಹಾ ೩೪೫ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ
ಏರಿ-ಕೆರೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟೆ ೧೬
ಏರಿಸಿ ನುಡಿ—ಅತಿಶಯಿಸಿ ಹೇಳು ೨೩೪
ಏವಿಧಿಯಹಾದ—ಯಾವ ರೀತಿಯಾದನು ೨೬೩
ಏವುದು—ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲುದು, ವ್ಯರ್ಥ ೧೨೦
ಏವೆಂ—ಏನು ಮಾಡಲಿ ೧೮೮
ಐದೆ—ಸುಮಂಗಲಿ ೩೪೪
ಐವರು— (ಬೆ) ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ೩೧
ಒಕ್ಕುದ—ಚೆಲ್ಲಿದುದನ್ನು ತಿಂದು ಉಳಿದುದನ್ನು, ಪ್ರಸಾದವನ್ನು, ೨೧೬
ಒಕ್ಕುದು-ಉಚ್ಛಿಷ್ಟ ಪ್ರಸಾದ ೨೩೦
ಒಡೆಯಿಕ್ಕು—ಒಡೆದು ಹಾಕು, ಚುಚ್ಚಿ ಮುರಿ ೪೪೧
ಒತ್ತೆಗೊಳ್-ಸೂಳೆಯು ಒಬ್ಬನ ಬಳಿ ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪಿ ಆತನಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು, ಒಬ್ಬನ ಬಳಿ ಹೋಗುವುದು ೬೩
ಒತ್ತೊತ್ತೆ—ರಾಶಿರಾಶಿ ೧೦೫
ಒದೆಯಾವು—ಒದೆಯುವ ಹಸು ೪೧೫
ಒಪ್ಪಚ್ಚಿ—ಒಂದು ಸಲ, ಕ್ವಚಿತ್ತು ೧೯೮
ಒಮ್ಮನ-(೧) ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತ (೨) ಮಾನ, ಮಾನವೆಂದರೆ ಅಳತೆಯ ಒಂದು ಮೂಲಮಾನ) ೭೨
ಒರಳು-ಒರಳುಕಲ್ಲು ೨೦೩
ಒರೆ-ಜೀವು, ಕೆತ್ತು ೩೭೩
ಒರೆ-ಚಿನ್ನದ ತೂಕದ ಒಂದು ಮೂಲ ಪ್ರಮಾಣ ೨೫೮
ಒರೆಯ ಕಟ್ಟು—ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚು, ಪರೀಕ್ಷಿಸು ೩೯
ಒಳಲೊಟ್ಟೆ-ಅಂತಃಶೂನ್ಯ ೧೩೮
ಒಳವೆ-ಉಂಟೇ ೩೩೮
ಒಳ್ಳೆ-ನೀರು ಹಾವು ೩೬೫
ಓಗರ-ಅನ್ನ ೪೬೦
ಓಜುಗಟ್ಟಿಗೆ—ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆತ್ತ ೨೩೮
ಓಡು-ಕಾಳು ಕಡಿಯನ್ನು ಹುರಿಯುವ ಹೆಂಚು ೭೧
ಓತ-(೧) ಪ್ರಿಯವಾದ (೨) ಪ್ರೀತಿಸಿದ ೨೯೬
ಓಲೆಯಕಾರ - ಯೋಧ (> ವೇಲೈಕ್ಕಾರ ?) ೩೬೨
ಓವರಿ-ಕೊಠಡಿ ೪೫೯
ಓಸರಿಸು-ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟು ೨೬೫ ಹಿಂದೆಗೆ
ಕಾಡು ಬಸವ-ಕಾಡೆತ್ತು ೩೧
ಕಾಣಿ-ಒಂದು ಕಾಸಿನಂತಹ ಚಿಕ್ಕನಾಣ್ಯ ೭೨
ಕಾದು-ಹೋರಾಡು ೧೯೫
ಕಾನನ-ಕಾಡು ೫೦
ಕಾಬವರನು-ಕಾಣುವವರನ್ನು ೧೭೮
ಕಾಮನೇಮ - ಕಾಮತೃಪ್ತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದೇ ನೇಮವಾಗಿರುವುದು ೩೯೧
ಕಾರಣಿಕ—ಮಹನೀಯ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ

ಬಂದವನು ೬೦
ಕಾಲ-ಯಮ ೧೦೫
ಕಾಳ-ಕತ್ತಲು ೧೧೧ (> ಕಾವಳ)
ಕಾಳಿಕೆ-ಕೊಳೆ ೧೭೪
ಕಾಹು-ರಕ್ಷಣೆ ೪೪೫
ಕಿಚ್ಚು-ಬೆಂಕಿ ೧
ಕಿರುಕುಳ ದೈವ-ಕ್ಷುದ್ರದೇವತೆ ೩೨೧
ಕಿರುಗುಣಿಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆ – ಕಿರುಬೆರಳ ಉಂಗುರ ೪೭೩
ಕೀಡೆ > ಕೀಟ-ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಹುಳು ೪೭೬, ೬೪
ಕೀಳು-(೧) ವಿನಮ್ರತೆ (೨) ಕರು (೩) ಭಂಗಾರ ೨೨೧
ಕೀಸು > ಗೀಚು, ಚುಚ್ಚು ೨೦೩
ಕುಂಡಲಿಗ-ಕಡಜ ೯೪, ೪೭೬
ಕುಂದುರು – (ಕು ದಿ ರ್ ? ಕುಂಧರ ?) ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆ ೧೭೭
ಕುನ್ನಿ-(೧) ನಾಯಿ ಮನುಷ್ಯ ೬೭ (೨) ಹುಡುಗ ? ಮಗ ? ೪೦೩
ಕುಮಾರಿ ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿ (೨) ಕನ್ಯೆ, ಕನ್ನೆ ೩೧೮
ಕುರುಹು-(೧) ಲಿಂಗ ೧೪೦ (೨) ಚಿಹ್ನೆ ೫೦೩
ಕುಳಿಹೋಹುದೇ- ಗುಳಿಯಾಗುವುದೇ ೧೬೭
ಕೂರ್ತು-ಪ್ರೀತಿಸಿ ೧೭೧
ಕೂಪರ-ಪ್ರೀತಿಸುವವರ ೨೨೫
ಕೂಪರು-ಪ್ರೀತಿಸುವವರು ೨೬೭
ಕೂರದವರು-ಪ್ರೀತಿಸದವರು ೨೬೭
ಕೂರಂಬು-ಹರಿತವಾದ ಬಾಣ ೪೪
ಕೂರಲಗು-ಹರಿತವಾದ ಆಯುಧ ೪೦೨
ಕೂಸು-ಹೆಣ್ಣು ೪೧೩
ಕೃತಕ-ಕೆಲಸ ೧೩೬
ಕೆಚ್ಚನೆ-ಕೆಂಪಗೆ ೨೬೫
ಕೆಚ್ಚು-(೧) ಅಹಂಕಾರ ೧೭೫

(೨) ದಿಂಡು ೩೦೬
ಕೆಟ್ಟವ-ಧನಧಾನ್ಯದಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದು – ಕೊಂಡು ನಿರ್ಗತಿಕನಾದವನು ೧೫
ಕೆಡೆ-ಕೆಳಗೇ ಬೀಳು ೩೬
ಕೆತ್ತು-ಸ್ಫುರಿಸು, ಬಡಿದುಕೊ, ಅಲುಗು ೨೨೭
ಕೆಮ್ಮನೆ-ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ೧೨೩
ಕೆರಹ > ಕೆರ್ಪು-ಕೆರ, ಚಪ್ಪಲಿ ೧೩೪
ಕೆಲ-ಪಕ್ಕ ೧೭೧
ಕೆಳದಿ > ಗೆಳತಿ ೨೯೪
ಕೆಳೆ-ಸ್ನೇಹ (ಸ್ನೇಹಿತ) ೧೫
ಕೆಳೆ × ಶತ್ರು ೨೫೦
ಕೇತಾರ-ಕೇದಾರವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರ ೨೫೯
ಕೈ(> ಕಯ್) ಹೊಲ ೧೬
ಕೈದು-ಶಸ್ತ್ರ ೪೨೦
ಕೈದೆಗೆ-(ಊಟ) ಮಾಡದೆ ಬಿಡು ೪೩೩
ಕೈಮಾರೆ-ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ಮರೆ ೧೯೪
ಕೊಡಗೂಸು-ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗದ ಹೆಣ್ಣು, ಕೊಡಲಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ೩೧೮
ಕೊನರು-ಚಿಗುರುಬಿಡು ೪೫
ಕೊಂಬ ಮೆಟ್ಟಿ ಕೂಗು ಮಾರಮೇರಿ ಆದರ ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಆ ಎತ್ತರದಿಂದ ಕೂಗು, Shout from the top of the house ೭೩
ಕೊಯಿಲೆ-ನೊರಜು ೭೯
ಕೊರೆಸಿಕೊಂಡು-ಕೊಯ್ಸಿಕೊಂಡು ೧೭೬
ಕೊಳುಗುಳ-ಯುದ್ಧ ೩೯೦
ಕೋಡಗ-ಕೋತಿ ೫೭
ಕೋಲು-ಬಾಣ ೭೧
ಕೋಲು-ತೂಗೇವ ಕೋಲು, ತುಲಾ-ದಂಡ ೫೦೧
ಕೋಳುಗೋಲ ಪ್ರವ-ಹೂಸಿ ಬಾಣದಿಂದ ಆಡುವ ಆಣಕು ಯುದ್ಧ ೧೯೨

ಕಿಳುಗೋಲು-ಅಣಕುಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಬಾಣದಾಕಾರದ ಕಡ್ಡಿ ೧೪೮
ಕಂಕಾಳ – (ಶರಭನಿಂದ ಹತನಾದ ನರಸಿಂಹನ) ಬೆನ್ನೆಲುಬು ೨
ಕಟ್ಟಳೆ-ತೂಕ ೪೪೧
ಕಟ್ಟುಗ್ರ-ಅತ್ಯುಗ್ರ ೨೮೧
ಕಡವರ-ಚಿನ್ನ ೩೯೧
ಕಡಿಹ-ಕತ್ತರಿಸುವಿಕೆ ೧೭೪
ಕಡುಗೂಪ-ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವ ೨೬
ಕಡೆಗಳ-ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯ ಹೊರವಲಯ ೩೮೮
ಕಡೆಯಕಾಣೆ-ಒಂದು ಆಭರಣದ ಎರಡೂ ಕಡೆಯಿರುವ (ಚಿನ್ನದ) ಗುಂಡು ೧೭೪
ಕರ್ಣ-ಕಿವಿ ೩೩೨
ಕಣಿಕ-ಗೋಧಿಯ ಹಿಟ್ಟು ೧೭೭
ಕರ್ತಾರ-ದೇವರು ೧೦೨
ಕಂದಲು-ಪಾತ್ರೆ ೨೪೮
ಕನಲು-ಕೋಪಿಸು ೪೨೫
ಕನ್ಯೆ-ಕನ್ಯೆ ೧
ಕಪ್ಪಡಿ-ಅರ್ಚಕ, ಪೂಜಾರಿ ೨೧೪
ಕಂಬಿ-ಕಡ್ಡಿ, ದಬ್ಬೆ ೨೦೩
ಕಬ್ಬಿಲ-ವ್ಯಾಧ ೩೩೧
ಕಬ್ಬುನ-ಕಬ್ಬಿಣ ೫೫
ಕಬ್ಬುನದ ಕಟ್ಟ ಕೊಡು-ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಡು ೧೦೮
ಕಮ್ಮಟ-ಟಂಕಸಾಲೆ ೧೦೨
ಕಮ್ಮಾರ-ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸದವ ೩೩೧
ಕರ್ಮಾವಲಂಬಿಗಳು ಕೆಲವರು, ಕೆಲವರು ಜ್ಞಾನಾವಲಂಬಿಗಳು, ನಾವಾದರೋ ಶಿವಭಕ್ತರ ಪಾದರಕ್ಷಾವಲಂಬಿಗಳು ೨೨೨
ಕರ-ಅತ್ಯಂತ, ಅಧಿಕ ೮೮
ಕರಕಷ್ಟ-ಅತಿ ನಿಕೃಷ್ಟ ೧೧೪
ಕರಡಿಗೆ-ಬುಟ್ಟಿ ೪೮೫
ಕರಲ ಭೂಮಿ-ಕಲ್ಲುಭೂಮಿ ೨೬೭
ಕರಿ-ಆನೆ ೫೦
ಕರುಳ ಕಲೆ-ಆನಂದ ; ಅನುಭವೈಕಗಮ್ಯ ೪೫೬
ಕರೆ (=ಕರಿ ?)-ಗುರುತು (=ಇದ್ದಿಲು) ೨೯೦
ಕರೋಟಿ-ತಲೆಬುರುಡೆ ೩೧೩
ಕಳ-ಯುದ್ಧಭೂಮಿ ೯೮
ಕಳ್ಳದಮ್ಮ-ಕಳ್ಳನಾಣ್ಯ, Counterfeit coin ೭೦
ಕಳಿದ-ಅರಳಿ ಬಾಡಿದ, ಕಳಿತ ೩೨೩
ಕಳೆದುಕೊಂಡು-ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ೩೭೧
ಕವಳಿಗೆ-ಕಟ್ಟು, ಕಡತ ೩೪೧
ಕಷ್ಟಜಾತಿಜನ್ಮ-ನೀಚಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ ೨೧೫
ಕಷ್ಟತನ-ನೀಚತನ, ನಿಕೃಷ್ಟತೆ ೨೧೬
ಗಂಜಳ-ವಾಸನೆ, ದುರ್ವಾಸನೆ ೫೬
ಗಂಡುಗೆದರು-ವೀರಾವೇಶ ಹೊಂದು ೨೬೫
ಗಣಮೇಳಾಪ-ಶಿವಶರಣರಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸಮಾರಾಧನೆ, ಸಂತರ್ಪಣೆ ೩೮೮
ಗರ್ದಭ-ಕತ್ತೆ ೬೦
ಗಾರುಡ-ಗರುಡಮಂತ್ರ, ವಿಷಾಪಹಾರಕ ಮಂತ್ರ ೧೦೬
ಗಿಣ್ಣಲು-ಗುಂಡು ಪಾತ್ರೆ ೩೨೨
ಗಿರಿ-ಬೆಟ್ಟ ೫೦
ಗುಡಿ<ಕುಟಿ ೩೨೪
ಗುಂಡಿಗಟ್ಟು-ಹರ್ಷಿಸು, ಸಂಭ್ರಮಿಸು, ಸಡಗರಿಸು, ೩೯೮, ಹರ್ಷದಿಂದ ಉಬ್ಬು ೧೯೯
ಗುಂಪು-ಆಳ ೩೨೩
ಗುರುಗುಂಜಿ-ಗುಲಗಂಜಿ ೩೪೭
ಗೂಡುವೋಗು-ಜರ್ಝರಿತವಾಗು ೧೦೭

ರೂಪದ ?) ಸಕ್ಕರೆ
ತಾಳಮರ—ತಾಳೆಯ ಮರ ೧೪
ತಾಳಮಾನ—ತಾಳದ ಅಳತೆ ೬
ತ್ರಾಸು—ತಕ್ಕಡಿ ೬೪೧
ತ್ರಾಹಿ—ಕಾಪಾಡು ೩೭೪
ತಿಂದರೆ–ನಶಿಸಿಹೋದರೆ ೩೧೯
ತಿಂದಂದು–ನವೆಯಹಾದುದು ೨೨೭
ತಿನ್ನು–ಕಚ್ಚು ೮೯
ತುಡುಕು–ಹಿಡಿ, ಮುಟ್ಟು ೬೨೪
ತುಡುಗುಣಿ–ಕದ್ದು ತಿನ್ನುವ ದನ ಮುಂತಾದ ಕಳ್ಳಪ್ರಾಣಿ ೩೬, ೩೨೪
ತುಡಿಗುಣಿತನ–ಕದ್ದು ತಿನ್ನುವ ಕೆಟ್ಟತನ ೨೫೭
ತುಂಬು–ಹೊತ್ತಿಸು ? ೪೮೧
ತುಯ್ಯಲು–ಪಾಯಸ ೭೭
ತೆರಹು–ಅವಕಾಶ ೪೯೫ ಬಿಡುವು ೪೬
ತೆತ್ತಿಗ–ತನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಲೆಂದು ದುಡ್ಡು ತೆತ್ತು ಯೋಧನನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡ ಒಡೆಯ ೧೯೫
ತೆರಳು–ಹೋಗು ೪೮
ತೆರೆ–ಅಲೆ, ತರಂಗ ೫
ತೆರೆ–ಸುಕ್ಕು ೧೨೭
ತೊಡರು–ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಬಿರುದು, ಬಾವಲಿ ೩೬೩
ತೊಡರು–ಯುದ್ಧಮಾಡು, ಮೇಲೆಬೀಳು ೩೨೮
ತೊಡಿಗೆ–ಆಭರಣ ೧೭೪
ತೊಡೆ–ಅಳಿಸು, ಒರಸು, ನಿವಾರಿಸು, ಕಳೆ ೨೮೧
ತೊಡೆಪದ ಕೆಲಸ–ಬಣ್ಣದ ಕೆಲಸ ೧೯೨
ತೊತ್ತು–ಗುಲಾಮ, ದಾಸ ೮೭, ೨೪೩
ತೊತ್ತುಗೆಲಸ–ದಾಸ್ಯ, ಸೇವೆ ೨೪೩
ತೊರೆಯಿಂ–(ಆಶೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು) ತೊರೆಯಿರಿ ೩೫೧
ತೋಂಟ > ತೋಟ ೩೩೫
ದಕ್ಕು–ಗೂಟ ೧೭೭
ದಂಡ ಮತ್ತು ಕ್ಷೀರ ಇವನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬರುವವ ಜಂಗಮ, ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ತೋರಿದರೆ ಲಿಂಗ ಸಂತುಷ್ಟಿ, ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಶಿಕ್ಷೆ ೨೩೮
ದಡಿ–ದೋಣಿ ೩೧೮
ದಂಡಿಗೆ–ವೀಣೆ ೨೯೩
ದಂಡಿ–ಒಂದು ಯುದ್ಧಭಂಗಿ ೩೮೮
ದಣಿ–(೧) ಸಾಕಾಗು, (೨) ತಣಿ, ತೃಪ್ತಿಯಾಗು ೨೮೪
ದಂದಣ ದತ್ತಣಯೆನ್ನಿ–ಜೀಯ ಹಸಾದವೆನ್ನಿ ೯೬ ಅನುಸರಿಸಿ
ದರ್ಪಣ–ಕನ್ನಡಿ ೬೮
ದಾಸೋಹಂ–(ಶಿವನ) ದಾಸ ನಾನು ೨೭೪
ದಿಬ್ಯ–ದಿವ್ಯಸಾಕ್ಷಿ ೨೧೩
ದಿಮ್ಮಿತ್ತು–ಭಾರ ೬೨
ದಿವ್ಯ > ದಿಬ್ಯ, ನಿರಪರಾಧಿಯು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಸುಡದಿರುವ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣ
ದೃಷ್ಟ–ಸಾಕ್ಷಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣ ೩೩೨
ದೇಸಿವಡೆ–ಕಳೆಯಾಗು, ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗು ೩೩೬
ದೇಹಾರ–ಪೂಜೆ, ನೈವೇದ್ಯ ೨೦೦
ಧರೆ–ಭೂಮಂಡಲ ೧೬
ಧರ್ಮ–ಉಚಿತ, ದಾನ, ಪುಗಸಟ್ಟೆ ೨೨೫
ಧಾರೆವಟ್ಟಲು–ತೂತುಬಟ್ಟಲು ೧೯೦
ಧೂಪಗುಂಡಿಗೆ–ಧೂಪಪಾತ್ರೆ ೪೮೫
ನಗು–ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡು ೨೯೧
ನಡೆವೆಣ–ನಡೆದಾಡುವ ಹೆಣ ೧೦೩
ನನೆ–ಮೊಗ್ಗು ೧
ನರವಿಂಧ್ಯ–ಮಾನವಾರಣ್ಯ ೬೦
ನಾಂಟ್ಯವನಾಡು–ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯ ಮಾಡು ೩೨೩
ನಾಡನುಡಿ–ಗ್ರಾಮ್ಯ, ಕೆಟ್ಟಮಾತು ೬೫೦

ನಾಣು—ನಾಚಿಕೆ ೨೯೧
ನಾವಿದ—ಕ್ಷೌರಿಕ ೩೩೧
ನಿಗಳ—ಸಂಕೋಲೆ ೨೪೪
ನಿಗಳವನಿಕ್ಕು—ಕಟ್ಟು, ಬಂಧಿಸು ೩೯೯, ೨೪೪
ನಿಚ್ಚ—ನಿತ್ಯ, ಯಾವಾಗಲೂ ೫೬
ನಿಟ್ಟೈದೆ—ದೀರ್ಘಸುಮಂಗಲಿ ೨೯೫
ನಿಧಾನ—ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಹೂತಿಟ್ಟ ನಿಧಿ, ನಿಕ್ಷೇಪ ೧೮
ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಎಲೆ ಮಹಾದೇವನೇ, ನಾನು ನೀನೇ ಆಗಿದ್ದೇನೆ— ಸಂಶಯ ವೇನೂ ಇಲ್ಲ ! ಹಾರಾಡುವ ಭ್ರಮರ ವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ, ಕೀಟವೂ ಕೂಡ ಭ್ರಮರವೇ ಆಗುವುದು ೪೭೬
ನೀಕರಿಸು—ಇಲ್ಲವಾಗಿಸು ೨೮೧
ನುಗ್ಗು—ಪುಡಿಪುಡಿ ೩೭೨
ನುಡಿವೆಣ—ಮಾತಾಡುವ ಹೆಣ ೧೦೩
ನುಸಿ—ಜೊಳ್ಳು ? ೩೭೨
ನೂಂಕು > ನೂಕು ೪೮
ನೆರಹು—ಕೂಡಿಡು, ಮುಚ್ಚು, ಬೆರಸು ೧೩೬
ನೆರೆ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ೨೫೪
ನೆಲನಾಳ್ದ-ರಾಜ ೧೦೪
ನೇಣು—ಹಗ್ಗ ೩೨೪
ನೇವ—ಪೂಜೆ ೧೨೩
ನೇವಳ—ಉಡುದಾರ, ಕಟಿಸೂತ್ರ ೧೧೬
ನೊಸಲು—ಹಣೆ ೫೧
ನೋಂತು—ಪೂಜಿಸಿ ೩೨೦
ನೋನು—ವ್ರತಮಾಡು ೧೮೩
ಪಂಗುಳ—ಕಿಂಕರ ? ಹೆಳವ ? ೨೧೪
ಪಟ್ಟೈಹ—ಗುರಾಣಿ ೩೬೫
ಪಡಿದೊತ್ತು—ದಾಸಾನುದಾಸ ೨೭೩
ಪಡಿಪದಾರ್ಥ—ಭತ್ಯ, ಲವಾಜಮೆ ೪೫
ಪ್ರತಿ_ಸಮಾನ ೩೨೬
ಪಥ_ಮಾರ್ಗ, ದಾರಿ ೬೮

ಪರಿಣಾಮ—ಆನಂದ ೧೨, ೪೬೦
ಪರಿಣಾಮಿಸು—ಸಂತೋಷಿಸು ೩೯೦
ಪರಿಭವ—ಸೋಲು, ಅಪಮಾನ ೧೮೫
ಪರಿಯಾಣ—ಹರಿವಾಣ, ತಟ್ಟೆ ೪೫೩
ಪರುಷ—ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಲೋಹ ವನ್ನು ಚಿನ್ನವಾಗಿಸುವ "ಸ್ಪರ್ಶ ಮಣಿ" ೩
ಪರುಷವೇದಿ—? ೪೩೮
ಪ್ರಳಯ—ಸಾವು ೧೩೬
ಪ್ರಳಯಂದ ಕಸ-ವಿನಾಶಕ ಗಿಡಗೆಂಟೆ ೩೨
ಪರ್ವತ—ಶ್ರೀಶೈಲ ೨೩೯
ಪಸರ—ಪ್ರಸಾರ, ಪ್ರದರ್ಶನ ೨೦೮
ಪಸರಿಸು—ಹರಡು ೩೩
ಪಾಪಿಯ ಕೂಸು—ಇದೊಂದು ಮಾಯಾ ಶಿಶು. ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಕದಳಿಯ ವನದ ಬಳಿ ಅಳುತ್ತ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳು ವುದು. ಎತ್ತಿಕೊಂಡವರನ್ನೇ ಕವರಿ ತಿನ್ನುವುದು ೩೬೯
ಪಾರಿ—ಹರಿದು ೯೩
ಪಾಷಾಣ-ಕಲ್ಲು ೬೦
ಪ್ರಿಯು—ಹೇಲು ೧೩೫
ಪುರುಷ—ಗಂಡ ೧೮೦
ಪೂರಯಿ—ನೆರವೇರುವುದು, ಪೂರೈಸು ವುದು ೯೮
ಪೂಸಿ—ಸವರಿ, ಧರಿಸಿ, ೧೩೯, ೨೭೭
ಪೆಂಪು—ಹಿರಿಯತನ ೩೨೩
ಪೊಳ್ಳು-ಜೊಳ್ಳು ೩೧೬
ಪೊಳ್ಳುಹಾರು—ಗುರಿಯನ್ನು ಛೇದಿಸದಿರು ವುದು ೧೩೮ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಗು
ಪೋಚಿ-ಬಳೆ ? ೩೪೪
ಪೋಟುಹೋಗು—ಕೈಬೊಬ್ಬೆಯಾಗು ೩೧೭
ಬಕ್ಕು—ಬರುವುದು ೧೧೫

ಬಗಿ-ಸೀಳು, ಒಗಿ, ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿಸು ೨೮೫-೬
ಬಿಚ್ಚುವಿನಿಸು-ಬಿಚ್ಚುವಷ್ಟು ೧೧೪
ಬಟ್ಟೆ-ದಾರಿ ೪೦೮
ಬಂಡ-ಸರಕು, ಮಾಲು ೧೩೩
ಬಡಿವಡೆ-ಏಟುತಿನ್ನು ೨೦೧
ಬಡಿಹ-ಕಟ್ಟುವಿಕೆ ೧೭೪
ಬಂಡುಂಬ-ಜೇನನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ೨೨೩
ಬಣ್ಣಿಸು-ವರ್ಣಿಸು ೨೦೫
ಬತ್ತೀಸ-ಮೂವತ್ತೆರಡು ೨೯೩, ೪೦೫
ಬಂದಿವಿಡಿ-ಸೆರೆಹಿಡಿ ೩೮೪
ಬದುಕುವೋ-ಬದುಕಲವೋ ೧೦೦
ಬಪ್ಪುದು-ಬರುವಂಥದು ೩೮೩
ಬಯಲು-ನಿರಾಕಾರ ೪೯೫
ಬರಡು-ಗೊಡ್ಡು ೪೫
ಬರುದೊರೆ ಹೋಹುದು-ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ೩೫೧
ಬರುವು-ಆಗಮನ ೨೨೯
ಬಲ್ಲಹ < ವಲ್ಲಭ ಒಡೆಯ ೨೭೬, ೩೩೮
ಬಲ್ಲಿತು-ಭದ್ರವಾದದು ೧೧೯
ಬವರ-ಯುದ್ಧ ೯೮
ಬಸುಗುತ್ತ-ಉಬ್ಬಸ ೩೬೧
ಬಹೆ-ಆಗಮನ, ಬರುವಿಕೆ ೧೧೨
ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ-ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ೩೪೦
ಬಾಯಿಧಾರೆ-ಕತ್ತಿಯ ಬಾಯಿ ಅಥವಾ ಖಡ್ಗಧಾರೆ ೪೩೧
ಬಾಳು-ಕತ್ತಿ ೪೩೧
ಬಾಳುವೆಣ-ಬದುಕಿರುವ ಹೆಣ ೧೦೩
ಬಾವನ್ನದ ವೃಕ್ಷ-ಗಂಧದ ಮರ ೩೮೯
ಬಾಹಾಗ- ಬರುವಾಗ ೧೧೩
ಬಿಟ್ಟಿ-ಶ್ರಮದಾನ ೧೫೩
ಬಿದಿರದವರ-ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರ ೧೫೨
ಬಿದಿರಲು-ಕೆದರಲು ೧೫೨
ಬಿದಿರಿ-ತಿಯ್ಯ ಹೆದರಿದರಯ್ಯ ೧೫೨
ಬಿದಿರು-ಹೆದರು ೧೫೨
ಅಲ್ಲಾಡು, ಚೆದರು ೩೧೪
ಬಿನ್ನಾಣಿ-ಡಂಬಾಚಾರಿಯಾದವ(ಳು) ೪೨೭
ಬಿಯ್ಯ-ಭತ್ತ ೨೫೭
ಬಿರಿ-ಅರಳು, ವಿಕಾಸವಾಗು ೨೮೪
ಬಿರಿಮುಂಗುಳು-ಅರಳಿದ ಹೂ ೨೮೪
ಬಿಲಿ-ಬೆಲೆಮಾಡು ೧೦೪
ಬಿಳಿಹಾಗು-ಬೆಳ್ಳಗಾಗು ೬೦
ಬೀಯುವಾಗು-ಹಾಳಾಗು, ನಶಿಸು ೧೧೨
ಬೀಳುಡಿಗೆ-ಬಿಟ್ಟ ಮೈಲಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ೨೭೧
ಬೀಳುವೆಣ-ಬಿದ್ದ ಹೆಣದಂತೆ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಲ್ಲದವ ೧೦೩
ಬೀಸರಮಾಡು-ಹಾಳುಮಾಡು ೧೯೬
ಬೀಸರಪೋಗು-ಮೀಸಲುಮುರಿ, ಮೈಲಿಗೆಯಾಗು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಬಳಸುವುದು ೪೫೩
ಬೆಂತರ-ಪಿಶಾಚ ೬೨
ಬೆನ್ನಹರಿ-ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗು ೪೧೫
ಬೆನ್ನ ಬಾರನೆತ್ತು-ಬೆನ್ನ ಚರ್ಮ ಸುಲಿಯುವಂತೆ ಚಾಟಿಯಿಂದ ಹೊಡಿ ೬೦
ಬೆಬ್ಬನೆ ಬೆರೆ-ಅತಿಯಾಗಿ ಅಹಂಕರಿಸು ೧೭೫
ಬೆರೆದುಕೊಂಡಿರು-ಗರ್ವಿಸು, ಸೆಟೆದುಕೊಂಡಿರು ೧೨೭
ಬೆಳುಕ-ಬೆಳ್ಳನೆಯದು, ಶುಭ್ರವಾದುದು ೧೭೫
ಬೆಳ್ಳೆತ್ತು-ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಳಸುವ ಒಂದು ಎತ್ತು ೩೫೩
ಬೆವಹಾರ-ವ್ಯವಹಾರ ೪೮೮
ಬೆಸಗೊಂಡರೆ-ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರೆ, (ಮಮತೆಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ) ೫೩
ಬೆಸಗೊಂಬಿರಿ-ವಿಚಾರಿಸುವಿರಿ ೩೦೨
ಬೆಸಗೊಳ್-ಬೇಡು ೧೨೯

ಆಜ್ಞಾನುವರ್ತಿಯಹಾಗು ೨೫೭
ಬೇಗೆ–ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು ೫೦
ಬೇಟ–ಪ್ರೇಮ ೧೨೧ ಸುರತ, ಶೃಂಗಾರ ಚೇಷ್ಟೆ ೨೧೦
ಬೇಂಟೆ < ಬೇಟೆ ೪೮೭
ಬೇಳ್–ಹೋಮ ಮಾಡು ೩೩೪
ಬೈಕೆಯ–ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಿದ ೧
ಬೊಜಗ < ಭುಜಂಗ–ವಿಟ ೬೩
ಬೂ/ಬ್ಬಲಿ–ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಮರ ೯೪
ಬೊಬ್ಬುಳಿಕೆ–ಗುಳ್ಳೆ, ಬುದ್ಬುದ ೧೦೮
ಬೊಳ್ಳೆಗ–ಡಾಂಬಿಕ, ಬುಳ್ಳ ೩೬೫
ಬೋನ–ಬಾನ, ಅನ್ನ ೧೩೦
ಬೋಯಿತಿ–ವಡ್ಡಿತಿ ೩೩೧
ಭಕ್ತಕಾಯ ಮಮಕಾಯ–ಭಕ್ತನ ದೇಹವೇ ನನ್ನ ದೇಹ ೯೦
ಭಕ್ತದೇಹಿಕದೇವ–ಭಕ್ತನ ದೇಹವೇ ತನ್ನ ದೇಹವಾದ ದೇವರು ೨೪೦
ಭಕ್ತಿ ಯನೋನು–ಭಕ್ತಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡು ೧೮೩
ಭಂಢ–ಸರಕು, ಕಿರಾಣಿ ೫೦೭
ಭಂಡಾರಿ–ಭಂಡಾರದ ಅಧಿಕಾರಿ ೨೧೮
ಭವ–ಹುಟ್ಟು ೩
ಭವಿತವ್ಯ–ಜೀವನ ೧೫೫
ಭಾಜನ–ಪಾತ್ರೆ' container ೪೫೩
ಬಾಜನವಾದಿರಿ–ಪಾತ್ರವಾದಿರಿ ೩೪೮
ಖಂಡಭಾಜನ–ಅಂತರಂಗ–ಬಹಿರಂಗ, ಒಳ–ಹೊರಗೆ ೬೬
ಭಾವಸಂದೆಯ < ಭಾವಸಂದೇಹ ೫೪
ಭಾಷೆ–ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ೯೮, ೩೯೨
ಭಾಷೆವಲ್ಲಟವಾಗು–ಭಾಷೆ ತಪ್ಪು ೨೩೩
ಭಿತ್ತಿ–ಗೋಡೆ ೨೪೧' ೫೦೧
ಭಿನ್ನ–ದೋಷ, ಕಳಂಕ, ತಪ್ಪು ೬೭
ಭೂತ–ದೆವ್ವ ೪೫೧
ಭೂನಾಗ–ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎರೆಹುಳು ೨೦೯
ಭೇದಿಸು–ಕಂಡುಹಿಡಿ ೨೪೧
ಮರ್ಕಟ–ಕೋತಿ ೧೯
ಮಚ್ಚಿಗ–ಮಾದಿಗ ೩೩೧
ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆ–ಅಭಿಷೇಕಮಾಡು ೧೨೪
ಮಂಜರ–ಬೆಕ್ಕು ೧೦೯
ಮಟ್ಟಿ–ಮೃತ್ತಿಕೆ ೩೨೭
ಮಡಗು–ಬಚ್ಚಿಡು ೧೩೬
ಮತ್ತರು–ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಒಂದು ಮೂಲಮಾನ ೧೫೫
ಮನಂಬೊಗು–ಮನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸು ೨೯೯
ಮನಸಾರಾಯರು–ಮನವನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಸಾರವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು. ಏಕಾಗ್ರ ಮತ್ತು ಶಿವಾರ್ಪಿತ ಚಿತ್ತದವರು ೩೦೦
ಮನೆವಾರ್ತೆ–ವೃತ್ತಾಂತ, ನಡೆವಳಿ ೪೮೯
ಮಮ–ನನ್ನ ೫೦೩
ಮರಹು–ಅಜ್ಞಾನ ೪
ಮರೀಚಿ–ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆ ೨೯೦
ಮರುಜೀವಣಿ–ಸತ್ತವರನ್ನ ಮರಳಿ ಬದುಕಿಸುವ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಮೂಲಿಕೆ ೪೮೪
ಮರುಳು ತಂಡಗಳು–ಪಿಶಾಚಗಳ ಗುಂಪುಗುಳು, ರುದ್ರಗಣಗಳು ೩೧೩
ಮಸಕ–ಅಧಿಕ್ಯ ೧೯೨
ಮಸೆದಲಗು–ಹರಿತವಾದ ಖಡ್ಗ ೨೩೫
ಮಹಿಯು ಪಾದಾಘಾತದಿಂದ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬಂತೆ ಸಂಶಯಂಕೊಳ್ಳಗಾಯಿತು ; ಭುಜಪರಿಘಾತದಿಂದ ಆಕಾಶವು ಗ್ರಹಗಣಸಹಿತವಾಗಿ ಘಾಸಿಯಾಯಿತು, ದಟ್ಟವಾದ ಜಟೆಗಳು ತಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವು ನುಗ್ಗಾಯಿತು; ಜಗದ್ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನೀನು ಈ ಭಾವಭಾರವನ್ನು ತಾಳುವೆಯಲ್ಲವೆ ?! ೩೧೪
ಮಾಟ–ಆಚರಣೆ ೮೨

ಮಾಡ–ಉಪ್ಪರಿಗೆ ೧೭೮
ಮಾಣದು–ಬಿಡದು ೪೮
ಮಾಣಿಸಿ–ತಪ್ಪಿಸಿ, ನಿವಾರಿಸಿ ೪೬
ಮಾಣಿಸು–ತಪ್ಪಿಸು ೫೪
ಮಾಣೆ–ಬಿಡೆನು ೩೭೯
ಮಾತಂಗಿ–ಹೊಲತಿ ೩೩೧
ಮಾದಾರ–ಮಾದಿಗ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ೮೮
ಮಾನಿಸಗಳ್ಳ–ಮನುಷ್ಯರನ್ನೇ ಅಪಹರಿಸುವವನು ೧೩೭
ಮಾಬನೆ–ಬಿಡುವನೆ ೧೬೭
ಮಾ ಯಾ ಮು ಜ ರ– ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಬೆಕ್ಕು ೧೦೯
ಮಾರಂಕ–ಶತ್ರುಯೋಧ ೧೯೬
ಮಾರುಗೊಡು–ಗುಲಾಮನನ್ನಾಗಿ ಮಾರಿಬಿಡು ೨೮
ಮಾರುವೋಗು–ಆಳಾಗು, ಗುಲಾಮನಾಗು ೧೪೭
ಮಾಳ < ಮಹಳ < ಮಹಾಲಯ–ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ತರ್ಪಣಾದಿಕ್ರಿಯಾಗಳು ೧೫೬
ಮಿಟ್ಟೆ–ಹೆಂಟೆ, ಮಣ್ಣು ಉಂಡೆ ೧೩೦
ಮಿಡುಕುರು–ಸಣ್ಣಕಿಡಿ ೧೪೬
ಮೀವ–ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ೩೫೧
ಮೀಸಲು × ಬೀಸರ ೪೭೯
ಮುಖಲಿಂಗ–ಮನುಷ್ಯನ ಮುಖವಿರುವ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿ ? ೨೫೪
ಮುಟ್ಟು–ಕಚ್ಚು ೧೧
ಮುಂಡಿಗೆಯಿಕ್ಕು–ಸವಾಲುಹಾಕು ೪೧೧
ಮುಂಡುಬ–ಹೆಳವ, ಕಾಲಿಲ್ಲದವ ೨೬
ಮುಡುಹಿಕ್ಕು–ತಲೆಯ ಮೇಲಣ ಟೋಪಿಯನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿಸಾಡಿ ಸವಾಲು ಹಾಕು ೨೬೫
ಮುತ್ತೈದೆ–ವೃದ್ಧಳಾದ ಸುಮಂಗಲಿ ೨೯೫
ಮುನ್ನ–(೧) ಮುಂಚೆ (೨) ಮೊದಲು, ಹಿಂದೆ ೨೬
ಮುಳಿಸು–ಮುನಿಸು ೧೭೯
ಮೂಕೊರತಿ–ಮೂಗಿಲ್ಲದವಳು ೬೭
ಮೂಲಸ್ಥಾನ–ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ೨೩೯
ಮೆರೆ–ಪ್ರದರ್ಶಿಸು ೪೭೭
ಮೆಲಿ–ತಿನ್ನು ೨೩೨
ಮೆಲಿದರೆ–ತಿಂದರೆ ೮೨
ಮೆಲುವೆ–ತಿನ್ನುವೆ ೨೭೧
ಮೊಗೆ–ತುಂಬು ೧೭೯
ಮೊದಲು–ಮೂಲ,ಮೂಲಸಾಮಗ್ರಿ ೪೯
ಮೊರಡಿ–ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡ ೩೧೮
ಮೊರನಗೋಟು–ಒಂದು ಮೊರದಮೂಲೆ ೩೨೧
ಮೊಳೆ–ಮೊಳಕೆ ೨೩೩
ಮೋಕ್ಷ–(೧) ಬಿಡುಗಡೆ (೨)ಕೈವಲ್ಯ ೬
ಮೋಟ–ಕುಳ್ಳ, ಕುಬ್ಜ, ೨೧೦
ಮೋನ–ಮೌನ ೯೬, ೪೩೦
ಮೋಹು–ತಾಗು ೩೬೪
ಮೌಳಿ–ಕಿರೀಟ ೨೧೦
ರಚ್ಚೆಯ ನೆರವಿ–ಕುಸಂಸ್ಕೃತರ ಗುಂಪು ೪೫೦
ರಜ–ಕಸ ೫೯
ರೂಢೀಶ–ಜಗದೀಶ ೨೪೧
ರೂಹು–ಆಕಾರ· ರೊಪು
ಲಂದಣಗಿತ್ತಿ – (೧) ಸೂಳೆ (೨) ಅಡುಗೂಲಜ್ಜೆ ೧೫೬
ಲಲಾಟಲಿಖಿತ–ಹಣೇಬರಹ ೩೭೫
ಲಾಂಛನ–ವೇಷ, uniform ೨೪೩
ಲೆಂಕ– (ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಿರುವ)ಯೋಧ ೨೬೧
ಲೇಸು–ಒಳ್ಳೆಯದು, ಮಹತ್ತಾದುದು, ಉನ್ನತವಾದುದು ೧೪
ಲೋಗರು–ನಾಡಾಡಿಗಳು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು

ವರ್ಚಿಸು—ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚು ೧೯೨
ವಜ್ರ-ಸಿಡಿಲು ೪
ವತ್ಸ-ಕರು ೯೮೦
ವಾಯುಕ್ಕೆ—ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ೩೯೧
ವಾರಣಾಸಿ—ಕಾಶಿ ೨೩೯
ವ್ಯಾಳೇಶ—ಆದಿಶೇಷ ೨೦೯
ವಿಧಿ—ಅದೃಷ್ಟ ೧
ವಿರಿಂಚಿ-ಬ್ರಹ್ಮ ೨
ವಿಷ್ಟಿಸು-ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡು ೨೨೨
ವೀರ-ಶೌರ್ಯ ೩೪೪
ವಿರೂಪಾಕ್ಷ—ಹಂಪೆ ೨೩೯
ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಖವು ಭೂಮಿ, ಸ್ಥಾವರಕ್ಕಾದರೋ ಜಂಗಮ ; ಜಂಗಮ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ—ಈ ಎರಡರ ಸಂತೃಪ್ತಿಯೇ ನನ್ನ ಸಂತೃಪ್ತಿ ೭೩೨
ವೆಗ್ಗಳ-ಅಧಿಕ ೪೪೭
ವೇಳೆವಾಳಿ—(೧) ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಸೇವಕ, ಯೋಧ ೩೮೫ (೨) ಆತ್ಮ ಸಮರ್ಪಣ ಸೇವಾರ್ಥ ೩೮೭
ಶ್ವಪಚನಾದರೇನು ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾ ನಿರತನಾದರೆ ಅವನೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಾಡದವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೂ ಅವನು ಶ್ವಪಚಾಧಮನೇ ೩೩೬
ಶರ—ಬಾಣ ೧೯೪
ಶ್ರಮ-ಸಾಧನೆ, ಕಸರತ್ತು ೭೧
ಶಿವದಾನ—ಮಜ್ಜಿಗೆ ೨೧೬
ಶುನಕ—ನಾಯಿ ೬೦
ಷಡ್ಭಾಗ—ಆರನೇ ಒಂದು ಭಾಗ ೨೩೪
ಸಕೃತೂ— ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ, ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ೪೬
ಸಟ್ಟುಗ-ಸೌಟು ೪೬೦
ಸಟೆ-ಸುಳ್ಳು ೪೮೧
ಸಂತವಿಡು—ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು ೬೩
ಸಡಿಲು-ಬಿಚ್ಚು ೩೬೯
ಸತ್ತಿಗೆ—ಛತ್ರಿ ೨೪೬
ಸಧರ್ಮ × ಅಧರ್ಮ ೧೪೬
ಸನ್ನಿ—ಹೋಗಿ ೨೪೬
ಸಪ್ತ ಧಾತುಗಳು ಸಮ, ಎಲ್ಲ ಪಿಂಡಗಳು ಹುಟ್ಟುವುದೂ ಯೋನಿಯಿಂದಲೇ, ಆದುದರಿಂದ ಜೀವವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ, ವರ್ಣವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ೩೩೨
ಸಮನಿಸು—ಸಮ್ಮತವಾಗು ೩೩೭
ಸ್ವಯಂಲಿಂಗ—ತಾವೇ ಲಿಂಗ ೪೫೮ ಸ್ವತಃ ಶಿವಸ್ವರೂಪರು
ಸಯಂವಾಗು—ಈಡೇರು ೪೫೯
ಸಯಿಂದಾನ—ಸಾಮಗ್ರಿ, ಲವಾಜಮೆ ೯೭
ಸರವಿ—ಹಗ್ಗ ೩೧೬
ಸರಿ-ಸಮಾನವಾದ ೪೧೧
ಸರಿಸವನರಿ—ಸರಿಯಹಾಗಿ ೩೪೪
ಸಲಿಕೆ—ಚಲಾವಣೆ ೧೩೩
ಸಲೆ-ಚೆನ್ನಾಗಿ ೧೦೪
ಸ್ರವಣ-ಬಸಿಯುವ ರಂಧ್ರ ? ೪೬೦
ಸವಣ < ಶ್ರಮಣ—ಜೈನಸನ್ಯಾಸಿ ೬೫
ಸವಿ-ತಿನ್ನು ೭
ಸವೆಸು—ತಿನಿಸು ೧೩೭
ಸಸಿನ-ನೇರ, ಸರಿ ೯೫
ಸಾರಾಯು—ಸಾರ ೩೦
ಸಾರು—ಸಮೀಪಿಸು, ಶರಣು ಹೋಗು ೩೭
ಸಾಲಬಟ್ಟರೆ—ಸಾಲವಾದರೆ ೩೨೦
ಸಾಲಿಗ—ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ ೩೩೨
ಸ್ಥಾವರ-ಲಿಂಗ ೧೩೧
ಸ್ಥಾವರ-ಜಂಗಮ—ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಶಿವರೂಪಿಯಾದ ಜನ ೧೨೫
ಸಾವಯುವಪ್ಪುದು—ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುವುದು ೪೭
ಸಿಂಗ < ಸಿಂಹ ೩೪೫

ಸಿಂಗಿ–ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಮಹಾವಿಷ ೭೬
ಸಿಂಪು–ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪು ೩೮
ಸಿರಿಗರ–ಸಂಪತ್ತುಂಬ ದೆವ್ವ ೮೬
ಸೀಮೆ–ಎಲ್ಲೆ, ಪೃಥಗ್ಭಾವ ೪೯೬
ಸೀರೆ < ಚೀರ–ಒಟ್ಟೆ ೨೫೨
ಸುಂಕಿಗ–ಸುಂಕದ ಅಧಿಕಾರಿ ೧೩೩
ಸುಖಶೋಧನೆ–ಕಾಯಕಲ್ಪ ? ೩೪೬
ಸುರೆಯ ಹರವಿ–ಹೆಂಡದ ಮಡಕೆ ೫೪
ಸುಲಿ–ಬಿಚ್ಚು ೭೦
ಸುಳುಹು–ನದಿಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸುಳಿ, ಆವರ್ತ ೩೦
ಸೂಕರ–ಹಂದಿ ೨೧೯
ಸ್ವೇದಜ–ಬೆವರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಾಣಿ ವರ್ಗ ೧೫೫
ಸೊಡರು–ದೀಪ ೧೧೧
ಸೊಣಗ < ಶುನಕ–ನಾಯಿ ೨೧
ಸೊಬಗುವ–ಸೊಬಗನ್ನು ೧೯೯
ಸೋಂಕು–ಸ್ಪರ್ಶ ೩
ಸೋರೆ–ವೀಣೆಯ ಸೋರೆಯ ಬುರುಡೆ ೨೯೩
ಸೋಹಂ–ಅವ (ಶಿವ)ನೇ ನಾನು ೨೭೪
ಸೋಹೆ–ರಕ್ಷಣೆ, ಮರೆ ೪೨೮
ಹಗರಣ < ಪ್ರಕರಣ–ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನ ನಾಟಕ, ವಿಡಂಬನ ನಾಟಕ ೪೮೨
ಹಗರಣಿಗ – ಹಾಸ್ಯಗಾರ, ವಿದೂಷಕ, ಕೋಡಂಗಿ ೧೪೯
ಹಗೆ–ಶತ್ರು ೨೮
ಹಗೆ × ಕೆಳೆ ೨೫೦
ಹಗೆ–ಶತ್ರು ೨೫೦
ಹಗೆಹ–ಧ್ಯಾನವನ್ನು ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡುವ ಹಗೇವು ೨೦೩
ಹಂಜರ < ಪಂಜರ ೧೦೯
ಹಡಕು–ಅಮೇಧ್ಯ ೨೦೨, ಕೊಳೆತುದು ?
ಹಡೆದ < ಫಡೆದ ೧೧೨
ಹಡೆದುಂಬ–ದಿನ ದಿನ ದುಡಿದು ಕೈ ಬಾಯಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ? ೨೪೭
ಹಣಿಗೆ–ಬಾಚಣಿಗೆ ೩೨೨
ಹದುಳಿದ್ದಿರೆಂದರೆ–ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರುವಿರಾ ಎಂದರೆ ೧೬೭
ಹಂದೆ–ಹೇಡಿ ೬೮
ಹಯನಹುದು–ಈಲಾಗುವುದು ೪೫
ಹಯನು–ಹಸು ೨೨೧, ಕರೆಯುವ ದನ ೨೨೧
ಹರದ–ವ್ಯಾಪಾರಿ, ಸೆಟ್ಟಿ ೭೨, ೫೦೧
ಹರಬೀಜ–ಶಿವವಂಶ ೩೬೫
ಹರಿ–ಓಡು ೩೫೦
ಹರು–ಪರಿಹಾರವಾಗು, ತೊಲಗು ೩೫೫
ಹರಿತಿನಿಸು_? ೩೯೧
ಹಲಗೆ–ಗುರಾಣಿ ೪೦೨
ಬೆಳೆಯು–(೧) ಪುರಾತನ (೨) ವೃದ್ಧ ಪರಿಚಾರಕ ? ೨
ಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗ – ಶಿಷ್ಯನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಗುರುವು ಕೈಯಿಟ್ಟು ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವುದು ೪೫೧
ಹಾಗ–ಒಂದು ನಾಣ್ಯ ೧೦೪
ಹಾರು < ಪಾರು–ನಿರೀಕ್ಷಿಸು, ಇದಿರು ನೋಡು ೪೫೯
ಹಾರುವ–(೧) ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು, ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವವನು (೨) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ೨೭೦
ಹಾರುವೆ–ಇಚ್ಛಿಸುವೆನು ೯೯೮
ಹಾವಸೆ–ಪಾಚಿ ೪೮
ಹಾವು ತಿಂದವರ–ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದವರನ್ನು ೮೬
ಹಾಸು–ಅಡಿಗಲ್ಲು ೩೩೨
ಹಿಂಧಿಕ್ಕಿಕೋ–ಬಚ್ಚಿಡು, ಮುಚ್ಚಿಡು ೧೩೮
ಹಿದಿರೆ–ಪುಳ್ಳೆ ? ೧೪೬
ಹಿರಣ್ಯ–ಚಿನ್ನ ೩೯೦
ಹುದುವಾಳಿಗೆ–ಸಹಜೀವನ ೧೦೬
ಹುಯ್ಯಲು–ರೋದನ ೨೬೭ ಮೊರೆ

ಹುಲುಗಿಳಿ–ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಾತಿಯ ಗಿಳಿ ೪೦
ಹುಲುಗಿಳಿ × ಅರಗಿಳಿ
ಹುಳ್ಳಿ < ಪುಳ್ಳಿ–ಸೌದೆ ೨೭೨
ಹೆಗ್ಗುರಿ–ದೊಡ್ಡ ಕುರಿ ೧೩೬
ಹೆದ್ದೊರೆಯಂ–ದೊಡ್ಡ ನದಿಯಂ ೧೧೫
ಹೆರುವ–ಸಂಪಾದಿಸುವ ೧೦೫
ಹೆರೆಹಿಂಗದ–ಅಚ್ಚಳಿಯದ ೧೨೧
ಹೇಗತನ–(ಹೆಗ್ಗತನ ದಡ್ಡತನ) ೧೦೫
ಹೇಮ–ಚಿನ್ನ ೨೬೦
ಹೇಳಿಗೆ– (ಹಾವಿನ) ಬುಟ್ಟಿ ೧೮೬
ಹೊಗಲು–ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ೮೬
ಹೊಗಳತೆ–ಹೊಗಳಿಕೆ ೨೩೫
ಹೊಂದು–ಸಾಯು ೮೩
ಹೊಂದೊಡಿಗೆ–ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣ ೧೮೦
ಹೊನ್ನ ಹುಳು–ಮಿಂಚುಹುಳು ೧೭೯
ಹೊಂಬಿತ್ತಾಳೆ–ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಓತ್ತಾಳೆ ೩೪೭
ಹೊಯ್ದವರು–ಹೊಡೆದವರು ೨೩೭
ಹೊರಗು–ಹೊರಭಾಗ ೬೬
ಹೊರಸು–ಪಾರಿವಾಳ ೬೧
ಹೊರೆ–ಸಮೀಪ ೮೬
ಹೊರೆ < ಪೊರೆ ೩೦೬ ಪದರ
ಹೊರೆದವರು–ರಕ್ಷಿಸಿದವರು ೨೩೭
ಹೊಲ್ಲ–ಕೆಟ್ಟದು ೬೭
ಹೊಲಬು–ದಾರಿ ೨೨೪
ಹೊಲೆ–ಮೈಲಿಗೆ ೩೩೬
ಹೊಲೆಗಾಣು–ಮುಟ್ಟುಗಾಣು ೩೩೨
ಹೊಸೆ–ಹುರಿಮಾಡು ೩೧೬
ಹೋಗು–ಗತಿ ೧೧೪
ಹೋಹಾಗ–ಹೋಗುವಾಗ ೧೦೩

ಕೆಲವು ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಭಕ್ತಿಭಾಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು—ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ... 12 50
ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳು—ಸಂ : ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು 20 00
ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು—ಸಂ : ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು 18 00
ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು 20 00
ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳು—ಸಂ : ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ... 8 50
ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಷಟ್ಪದಿಗಳು—ಸಂ : ಕೆ. ಶಿವರಾಮ ಐತಾಳ ... 15 00
ಮುದ್ದಣ ಕವಿಯ ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣಂ
—ಸಂ : ಎಸ್. ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟ 10 00
ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಪದಪ್ರಯೋಗ ಕೋಶ
—ಸಂ : ಎ. ಬಿ. ನಾವಡ ; ಸಿ. ಉಪೇಂದ್ರ ಸೋಮಯಾಜಿ ... 35 00
ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯಗಳು : ಆಂತರಿಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ
—ಡಿ. ಯನ್. ಶಂಕರಭಟ್ಟ 50 00
ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗವಿವೇಕ—ಸಂ : ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ 35 00
ನಾಡೋಜ ಪಂಪ—ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ 50 00
ಪಂಪನ ಆದಿಪುರಾಣ—ಸಂ : ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು 50 00
ಸಾಹಿತ್ಯಾಲೋಕನ (ವಿಚಾರ-ವಿಮರ್ಶೆ)—ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ ... 60 00
ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ—ಬೇಲೂರು ಕೇಶವದಾಸರು 12 50
ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ—ವಾಮನ ಬೇಂದ್ರೆ 75 00
ಗ್ರೀಕ್ ರಂಗಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನಾಟಕ—ಎಲ್. ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ... 60 00
ದೇವಲಾಪುರದ ನಂಜುಂಡ ವಿರಚಿತ ಕೃತಿಗಳು—ಸಂ : ಎನ್. ಬಸವಾರಾಧ್ಯ 60 00
ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ—ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ 20 00
ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಜೀವನ ಚಿತ್ರ
(ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ-ರಾಜಕೀಯ)—ಕೆ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ... 75 00
ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ—ರಾ. ಯ. ಧಾರವಾಡಕರ 30 00
ಛಂದೋಗತಿ (ಛಂದಸ್ತತ್ವಗಳ ಹಾಗೂ ಗತಿಭೇದಗಳ ವಿವೇಚನೆ
ಮತ್ತು ವಿವೃತಿ)—ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ 50 00
ಹವ್ಯಕ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು—ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪಭಟ್ಟ 75 00
ಕೆಂಪುನಾರಾಯಣ : ಕವಿ ಮತ್ತು ಕೃತಿ
—ಎಚ್. ಎಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾವ್ 9 00
ರಸಾಯನ (ಕೆಲವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳು)—ಎಮ್. ರಾಮಚಂದ್ರ ... 18 00
ರನ್ನನ ಅಜಿತ ತೀರ್ಥಕರ ಪುರಾಣಂ ... ...
—ಸಂ : ಬಿ. ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ ; ರಾಮೇಗೌಡ 30 00
ಸಂಗತಿ (ಮೂವತ್ತೈದು ಚಿಂತನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು)—ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ ... 18 00

ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್ : ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಮೈಸೂರು

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು / ರೂ. 18